

Statsforvalteren i Rogaland

Årsrapport 2022

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	5
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	5
2.2 Organisasjon og ledelse	5
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	6
2.4 Andre forhold	7
3 Årets aktiviteter og resultater	8
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	8
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	8
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	10
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	11
Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	13
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	14
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	14
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	22
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	23
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	26
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	28
3.1.1.6 Andre oppdrag	29
3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	29
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	31
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	33
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	34
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	36
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	37
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	52
3.1.1.14 Andre oppdrag	56
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	56
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	56
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	58
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	60
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	61
3.1.2.5 Andre oppdrag	62
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	62
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	62
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	65
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	68
3.1.3.4 Andre oppdrag	72
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	72

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	73
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	73
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	83
3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	84
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	84
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	88
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	88
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	88
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	88
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	88
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	88
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	88
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	88
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	89
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	89
3.2.9 Landbruksdepartementet	89
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	89
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	129
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	130
3.6 Andre forhold	130
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	131
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	131
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	131
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	131
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	132
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	132
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	132
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	132
4.3 Andre forhold	133
5 Vurdering av framtidsutsikter	134
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	134
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	134
5.3 Andre forhold	134
6 Årsregnskap	136
7 Vedlegg	137

1 Statsforvalterens beretning

Ny budsjettfordelingsmodell har gitt oss et bedre økonomisk utgangspunkt enn tidligere. Dette ble i 2022 også brukt til å øke antall stillinger på prioriterte områder for å bedre måloppnåelsen. Til sammen 5,5 stillinger. Tre av disse vil først bli besatt i 2023. 2023 vil være siste året hvor modellen har effekt på vår økonomi. Våren og sommeren 2022 erfarte vi at kostnadsveksten for privathusholdningene, kombinert med at vi hadde blitt hengende etter i lønnsutviklingen, førte til at flere viktige medarbeidere søkte seg til andre jobber. Derfor bestemte ledergruppen tidlig høsten 2022 for et strategisk skifte. For å løse oppgavene var det fremover viktigere å beholde medarbeidere enn å øke antall ansatte. Vi gjennomførte derfor en generell lønnsøkning til alle medarbeiderne, ut over ordinært lønnsoppgjør. Så langt ser det ut til å ha den ønskede virkningen.

I samsvar med tydelige styringssignaler tilstrebet vi oss i 2022 for å sikre at alle bevilgede midler ble brukt til formålet og unngå mindreforbruk. Grunnen overgangen til ny pensjonsberegningsmodell som ga utfordringer med å beregne de faktiske utbetalingene ende vi med et overforbruk på kr. 805 000. Vi vil arbeide for å ta dette igjen i 2023, selv om de reduserte økonomiske rammene vil gjøre det mer krevende enn forventet.

I 2022 har embedets ledergruppe hatt stor nytte av det nasjonale lederutviklingsprogrammet Vidsyn. Det har ført til konkrete endringer i måte ledergruppen jobber på og vi har tydeliggjort at det er ledergruppen samlet som er embetsledelsen. Vi bestemte våren 2022 å ha tre strategiske satsingsområder: Barn og unge (videreføring), Klima (videreføring) og Bærekraftig velferdssamfunn (ny). Det tidligere tredje satsingsområdet kommunestruktur/kommunedialog ble endret til at kommunedialog/kommunebilde ble ett internt satsingsområde. Denne måten å jobbe på er sentralt i arbeidet med å implementere FNs bærekraftsmål. I den sammenheng gjennomførte vi også i 2022 en Bærekraftsuke med både interne og eksterne seminarer og aktiviteter.

Informasjonssikkerhetsarbeidet vårt har hatt fokus også i 2022. I allmøter og digitale kurs gjennom året har vi bevisstgjort medarbeiderne. Informasjonssikkerhetsutvalget består av nestlederne – og ledes av ass. statsforvalter.

Beredskapssituasjonen har krevd at vi har videreført en midlertidig styrkning av beredskapsstaben vår med en stilling. Det er høyt arbeidspress over tid på denne enheten og det er behov for styrket nasjonal finansiering av denne oppgaven.

Måloppnåelse

Måloppnåelsen vår i 2022 er svært god på mange fagområder. Vi har i styringsdialog med flere av oppdragsdepartementene våre fått svært gode tilbakemeldinger på oppgaveløsingen og måloppnåelsen. Vi leverer full måloppnåelse fra utdanningsavdelingen, landbruksavdelingen, miljøvernavdelingen og samfunnsavdelingen. Også for helse-, sosial- og barnevernsavdelingen leverer vi bedre måloppnåelse i 2022, særlig på de prioriterte områdene som er styrket med nye faste medarbeidere.

I vår nasjonale oppgave med å føre tilsyn med offshorevirksomheten har vi hatt omfattende aktivitet med veiledningsoppgaver dette året. Vi har en svært nøktern grunnfinansiering for å ivareta denne nasjonale oppgaven, og manglende gebyrinntekter har stor økonomisk betydning. Offshorenæringen er landets viktigste næring, og vår tilsynsaktivitet og deltakelse i regelversutforming for sektoren har stor nasjonal betydning. Vi har et svært godt samarbeid med PTIL om å løse våre ulike oppdrag. Vi er derfor fornøyde med at vi nå har fått etablert en god dialog med overordnede myndigheter om disse utfordringene og ser frem til gode løsninger.

Kommunedialog

Statsforvalteren har svært tett og god dialog med kommunene. Årene med pandemihåndtering har gjort at vi har hatt en ekstra omfattende og nær kontakt med kommunene på alle nivåer, for å kunne bidra og følge opp denne alvorlige pandemisituasjon så godt det har latt seg gjøre.

Dette er i 2022 videreført i forbindelse med flyktningsituasjonen og beredskapsarbeidet som følge av Russlands ytterligere invasjon i Ukraina.

Kommunebesøk, der Statsforvalterens ledergruppe møter formannskapet og politisk og administrativ ledelse, er gjennomført i Bjerkreim, Time, Karmøy og Haugesund kommuner i 2022.

Vi har videreført de månedlige kontaktmøter med ordførerne. Dette er et kort digitalt møte der ordførerne og statsforvalteren kan ta opp aktuelle saker og drøfte dem. Dette styrker den direkte dialogene med kommunenes øverste politiske ledelse.

Avslutningsvis vil jeg fremholde at jeg er svært stolt av organisasjonen og medarbeiderne våre. De viser evne til fleksibilitet og kreativitet til ufortrødent fortsette det gode arbeidet. De finner nye måter å samhandle og samordne på for å løse oppgavene våre. De har gjort at alt de har kunnet for å bistå og avklare, og stå sammen med kommunen i Rogaland, for å håndtere pandemien, flyktningsituasjonen og økt beredskap – i tillegg til alt vi for øvrig har av mål og forventinger på samtlige fagområder.

Stavanger 23. februar 2023

Bent Høie (sign.)

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er statens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp i fylket.

Som bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter har Statsforvalteren i tillegg anledning til å spille inn saker fra kommunesektoren til sentrale myndigheter.

Statsforvalteren får oppdrag fra tretten departementer og 10 direktorat og tilsyn. Vi er administrativt underlagt Kommunal- og distriktsdepartementet.

Statsforvalteren har fire nasjonalt bestemte hovedmål for arbeidet vårt: Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket, vi skal samordne statlige virksomheter på regionalt nivå og legge til rette for gode, helhetlige løsninger, vi skal ivareta rettssikkerheten til innbyggerne, og vi skal ta de initiativ som er nødvendige og holde sentrale styresmakter orienterte om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk.

Statsforvalteren i Rogaland sin visjon er «Vi tar vare på Rogaland». Sammen med fylkeskommunen, kommunene og den regionale staten skal vi bidra til at fylket skal utvikla seg og ta vare på menneskene som bor her, naturen, velferden og arbeidsplassene.

For å kunne ivareta dette vide ansvarsområdet, er det viktig og nyttig å samarbeide med andre Statsforvaltere og vi har svært godt samarbeid på mange fagområder. Vi har også utstrakt samarbeid med andre regionale statsetater. Som eksempel på slikt samarbeid nevnes:

- Vi har hatt avholdt to fellesmøter med samtlige regionale statsetatsleder. I vårmøtet deltok også ordførerne og kommunaldirektørene.
- Vi har faste samarbeidsmøter med Universitetet i Stavanger (UiS) Vi møter også i UiS sitt Verdiskapingsforum, vi samarbeider om Samfunnsikkerhetskonferansen og her bidrar også HV08, Sør-Vest politidistrikt og Helse Stavanger i planleggingen.
- Embetsledelsen møter toppledelsen i fylkeskommunen minimum 4 ganger i året og samarbeider med fylkeskommunen om minst ett møte med rogalandsbenken på Stortinget halvårlig, samt det årlige Solamøtet.
- Vi har flere samarbeidsrelasjoner med andre Statsetater og Statsforvaltere, i hovedsak med Vestland, f.eks. innen: kystsonenettverk/plan- og bygningsloven, barnevern, vergemål, nettverk for velferdsfag, barnehage og utdanning, tilsyn med spesialisthelsetilsyn
- -Vi samarbeider med Statsforvalteren i Nordland og Vestland og Husbanken i Husbankforsøket.
- Vi deltar i nasjonalt samordningsnettverk for tilsyn.
- Vi samarbeider i region Sør Norge om Samarbeids-konferanser.
- -GIS-samarbeid, særlig med Vestland, Agder og Troms og Finnmark og nasjonalt fagutvalget som ledes fra SFOV.
- -Vi har videre samarbeid med HV08 og Sør-Vest politidistrikt og i dette samarbeidet har vi også felles kontaktmøter med Statsforvalteren i Agder.
- -Sivil-militært kontaktmøte for Sør-Vestlandet. I dette deltar statsforvalteren i Vestland, Agder og Rogaland, politidistriktene, HV-distriktene, Siviltforsvarsdistriktene, Forsvaret, Helseregionene, Forsvarsbygg, FOH og DSB. Møtene arrangeres på rundgang mellom embetene.
- Vi etablert Samarbeidsarena på velferdsområdet i 2021 hvor NAV, KS og fylkeskommunen, politiet, kriminalomsorgen, Helse Fonna BUP og Helse Stavanger BUP, Bufetat deltar.
- Bymiljøpakken med statlige parter, fylkeskommunen og kommunene.
- Bompengeutredning for Haugalandet.
- Faggruppe informasjonssikkerhet med representanter for samtlige embeter, STAF og KDD og personvernombudet deltar. (Assisterende statsforvalter i Rogaland leder fagutvalget)
- Kontaktmøte om "Rogfast" med statlige parter, fylkeskommunen og berørte kommuner.
- Tunellsikkerhetsutvalg i regi av fylkeskommunen
- Fylkesaksjon/TV-aksjonen statsforvalteren og fylkesordføreren deler på ledelsen annethvert år.
- Kompetanseforum i regi av fylkeskommune sammen med mange andre regionale aktører.
- Vi deltar også i Regionalplan arbeide i regi av fylkeskommune. I år særlig i planen for Areal- og kraftkrevende industri.
- Samarbeid på landbruksområdet er svært omfattende, se pkt. 3.1.1.12 om økt verdiskaping i landbruket over hele landet.
- Samarbeidet med KS region Vest om flere faste årlige møter: Kommuneøkonomidagen, årlige Kontaktmøte med kommunen og fylkeskommune, samt flere kommunebesøk mellom Statsforvalteren sin ledergruppe og politisk og administrativ ledelse i kommunene hvor også formannskap blir invitert.

2.2 Organisasjon og ledelse

Organisjonskart – Statsforvalteren i Rogaland (Foto: Statsforvalteren i Rogaland)

Statsforvalteren i Rogaland er fremdeles lokalisert i Statens hus, Lagårdsveien 44 i Stavanger. Alle våre tilsatte er plassert i 4. og 5. etasje. De fleste har cellekontor, men grunnet knapphet på plass har vi også noen 2 og 3 mannkontorer. STAF leier våre tidligere lokaler i 3. etasje.

Vi har fem fagavdelinger, Helse-, sosial- og barnevernsavdelingen, Samfunnsavdelingen, Utdanningsavdelingen, Landbruksavdelingen og Miljøvern avdelingen, samt Administrativt stab og Beredskapsstab.

Vi hadde i per 31.12.2022 194 ansatte, 139 kvinner og 55 menn. Kvinneandelen er fortsatt økende. Bemanningen er stabil. Vi har hatt en turnover på 8,8 prosent i 2022 var den på 5,6 prosent.

Vi har noen endringer i ledergruppen. Vi har tilsatt ny avdelingsdirektør/fylkeslege Andres Neset i februar 2022 og vi har tilsatt ny administrasjonsleder for Administrativt stab Olaf Onsøyen som tiltrer 1. mars 2023.

Ledergruppen er embetets øverste strategiske, samordnende og besluttsende organ og har faste ukentlige møter. Ledergruppen utgjør også Statsforvalterens beredskapsledelse. Vi har i lederutviklingsprogrammet sammen satt søkelys på hvordan ledergruppen fungerer og har blant annet besluttet at ledergruppen sammen utgjør embetsledelsen.

Nestlederne danner egen ledergruppe, med eget mandat, og har også hatt rollen som sikkerhetsutvalg ved embetet.

Vi samler også begge ledernivåer i Utvidet ledergruppe en gang i måneden.

Statsforvalteren i Rogaland sin visjon er: Vi tar vare på Rogaland og våre verdier er; Åpen, troverdig og tydelig.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Embetet og den enkelte avdeling har god styring med budsjettet. Status og prognoser blir gjennomgått tertialvis i møter mellom embetsledelsen og avdelingsledelsen samt i fellesskap i ledermøtene. Avdelingene får tildelte budsjetttrammer og styrer innenfor disse. Målet er å gå i balanse, der alle midler går til å løse oppdraget.

2022 var tredje og siste år med økt ramme grunnet ny budsjettfordelingsmodell. Vi får en mindre justering også i 2023 fordi det ikke ble gitt full effekt det første året.

I 2022 har et overforbruk på 0,6 prosent (kr 805,000). Hovedårsaken er at embetsledelsen høsten 2022 valgte å øke lønnsnivået utover lønnsoppgjøret, for å beholde kompetanse og være attraktiv for nye søkere. Det viste seg at lønnsoppgjøret, samt ekstra lønnsøkning pr ansatt, påvirket pensjonskostnaden i sterkere grad enn forventet. Videre ble totale kostnader til lokaler 1,2 mill. kr over budsjett.

Vi er fortsatt avhengige av tildelinger utover kap. 0525. Dette gjelder i hovedsak vergemål. Det bør vurderes om flere midler kan overføres til hovedkapittelet, for å gjøre budsjettforutsetningene mer forutsigbare. Tidlig fordeling av slike særmidler skaper uansett mer forutsigbarhet.

Grunnet økt ramme har antallet utlysninger vært høyt også i 2022. Noen av de utlyste stillingen vil tiltres først i 2023.

Turnover har vært høyere i 2002 enn tidligere. I til har fire medarbeidere tatt ut pensjon. Sykefraværet har også vært noe høyere enn i fjor og betydelig høyere enn før pandemien.

Kjøp av konsulent tjenester er også benyttet i 2022, men redusert i forhold til 2021. Se årsregnskap Note 3 - Andre utbetalinger til drift, for mer informasjon.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2022	2021
Antall ansatte	194.0	193.0
Utførte årsverk	164.0	160.6
Turnover (%)	8.8	5.6
Sykefravær (%)	4.8	4.5
Samlet tildeling alle poster	379 028.0	477 298.0
Budsjettavvik (%)	-0.6	2.0
Driftsutgifter (brutto)	150 234.0	134 679.0
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	77.8	79.2
Lønnsutgifter per årsverk	926.0	884.0
Husleie (tusen kr)	19 856.0	17 955.0
Journalposter (totalt)	105 114.0	93 732.0

Lønnsutgifter per årsverk (tusen kr): Pensjonskostn.prosenten er 2,1% lavere i år 2022 enn i år 2021. Det har vært en god lønnsvekst i år 2022 som inkluderer ekstra lønnsøkning i embetet.

2.4 Andre forhold

Petroleumsfeltet

Statsforvalteren i Rogaland har en landsdekkende funksjon for tilsyn med helsetjenester, helsemessig beredskap, hygiene og næringsmiddeltrygghet på norsk kontinentalsokkel.

Dette innebærer tilsynsansvar for alle faste og flyttbare installasjoner i petroleumsvirksomheten, der nær 10000 mennesker bor og arbeider. Petroleumsindustrien er bærebjelken i norsk økonomi, og er en industri med iboende risiko, langt til havs, med begrensede medisinske ressurser om bord og lang transporttid til land om sykdom eller ulykke skulle inntreffe. Operatørene er høyt kompetente og profesjonelle, og leverer i all hovedsak gode tjenester, men både Riksrevisjonen og andre har pekt på viktigheten av et sterkt og kompetent tilsyn med tilstrekkelige virkemidler.

Vi har også viktige forvaltningsoppgaver og behandler dispensasjonssøknader for offshore helsekrav, godkjenner petroleumsleger og dykkerleger, er sekretariat for klagenemnda, deltar i regelverksforum, og deltar i utstrakt samarbeid med de ulike aktørene i industrien og Petroleumsstilsynet om fag- og regelverksutvikling. Vi gir innspill til Petroleumsstilsynet, på våre felt, i saksbehandling av søknad om samtykke til aktiviteter jf. styringsforskriften § 25 og samsvaruttalelser jf. rammeforskriften § 25.

Det er positivt at hovedinstruksen punkt 5.3.4.3 de to siste år har blitt revidert slik at oppdraget dette i større grad samsvarer med de oppgavene vi faktisk utfører.

Vi har ikke rapporteringskrav for disse oppdragene, og vurderer at dette er uheldig.

I styringsdialogen med Helsedirektoratet i 2022 og i brev til Helsedirektoratet datert 15.07.22 beskriver vi vår bekymring for rammebetingelsene for vårt arbeid med petroleumsfeltet og de framvoksende nye næringene offshore. Det er planlagt videre oppfølging av dette i 2023, og imøteser resultatet av dette arbeidet.

Vi viser til brev datert 15.07.22 for utdyping og detaljer.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Planarbeid og nasjonale forventninger

I Rogaland har vi høy aktivitet på et relativt lite areal. Dette inkluderer bolig og hyttebygging, mye aktiv industri, store infrastrukturprosjekter og et meget aktivt og intensivt landbruk. Derfor er det mange arealkonflikter som utfordrer nasjonale føringer. Kommunene i Rogaland er planmodne og har generelt sett dyktige planmedarbeidere. Vi ser derfor en tendens til å ta mer hensyn også til naturmangfold, gode friluftsområder og gode felles utearealer i boligområdene. Men vi har også bruk-eller-vern konflikter mellom utbygging av arealkrevende industri og naturhensyn, utviding og fortetting av tettsteder og byer kontra grøntstruktur. Det er store utfordringer med å finne gode miljømessig bærekraftige løsninger for store infrastrukturprosjekt, ny kraftkrevende industri, en betydelig vekst i mineralbransjen og akvakulturnæring på land. Vi har en viktig og styrket rolle både når det gjelder å gi tidlig og tydelig veiledning til planleggingen i kommunene og til å være en del av et relativt effektivt system gjennom drøftinger og meklingsinstituttet som skal avklare sterke interessekonflikter mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Vi løser de aller fleste arealmotsetninger gjennom tidlig og tydelig dialog i møter og uttalelser til varsel og planprogram, i deltaking i dialog-møter etter kommunens behov og i planforum, gjennom samordning på lavt nivå tidlig i sakene med andre regionale instanser og når vi må; gjennom innsigelser med drøftingsmøter på hensiktsmessige nivå. Når vi ikke greier det, blir det godt forberedt meklingsmøte, der vi også ofte finner løsninger. Veldig få saker av en stor mengde planer blir sendt fra Statsforvalteren i Rogaland til KDD for avgjørelse. I 2022 ble kun en sak oversendt for avgjørelse hos KDD.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for 2019-2023 ble lagt fram i mai 2019. Der fremheves det at regjeringen styrker det lokale selvstyret i planleggingen. Statsforvalteren i Rogaland har hatt flere kontaktpunkter med kommunen om dette, og nå, etter pandemien har vi møter både på Teams og fysisk.

Rogaland følger KU-forskriftens utredningskrav i betydelig grad, men det er utfordrende å finne rett nivå. Dette blir fokus i tiden fremover. 2022 var et mellomår hvor kommunenes arbeid med planstrategier var over. Alle kommunene i Rogaland har vedtatt planstrategi. Kommuneplanene er nå på vei.

Landbruk

Kommunene møter i hovedsak den nasjonale landbrukspolitikken på to måter; politisk gjennom arbeidet med areal- og temaplaner og i særlovssaker, og administrativt gjennom den delegerede fullmakten kommunene ved kommunedirektøren har på forvaltningen av ulike tilskuddsordninger. Statsforvalteren i Rogaland v/ledergruppen hadde i 2022 fysiske møter med 8 kommuner. Landbrukspolitikken og kommunens rolle som landbruksaktør var tema på disse møtene. I tillegg var nasjonal politikk nesten alltid tema i våre mange «kommuneretta» digitale og fysiske konferanser og kurs i 2022, eksempelvis nye signaler om jordvern. Vårt inntrykk er at kommunene gjør et godt arbeid med de ulike tilskuddsordningene.

Jordvernet er fremdeles en utfordring i Rogaland, men vi opplever en positiv utvikling ved at dette har fått mer oppmerksomhet kommunalt og regionalt. Flere kommuner som har hatt kommuneplaner til revisjon har foreslått å tilbakeføre tidligere byggeområde til jordbruksformål (LNF). Det er også besluttet å revidere Regional jordvernstrategi, som en oppfølging av revidert Nasjonalt jordvernmål. Vi merket også i 2022 et press når det gjelder arealbehovet for areal- og kraftkrevende industri, og her har vi bidratt i arbeidet med en regional strategi.

Vår rolle som kompetansesenter for kommunene er høyt prioritert, det gjelder også dialog ut mot næringen. Vi opplever at vårt arbeid blir satt pris på og vi kjenner på at vi er relevante. Vi tok høsten 2022 initiativ til en stor spørreundersøkelse om framtidssutsikter for jordbruksnæringen, som har fått god oppslutning og oppmerksomhet. Også i 2022 leverte vi mange kurs og møter, med god oppslutning. Våre mange partnerskap og nettverk er høyst levende og relevante for den nasjonale landbrukspolitikken i Rogaland.

Utdanning og integrering

Vi har dette året hatt særlig fokus på midlertidig lovverk i integreringsloven for de fordrevne fra Ukraina. Vi har besvart mange henvendelser, skrevet artikler og hatt samling for kommunene. I tillegg har vi arbeidet tett med fylkeskommunens integreringsteam.

På opplæringsfeltet har vi i særlig grad formidlet innholdet i de nye reglene om trygt og godt barnehagemiljø. Tilsvarende har ny internkontrollbestemmelse i kommuneloven og endringene i velferdslovgivningen, vært sentrale å formidle i fylket. Her har ulike avdelinger arbeidet sammen for å nå bredt ut til kommunene.

For å sikre god systematikk har vi et årshjul for nett der vi hvert år informerer om sentrale områder i nasjonal politikk. I tillegg sørger vi for å informere om mer dagsaktuelle tema, eller dersom vi identifiserer særlige risikoområder gjennom områdeovervåkingen vår.

Vi har også arbeidet videre med tilskuddsordningen for desentralisert kompetanseutviklingen med å gjøre forskriften kjent og forstått i sektor.

Etter vår vurderingen er oppvekstsektoren og integreringsfeltet godt kjent med, og har iverksatt, nasjonal politikk i fylket.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Statsforvalteren har gjennom hele 2022 hatt regelmessige digitale møter med kommunene. Møtene ble ledet av statsforvalter og med deltagelse både fra beredskapsstab og alle relevante fagavdelinger internt. I starten av året var det mest oppmerksomhet om korona-pandemien men etter invasjonen av Ukraina 24. februar dreide oppmerksomheten gradvis over på konsekvensene av invasjonen og spesielt håndtering av et stort antall flykninger.

Frekvensen av møtene har variert. Første del av året var dert ukentlige møter men mot slutten av året var det hver 3-4 uke. Faste deltagere på møtene har bla. vært UDI, IMDI, Sør-Vest politidistrikt og NAV. Ved behov også FHI og Hdir. Et av hovedformålene med disse møtene var å formidle statlige politikk. Både informasjon som Statsforvalter hadde fått i våre regelmessige møter med DSB og Hdir på samordningskanal og informasjon som kommunene fikk direkte av av andre statlige etater. Det ble også tilrettelagt for kommunene kunne stille spørsmål til Statsforvalter og de andre deltakerne både i og mellom møtene.

Beredskapsstaben har i arrangert en 2 dagers samling med alle kommunale beredskapskoordinatorene der hovedtema var totalforsvar, atomberedskap og strømrasjonering. Vi gjør en vurdering i alle plansaker om det blir tatt nødvendige hensyn til samfunnssikkerhet og beredskap og klimatilpasning.

Samfunn

Kommunebilde er tatt i bruk ved kommunebesøkene. Vi har dialog om risiko og sårbarhetsområder, men også om nasjonale og viktige regionale interesser. Vi har fokusert på FNs bærekraftsmål for å sikre en bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling.

Vi har hatt åtte kommunebesøk, der nasjonal politikk og Statsforvalterens oppdrag er presentert. Under kommunebesøkene er det også gitt en redegjørelse om ARP (aktivitets- og redegjørelses plikten).

Kommunene i Rogaland har en god økonomiforvaltning, og vi er svært fornøyd med at vi heller ikke i 2022 har kommuner i ROBEK.

I vår dialog med kommunene og de regionale kommuneøkonomimøtene har vi hatt fokus på aktivt bruk av KOSTRA data.

Vi har hatt dialog og veiledning av kommuner i enkeltsaker uten at det er spesielle temaer som går igjen som naturlig eller aktuelle for alle kommuner. Vi lager nettsaker på temaer som er av interesse for alle kommuner.

Miljø

Kommunene blir kjent med nasjonal miljøpolitikk på to måter; politisk gjennom arbeidet med areal- og temaplaner, og administrativt gjennom særlovsbehandling av forurensings-, naturforvaltnings- og klimasaker. Det gjelder da søknad om tiltak, og høringsuttalelser til andres søknader.

Vi har også hatt flere seminarer og webinarer i 2022 der vi har orientert om aktuelle tema innen forurensing, klima og naturmangfold. Disse har vært rettet mot både kommuner og virksomheter/ entreprenører. I tillegg bruker vi nettsiden vår for å informere om nasjonal miljøpolitikk.

Helse og barnevern

Investeringsstilskudd til heldøgns helse - og omsorgsplasser.

Statsforvalteren har god oversikt over utbygging av heldøgns omsorgsplasser i kommunene, og bistår og gir faglig veiledning i Husbankens saksbehandling av søknader om investeringsstilskudd slik at helsefaglige hensyn i tilstrekkelig grad ivaretas. Det har vært en økende utfordring når det gjelder enkeltkommunes ønsker å bosette flere med ulike utfordringer (eldre, rus, personer med funksjonsnedsettelse) på et begrenset område. Kommunenes begrunnelse er kostnadseffektivitet og mangel på kvalifisert personell. Vi ser at dette kommer i konflikt med regelverket som understreker normalisering og integrering. Vi har i samarbeid med Husbanken hatt tett dialog og befaring i aktuelle kommuner for å finne fram til gode løsninger.

Psykisk helse rus og voldsfeltet

Statsforvalteren i Rogaland har prioritert innsatsen på rus- psykisk helse og voldsfeltet i tråd med oppdrag. Et eksempel er:

ACT/FACT voksen og FACT ung. Det er to ACT team, seks FACT team og to forprosjekt på FACT ung. I fylket ser vi at flere team kun består av kommunalt ansatte, eller kun ansatte i spesialisthelse-tjenesten. Dette er utfordrende og vi samarbeider tett med Napha, NKROP og Helsedirektoratet omkring dette. Det ville være krevende om aktuelle team ikke får tilskudd i fortsettelsen. (se utfyllende rapportering under pkt 3.6)

Tilskuddsforvaltning er en god og effektiv måte å promotere statlige satsinger i kommunene på. Statsforvalteren har en årlig tilskuddskonferanse der ordningene og satsingene gjøres kjent. Endringer i tilskuddsordningene utfordrer kommunene.

Alle kommuner i Rogaland har meldt inn kontaktpersoner nettverk som skal ha som mål øke kunnskapen om hvordan forebygge, oppdage og følge opp personer utsatt for vold og overgrep.

Særlig oppfølging av kommuner med risiko for svikt i tilbudet til barn, unge og familier med tilsyn, råd, veiledning og samordning.

Vi viser til grundig rapportering på rapporteringspunkt som omhandler barnevern og barn og unge.

Vi vil understreke nødvendigheten av at Bufdir prioriterer arbeid med en veileder til plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker. Det er språk i rapportering av hvilke kommuner som faktisk har planer som er vedtatt i kommunestyret, og vi ser mangler i involvering og organisering av arbeidet samt klarhet om denne planens rolle sett opp mot andre temaplaner i kommunene.

Rapportering, dialogmøter og kontakt med kommunene gir innsikt i kommuner med risiko for svikt. Vi har brukt dialogmøtene til tett oppfølging gjennom flere møter i kommuner der risiko for svikt er størst (barnevern og barn/unge). Rogaland har ikke hatt veiledningsteam før i 2022. Vi ser at dette er et godt tiltak for kommuner som over tid har utfordringer både i barnevernet og i barn og unge arbeidet. Høy arbeidsbelastning, for lite lederressurser, turn over og rekrutteringsvansker gir utfordringer i kommunalt barnevern.

Samarbeid med aktuelle kompetansesentre har bidratt til at ny kunnskap tas i bruk både i de kommunale barnevernstjenestene og i andre tjenester rettet mot barn og unge. (se rapportering under 3.6)

Strategiske satsinger

Det overordnede målet med å ha strategiske satsingsområder er at embetet ved å samordne oss skal få til noe mer enn det hver avdeling kan klare alene. Arbeidet er knyttet opp mot FN's bærekraftsmål og oppdragene våre. Vi bestemte tre satsingsområder:

Barn og unge: Målet er at alle barn skal oppleve et godt og inkluderende oppvekst-, leke- og læringsmiljø, og få oppfylt sine rettigheter etter Barnekonvensjonen.

Klima: Det neste tiåret må samfunnet gjennom en klimaomstilling for å redusere klimagasser i atmosfæren og forberede og tilpasse samfunnet til et klima i endring. Vi må også ivareta hensynet til naturmangfoldet.

Bærekraftige velferdssamfunn: I tiårene som kommer blir det færre i yrkesaktiv alder for hver pensjonist. Våre utviklingsoppgaver innen helse- og velferdsområdet skal bidra til at kommunene kan løse oppgavene på nye måter.

Vi mener dette er viktige og relevante satsinger for våre viktigste samarbeidspartnere i Rogaland.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Sektorovergrepene planarbeid

Vi har lang tradisjon både internt og eksternt for å legge stor vekt på samordning mellom regionale sektormyndigheter i arbeidet med innspill og oppfølging av kommunale planer etter plan- og bygningsloven. Vi har ikke hatt noen avskjæringer av andre regionale myndigheter sine innsigelser i 2022. Vi opplever at det er tidlig og tett kontakt, og lite motsetninger. Vi mener det er god rolleforståelse og gode regionalplaner sin fortjeneste. Dialogen er god, og vi blir kjent med hverandres arbeid og fokusområder.

Vi har godt samarbeid med Rogaland fylkeskommune. Det avholdes planforum månedlig eller oftere, dersom det er saker. Vi og andre myndigheter med innsigelsesmyndighet deltar. Planforum Rogaland fungerer etter sin hensikt som er å samordne ulike interesser, redusere konfliktnivået og gjøre kommunal planlegging mer forutsigbart.

Samordning innen miljøvern inkludert naturvern og forurensing

Vi har god dialog med Tilsynsetatene hvor Mattilsynet og Arbeidstilsynet er nærmeste kontakter for å få til en tilsynssamordning. Vi har faste møter 2 ganger i året, både sør og nord i fylket. Hovedmålet er å planlegge tilsyn ut fra et samlet utgangspunkt og tilpasse våre tilsynsaktiviteter. Vi er også opptatt av å dele erfaringer og lære av hverandre, slik at møtene våre handler også om utviklingsarbeid på tvers av statsetatene.

Vi har god dialog med Stavanger Maritime museum i forbindelse med alle tiltak i sjø. Her samordner vi også med Mattilsynet, Fiskeridirektoratet samt Rogaland fylkeskommune.

Innen verneområdeforvaltning og viltforvaltning har vi tett og god dialog med Statens naturoppsyn. Vi har faste møter to ganger i året der vi planlegger oppgavene som skal utføres. Vi har et månedlig møte om Jærstrendene som er vårt mest besøkte verneområde og også er det verneområdet der vi har flest dispensasjonssøknader og ulovlighetsoppfølging.

Vi samarbeider også med Rogaland fylkeskommune om vannforvaltning, viltforvaltning og vassdragsforvaltning. Sammen med fylkeskommunen har vi i 2022 hatt et dialogmøte med Mattilsynet om viltforvaltning.

Landbruk

Samarbeid regionalt en forutsetning for at vi skal nå målsettingene i landbrukspolitikken. Statsforvalteren får gode tilbakemeldinger på rollene som tilrettelegger og utfordrer. I forbindelse med utbrudd av flere fuglesykdommer har vi virkelig sett hva samarbeidsrelasjoner betyr i en reell krise, der vi hadde er særlig godt samarbeid med Mattilsynet. Samarbeidsprosjektet «Arbeid for god dyrehelse og dyrevelferd i Rogaland» er her sentralt, og et stadig viktigere dialogforum på tvers av ulike aktører. Det regionale landbrukspartnerskapet fungerer veldig godt og vi har jevnlig dialog med både fylkeskommunen og Innovasjon Norge. Som eksempel samarbeid om spørreundersøkelse mot jordbruksnæringen som ble gjennomført høsten 2022.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Beredskapsstaben deltar aktivt inn i planarbeidet på embetet slik at det blir integrert del av våre felles beslutninger. Vi har god dialog med spesielt NVE om samordning av våre evt. innspill på flom og skredfare. Vi er spesielt oppmerksomme på storulykkevirksomheter og arealdisponeringer som kan ha konsekvenser for Forsvaret og har kontakt med DSB og Forsvarsbygg om dette.

Når det oppstår ekstraordinære situasjoner innkaller Statsforvalteren fylkesberedskapsrådet eller relevante deler av rådet for at alle statlige og regionale etater med beredskapsansvar skal få den samme situasjonsforståelsen og for å ivareta nødvendige samordning på tvers av aktørene. I 2022 har vi har møter der tema har vært utbrudd av dyresykdommer, invasjonen av Ukraina, fare for rasjonering av strøm og værhendelser.

Utdanning og integrering

En sentral del av Statsforvalteren i Rogaland sin samordning er at vi har tatt et valg om at barn og unge er en strategisk satsing. Arbeidet er organisert i arbeidsgruppe der alle fagavdelinger deltar og utdanningsavdelingen har koordinatoren. Dette fører til at vi ser oppdrag knyttet fra ulike fagdepartement knyttet til barn og unge og deres familier i sammenheng. I tillegg bidrar arbeidet til økt fokus på barn og unge i embetet sitt arbeid med f. eks. plan. Vi opplever også at en slik satsing gir en merverdi utover det å løse de konkrete oppdraga i kompetanseheving internt og vårt fokus i kontakt med kommunene.

På integreringsfeltet har vi et godt samarbeid Rogaland fylkeskommunes integreringsteam. Vi møter dem flere ganger i året for informasjonsutveksling og avklaringer. I 2022 arrangerte vi også en felles samling med fylkeskommunen, der vi både klargjorde våre ulike roller, men også så våre ulike virkemidler i sammenheng.

Utdanningsavdelingen har deltatt på dialogmøtene med kommunene som er et oppdrag fra BUFDIR. Da ser vi opplæring, barnevern og øvrig velferdslovgivning i sammenheng.

Økonomi som virkemiddel gjennom tilskudd til kommuner kraftfullt. Vi opplever at tilskudd har svært ulike innretning fra ulike sektorer. Opplæringssektoren opererer med en desentralisert tilskuddsordning, partnerskap med lokal universitets- og høyskolesektoren (UH) og lokalt definerte behov for kompetanseutvikling. Andre sektorer opererer i større grad med tilskudd basert på sentralt gitte satsinger og kriterier. Slik ulik innretning gjør samordningsarbeidet mer utfordrende.

Bolig

Statsforvalteren har som vist i pkt 5.2.1.2 i stor grad bidratt til å følge opp «Alle trenger et trygt hjem» og til å koordinere sektorovergrepene oppgaver og virkemidler. Det er et godt samarbeid med Lån og tilskudd i Husbanken. De boligsosiale suksessfaktorene er tema i all dialog med kommunene, og vi møter kommunene med tverrfaglig bredde.

Målet er helhetlig råd og veiledning ved å se statsforvalterens velferdsportefølje i sammenheng, og ha oppmerksomhet mot både planlegging og fremskaffing av bolig og tjenester. Bolig er tema i NAV-ledersamlinger, barnevernledersamlinger, samlinger på rus og psykisk helsefeltet, møter med regional stat, i samarbeidsarena på velferdsområdene, i møter knyttet til Leve hele livet og oppvekstsektor mv.

Samarbeidsarena på velferdsområdene

Statsforvalteren etablerte i 2021 en samarbeidsarena for velferdsområdene. Vi samler Bufetat, Politiet i Sør-Vest politidistrikt, barne- og ungdomspsykiatrien i Helse Stavanger og Helse Fonna, KS, NAV fylke, Kriminalomsorgen og Rogaland fylkeskommunen minst tre ganger i året. Målet er;

Utveksle informasjon om oppdrag og utfordringer på hverandres områder, samordning av innsats på områder med felles oppdrag og iverksetting av aktuelle felles tiltak i fellesskap

Samordning av tilsyn

Statsforvalteren i Rogaland har gjennom året hatt jevnlig kontakt med de statlige regionale tilsynsmyndighetene og kontrollutvalgssekretariatene i fylket.

Den nasjonale tilsynskalenderen er i bruk og vi har i forbindelse med samordningen hatt dialog med andre de andre tilsynsmyndighetene og kontrollutvalgssekretariatene om hvordan funksjonaliteten i kalenderen kan forbedres ytterligere.

Vi har dette året gjennomført tilsynskonferanse med særlig fokus på kravene til internkontroll i kommuneloven.

Statsforvalteren i Rogaland har et eget tilsynslag. Tilsyn står også regelmessig på agendaen til embedets ledergruppe. Dette bidrar til at samordning generelt og tilsyn spesielt, har stor oppmerksomhet i embedet. Etter pandemien erfarer vi nå at både planlegging og gjennomføring av tilsyn, samt samordning av tilsyn er tilbake til normale rutiner.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

Utdanning og integrering

Rettsikkerhet er høyt prioritert i avdelingen. Vi er bevisste på å tilpasse virkemidlene våre slik at effekten av dem og rettsikkerheten blir ivaretatt på beste måte for innbyggerne i Rogaland. Vi reviderer og arbeider med maler for klager, både for å sikre effektivitet og kompetanseheving internt. Vi har et årshjul for publisering av artikler på nett der informasjon om viktige rettigheter er sentralt. I tillegg legger vi mye arbeid ned i områdeovervåking og risikovurdering når vi velger tilsynsobjekt slik at vi sikrer treffsikre tilsyn.

Hvert år arrangerer vi felles samlinger for ledelse og saksbehandlere med Statsforvalterne i Agder og Vestland. Vi velger områder for hvert år for å sikre lik praksis og kompetanseheving på tvers.

Vi vurderer at rettsikkerheten for innbyggeren i Rogaland er godt ivaretatt på våre områder og at vi har felles forståelse med andre Statsforvaltere.

Klagesaker etter plan- og bygningsloven

Statsforvalterens saksmengde på fagfeltet har økt i 2022. Antall settesaker fra SF Vestland har økt med 44 saker. Totalt er det behandlet ferdig 572 saker i 2022, mens tallet var 498 i 2021.

Vi har jobbet aktivt for å få ned saksbehandlingstiden slik at fristene skal overholdes. Vi har ukentlige møter om hvordan vi ligger an på saksbehandlingsfrister og fordeler saker etter kapasitet. Det blir også brukt overtidsmidler på dette arbeidet, og vi har fått tilført midler til en fast stilling i 2022.

Helse-, sosial- og barnevern

Statsforvalteren har betydelige rettsikkerhetsoppgaver på helse-, sosial- og barnevernsområdet. Vi behandler tilsyns- og klagesaker på alle områdene og vi overprøver og kontrollerer tvangsvedtak. Videre fører vi tilsyn for å undersøke om tjenestene overholder lov- og forskriftskrav.

Vi prioriterer saker som gjelder tvang høyest.

Statens helsetilsyn er vår overordnet på alle fagfelt og har ansvar for overordnet faglig styring. De utarbeider veiledere for tilsyn og saksbehandling på alle fagfelt og de gjennomfører kurs for ledere og saksbehandlere for å heve kompetansen for å sikre at embedene i størst mulig grad arbeider enhetlig og med god kvalitet i saksbehandling og tilsyn.

Flere av våre saksbehandlere arbeider på tvers av helse-, sosial- og barnevernfeltet. Vi kan derfor i saksbehandling- og tilsynsarbeid dra nytte av erfaringen og kompetansen den enkelte har om både fag og metode på en måte som bidrar til at saksbehandlingen internt blir mer enhetlig. Det bidrar også til en bedre forståelse av de sårbare barnas og unges utfordringsbildet og behov for tverrfaglige helse- og omsorgstjenester.

Barnevern

På barnevernsfeltet har vi behandlet både rettighetssakene og tilsynssakene innen fastsatte frister. Vi har også gjennomført 62 av 62 lovpålagte tilsyn med barneverninstitusjonene og vi har lagt til rette for at barna skal få snakke med tilsynsførerne. Landsomfattende tilsyn er gjennomført i to barneverntjenester i 2022.

Sosial

På sosialfeltet har vi full måloppnåelse både når det gjelder tilsynssakene og rettighetssakene. Vi behandlet 201 saker og 93 % av disse ble behandlet innen tre måneder.

Når det gjelder tilsyn har vi oppnådd 39 av 85 poengkrav. Vi fikk ikke veileder for landsomfattende tilsyn før sommeren 2022 og det ble vanskelig å gjennomføre mer enn to tilsyn høsten 2022 dersom vi også skulle nå målkrav satt for klagesakene på sosialområdet.

Helse- og omsorg

Vi har omfattende saksbehandlingsoppgaver knyttet til helse- og omsorgsfeltet, men vi blir målt bare på noen av disse.

Vi har god dialog og samarbeid med Statsforvalteren i Vestland, blant annet gjennom møter på ledernivå og faste årlige samlinger for saksbehandlere og ledere som jobber med spesialisthelsetjenester. Det er et uttalt mål for dette arbeidet at det skal fremme samarbeid i enkeltsaker/tilsyn og at vi skal unngå ubegrunnet ulikhet i praksis.

Saksbehandling:

Tvangsmedisineringsaker og andre saker som gjelder tvang blir høyt prioritert. Vedtak om tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede: Vi har ikke full måloppnåelse når det gjelder saker om tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede. Antall saker der vi godkjenner tvang og makt har økt og vi har behandlet 69 prosent innen tre måneder. Vi har forholdsvis god oversikt over tvangsbruken overfor den enkelte samt utfordringsbilde i det enkelte bofellesskap og i den enkelte kommune på dette feltet. Det har vi fått gjennom saksbehandling, veiledning og tilsyn. Vi har gjennomgått 5883 meldinger om tvang i nødsituasjoner i løpet av 2022. I utgangspunktet har vi hatt både kompetente og mange nok saksbehandlere på feltet de siste årene. Vi har i 2022 valgt å gjennomføre flere stedlige tilsyn enn tidligere. Dette, sykemeldinger på slutten av året samt bruk av en av saksbehandlere på feltet i landsomfattende tilsyn med barneboliger er årsaken til at vi ikke fikk bedre måloppnåelse i 2022.

Hendelsesbaserte tilsynssaker helse- og omsorg: Vi legger stor vekt på å følge nasjonal policy og veileder utarbeidet av Statens helsetilsyn. Ny veileder for behandling av tilsynssaker på helse- og omsorgsområdet er godt implementert i tilsynsarbeidet. Sakene gjennomgås av erfaren jurist og fylkeslegen. De utarbeider et notat som gir rettesnor for hvordan sakene skal behandles. Målet er å sikre en enhetlig og hensiktsmessig innretning i enkeltsaker som berører rettsikkerheten i helse og omsorgstjenestene. Vi vurderer alltid hvilken tilsynsmessig innretning som best vil tjene formålet med tilsynet: kvalitet, pasientsikkerhet og tillit til helsepersonell og helsetjeneste. Vi har totalt sett god måloppnåelse når det gjelder saksbehandlingstid for tilsynssakene.

Klagesaker helse- og omsorg: Vi har hatt for lang saksbehandlingstid på rettighetssakene i flere år. I 2020 ble 65 % av sakene behandlet innen tre måneder. I 2022 har vi behandlet 88% av sakene innen tre måneder til tross for en økning i antall saker fra 332 i 2021 til 416 i 2022. Vi har fortsatt ikke full måloppnåelse og vi tilstreber å redusere saksbehandlingstiden for at rettsikkerheten for de som har behov for helse- og omsorgstjenester skal styrkes. Årsaken til forbedret saksbehandlingssituasjon er økt bemanning, saksbehandlere har fått økt kompetanse og vi gjennomfører noe overtidsarbeid for å få bedre måloppnåelse.

Avdelingen deltar i det nyetablerte Rettighetsforum (regi Statens helsetilsyn) for å følge med på praksis for håndtering av rettighetsklager.

Planlagt tilsyn helse- og omsorgstjenester

Vi har en positiv utvikling i måloppnåelse på planlagte tilsyn med kommunale helse og omsorgstjenestene, som kommer etter å jobbet aktivt med å øke kompetansen på systemrevisjon som metode, og få flere medarbeidere som jobber med dette. Dette er en prosess vi jobber videre med, med målsetning om å gjennomføre flere planlagte tilsyn enn tidligere.

Selv om vi ikke har oppnådd måltall på tilsyn med kommunal helse og omsorgstjeneste, har vi også i 2021 vært tett på tjenestene og bidratt til å oppnå formålet med tilsyn; økt kvalitet og tillit til tjenestene.

Vi har gjennomført to landsomfattende tilsyn med barneboliger. Kravet var tre. Veilederen for tilsynet var ferdig på sensommeren 2022 og det ble på grunn av sammensetningen av tilsynslag og personalsituasjonen ellers vanskelig å få gjennomført mer enn to tilsyn.

Vi har også utviklet og gjennomført et tilsyn med hvordan kommuner jobber med og forebygger vold og overgrep fra i sykehjem.

Når det gjelder tilsyn med spesialisthelsetjenesten, gjennomførte vi to tilsyn med rusinstitusjoner i løpet av året 2022.

Landbruk

Landbrukets tilskuddsordninger er mange og kompleksiteten i forvaltningen av flere ordninger oppleves av flere kommuner som vel stor. Dette går selvsagt både på kommunenes kapasitet og kompetanse, men vi konstaterer at noen kommuner nok kan ha det som kalles nærhetsutfordringer. Dette er først og fremst knyttet til kommunenes praktisering av avkorting ved feilopplysninger i søknader om produksjons- og avløsertilskudd. Vi ser også at enkelte kommuner har politisk behandling av klagesaker som gjelder tilskuddsordninger på landbruksområdet. Vi mener (som Riksrevisjonen) at kommunen ikke skal utøve lokalpolitisk skjønn i slike tilskuddssaker. Dette har vi informert kommunene om.

Dette til tross er vår hovedintrykk at kommunene gjør et godt arbeid og at rettsikkerheten i det store blir ivaretatt. Våre forvaltningskontroller bekrefter det og viser at kommunene sitt arbeid med tilskuddsforvaltningen er satt inn i gode internkontrollsystemer. Som kompetanseorgan prioriterer vi også dette i våre kurstilbud til kommunene.

Miljøvern

Vi følger godt opp klagesaker på kommunale vedtak, oversendelser til Miljødirektoratet på klager på egne vedtak og behandling av søknader om utslippstillatelser. Vi har ikke lengre saksbehandlingstid enn tidligere.

Tillatelsene innenfor avfall og industri er komplekse. Flere av våre virksomheter faller inn under EUs industriutslippsdirektiv (IED) og vi bruker en del tid på å finne riktig nivå på kravstillingen, da det er nye krav som skal implementeres. Vi har deltatt i Miljødirektoratets arbeid med å finne rett nivå for en IED-bransje. Det er høy aktivitet i vårt område, og mange store og komplekse virksomheter. Vi jobber med maler innenfor de ulike områdene og ser også på hvordan vi kan jobbe med sakene på en mer effektiv måte.

Vi har Teamsgrupper med andre embeter for å finne rett nivå i ulike fagområder på saksbehandling og klagesaker. Vi har økt rettsikkerheten på avdelingen ved at vi har fått egen miljøjurist.

Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Utdanning og integrering

Vi er fremdeles mest urolige for enkeltkommuner der vi over tid avdekker høy risiko for regelbrudd. Vi har kommuner der det er forsøkt ulike virkemidler over tid; informasjon og veiledning, besøk i kommunen, tilsyn og deltakelse i statlig kompetanseheving som oppfølgingsordning og læringsmiljøprosjektet i regi av Udir. Vi er også i tvil om i hvor stor grad disse kommunene klarer å nyttiggjøre seg tilskudd gjennom den desentraliserte kompetanseordningen på en tilfredsstillende måte. Vi tror derfor det er riktig å beholde noen sentrale føringer og kompetansehevingstiltak for å sikre at også kommuner som i liten grad klarer å avdekke egen svakheter blir fanget opp.

På integrerings- og voksenopplæringsfeltet ser vi fremdeles mangelfull kartlegging og realkompetansevurdering av deltakere i fra kommunene. Dette er et område som med fordel kunne vært satt mer søkelys på også fra sentrale myndigheter.

Helse-, sosial- og barnevern

Vi registrerer med uro at det blir stadig mer krevende for kommunene å bosette personer som er på flukt fra Ukraina samtidig som som personer som i Nasjonal strategi for boligpolitikken er vanskeligstilte på boligmarkedet (barnefamilier, eldre, personer med funksjonsnedsettelse og rus/psykisk helseproblemer) også har behov for bolig. Bruk av midlertidig bolig øker kraftig i de store kommunene, og det er utfordring med å finne midlertidige boliger som tilfredsstillende lovkravene. Særlig bekymringsfullt er det at stadig flere barnefamilier bor midlertidig. Dette får betydning for skolegang, og tilknytning til venner og nabolag. Innstramminger i Husbankens økonomiske virkemidler (tilskudd til utleieboliger, startlån mv) vanskeliggjør situasjonen.

Stadig flere kommuner melder at barnevernreformen utfordrer kommunene. Dette gjelder særlig forståelsen av reformens mål om gode og helhetlige tjenester til barn og unge og rett hjelp til rett tid. Vi ser en utvikling der barnevernet definerer et "kjernebarnvern", og der andre tjenester i kommunen får ansvar som de ikke har kompetanse, kapasitet eller juridiske ramme til å håndtere. Vi er bekymret for at terskelen for meldinger til barnevernet heves og vi ser i flere kommuner en betydelig økning i henleggelse av meldinger og undersøkelser.

Det er en stor bekymring at man ikke klarer å rekruttere fosterhjem til de barna som har størst utfordringer.

Vi ser at flere barn i barnevernet som har helseutfordringer blir stående uten tilstrekkelig tilbud fra barnevern, kommunal helse og omsorgstjeneste og Bufetat. Dette har vi også tidligere meldt til Bufdir. Årsaker til mangel på hjelp er uklare ansvarsforhold og ulik kjennskap til hverandres rammebetingelser og roller.

Spesialisthelsetjenesten (BUP-ene) melder om store kapasitetsutfordringer.

Vi har meldt bekymring om fastlegeordningen til overordnet myndighet blant annet gjennom styringsdialog med Helsedirektoratet og Helsetilsynet, i webinar om fastlegeordning, der Helsedirektoratet deltok, i rapportering i STAF-løsningen (beredskapsrapportering) og gjennom kartlegging av konsekvenser for pasientene i arbeidet med Helsetilsynets rapport 3/2022. Vi opplever at situasjonsforståelsen i ulike deler av forvaltningen og kommunene er langt likere nå enn tidligere.

Vi har meldt videre vår bekymring for at rammebetingelsene for vårt nasjonale ansvar for tilsyn og forvaltning på petroleumsområdet. Vi tok dette opp som egen sak i styringsdialog med Helsedirektoratet i 2022, samt i vårt brev til Helsedirektoratet datert 15.07.22. Dette brevet er videresendt fra Helsedirektoratet til HOD. Vi viser til brevet for detaljer.

Landbruk

Det regionale landbrukspartnerskapet gjennomførte i okt 2022 en spørreundersøkelse blant bøndene i Rogaland, om hvilke framtidsutsikter de har for drift på egen gard de neste 15 årene. Hele 40% av bøndene svarte. Svarene gir oss viktig kunnskap i utviklingsarbeidet fremover, både for næringen selv, kommunene og oss hos Statsforvalteren. Undersøkelsen viser at det vil bli relativt store endringer både innen melkeproduksjonen og svineholdet. Hele 20 % av bøndene melder at det ikke vil være drift på garden om 15 år. Så kan vi videre stille oss spørsmål om denne jorda vil bli leid ut eller solgt.

Vi arbeider målrettet for et aktivt landbruk i hele fylket. Spørreundersøkelsen gir oss en viss optimisme i forhold til å beholde melkeproduksjonen også i distriktene i Rogaland. Når det gjelder svinenæringen kan det bli store endringer fremover. Hele 30 prosent melder at de vil avvikle griseholdet innen 15 år (gjelder både slaktegris- og smågrisproduksjon). Dette pluss de konsekvensene i nedgangen i antall purker i Rogaland fra 1.1.2025 (slutt på midlertidig konsesjon) kan etter vår vurdering gi så pass stor svikt i produksjonen at dette også kan få konsekvenser i markedet.

Matproduksjonen i Rogaland er stor og viktig for nasjonal matforsyning. For å opprettholde og øke produksjonen jobbes det målrettet med miljømessig bærekraft. Dette er et prioritert arbeidsområde for oss. Vi ønsker at jordbrukets miljøordninger styrkes ytterligere.

Nettverk for godt dyrehold er god etablert i Rogaland og er nå inne i sitt tredje år. Hele næringen er med og det arbeides målrettet med både bedre dyrehelse og god dyrevelferd.

Samtidig som det er relativt god produksjonsvilje hos bøndene i Rogaland må næringene i enda større grad prioritere flere utfordringer, spesielt miljømessig bærekraft og godt dyrehold. Vi ønsker at sentrale myndigheter i større grad etterspør vår regionale forståelse og erfaring av hvordan nasjonal politikk og nasjonale virkemidler på landbruksområdet treffer i fylket.

Miljøvern

Vi har god kontakt med Miljødirektoratet. Naturen er under press og klimaspørsmål settes daglig på saksorden.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Det er økt bevissthet rundt viktigheten av en bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk, både administrativt og politisk i kommunene. Kommuneplanene som har vært på høring i 2022 viser at kommunene tar både jordvern og bevaring av karbonrike areal på alvor, og tilbakefører uregulerte områder med dårlig måloppnåelse og/eller høyt konfliktnivå. At vi er tidlig ute med tydelige uttaler har helt sikkert bidratt til denne endringen i positiv retning. Det oppleves tidvis vanskelig å få til en høy nok utnyttelse og lav nok parkeringsdekning for nye utbygginger som ikke ligger helt sentralt i regionen, selv om det også her har vært en positiv endring hvis man ser lengre tilbake i tid. Regionale planer gir tydelige føringer, men kommunene finner det utfordrende å følge dette opp i tilstrekkelig grad. Derfor har vi et høyt fokus på dette og bidrar til å få kommunene i riktig retning.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

Kommunene har generelt god kjennskap til nasjonale og viktige regionale føringer. Både FN's bærekraftsmål, nasjonale forventninger 2019-2022, regionale planer m.m. er godt kjent i kommunene. Ut over veiledning gjennom uttaler til planer og dispensasjonssaker, har vi i 2022 arrangert vår årlige plan- og byggesakskonferanse i fysisk format for første gang siden 2019. Vi har publisert noen nettsaker, og vi har hatt dialog med kommunene i saker der kommunene selv har tatt kontakt for veiledning.

Tema som har hatt særlig fokus i 2022 har vært bevaring myr, regional parkeringsnorm, utnyttelse/tetthet, barn og unge, areal- og kraftkrevende industri, vindmøller, boligsosiale hensyn, og jordvern. I kommuneplannulleringene har bestemmelser for spredt boligutbygging, byggegrense langs sjø og store industrilutbygginger vært gjennomgående tema. Fylkeskommunen arbeider med regionale planer for grønn industri (areal- og kraftkrevende virksomheter), Preikestolen og Lysefjordområdet, klimaomstilling, kulturminner og kulturmiljø, og kompetanse.

Alle kommunene har i betydelig grad kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser. Vi har plan og byggesakskonferanse årlig med stor

deltakelse fra alle kommuner. Kommunale saksbehandlere viser i sine innstillinger at de er kjent med hva som skal tillegges vekt.

Konfliktene vi observerer er ofte av politisk art. Kommunene ønsker å legge til rette for utvikling, og tjener økonomisk på å bygge ut store hyttefelt, etablere industriområder eller tilrettelegge for økt befolkning. Disse hensynene veies ofte tyngre enn hensynet til nasjonale og vesentlige regionale interesser.

Vi har iverksatt en prosess for å diskutere andre løsninger for dialog med kommunene. Vi er kjent med at blant annet Vestland har tradisjon for å invitere kommunen til drøftingsmøte i høringsperioden for planer. Vi vil gjerne også prøve ut en slik modell, for å komme fram til løsninger på flere innsigelser tidlig i planprosessen. Vi har tro på at dette kan redusere antall innsigelser, særlig de som er av mer "teknisk" karakter, som manglende eller uklare bestemmelser eller mangelfulle utredninger eller vurderinger.

Rogaland fylkeskommune som regional planmyndighet har stor innflytelse når det gjelder å gjøre nasjonale og viktige regionale føringer kjent gjennom utarbeidelse av regionale planer.

Ivaretakelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Kommunene ivaretar nasjonale og viktige regionale interesser i middels grad. Fylkeskommunen ivaretar nasjonale og viktige regionale interesser i betydelig grad. Noen unntak er næringsutviklingsplaner og strategier som utfordrer verneverdier, eksempelvis kraftkrevende industri og akvakultur. Det er relativt stor variasjon mellom kommunene i fylket når det gjelder ivaretakelse av nasjonale og viktige regionale hensyn. Hensynet til vekst og utvikling i kommunene veies gjerne tyngre enn andre hensyn, og dette er særlig framtreddende i vekstkommuner. Nasjonale og regionale føringer og hensyn er som regel synliggjort i plandokumentene, men vurdering og vektlegging av verdi og konsekvens er ikke alltid i samsvar med vår faglige vurdering.

Vi opplever at kommunene, og til dels også utbyggere, ber om og lytter til våre råd og følger opp våre innspill på en slik måte at kvaliteten i planene heves.

Vi fremmer innsigelser og gir faglige råd i planer hvor det er vesentlig konflikt med nasjonale og regionale føringer. I de fleste tilfeller løses innsigelsen gjennom dialog, ved at kommunen justerer planene slik at de på en bedre måte ivaretar nasjonale og regionale føringer. Vi observerer også at gjentatte innsigelser og faglige råd til et tema, etter hvert gir resultater for etterfølgende plansaker. Eksempelvis når det gjelder bevaring av myr, utnyttingsgrad og jordvern.

Vi gjør, som før, inngående vurderinger av hensynet til barn og unge, miljøverdier, samfunnsikkerhet og jordvern i alle plansaker. Vi gir uttalelse til oppstartsvarsel og høring, og har dialog gjennom hele planprosessen når kommunene etterspør det. Videre vurderer vi folkehelseaspekt og boligsosialt arbeid i alle overordnede planer og et utvalg detaljplaner der vi finner det relevant. Vi gir også uttalelse til så godt som alle dispensasjonssaker og saker med mindre vesentlige endringer av detaljplaner som kommunene sender oss. Vi registrerer en positiv utvikling, men fremdeles bruker vi mye ressurser på å gi uttalelse til og påklage dispensasjonsvedtak. Vårt mål er å bidra til gode planer, og det er god kontakt i på saksbehandlernivå.

Vi har et forbedringspotensiale på "generell" veiledning i form av webinar og konferanser og flere nettsaker. Det har vært utfordrende ut fra kapasitet hos plangruppa å få til dette i 2022, men vi arrangerte i oktober en svært vellykket plan- og byggesakskonferanse i samarbeid mellom plangruppa og byggesaksjuristene våre. Målet med denne årlige konferansen er å samle plan- og byggesaksavdelingene i kommunene for faglig oppdatering og bedre dialog mellom fagområdene. I 2022 deltok også politikere på konferansen. Det er positivt at også politikerne viser interesse for disse fagfeltene.

Fylkeskommunen har gjennom årene lagt ned store ressurser, sammen med oss og kommunene, i arbeid med regionale planer og strategier. Dette er i stor grad igangsatt og motivert ut fra vilje og behov for å ivareta viktige nasjonale og regionale interesser som jordvern, naturvern, klimaomstilling, universell utforming, vindkraft kontra naturverdier, vannressurser mv. Den "gamle" vindkraftplanen var en god plan når det gjelder interesseavklaring mellom utbygging og verneverdier – men vi opplever at NVE og OED ikke har vektlagt dette arbeidet ved behandling av konsesjoner etter særlov.

Regionalt planforum i regi av fylkeskommunen er en god arena for dialog i enkeltsaker. Gjennom økt digital samhandling, med teamsmøter og hybridmøter, opplever vi at planforum samler en større bredde av statlige og regionale aktører i hver enkelt sak. Fylkeskommunen inviterer til formøter for statlige og regionale etater i forkant av hvert planforum, slik at det blir anledning til å identifisere vesentlig motstridende innspill før dialog med kommunene. Når det gjelder andre statlige regionale aktører med innsigelsesrett, er det ikke alle som har eller setter av tilstrekkelig ressurser til å delta i planforum.

Utbyggere, grunneiere og virksomheter som ønsker en bestemt utvikling eller utvidelse av sine byggeområder eller virksomheter har i mange tilfeller stor innflytelse på planprosessene. Langt de fleste detaljreguleringsplanene i fylket kommer til på initiativ fra private forslagsstillere. Utbyggere er også ofte tett på prosessen ved utarbeidelse av kommunale områdeplaner. På denne måten blir en del kommuner i større grad tilrettelegger for privat utbygging enn en reell planmyndighet.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

Når vi mottar statlige innsigelser til en plan, samordner vi disse ved å sjekke dem mot hverandre. Er det motstrid mellom statlige innsigelser, skal vi starte en dialog for å samordne. Det har ikke vært saker i 2022 hvor vi har sett motstrid mellom statlige innsigelser, og dette er gjennomgående fra år til år. Hvis dette er særskilt for Rogaland, er det kanskje takket være langvarig regionalplanarbeid og høy planmodenhet i kommunene. Gjennom regional planlegging ivaretas nasjonale og vesentlige regionale føringer i regionale planer, som så blir førende for kommunenes egen planlegging. I dette ligger det sannsynligvis en stor gevinst når det kommer til en balansert samordning av ulike statlige, regionale og lokale interesser.

Når vi mottar innsigelser fra andre statlige etater sender vi et samordnet brev til planmyndigheten hvor vi presiserer hvilke innsigelser som kommer fra statlige myndigheter og hva disse gjelder.

Når det blir fremmet innsigelser til kommunale planer, løses innsigelsen som oftest i dialog med kommunen. Denne dialogen kan skje via epost, telefon, eller i form av et drøftingsmøte. Der det er sammenfall mellom innsigelser fra ulike statlige etater og/eller fylkeskommunen har vi gjerne drøftingsmøter i fellesskap. Av innsigelser som ble fremmet i 2022 er 31 innsigelser løst, alle enten i drøftingsmøte eller gjennom skriftlig eller telefonisk kontakt med kommunene. Fire planer med statlige innsigelser ble ført fram for meking i 2022 (av disse var kun en innsigelse fremmet i 2022, to innsigelser fremmet i 2021 og den siste i 2020). To planer ble oversendt til KDD for endelig avgjørelse i 2022 (hvorav den ene planen ble fremmet innsigelse til i 2022, og den andre i 2021).

Når vi starter opp med dialogmøter med kommunen i høringsperioden, jf. punkt 3.1.1.1.1 er målet at alle statlige innsigelser skal drøftes i et slikt møte.

Tett og godt samarbeid mellom statsetatene i Rogaland bidrar til få motstridende innsigelser og gode avklaringer og god dialog med kommunene tidlig i planprosessene. I de tilfeller der kommunene og statlige etater ikke løser innsigelsene gjennom egen dialog, bidrar vi aktivt gjennom organisering og ledelse av administrative drøftingsmøter for å finne løsninger som balanserer lokale ønsker opp imot nasjonale og regionale føringer. Vi opplever at slike møter ofte fører til konstruktive prosesser, hvor kommunene og aktuell statlig etat oppnår en økt forståelse for hverandres utfordringer, og finner gode kompromissløsninger, uten at det har blitt nødvendig med meking.

For å bidra til enda bedre statlig samordning har vi de siste årene hatt flere teamsmøter med partene i samordningsprosjektet. Målet er at samordningsinstituttet skal bli bedre kjent blant de statlige partene, og at saksbehandlerne hos de ulike statlige etatene får mulighet til å bli kjent med hverandre. Grunnet utfordringer med kapasitet i egen organisasjon har vi ikke fått til å arrangere et slikt møte i 2022. Vi har også et mål om å styrke statlig deltakelse i planforum gjennom dette nettverket og vil samarbeide med planforumsekretariatet om dette. Gjennom koronapandemien og i etterkant av denne har fylkeskommunen lagt til rette for digital deltakelse i planforum. Dette har bidratt til langt hyppigere og bredere deltakelse fra statlige parter som ikke har en lokal tilstedeværelse. Dette har etter vårt syn styrket planforum som verktøy for kommunen, og gitt bedre statlig samordning.

Deltakelse fra statlige etater i planforum, og også deres involvering i planprosesser generelt varierer mye fra etat til etat. NVE, Fiskeridirektoratet, Kystverket, Statens vegvesen og DMF er de mest aktive deltakere i planforum, og har også egne dedikerte plansaksbehandlere som ivaretar etatens ansvarsområder gjennom uttaler til planvarsel og offentlig ettersyn. Avinor deltar sjeldent i planforum, men ivaretar hensynet til Stavanger lufthavn gjennom uttale i aktuelle planer. En gjennomgang av statlige etaters innsigelseskompetanse, og dels også en rolleavklaring mellom statlige etater med overlappende ansvarsområder kunne bidratt til en ytterligere styrking av den statlige samordningen. Vi bidrar gjerne i et samarbeid om dette, med mål om at staten skal tale med en klok og samordnet tunge.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Statsforvalteren har system for å sikre at samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven. Det er stor aktivitet i Rogaland og mange planer. Det betyr at vi tidvis må foreta en prioritering av hvilke planer vi skal gi uttalelse til. Kommuneplaner og større reguleringsplaner vil alltid bli prioritert først. Mindre reguleringsplaner i ukompliserte områder kan vi la passere når vi må prioritere. Vi sjekker i hovedsak om det er laget en ROS-analyse til planen, kvaliteten på denne, om det er tatt stilling til om området er egnet til formålet og om evt. tiltak er fulgt opp i bestemmelsene. På anmodning fra hovedsaksbehandlere for plan på embetet gir vi også uttalelse til enkelte dispensasjoner og oppstartsvarsel.

Vi fremmer en god del innsigelser og gir mange faglige råd. Innsigelsene gjelder i hovedsak at relevante tema ikke er analysert i ROS-analysen, manglende akseptkriterier eller at tiltak ikke er fulgt opp med bestemmelser. Ingen innsigelser innen samfunnssikkerhet og beredskap er sendt departementet for avgjørelse i 2022. Innsigelsene er enten løst i dialog med kommunen eller etter meking. Eventuelt at vi venter på nærmere tilbakemelding fra kommunene.

Hensynet til klimatilpasning får spesiell oppmerksomhet i vår gjennomgang av planene.

Til kommuneplanens samfunnsdel gir vi råd om at mål og strategier for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, basert på farer og uønskede hendelser som er avdekket i kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser, bør fremkomme.

Hensynssoner rundt storulykkevirkosomheter (fra kapittel 3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Storulykkerisiko blir ivaretatt i alle planar der vi ser at det er relevant. Kommunene trenger ofte ekstra veiledning på dette området, og det varierer hvordan de håndterer det i plan i forhold til hvor kjent virksomheten er. Noen steder må vi gi råd om at kommunen ikke må avsløre for mange detaljer om virksomheten i plansak (f.eks konkretisere i kommuneplan hvor det ligger eksplosjonslager), andre steder må vi minne de på at de har storulykkevirksomheter som må vurderes i ROS og i plan. Enkelte steder var det uklart i hvilken kommune storulykkevirksomheten faktisk lå, og verken kommunene eller DSB var sikre på det. Det er og en utfordring at kommunene bruker virksomheten sine risikokonturer som hensynssone, og ikke legger inn egne vurderinger etter pbl.

Vi er oppmerksomme på denne problemstillingen i vår generelle veiledning og i våre planuttalelser. Alle storulykkevirksomheter (så sant vi har rett oversikt) blir vurdert i forhold til behov for hensynssoner i plankart med tilhørende føringer i planforutsetningene. Når det gjelder eksplosivanlegg i utmark har vi ikke praktisert krav om hensynssone, for ikke å avsløre for mye om hvor de ligger. I tillegg er de ofte mer tidsavgrensede. Det er dog et diskusjonstema.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i planleggingen.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser er godt formidlet og i økende grad ivaretatt i tråd med rundskriv T-2/16, statlige planretningslinjer og andre nasjonale føringer. Stadig bedre kunnskap og nye føringer gjør at en del kommuneplaner og reguleringsplaner legger opp til tiltak i strid med T-2/16, dette gjelder også kommuneplaner og reguleringsplaner som ikke er veldig gamle. Kommunene kunne med fordel i større grad vurdert eksisterende ikke utbygde byggeområder i kommuneplan og reguleringsplaner som videreføres, opp mot ny kunnskap og nye føringer ved rulling av kommuneplan. Når kommunene foreslår nye byggeområder i sine overordnede planer ser vi stor variasjon i hvor godt hensynene til klima og miljø er ivaretatt. Det er derfor vanskelig å gi et entydig svar på om kommune i betydelig, middels eller liten grad ivaretar disse hensynene for fylket sett under ett. Det største hinderet for ivaretagelse av nasjonale og regionale føringer, er manglende politisk vilje til å prioritere miljøinteressene foran utbygging.

Vi formidler nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser gjennom dialog med kommunen, gjennom vår årlige plan- og byggesakskonferanse rettet inn mot saksbehandlerne i kommunen, og i uttaler til planer. Vi bruker T-2/16 aktivt som begrunnelse og hjemmelsgrunnlag for å fremme innsigelser og faglige råd til kommuneplaner og reguleringsplaner. Ut over dette har vi ikke tatt grep overfor kommunene for å gjøre T-2/16 kjent i kommunene. Generelt opplever vi likevel at rundskrivet er godt kjent i kommunene.

Kommunene i Rogaland bruker Statsforvalteren i Rogaland og Rogaland fylkeskommune sin egen kartportal Temakart Rogaland aktivt. Økologiske grunnkart er i mindre grad kjent i fylket, og vi har her et forbedringspotensiale, både internt i embetet og ut mot kommunene, for å gjøre tjenesten kjent.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Statsforvalteren har sosial og økonomisk bærekraft på dagsorden på det boligsosiale området og presiserer viktigheten av å ta boligsosiale hensyn i plan på ulike arenaer i møte med kommunene.

Forsøk med overføring av ressurser fra Husbanken startet opp 1. september 2021.

Som ett ledd i den helhetlige råd og veiledningen Statsforvalteren har i oppdrag på boligområdet, tematiseres boligsosiale hensyn i plan i alle kommunemøter. Kommunemøtene startet opp som en del av forsøket i november 2021, og fortsatte i 2022.

Hvordan kommunene arbeider tverrfaglig med boligsosiale hensyn i plan, har vært sentralt fra start. Statsforvalteren har hatt boligsosiale hensyn i plan som tema på flere arenaer for kompetanseheving og diskusjon der både planleggere, kommuneledelse og tjenestesiden har vært representert.

Boligsosiale hensyn i plan tematiseres i uttalelser til planstrategi og kommuneplaner og den nye loven som iverksettes 1 juli 2023, Lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet, vil være sentral i fortsettelsen av vår råd og veiledningsrolle mot kommunene.

Flere kommuner har bedt om særlig oppfølging knyttet til boligsosiale hensyn i plan.

Basert på behov for råd og veiledning og innspill til planstrategi er det Statsforvalterens vurdering at boligsosiale hensyn i plan ivaretas i ulik grad i kommunene. Kommuner som i liten grad ivaretar boligsosiale hensyn i plan følges opp.

Rogaland fylkeskommune hadde i 2022 oppstart på Prosjektet «Bærekraftig boligforsyning i Rogaland» Statsforvalteren har flere deltakere i prosjektet. Målsettingen for prosjektet er å utvikle en praktisk og trinnvis veileder med anbefalte metoder for hvordan kommuner i Rogaland kan tilrettelegge for en mest mulig kunnskapsbasert og bærekraftig boligforsyning, fra gjennomføring av boligbehovsanalyser til boligpolitisk handlingsplan og/eller strategier for

boligforsyning. Inngangen til prosjektet vil være kommunens rolle som samfunnsutvikler generelt og planmyndighet spesielt

En av utfordringene er den tverrfaglige forankringen og samhandlingen på alle nivå, for alle aktuelle tjenesteområder i kommunen. Statsforvalteren prioriterer arbeidet med boligsosiale hensyn i plan høyt, og vi ser at råd og veiledning i møte med enkeltkommuner har effekt. Vi har et mål om å komme inn med råd og veiledning tidligere i planprosessen.

Vi vil også i fortsettelsen legge til rette for økt kompetanse når det gjelder boligsosiale hensyn i plan, veileder i kommunal planstrategi og anbefalte tema og følge opp enkeltkommuner.

Internt og i samarbeid med forsøksbetene jobbes det med å utarbeide en felles sjekkliste for boligsosiale hensyn i plan. Målsettingen med sjekklister er å ha felles utgangspunkt for gradering av i hvilken grad kommunene tar boligsosiale hensyn i plan.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Vi ser at rekrutterings- og kompetanseplanlegging er satt på dagsorden i kommunene i Rogaland. Vi ser at kommunene beskriver befolkningsutvikling og behov for kompetanse i kommuneplanenes samfunnsdel.

Kommuneplanens samfunnsdel brukes som et verktøy for kommunal planlegging. Planen er overordnet, langsiktig og peker ut retning. Konkrete løsninger omtales i delplaner.

Vi setter planarbeid på dagsorden i møter med kommunene. Vi gir innspill på planer og gir tilpasset bistand etter behov og etterspørsel. I forbindelse med Leve hele livet satsingen har vi satt fokus på analyse, innsiktsarbeid og tjenesteutvikling. Vi oppfatter at bevissthet og forankring på dette området har økt. Demografiutvikling og behov for kompetanse er ofte et tema i dialog med kommunene. Vi bruker tall fra ulike kartlegging og presenterer ulike kartleggingsverktøy til bruk i planarbeid. Vi ser at kommunene er opptatt av befolkningsutviklingen og omtaler denne i kommuneplaner. Statistikk og prognoser blir lagt fram for å vise utviklingstrekk. Det kommer fram at enkelte kommuner vil få en positiv befolkningsutvikling, altså at det vil bli flere innbyggere. Andre vil få færre innbyggere. Alle vil få en befolknings sammensetning med større andel eldre.

I kommuneplanene trekkes det fram at en befolknings sammensetning med flere eldre vil føre til større etterspørsel etter tjenester, samtidig som det vil bli vanskelig å rekruttere kvalifisert personell. Antall eldre øker og tilgang på kvalifisert arbeidskraft reduseres. Samtidig som andel eldre øker ser vi at det også mangler personell med relevant utdanning når det gjelder oppfølging av og tjenester til personer med psykisk utviklingshemming. Det er økning i dispensasjoner fra kompetansekravet.

I kommuneplanenes samfunnsdel omtales utfordringene, og der er oppmerksomhet på hele helse og omsorgssektoren. Her uttrykkes det at for å møte utfordringen må det forebyggende perspektivet og tidlig innsats ha stor oppmerksomhet. Når det gjelder utfordring med en aldrende befolkning, så må det legges til rette for at eldre skal kunne bo hjemme lengre. Helsestjenestene må være fremtidsretta. Tjenestetilbud må være individretta både når det gjelder kvalitet og kvantitet. Det må gjøres omstillinger, oppgaver må løses på nye måter, teknologi må tas i bruk. Bærekraftige løsninger må utvikles gjennom medborgerskap og samskapning. Økt behov for kompetanse gir økt behov for omstilling, samarbeid, digitalisering og teknologiutvikling.

Kommunene setter rekruttering i sammenheng med omdømmebygging. De ønsker myndiggjorte medarbeidere som er omstillingsdyktige og serviceinnstilte. Arbeidsplassene skal være helsefremmende, lokaler, utstyr og teknologi tilrettelagt. De vil samarbeid med andre kommuner og spesialisthelsetjenestene, med utdanningsinstitusjoner og næringsliv. Lønn som tilbys kommuneansatte må være konkurransedyktig.

De aller fleste kommuner har utarbeidet en kompetanseplan. Bare de færrest har lagt fram denne planen til politisk behandling. For å kunne utarbeide en plan må kompetansebehovet kartlegges. Dette gjøres på ulikt vis. I noen kommuner hentes opplysninger fra lederer i helse- og omsorgstjenestene, fra ledere som har oversikt på ansatte i sine avdelinger og som har jevnlig medarbeidersamtaler. Andre bruker utarbeidede verktøy og materiell. Mål og strategier i handlings- og økonomiplan er det som definerer kompetansebehov. Tiltak for å rekruttere etterspurt kompetanse er slik som å tilby heltidsstilling, tilby videreutdanning, desentralisert eller distriktsvennlig utdanning, opprette stipendordninger, utarbeide alternative turnuser, omdømmebygging, gratis bolig for et gitt tidsrom. Ulike avlønningsordninger.

For å beholde kompetent personell settes det i verk mange tiltak. Tiltakene omfatter for eksempel ulike turnusordninger, store stillinger og ulike tiltak for å redusere sykefravær. Flere har systematisk samarbeid med NAV.

Det er et uttalt mål i nasjonale planer at ansatte skal oppleve å ha et godt arbeidsmiljø der de kan bruke sin kompetanse. I møter med kommunene har vi dialog om dette tema. Vi legger til rette for erfaringsdeling og viser til ordninger som Jobbvinner, Menn i helse og TØRN.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

På overordnet plannivå; kommuneplan, følger kommunene i Rogaland generelt opp føringene i SPRBAMP i betydelig grad. Overordnede planer gir tydelige føringer for lokalisering i tråd med retningslinjene. Likevel er det en del avvik på detaljreguleringsnivå, der kommunene legger opp til lavere tetthet eller annen utvikling som ikke følger opp intensjonene i overordnede planer. Vi har i økende grad fremmet innsigelse til detaljplaner grunnet for dårlig utnyttelse, og vi opplever at dette har gitt effekt. Dette gjelder både bolig- og næringsformål.

Vi ser at kommunene i økende grad legger vekt på god arealutnyttelse, både ut fra hensyn til vern av areal og redusert transportarbeid. Dette har også for 2022 vært et sentralt tema i arbeidet med regionale planer og bymiljøpakken. I Regional jordvernstrategi er det klare føringer om arealutnytting, og vi ser at dette har gitt ekstra grunnlag for å kreve god arealutnytting på jordbruksjord. God utnytting og større grad av urbanisering gir resultater, og vi ser at tidligere planlagte utbyggingsområder kan være aktuelle å revurdere, noe vi opplever i forbindelse med revisjon av kommuneplaner. Både Sandnes, Klepp, Stavanger og Haugesund har arbeidet aktivt med slike grep i sine kommuneplanprosesser. Vi utfordrer kommuner til å legge fram arealstrategier med arealregnskap i forbindelse med revisjon av kommuneplan, som grunnlag for å vurdere eget arealbehov og utnytting. Vi utfordrer særlig kommunene til å revurdere områder som ligger perifert i forhold til knutepunkt.

Endring i boligstruktur er en utfordring i by- og tettstedsområder. Samtidig opplever vi fremdeles manglende vilje/evne blant kommunene og utbyggerne til å endre fra bosettingsstruktur med dårlig utnyttelse til tettere bebyggelse, særlig utenfor byområdet på Nord-Jæren. I de aller mest sentrale områdene i regionen er det en utfordring å sikre god nok kvalitet på nye utbyggingsprosjekt, og utnyttelsen er ofte svært høy. I middels sentrale områder i regionen er det en utfordring å sikre en effektiv utnyttelse og restriktiv parkeringsdekning. Regionale ATP-planer gir tydelige føringer, men kommunen finner det utfordrende å følge disse opp fordi markedet og befolkningens vaner og ønsker ikke er tilpasset de nasjonale føringene.

Vi gir klare føringer om høy arealutnyttelse og restriktiv parkeringsdekning i uttaler til oppstartsvarsel, og fremmer innsigelser til planer hvor dette ikke i tilstrekkelig grad er ivare tatt. Regionale ATP-planer og statlig planretningslinje benyttes aktivt som grunnlag for uttaler. Relativt få reguleringsplaner kommer til meking, men føringer i SPR SBAMP er likevel grunnlag for en betydelig del av våre administrative drøftingsmøter og dialog mellom oss og kommunene i plansaker.

Vi har potensiale for en enda tettere dialog med politisk nivå i kommunene om utnyttelse, kvalitet og parkeringsnormer tidlig i planprosessen. Vi opplever at det for dette temået er relativt stor faglig enighet, særlig fra kommuner i sentrale deler av regionen, om at planlegging skal skje i tråd med SPR SBAMP. Utbyggerinteresser, folks vaner og preferanser, og politisk vilje er medvirkende til at dette likevel er et konfliktfullt tema i regionen. Rogaland fylkeskommune sitt arbeid med regionale ATP-planer legger et godt grunnlag for å se denne problemstillingen på tvers av kommuner og regioner i fylket.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Rogaland fylkeskommune har utarbeidet regionalplan for massehåndtering på Jæren, som gir føringer for kommunenes planlegging. Statsforvalteren bruker planen aktivt som grunnlag for uttaler til kommuneplaner og reguleringsplaner, både som regional føring for planlegging innenfor regionalplanens planområdet og som faglig grunnlag for uttaler i saker utenfor regionalplanens planområde.

Det er utfordringer med massehåndtering i regionen. Kommunene presses av entreprenørbransjen som ønsker rimelige og tilgjengelige løsninger. En vesentlig del av massehåndteringen skjer gjennom dispensasjoner og "jordforbedringstiltak". Tunnelmasser fra store vegprosjekt som Ryfast og Rogfast benyttes til utfylling av nye landområder, og har også vært nyttig til å dekke til forurenset sjøbunn. I 2022 har det blitt oppdaget at deler av massene fra Rogfast inneholder syredannende fyllitt, som har gjort at det i framtiden kan bli enda større utfordringer med å bli kvitt overskuddsmasse fra vegprosjektet. Den syredannende fyllitten finnes også andre steder i vår region.

Hovedgrepet i regionalplanen var å finne en eller flere lokaliteter der en kunne sortere og mellomlagre masse for nyttig bruk slik at en unngikk så mange unyttige og til dels ødeleggende massedeponi. Dette har fylkeskommunen jobbet mye med, også etter vedtak av regionalplanen, men det har ikke lyktes å få slike områder etablert. Årsakene til dette er flere, men det at egnede arealer for slik virksomhet i mange tilfeller er allerede etablerte massedeponier og/eller masseuttak hvor en enkelt entreprenør har avtale med grunneier, er en av dem. Det er planer om å gjøre forsøk på en ny dialog mellom fylkeskommunen, oss og kommunene på Nord-Jæren for å finne en løsning for et sentralt anlegg for massehåndtering.

Dessverre har vi også fremdeles ulovlige massedeponier som i begrenset grad følges opp. Overskuddsmasser blir i for liten grad brukt til nytte i planavklarte prosjekt. Gjennom vårt og fylkeskommunens arbeid med oppfølging av Regionalplan for massehåndtering på Nord-Jæren har det imidlertid lyktes i større grad å få oversikt over ulovlige deponi som også kan inneholde avfall og miljøgifter, å få til bedre plan- og dispensasjonsprosesser for nye massedeponier, og å få inn en bedre holdning til å planlegge for massebalanse i hvert enkelt prosjekt.

Vegmyndighetene har også tatt innover seg at de må ha en massebruksplan knyttet til større prosjekt. Dette gir en noe bedre planlegging av massedeponier, men ikke nødvendigvis bedre nyttiggjøring av massene, da deponiene ofte plasseres nærmest mulig traséene. Der infrastrukturtiltak medfører tap av jordbruksjord, blir deponiene ofte benyttet som del av jordforbedringstiltak og oppdyrking av ny landbruksjord. Dette er isolert sett positivt for landbruksnæringen, men går dette ofte på bekostning av restarealer som er viktige for natur og biologisk mangfold.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Vi opplever at kommunene ivaretar strandsonehensyn i sine overordnede planer i betydelig grad. Det legges i relativt liten grad ut nye byggeområder i strandsonen, utover noen sjørettede næringsareal og andre sjørettede arealer som er avhengig av lokalisering i strandsonen. Gjennom detaljreguleringer utfordres strandsonehensynene i noen tilfeller, og gjennom dispensasjonssaker foregår det en utstrakt utbygging i strandsonen som ikke er i tråd med nasjonale føringer. En del av dispensasjonssakene blir gjenstand for politiske vurderinger og avgjørelser, som i realiteten er i strid med dispensasjonsbestemmelsene i plan- og bygningsloven. Vi ser at det i noen kommuner på denne måten er skapt en forventning om utbygging som går langt utover retningslinjenes intensjoner.

Strandsonehensyn er noe vi vektlegger sterkt i vår dialog når vi blir invitert ut for å drive opplæring i kommunene, særlig overfor politisk side i kommunene, da det som nevnt over er mange dispensasjonssaker i strandsonen som blir innvilget i strid med bestemmelsene i loven.

Vi fremmer innsigelser og klager i saker hvor det er vesentlig konflikt med nasjonale føringer for planlegging i strandsonen. I dispensasjonssaker fører klage som regel til at kommunen endrer sine vedtak, eller at klagen får medhold hos settestatsforvalter. Selv om slike enkeltsaker kan oppfattes som små i seg selv, vil de negative konsekvensene over tid bli betydelige hvis kommunene praktiserer en liberal dispensasjonspraksis i strandsonen.

Når det gjelder innsigelser i detaljreguleringer er det i mange tilfeller en grunnleggende uenighet mellom Statsforvalter og kommunene om i hvilken grad det er nasjonale og regionale verdier knyttet til den konkrete delen av strandsonen. Slike saker får ofte sin løsning gjennom kompromisser. Dermed blir strandsonehensynene i noe større grad ivarettatt, samtidig fører slike saker til en gradvis og bit for bit nedbygging av strandsonen. Vi har derfor potensiale for å i enda større grad verne om strandsonen i mindre saker.

Her kan også nevnes at vi har en utfordring med områder som er satt av i overordnet plan til reiselivsnæring og landbruksknyttet reiseliv, hvor disse senere blir gjort om til private hytter gjennom både lovlige prosesser og mer "gråsoneutvikling". Det er utfordrende å følge opp retningslinjene sin prioritering av næringstiltak, inkludert reiseliv, når det ikke er tydelig skille mellom formålene og heller ikke en stram og konsekvent rettspraksis.

Flere av kommunene våre har de siste årene jobbet med fastsetting av byggegrense i kommuneplanen for eldre byggeområder hvor dette ikke er gjort i reguleringsplan. Flere kommune har også signalisert at de ønsker å gjøre dette i kommende kommuneplanperiode. Vår rådgivning og veiledning overfor kommunene er en sterkt medvirkende årsak til at kommunene tar tak i dette arbeidet, og vi deltar aktivt i dialog med de kommunene som ønsker det.

Omfanget av utbygging langs verna vassdrag er mindre enn i strandsonen. Over flere år har vi, gjennom opplæring, dialog og også pålegg og anmeldelser, arbeidet fram en ny holdning i kommunene til å følge regelverket om at fysiske tiltak i vassdrag er søknadspliktige til fylkeskommunen/Statsforvalteren. Vi har ansvar for anadrome strekninger. Det svært gode samarbeidet med fylkeskommunen og de regionale vannområdeforvalterne har bidradd stort til samlet bedret situasjon. Vi har likevel et godt stykke å gå sammen med kommunene våre for å få gode føringer og hensyn inn i kommuneplanene når det gjelder vassdrag.

Grunneierinteresser, næringsliv og politisk styre i kommunene har stor innflytelse på utbygging i strandsonen. Som nevnt over er utbygging til nærings- og turismeformål og gårdstilknyttet næring en utfordring i strandsonen, og både slik utbygging og ordinær fritidsbebyggelse med tilhørende anlegg i strandsonen rettferdiggjøres gjerne av hensynet til næringsutvikling og bosetting.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

Kommunene fastsetter grense for utbygging gjennom kommuneplanen. Kommuneplanen blir evaluert og eventuelt revidert hvert fjerde år. Plan- og bygningsloven inneholder ikke egnet verktøy for å fastsette langsiktige utbyggingsgrenser i det tidsperspektivet det er behov for i høgfjellet, der vi har ansvar for villreinen sine leveområder.

Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane er sammen med Setesdal Austhei et av ni prioriterte villrein fjell i Norge. Det er laget en regionalplan, «Heiplanen», for dette området. Hovedhensikten med planen er å ivareta sammenhengende leveområder for villreinen og samtidig legge til rette for bygde- og næringsutvikling. I Rogaland er kommunene Suldal, Hjelmeland, Sandnes og Gjesdal kommuner med i planen. Alle kommunen har innarbeidet retningslinjene i Heiplanen i kommuneplanens arealdel. Dette er viktig for at retningslinjene skal være juridisk bindende. Eksempelvis har Suldal sin kommuneplan som nå er i prosess helt klare utbyggingslinjer mot fjellet og disse tar utgangspunkt i Heiplanen,

Statsforvalteren i Rogaland følger opp Heiplanen i aktuelle planer og deltar aktivt i det regionale arbeidet med å følge opp planen.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Bidra til å nå målet i nasjonal jordvernstrategi, om at omdisponeringen av dyrka jord ikke skal overstige 3 000 daa per år innen 2025.

Vi opplever fortsatt et stort press på arealene i Rogaland. I sentrale strøk mest til næringsområder, boligbygging og samferdsel. I rurale strøk er det mer spredte tiltak i landbruksområdene som utgjør press på produktive landbruksareal, men også hytteutbygging og nå seneste årene ønsket om å tilrettelegge for «nye næringer» i form av areal- og kraftkrevende virksomheter. Vi har bidratt i arbeidet Regional strategi for areal- og kraftkrevende industri i regi av Fylkeskommunen. Vi har ellers hatt en del reguleringsplaner på høring der vi utfordrer kommunene med faglige råd, spesielt på tetthet/grad av utnyttning, når gode landbruksarealer blir regulert i tråd med kommuneplan. Det er viktig at det bygges tett og med god utnyttelse når disse arealene først blir omdisponert. Vi utfordrer også i noen saker om området i det hele tatt bør bygges ut når måloppnåelsen er dårlig (feil utbyggingsretning, tiltaket vil medføre økt transportbehov, omdisponering av dyrka mark mv). Vi har likevel få virkemidler når det kommer til å påvirke utvikling av områder som er avsatt i tidligere kommuneplaner, jf. pbl. § 5-5 om begrensninger i adgangen til å fremme innsigelse for planer avklart de siste 10 årene.

Vår vurdering er at det er middels ivaretagelse av jordvern i kommunene, men har registrert at nytt nasjonalt mål har gitt økt fokus lokalt. Jordvermbrevet av 23.03.2022 har her vært et viktig bidrag, noe vi har lagt vekt på i vår dialog med kommunene. Regional jordvernstrategi har også vist seg som et nyttig virkemiddel, og det regionalt jordvernmål er under revisjon for å tilpasse dette til nasjonalt mål. Gjeldende strategi har et mål om maksimalt årlig omdisponert jordbruksareal på 400 dekar. Rapportert omdisponert jordbruksareal etter KOSTRA for 2021 var på 608 dekar, som var en oppgang fra 2020. Størst tap var i Haugesund, forklart ved én reguleringsplan for del av en fylkesvei nord i Haugesund. Tallet på omdisponert jordbruksareal ligger klart høyere enn Rogaland enn det regionale målet, og regnet som «andel» av det nasjonale målet.

Året 2022 har vært preget av kommuneplanrevisjoner, og vi har gitt høringsuttalelse til 5 Kommuneplaner. Dette er sentrale landbrukskommuner og det ble fremmet innsigelser med begrunnelse helt eller delvis med jordverninteresser i alle 5 planene. Og det er flere innsigelser til arealdisponeringer i den enkelte kommuneplan, noen går også på bestemmelser til planen. Disse er enda ikke endelig avklart.

Det er fremmet innsigelse til 3-4 detaljplaner der hensynet til jordvern er en viktig del av begrunnelsen, i hovedsak begrunnet ut fra dårlig arealutnyttelse. Dette har, gjennom drøfting og/eller mekling, ført til endret planforslag som i større grad ivaretar jordverninteressene gjennom høyere utnyttelse. Vår erfaring er at det er klart større fokus på arealutnyttning ved omdisponering av dyrket jord, eksempelvis det å inngå parkering på bakkeplan.

Vi opplever nå at flere kommuner tilbakefører byggeområde til LNFR-formål i forbindelse med revisjon av kommuneplanen (Klepp, Sandnes, Stavanger). Flertallet i Time kommunestyre vedtok i mars 2022 å ta ut et større næringsområde, Svertingstad ved Bryne, i forbindelse med behandling av områdeplan ut fra jordvern hensyn. Dette var en viktig prinsipp sak som fikk mye oppmerksomhet. Flere saker gjennom 2022 viser at jordvern har fått økt oppmerksomhet i kommunene, både administrativt og politisk. Vår vurdering er at diskusjonen om standard på nye motorveier også er et resultat av økt fokus på jordvern.

Det går fremdeles mye ressurser på å behandle avvik fra plan (primært kommuneplanen) gjennom dispensasjonssaker. Innenfor landbruksområdet hadde vi til uttalelse 384 dispensasjonssaker i 2022, hvorav 8 dispensasjonsvedtak ble påklaget med hovedvekt på landbrukshensyn. Disse sakene innebærer som oftest ikke de store omdisponeringstallene, men et stort tall med enkeltsaker i strid med plan fører til fragmentering av jordbruksområdene og svekkelse av landbruksinteressene over tid. Et stort antall av disse sakene dreier seg om fradeling av gårdshus og tomter til boligformål. Det går vesentlige ressurser med til å behandle alle disse sakene.

Jordvern har vært tema på plankonferanser, webinarer og gjennom aktivt bruk av vår nettside. Vår vurdering er at globale utfordringer, krig og klima, har bidratt til at jordvern er blitt et mer sentralt tema. Vi har også utfordret landbruksnæringen til å redusere bruk av dyrket jord til tiltak i landbruket, og bidro i nasjonal konferanse om dette tema den 5. desember 2022. Vi opplever økt aktivitet fra jordvernforeningen i Rogaland, og har hatt god dialog med organisasjonen.

Vi opplever effekt av våre tiltak på området, og i økende grad respekt for vårt arbeid.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
591	737	1 519	1 353	562	261	496	622	470	608

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av langsiktig folkehelsearbeid i kommunenes planarbeid

Fortsatt strever enkelte kommuner med å organisere et systematisk, kunnskapsbasert og langsiktig folkehelsearbeid. Gjennomgang av mottatte planforslag til høring i 2022 viser at flere kommuner fortsatt ikke har-, eller aktivt bruker kunnskap fra sitt oversiktsarbeid i kommuneplanarbeidet. Folkehelseutfordringer som ev. blir beskrevet er ofte overordnede og generelle og lite knyttet til lokale forhold.

Selv om vi har pekt på mangler i planarbeidet over lengre tid, til de ulike planfasene, så ser vi at manglene dessverre relativt ofte gjentar seg når neste

plansyklus starter opp eller når nye planforslag (fra planstrategi til planprogram til planforslag) sendes oss til høring.

Dette indikerer at folkehelsearbeidet fortsatt ikke har tilstrekkelig overordnet administrativ og politisk forankring i flere kommuner, og det mangler en tydelig og direkte (sammen)kobling til kommunens planarbeid etter plan- og bygningsloven.

I de fleste planforslag vi har mottatt er mål og tiltak for å legge til rette for en aktivitetsfremmende lokalmiljø, beskrevet. Det legges i stor grad til rette for gange, sykling og å gjøre fritidsarenaer, friluftsliv, idrett, skole, grøntarealer mv mer tilgjengelig for alle aldersgrupper. Barnetråkk er et redskap som ofte blir brukt i planarbeidet. Når det gjelder mer overordnet og systematisk oppfølging av Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029 så er dette også ulikt i kommunene. Flere skal utarbeide og/ eller forankre arbeidet i overordnede planer i denne planperioden mens andre ikke har prioritert dette. Mange har planer for idrett og fysisk aktivitet knyttet til finansiering av idrettsanlegg, men mangler den overordnede og universelle tilnærmingen som handlingsplanen legger til grunn.

De fleste kommunene har satt sosiale helseforskjeller på dagsorden. Variasjonen er stor når det kommer til sette konkrete mål -, og ta strategiske grep for å redusere forskjellene. Vi savner en enda bredere tverrfaglig og tverrsektoriell tilnærming til denne samfunnsutfordringen både regionalt og nasjonalt. Enda tydeligere overordnede føringer om samarbeid og koordinering av ressurser mellom for eksempel NAV, Oppvekstsektoren, Helse- og omsorgssektoren, relevante Planmyndigheter mv, kunne sørget for bedre fremdrift i arbeidet med å jevne ut sosiale helseforskjeller

Statsforvalteren har et tett og nært samarbeid med fylkeskommunen om det regionale folkehelsearbeidet. I fjor ble ny og revidert samarbeidsavtale signert av statsforvalteren og fylkesdirektør. Her forpliktet vi oss til å bidra aktivt i det regionale folkehelsearbeidet og delta med råd og veiledning til kommunene i ulike nettverk, fagfora og i det regionale partnerskapet. Program for folkehelse har hatt særlig fokus. Gjennom arbeidsgruppemøter og samarbeidsorgan har vi bidratt til å stimulere kommunene til å utvikle tiltak og arbeide systematisk, kunnskapsbasert og langsiktig. Samarbeidet ivaretas i årlige møter på overordnet administrativt nivå og med jevnlig og regelmessige møter på saksbehandlernivå.

Etter vår vurdering kan det se ut som om kraften i folkehelsearbeidet i noen kommuner har tapt seg litt. Dette kan skyldes at flere kommuner over noe tid har redusert stillingsressurser knyttet til folkehelsearbeidet, noe som igjen kan ha følger for kontinuitet og kvalitet i folkehelsearbeidet.

Ellers vises det til våre kommentarer i årsrapport for 2021 og utfordringene for folkehelsearbeidet som er beskrevet der.

Fortsatt tror vi at arbeidet vårt på dette området kunne hatt større effekt dersom våre tilbakemeldinger var enda tydeligere på plan- og bygningslovens krav til forsvarlig planarbeid i hele "plankjeden". Mer aktiv bruk av lovverket i veiledningen til kommunene kan bidra til å "normere" planarbeidet, styrke kunnskapsgrunnlaget og sikre bedre at overordnede nasjonale interesser ivaretas bedre i planarbeidet.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Beredskapsstaben:

Pandemihåndteringen i perioden 2020-2022 utviklet en helt ny standard for en samordnet og helhetlig oppfølging av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Det er ingen overdrivelse å si at den aldri har vært bedre enn nå. Grunnen til dette er både at Statsforvalteren etablerte arenaer der vi hadde hyppig kontakt (i lange perioder ukentlig møter med alle, og regionale møter og møter med enkeltkommuner ved behov), vi etablerte systemer der kommunene kunne komme med spørsmål og ikke minst få raske avklaringer på spørsmål og vi samordnet alle andre aktørers behov for kommunekontakt.

Vi har evaluert vår håndtering av korona-pandemien og har i 2022 brukt våre erfaringer fra dette arbeidet videre inn i håndteringen av konsekvensene etter invasjonen av Ukraina. Spesielt i første fase når det kom mange flyktninger Rogaland uten å bli registrert på nasjonalt ankomstsenter på Råde. Vi har videreført å ha jevnlig digitale møter med kommunene etter invasjonen av Ukraina der vi også har invitert inn relevante nasjonal og regionale aktører for å ivareta både samordning og helheten av håndteringen.

Statsforvalteren har hatt en sentral rolle i den positive utviklingen som har vært de siste 2-3 årene.

I tillegg til konsekvensene etter invasjonen av Ukraina har Statsforvalteren vært involvert i flere alvorlige hendelser som gjelder dyresykdommer.

Landbruk:

Landbruksavdelingen var sentral i startfasen av smitteutbrudd av Newcastleyske som ble påvist 24.09.2022. Statsforvalteren sin rolle ved smitteutbrudd var å bistå Mattilsynet med kart og oversikt over fjørfehold i 3 og 10 kilometers radius fra smitteutbruddet. Statsforvalteren var raskt i kontakt med kommunen som ble rammet og publiserte informasjon mot innbyggerne. Statsforvalteren deltok også i møter med næringen som omhandlet smitteutbrudd og erstatningssaker. Statsforvalteren bruker store ressurser på arbeidet med erstatningssakene.

Rogaland fikk i oktober to påviste smitteutbrudd av fugleinfluenza. Statsforvalteren bidro med informasjon og samhandling mellom næring, Mattilsyn og forvaltning i forbindelse med disse hendelsene.

Valg av virkemidler tilpasset kommunens behov (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede virkemiddelbruken overfor kommunene innen samfunnssikkerhet og beredskap er tilpasset kommunenes behov.

Vi har gjennomført 2 tilsyn med samfunnssikkerhet og beredskap i 2022. Dette har vært tilsyn med kommunal beredskapsplikt fordi helse ikke hadde kapasitet til å delta i samordnende tilsyn som også omfattet helseberedskap.

Det er gjennomført 8 kommunebesøk der statsforvalter og ledergruppen på embetet møter ordfører, kommunedirektør, kommunens ledergruppe og formannskap. Der er samfunnssikkerhet og beredskap alltid tema. Litt om status og hva den enkelte kommune evt. kan bli bedre på.

Vi har arrangert en 2 dagers samling (lunsj-lunsj) med alle beredskapskoordinatorene og kommunikasjonsrådgiverne kommunene. Tema i år var trusselsituasjonen/den sikkerhetspolitiske situasjonen i Norge og konsekvensene for kommunene i Rogaland, atombredskap og strømransjering.

Vi har i hele 2022 hatt regelmessige digitale møter med kommunene om samfunnssikkerhet og beredskap. Fram til sommeren var møtene tilnærmet ukentlig. Etter sommeren var frekvensen lavere. Ca. 3. hver uke. Temaet var i starten koronapandemien. Etter hvert skiftet fokuset til konsekvensene etter invasjonene av Ukraina og spesielt ankomst og videre bosetting av et stort antall flyktninger.

Vi bruker den årlige kommuneundersøkelsen til DSB til å lage en "kommunetrapp" for Rogaland. Vi trekker ut relevante spørsmål fra kommuneundersøkelsen som går på kommunal beredskapsplikt, vekt spørsmålene i poeng og lager en "kommunetrapp" som viser hvor høyt i trappa kommunen er (status til kommunen) basert på deres egenrapportering. Dersom en kommune har fått avvik etter tilsyn som ikke er lukket vurderer Statsforvalter trekk i poengsum dersom egenrapporteringen ikke samsvarer med reell status.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Statsforvalteren i Rogaland legger vekt på individuelt tilpassede øvelser for kommuneledelsene. Samvirke med regionale etater og næringsliv er viktig. Vi er derfor aktive medlemmer i øvingsutvalget og sammen bistår vi hverandre i både øvingsplanlegging, gjennomføring og evaluering av øvelser.

Mål og kompetanse hos de som skal øves er grunnlag for valg av øvingsform. Kompetanseoppbygging i forkant av øvelsene er ofte nødvendig og regnes som en integrert del av øvelsene. Valg av scenario baserer seg på risikoanalyser i kommunene/regionen og behov for kompetanseheving.

I 2022 har vi gjennomført 2 store samvirkeøvelser:

Øvelse Sauda: En samvirkeøvelse - fullskala. Overordnet scenario: Ulykke med tankbil inn i trafo ved inngang til smelteverket. Usikkerhet om dette var villet handling. Kraftforsyningen til store deler av Sauda blir satt ut av spill og evakuering er nødvendig. Overordnet mål: Trene samvirke i en akutt beredskapssituasjon. Kommunens kriseledelse og EPS ble øvet. Andre aktører som ble øvet: Eramet, Nippon Gasses (smelteverket), HV, Saudefallene, Fagne (kraftleverandør), politiet, helse Fonna (prehospitale tjenester) og frivillige (Røde Kors, Sauda sanitetsforening)

Øvelse Titania: En svært stor samvirkeøvelse/prosjekt med utspring i økt risiko for dambrudd (Gruvedam hos Titania endret i 2021 status fra laveste til høyeste risikoklasse). Det ble gjennomført flere kompetansehevingsseminar, table-top og spilløvelse. Et overordnet mål var testing av ny av beredskapsplan for Titania gruver og kommunene Sokndal og Flekkefjord samt tiltakskort og informasjonsplan for politiet i Sør-Vest politidistrikt. Gruven ligger i Sokndal kommune. Konsekvensene av dambrudd rammer i hovedsak Sokndal, men også Flekkefjord kommune i Agder blir berørt. Evakuering må skje til Flekkefjord. Dette medfører behov for samvirke over kommune og fylkesgrense. Foruten Sokndal kommune og Flekkefjord kommune (Agder) ble følgende øvet: Titania gruver, begge politidistriktene (operasjonssentralene) Stavanger Universitetssykehus (113 og beredskap/prehospitale tjenester), Sørlandet sykehus i Flekkefjord og Sivilforsvaret i begge distriktene. NVE bisto både i scenarioutvikling, i spillstab og som evaluator.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	23	5	Varierte mellom kommuner, Bla: Stabsarbeid, teste kriseplan, bruk av CIM. Avhenger av kommunens ROS og kompetanse
2020	23	9	Opplæring RN, Samordnet respons i region , samvirke med ulike organisasjoner/etater og nabokommuner kommuner, rolleforståelse mm
2021	23	0	Covid
2022	23	2	Samvirke (også over kommune og fylkesgrense), rolleforståelse , drifte EPS

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Planfylket Rogaland

Gjennom langvarig godt og tett samarbeid mellom Rogaland fylkeskommune, Statsforvalteren i Rogaland og kommunene er det over mange år bygd opp regionalplaner og samhandlingsvaner som har gitt oss planmodne og gode kommuner. Flaskehalsen er gjerne tilgang på planleggingskompetanse

og kapasitet. De fleste kommunene er godt rigget når det gjelder planleggingskompetanse, men noen mindre kommuner har utfordringer knyttet til kapasitet, og et par av dem har satt bort planleggingsarbeidet sitt til nabokommuner. Andre mindre kommuner i fylket har trolig de mest erfarne og allsidige planleggere/planbehandlerne i landet. De er ofte også byggesaksbehandlere og det styrker planarbeidet. God plankompetanse i kommunene viser igjen når vi ser at de aller fleste kommunene etter hvert vil ha oppdaterte overordnede planer som grunnlag for sin videre planlegging.

Vår rolle og våre forbedringspunkt

Vi legger stor vekt på direkte personlig oppfølging og kontakt med planadministrasjonene i kommunene og fylkeskommunen gjennom dedikerte plansaksbehandlere på landbruk og miljø for hver kommune. På denne måten kan vi spille hverandre gode.

Vi har en ambisjon om å besvare samtlige arealplansaker og dispensasjoner som vi får tilsendt på høring og det er kun noen ytterst få saker som ikke blir besvart. Dette arbeidet gir en gevinst i form av at nasjonale og regionale interesser blir godt ivaretatt i kommunene våre.

Stabilitet i bemanningen er en forutsetning for at vi skal kunne løse vårt samfunnsoppdrag på en god måte, bl.a. med tanke på den viktige veiledningsrollen som vi har overfor kommunene. I 2022 har vi hatt utskifting av flere erfarne medarbeidere, og perioder uten full bemanning. Dette har gått noe ut over kapasiteten og kontinuiteten i oppfølgingen av kommunene, men vi anser imidlertid ikke dette for å gå utover det som må anses som normale endringer over tid.

Vi samarbeider tett internt innen hele plan- og bygningslovfeltet, slik at vi kan stå enda bedre koordinert utad enn tidligere. Godt internt samarbeid mellom våre planmedarbeidere og byggesaksjurister har også vært etterspurt av kommunene våre og det har hatt en positiv effekt bl.a. i form av juridisk kvalitetssikring av kommuneplan-bestemmelser i forbindelse med høringer. Ønsket om samordning mellom fagavdelingene må imidlertid balanseres opp mot krav til habilitet i forbindelse med vår håndtering av klagesaker etter plan- og bygningsloven. Dette er forhold som vi må fortsette å være bevisste på blant annet i forbindelse med utarbeidelse av høringsuttalelser i dispensasjonssaker, slik at det ikke oppstår habilitetsutfordringer når samme sak på et senere tidspunkt eventuelt kommer inn til oss i forbindelse med naboklage.

Vi har hatt dialog med kommunen om digitalt planregister, og vårt inntrykk er at kommunene jevnt over er gode på å holde sine planregistre oppdaterte. Dette er basert både på vårt generelle inntrykk, og på dialogen vi har hatt med kommunene. Deres egne svar gir bekreftelse på våre antagelser. Et oppdatert digitalt planregister er svært nyttig både for oss, kommunene og innbyggere, for å få oversikt over hvilke føringer som gjelder for ulike områder i kommunen.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer

De fleste kommunene i Rogaland har oppdaterte overordnede planer. Mange av kommunene har arbeidet med oppdatering av sine overordnede planer i 2022.

Ni kommuner har samfunnsdel som ikke er vedtatt i denne kommunestyreperioden. Tilsvarende har 13 kommune arealdel som ikke er vedtatt i denne kommunestyreperioden. To av kommunene har heller ikke planer om å revidere sine kommuneplaner i denne perioden, for disse gjelder at både samfunnsdel og arealdel ikke er vedtatt i denne kommunestyreperioden.

Etter vedtak av kommuneplaner som er under arbeid vil det ikke lengre være noen kommuner i Rogaland som har kommuneplaner utarbeidet etter plan- og bygningsloven (1985), dette gjaldt tidligere Forsand kommune som nå er sammenslått med Sandnes og Strand.

Dersom kommunene kommer i mål med sine rulleringer og revisjoner av kommuneplan før nytt lokalvalg til høsten er vår vurdering at kommunene i Rogaland samlet sett i betydelig grad arbeider ut fra oppdaterte overordnede planer.

Statsforvalteren gav ved høring av kommunale planstrategier i 2019 og 2020 tilbakemeldinger på kommunenes vurdering av eget planbehov, herunder innspill om nye nasjonale og regionale føringer som kommunene måtte ta med i sin vurdering. Rogaland er generelt et plansterkt fylke, og kommunene er også selv bevisste på viktigheten av oppdaterte planer.

Når kommunene på nytt skal utarbeide kommunale planstrategier til høsten og utover nyåret 2024 har vi mulighet for å være enda tydeligere pådrivere overfor de kommunene som fortsatt har planer av eldre dato, samtidig som vi er tydelige overfor kommuner med relativt nye overordnede planer om at også de må vurdere planene opp mot nasjonale og regionale føringer som kan ha kommet til i den siste fireårsperioden, herunder nye nasjonale forventninger som vedtas i år.

Utover vår og kommunenes egen innsats, er Rogaland fylkeskommune som regional planmyndighet en viktig pådriver for å sørge for at kommunene har oppdaterte planer og at de også deltar aktivt i regionalt plansamarbeid.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

Det går frem av rapportens punkt 7.3.6.5.1 om rapportering av plansaker i SYSAM at Statsforvalterens gjennomsnittlige behandlingstid har økt i 2022, sammenlignet med 2021. Statsforvalteren har i en periode hatt en utfordrende bemanningssituasjon med opplæring av flere nye medarbeidere. Flere erfarne saksbehandlere sluttet i løpet av 2020-2022. Bemanningssituasjonen bedret seg i 2022, og vi har nå fått en stabil gruppe saksbehandlere som arbeider godt sammen. Vi fortsatte med å jobbe ned restanser også i 2022, inkludert å ferdigbehandle et etterslep av saker.

Til tross for økt saksbehandlingstid har vi derfor likevel ferdigbehandlet flere klagesaker på reguleringsplaner i 2022 enn det som kom inn i perioden.

Klagesaksbehandlingen tilsier at det fremdeles er et høyt nivå på planarbeidet i Rogaland. Vi tok ingen av klagen til følge i 2022.

Vårt forbedringspotensial består primært i å behandle enda flere saker innenfor 12 uker, samt beholde, utvikle og videreutvikle kompetansen på området for erfarne og nye saksbehandlere. Vi vil ha spesielt fokus på opplæring av medarbeidere slik at alle skal behandle klager på reguleringsplaner tidlig i 2023.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

Statsforvalteren har vurdert bestemmelsene til reguleringsplaner og kommuneplaner når plansaker kommer på høring, og ved klagesaksbehandling av reguleringsplaner. Spesielt når det gjelder kommuneplanbestemmelser har Statsforvalteren et tverrfaglig internt samarbeid for å sikre at bestemmelsene er gyldige og holder tilstrekkelig god juridisk kvalitet. Videre veileder Statsforvalteren kommunen ved konkrete spørsmål om bruk av arealformål og bestemmelser i plansaker, både på kommuneplan- og reguleringsplannivå. Statsforvalteren besvarer og henvendelser knyttet til tolkning av bestemmelser i dispensasjonssaker.

Planbestemmelser har med visse unntak betydelig grad av juridisk kvalitet i Rogaland. Unntakene fra dette er særlig bestemmelser knyttet til LNF-spredd på kommuneplannivå. Vi har hatt spesielt fokus på dette i veiledningen av kommunene, og har fortsatt dialogen med kommunene knyttet til denne typen bestemmelser i 2022. Vi opplever mye interesse fra kommunene om planbestemmelser og opplever at kommunene er opptatt av å utarbeide gode bestemmelser i planene siden. Vi ser effekten av vårt arbeid på området i form av bedre og færre ugyldige bestemmelser.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

I Rogaland følges KU-forskriftens utredningskrav opp i betydelig grad. Vi skulle likevel gjerne sett at det ble forsket mer på dette og gjerne med vekt på både geografiske skiller og sektorvise skiller. Statsforvalteren følger aktivt opp planforslag, også med bruk av innsigelser, hvis vi ser at mangler ved saksutredningen og kunnskapsgrunnlaget, kan komme i konflikt med våre nasjonale ansvarsområder.

Vi opplever at kommunene tar kontakt for veiledning i en del tilfeller der de selv er i tvil om vurdering av krav om konsekvensutredning. Vi opplever også i noen tilfeller at kommuner ikke selv har fanget opp krav om konsekvensutredning. I de tilfeller der dette blir påpekt fra oss, ser vi at kommunene følger opp og utarbeider konsekvensutredning for planen.

Vi mangler foreløpig en oppdatert og systematisk sjekkliste for våre egne planuttaler, og har derfor ikke en innarbeidet rutine for å sjekke alle planer opp mot konsekvensutredningsforskriften. Vi mener likevel at vi fanger opp de fleste tilfeller av planer med behov for konsekvensutredning, enten basert på kommunens egen vurdering, eller gjennom egen kjennskap til KU-forskriften.

Kvalitet på konsekvensutredninger (fra kapittel 3.1.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

God kvalitet på konsekvensutredninger som følge av gode plan- og utredningsprogram

På grunn av utfordringer med kapasitet i plangruppa på embetet har vi prioritert å gi uttale til planer på høring høyere enn oppstartsvarsel og planprogram. Vi har derfor ikke gått like grundig inn i planprogrammene som det vi gjør i planforslag på høring.

Vi ser derfor et forbedringspotensiale i egen organisasjon med tanke på å gi tydeligere og mer detaljerte innspill tidligere i planprosessen i planer med krav om konsekvensutredning.

Når det gjelder kvalitet på selve konsekvensutredningene går vi i viktige planer (kommuneplaner og større reguleringsplaner) inn og vurderer kvalitet og kunnskapsgrunnlag i KU. Der vi ser mangler, blir dette påpekt. Slik kvalitetssikring krever relativt store ressurser fra faggruppene, særlig på

miljøvernavdelinga.

Det er utfordrende å finne rett nivå for utredning. Konsekvensutredninger blir i stor grad gjort av private konsulentfirma og disse har i Rogaland over tid opparbeidet seg både tillit og stor kompetanse på dette. Dette er godt, men dyrt og tidkrevende. Det bør arbeides enda bedre i fellesskap med å videreutvikle felles kunnskapsdatabaser som er åpne og tilgjengelige for alle, slik som Temakart Rogaland. Vi har startet et prøveprosjekt for kartfesting av planer hvor det foreligger konsekvensutredninger, slik at disse kan gjenbrukes i andre planer. I løpet av 2022 er det lagt inn 13 planer med KU i dette datasettet i Temakart Rogaland.

Kvalitetssikring er akilleshælen Kvalitetssikring gjennom høring er utfordrende for både oss, kommunene og fylkeskommunen ut fra at samlet mengde store prosjekter med omfattende og til dels krevende KU-er, er stort. Vi har god kompetanse til å gjøre dette samlet på embetet nå, men vi har ikke kapasitet nok. Vi må derfor være nøye med å prioritere hvilke mangler ved en KU som vi kan følge opp i forbindelse med høringer etter pbl. Det er først og fremst mangler av en slik art som kan komme i konflikt med våre nasjonale ansvarsområder, som vi kan prioritere i vår involvering i kommunale planprosesser.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Vi har gjennomført en spørreundersøkelse til alle kommunene i Rogaland våren 2022 med utgangspunkt i tildelingsbrevet til Statsforvalteren med rapporteringspunkt 3.1.13.4.1.

Vårt hovedinntrykk fra svarene og vår egen kjennskap til kommunene er at de fleste kommuner har et bevisst forhold til planregisteret, og at de i betydelig grad holder dette oppdatert. Rogaland er et variert fylke med store plansterke kommuner og kommuner med små og mer sårbare administrasjoner. Kvaliteten på planregistrene varierer derfor også. Men en del av de mindre kommunene har også kartsamarbeid med andre kommuner eller programleverandører som gjør at planregister blir holdt oppdatert.

Hovedinntrykket er at verdien av et oppdatert planregister er mindre forankret i toppledelsen i kommunene, men godt forankret på avdelingsnivå.

Med bakgrunn i at planregisterstatusen i Rogaland er såpass god, har ikke SF satt i gang egne tiltak.

Kommunene rapporterte gjennom spørreundersøkelsen vår at de bruker i langt større grad andre kommuner, Kartverket og programleverandør som ressurser i sitt GIS-arbeid, fremfor samarbeid med Statsforvalteren. Statsforvalteren blir likevel oppfattet som en ressurs i lys av vår rolle i Temakart Rogaland-samarbeidet. Temakart Rogaland gir kommunene mulighet til å formidle plandata samlet på et sted, og data kan ses på tvers av kommunene.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Alle opplæringsaktiviteter ut mot Nav-kontorene har blitt gjennomført. De fleste opplæringsaktivitetene består av nettverkssamlinger på prioriterte områder: kvalifiseringsprogrammet, økonomisk rådgivning og barneperspektivet i Nav. Disse samlingene har vi gjennomført fysisk, fordi de innebærer stor grad av erfaringsdeling. Vi erfarer at det å ha fokus på disse sentrale områdene over flere år, bidrar til økt kunnskap i Nav-kontorene. Vi har gode resultater i forhold til deltakere i kvalifiseringsprogram. Vi opplever også en økende bevissthet i Nav-kontorene om hvor viktig det er at hele nav-kontoret har et ansvar for at barns behov blir ivare tatt når foreldrene har behov for tjenester fra Nav. Aktiviteten vi har på området økonomisk rådgivning bidrar til å både heve kvaliteten på rådgivningen og forsterke fokuset på denne viktige tjenesten i nav-kontoret.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter.

Basert på oppfølgingsmøtene/fagsamlingen vi har med de fagansvarlige for de sosiale tjenestene i NAV-kontorene, vurderer Statsforvalteren at det generelt er god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter i NAV-kontorene.

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter. Både individuelle vurderinger og ivaretagelse av barne- og familieperspektivet har særskilt fokus i opplæringen av nyansatte i NAV-kontorene, men er også sentralt på andre opplærings/fagutviklingsarenaer.

Statsforvalteren har tilbudt følgende opplæringstiltak til alle NAV-kontorene i Rogaland:

- Halvårlig opplæring over to dager om de sosiale tjenestene for nyansatte i NAV. Også veileder som skifter arbeidsområde i NAV og veiledere som har behov for å oppdatere kompetansen på sosialtjenesteområdet kan delta
- Halvårlig introduksjonsdag om sosiale tjenester i NAV og Statsforvalterens rolle for nyansatte sammen med NAV Rogaland
- Informasjon til sosionomstudenter i praksis ved NAV-kontorene i Rogaland sammen med NAV Rogaland

- 2 nettverkssamlinger for veiledere som jobber med kvalifiseringsprogrammet
- 2 nettverkssamlinger om barneperspektivet i NAV
- 2 nettverkssamlinger for veiledere som jobber med økonomisk rådgivning
- Basiskurs i økonomisk rådgivning
- 2 grunnkurs i økonomisk rådgivning
- 2 kurs for videregående innen økonomisk rådgivning
- 5 samlinger med fagansvarlige for de sosiale tjenestene i NAV-kontorene

Opplæringsaktivitetene har til en viss grad vært preget av pandemien, og flere av aktivitetene har blitt gjennomført digitalt. Vi har prioritert å øke hyppigheten av samlinger for fagansvarlige for de sosiale tjenestene, og disse har vært gjennomført på teams. Vi har også trappet opp aktiviteten på området økonomisk rådgivning ytterligere, fordi det er et økt behov for denne tjenesten. Det krever både basiskompetanse hos alle ansatte i NAV-kontorene og spisskompetanse for de som jobber med tyngre rådgivning.

I tråd med de overordnede føringene om å medvirke til at NAV-kontorene har spesiell oppmerksomhet mot barne- og familieperspektivet har vi gjennomført to samlinger for veiledere i NAV som har brukerkontakt med voksne som har ansvar for barn.

I samarbeid med NAV Rogaland har vi gjennomført NAV-ledersamling. Dette er en viktig arena for blant annet å løfte overordnede føringer og prioriteringer. Fokuset vårt på denne samlingen var tilgjengelige tjenester, barneperspektivet i NAV, de nye samordningsbestemmelsene i velferdsløvgivningen, samhandling mellom NAV og helsetjenestene, kvalifiseringsprogrammet, boligsosialt arbeid og tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV.

NAV Rogaland har utarbeidet en oversikt over grunnkompetanse som veiledere i NAV må ha. Denne skal være et hjelpemiddel for NAV-ledere i opplæring av nyansatte. Statsforvalteren har kommet med innspill til grunnkompetanse og har utarbeidet egne moduler for veiledere som jobber med de sosiale tjenestene, for veiledere som jobber med kvalifiseringsprogrammet og for veiledere som jobber med barnefamilier.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	20	20

NAV kontor med lav kunnskap tilbys tilpasset opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Godt tilpasset opplæring til NAV- kontorene.

En generell utfordring i NAV-kontorene er manglende kartlegging. Det er en gjentakende problemstilling at brukeres helhetlige situasjon og behov ikke blir tilstrekkelig kartlagt på et tidlig tidspunkt, og at nødvendige og tilpassede tjenester derfor ikke blir tilbudt. Dette kan gjelde både aktuelle deltakere i KVP, barnefamilier med sammensatte utfordringer og personer med gjeldsproblematikk.

Statsforvalteren har i 2022 hatt særskilt oppfølging/opplæring i tre kontor. De tre kontorene har selv bedt om dette og vi har gjort en vurdering av behovet og tema for opplæring/oppfølging. Et kontor ha bedt om grunnopplæring i kvalifiseringsprogrammet (KVP) for hele kontoret, med fokus på målgruppe og identifisering av potensielle deltakere. Dette er et kontor med et stort forbedringspotensiale, spesielt knyttet til deltakere, og vi hadde planlagt en dialog om dette med leder. Et annet kontor ønsket en grunnopplæring i sosialtjenesteloven med fokus på formålsparagrafen for hele NAV-kontoret. Dette er et stort kontor med mange klagesaker og flere nyansatte. Et tredje kontor ønsket bistand til å øke fokus på tidlig innsats og mer kunnskap om oppvekstreformene og dens betydning for hele NAV-kontoret.

Statsforvalteren har i 2022 valgt å legge hovedvekten på å tilby opplæring til alle NAV-kontorene. I samlingene med fagansvarlige for de sosiale tjenestene har vi vektlagt tema vi gjennom klagesaker, tilsyn og henvendelser ser at det er behov for å løfte fram. I tillegg har vi fokusert på overordnede føringer og prioriteringer. Blant tema på disse samlingene kan nevnes:

- Problemstillinger knyttet til ukrainske flyktninger
- Tema for landsomfattende tilsyn - herunder kartlegging av barns behov
- Lovendring om barnetrygd
- Vilkår for økonomisk stønad

I flere klagesaker, hvor vi ser at det er mangelfull forståelse av loven, gis det veiledning i våre vedtak, i eget oversendelsesbrev, på telefon eller e-post. Vi gir utstrakt veiledning på telefon og følger særlig opp tilsynssaker.

Oppfølging av kommuner med særskilte utfordringer (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor med særskilte utfordringer er fulgt opp.

Se punkt 3.1.2.1.1.

Ulik størrelse på nav-kontorene gir ulike utfordringer, og det er vanskelig å generalisere.

Vi har fulgt opp to kommuner gjennom veiledning etter lovbrudd på tjenesten økonomisk rådgivning. Begge kommunene har tilført stillinger for å gi en forsvarlig tjeneste på dette området.

I 2022 har vi prioritert å gi systematisk oppfølging av NAV-kontor som mottar tilskudd til utvikling av sosiale tjenester. Dette har vi gjort gjennom oppfølgingsmøter av det enkelte prosjekt, både fysisk og på teams. På bakgrunn av at flere av kontorene har uttrykt behov for kompetanseheving i prosjektledelse for å kunne gjennomføre utviklingsprosjektene på en god måte, har vi tilbudt fire webinar i prosjektledelse. Dette har vært et samarbeid med statsforvalterne i Agder, Innlandet, Møre og Romsdal og Vestfold og Telemark. I tillegg har vi, sammen med statsforvalterne i Agder og Innlandet arrangert en felles samling for alle prosjektkontorene. Flere av de prosjektansatte er alene om arbeidet og har stort utbytte av å dele erfaringer og knytte kontakter med andre prosjektarbeidere.

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Tilgjengelighet til tjenester i helse- og omsorgssektoren i kommunene økes når kapasiteten går opp og tjenestene tilbys der bruker er. Økende bruk av digitale tjenester og interkommunale ambulerende tjenester i tillegg til tradisjonell hjemmetjenester gjør tjenestene mer tilgjengelige. Kommunene tilbyr i økende grad forebyggende hjemmebesøk til eldre innbyggere. Kvalitet og pasientsikkerhet blir styrket når kompetansene hos ansatte økes.

Når det gjelder kapasitet så ser vi i PAI registrene at det har vært en jevn økning i årsverk de siste årene i de aller fleste kommunene. Fire små og en mellomstor kommune i Rogaland hadde en liten nedgang fra 2020 til 2021. Gjennom tilskuddsforvaltning ser vi at det er stort fokus på kompetanseheving og søknad om midler er stor. I 2022 ble det gitt tilskudd til formell kompetanseheving, grunn og videreutdanning, til 980 personer. De aller fleste kommunene rapportere om utfordring med å rekruttere sykepleiere og vernepleiere. Ifølge oversikt som KS har gjort når det gjelder rekrutteringsutfordringer, så kommer det fram at det er utfordrende særlig å rekruttere sykepleier, leger, psykologer og vernepleiere. Det ble i Rogaland gitt støtte til utdanning i sykepleie til 196. Av disse var det 45 i et desentralisert utdanningsløp. 77 fikk støtte til vernepleierutdanning. De bli gitt støtte til videreutdanning og kortere kompetansehevingstiltak. I alt deltok 882 personer i ABC opplæring. Tiltaket økonomisk støtte og rådgivning i forbindelse med tilskuddssøknad, har ført til økt kapasitet og kvalitet.

Vi har et tett samarbeid med USHTene (Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjeneste) i fylket. USHTene har fått i oppdrag å jobbe med trykghetsstandard i sykehjem. Dette arbeidet koples opp mot pasientsikkerhet. Det er gjennomført fagdag om sårproblematikk og smittevern. USHT Helse Fonna har etablert et nettverk som de har kalt: "Sammen om kvalitet i sykehjem". I dette nettverksarbeidet benyttes verktøyet trykghetsstandard. Nettverket tilbyr ledere, og sentralt i arbeidet står "Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene". Formål i denne forskriften er å bidra til faglig forsvarlig helse- og omsorgstjenester, kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet, og at øvrige krav i helse- og omsorgslovgivningen etterleves.

Alle kommunene i fylket jobber med velferdsteknologi og har vært med i nasjonalt program. USHTene har i samarbeid med Statsforvalteren gjennomført opplæring knyttet til innføring av digitale tjenester. Det foregår et samarbeid mellom kommunene og helseforetak om digital hjemmeoppfølging av kronisk syke.

Gjennom webinar og i møter med kommunene veileder vi i mulige tiltak for å sikre rekruttering og kapasitet i fastlegeordningen, gjennom tiltak i Handlingsplan for allmennlegetjenesten, og den støtten kommunene kan få fra regionalt ALIS-senter.

Vi opplever at det arbeidet vi har gjort med å implementere Helsetilsynets nye policy og veiledning for behandling av tilsynssaker gjør at vi i større grad bidrar til styrket kvalitet og pasientsikkerhet gjennom vårt tilsynsarbeid, både i enkeltsaker, men også som grunnlag for dialog med kommunene om bestemte problemstillinger og om internkontroll.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med planlegging og utvikling av tjenester til de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser

Kommunene er opptatt av bærekraft. Politisk ledelse i de fleste kommunene deltok på Statsforvalterens "Bærekraftsuke" høsten 2022. Her ble FN sine bærekraftsmål belyst. Flere ulike verktøy for å kunne legge fram en kunnskapsbasert beskrivelse av nåtid og framtiden ut fra tilgjengelige data, ble presentert, herunder Key Performance Indicators (KPI) og KS sitt Fremtidsverktøyet 2040. Kommunene viste stor interesse for verktøyene som er gode hjelpemidler ved utarbeidelse av planer. Disse har blitt presentert i flere fora. Etter Bærekraftsuka har Rogaland fylkeskommune, gjennom politisk vedtak, forpliktet seg til å ta en rolle i jobben for en kunnskapsbasert tilnærming gjennom bruk av KPI i kommunene i Rogaland.

Statsforvalteren har stort fokus på dette temaet gjennom vårt strategiske satsingsområde "Bærekraftige velferdssamfunn", og tar opp dette temaet i ulike fora der vi møter kommunene og andre aktører.

Temaer om kvalitet, kompetanse og kapasitet er tema i våre kommunebesøk, der embetets øverste ledelse møter kommunens politiske og administrative ledelse.

Se i rapport over, punkt 3.1.1.6.1 når det gjelder befolkningsutvikling og rekruttering- og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgssektoren, samt bistand og støtte i planarbeid.

Kommunene vil få mange oppgaver å løse framover, og gode tjenestetilbud må utvikles. Det er viktig med god samhandling mellom primær- og spesialisthelsetjeneste. Gjennom Leve hele livet satsingen har vi satt helsehjelp og sammenhengende tjenester på dagsorden. I helsefelleskapene er det holdt fram fire grupper som skal prioriteres. Arbeidet med etablering av helsefelleskap er godt i gang både i Helse Stavanger- og Helse Fonna området. Det er etablert arbeidsgrupper som er sammensatt etter nasjonale føringer. Arbeidsgruppene i Helse Stavanger området har fått benevnelse "Tjenestemodellgrupper" og ligger under FSU (faglig samarbeidsutvalg), mens i Helse Fonna området ligger de til FSU (faglig samarbeidsutvalg). Gruppene er i gang med å utarbeide mandat. Vi har hatt samarbeidsmøter med sekretariat og arbeidsgrupper. Støtteapparatet for Leve hele livet har hatt særlig fokus på innsatsgruppene "Skrøpelige Eldre" og "Personer med flere kroniske lidelser". Etter initiativ fra fagutvalg for barn og unge i Helse Fonna er det avtalt to årlige møter i samarbeid med Statsforvalteren i Vestland. Tema er hvordan vi i fellesskap kan ha fokus på kompetanseheving.

I Helse Stavanger området har Statsforvalteren tatt kontakt med tjenestemodellgruppe for ROP (personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer) for samtale om samarbeidsområder. Leder for tjenestemodellgruppe ROP i Helse Stavanger deltar i et samarbeid omkring en seminarrekke på ROP området: Trygge boliger, samarbeid og tjenesteutvikling, NIMBY (not in my backyard) problematikk.

Fylkeslegen er invitert til og deltar partnerskapsmøtene.

Vi har samarbeid med universitetet i Stavanger som et ledd i å sikre kvalitet, kompetanse og kapasitet i helse og omsorgstjenestene. Desentraliserte bachelor i sykepleie er på plass, og gjennom Institutt for sosialfag ,har vi spilt inn behov for økt kapasitet på utdanning av vernepleiere i Rogaland. Statsforvalteren deltar også i nettverk for velferdsforskning ved UIS som et ledd i få til mer praksisnær forskning på velferdsområdene.

Kommunemøtene som er en del av "Husbankforsøket", har også tematisert behovet for kapasitet og kompetanse i helse og omsorgstjenesten

Ut fra erfaringer i pandemien har Statsforvalteren etablert faste samarbeidsmøter med kommuneoverlegene i fylket. Dette er en sentral ressurs i kommunens arbeid med å planlegge helse og omsorgstjenester for fremtiden, men siden kommuneoverlegene sjelden er en del av linjeledelsen i kommunen møter vi dem i liten grad i våre øvrige møtepunkter med kommunen.

3.1.1.6 Andre oppdrag

Frisklivssentraler: I tiden etter at fylkeskommunen fikk ansvar for ordningen med tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud, har vi samarbeidet nært.

Vi har deltatt aktivt og samarbeidet om utlysning, søknadsbehandling og oppfølging.

Vi har informert- og oppmuntret kommuner om å benytte seg av tilskuddsordningen.

I 2022 tok vi initiativ til flere møter med fylkeskommunen og kommuner i sør-fylket som enda ikke har etablert Frisklivssentral. I forlengelsen av dette arbeidet, fattet fire kommuner intensjonsvedtak om etablering av et interkommunalt frisklivstilbud som dels skal finansieres gjennom tilskuddsordningen.

Rus og voldsfeltet

Statsforvalteren har et tett samarbeid med aktuelle kompetansesentre og har laget en samarbeidsrutine og prioritering av innsats overfør kommunene på psykisk helse, rus og voldsfeltet. Det er viktig at oppdragene som gjelder fellers innsats er likelydende i tildelingsbrev. Det gir et bedre grunnlag for et godt og styrket samarbeid. Vår erfaring er at vi samarbeider godt med kompetansesentrene, men ser at økt oppdragsmengde til sentrene utfordrer kapasitet og initiativ til samarbeid. Det er konkret samarbeid om kompetanseheving på områdene: overdoser, selvmord, ACT/ FACT, recovery, vold og overgrep og psykisk helse og rus. Vi har også et samarbeid med RVTS knyttet til krisesenter.

Brukermedvirkning på systemnivå er involvering av brukerorganisasjoner er høyt prioritert i fylket. Vi er i ferd med å etablere Brukerstemmen i vest. Målet er å få til bedre opplæring og rekruttering av brukerrepresentasjon på systemnivå, og få til et samarbeid mellom brukerorganisasjoner på ulike felt.

Barnevern

Universitetet i Stavanger ved nettverk for velferdsforskning bidrar inn i læringsnettverkene for kommunalt barnevern. Dette er viktig for felles erfaringsdeling og utvikling av feltet. KS og Husbanken er sentrale samarbeidsaktører.

Det er fortsatt en utfordring at regionale kompetansesentre prioriterer fylkene i sitt nedslagsfelt ulikt. Dette forsøker en å bøte på gjennom møter og rutiner for samarbeid.

3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

I vekstfylket Rogaland er det et vedvarende stort press på areal både gjennom konkrete arealbeslag og ved indirekte påvirkning på areal. Dette påtrykket

kommer fra samfunnsutvikling, infrastrukturutvikling, industriutvikling, naturressursutnyttelse og en økende aktiv befolkning og turisme.

I lavlandet med intensivt jordbrukslandskap blir restareal av natur og areal med viktige økosystemfunksjoner utsatt for et økt press gjennom arealendringer som utbygging, nydyrking og oppgjødsling. Dette er med på å redusere kvaliteten på og fragmentere og forringe naturverdier i landskapet, og dermed påvirkes økosystemenes evne til å levere økosystemtjenester. En betydelig del av vassdragene i fylket har mindre enn god tilstand, jf. vann-nett.

Myr og våtmark er svært utsatte areal ved planlegging av tiltak både i samfunnsutvikling (industri og infrastruktur) og landbruk. Selv med bevisstgjøring av de økosystemtjenestene for samfunnet som ligger i å bevare myr, og et forbud mot å dyrke myr, så er det fremdeles myrer som forsvinner eller blir sterkt endra. Dette medfører tap av naturbaserte klima- og miljøløsninger, og det vil øke fragmenteringen av naturtyper som er viktige for å opprettholde et økosystemlandskap.

Mindre forstyrta områder i lavlandet og til fjells blir i større grad påvirket av tilrettelegging. Det være seg ved hytteutbygging, stinettutbygging, tilrettelegging for turisme, og endring i forståelsen av landbruksvegforskriften. Sistnevnte åpner for veinett i områder med marginale landbruksinteresser.

Samfunnsendringer som økte energikostnader medfører blant annet en ny interesse for vindkraft, både større prosjekt og enklere mindre gårdsvindmøller. Dette får følger for utvalgte fugl- og dyreliv, våtmarksområder, og den utvalgte kystlyngheia. Vindmølleparker gjør nye areal lettere tilgjengelig for intensivt landbruk med påfølgende redusert naturareal, og det påvirker opplevelsesverdien av landskapet (økosystemtjeneste).

I Rogaland blir store areal kystlynghei restaurert og holdt vedlike gjennom brenning og beite, og tendensen i Rogaland er en økt brenneaktivitet. Likevel har vi en negativ utvikling av kystlynghei med intensivt drift, opphør av drift og gjengroing. I elvene er det et økende søkelys på habitattiltak som sikrer gode gyte- og oppvekstvilkår for fisk, og særlig for sjørretbestandene i fylket. Flerårige tiltak med lokale frøblandinger er med på å legge til rette for ville pollinerende insekt, og flere kommuner ser muligheter her til å kunne bidra positivt til naturmiljø på sine areal. Restaureringstiltak av våtmark/myr og skog i verneområder gir en positiv gevinst for naturmangfoldet, blant annet fugler som tar i bruk nye areal for næringsøk og hvile. Dette er viktige økosystemtjenester, og økte areal våtmarksområder gir nye lommer med nye habitat i økosystem-nettverket. I arbeid med bekjempelse av fremmede arter ser vi en økende bevissthet hos enkelte entreprenører og kommuner.

En systematisk økende dekningsgrad av naturtypekartlegging etter Miljødirektoratet sin instruks gir positive effekter når denne kunnskapen blir omsatt i planprosesser (regional- og kommuneplan), og dermed er med på å verne om viktige naturverdier og sammenhenger i økosystemlandskapet.

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet.

Samlet effekt av tiltak er god sett i lys av ressurstilgjengeligheten. Med årlig oppfølging av systematisk prioriterte tiltak fram mot fjerning av planter og fjerning av villmink. Effekten av uttak av mink trykker oppvekstkår for bakkehekkende sjøfugl lokalt. I 2022 var det særlig fokus på kjempespringfrø som et økende problem knyttet til våre vassdrag. Dette har redusert spredning av arten lokalt, og i enkelte bekker, etter årelang bekjempelse, regnes nå som tilnærmet fri for arten. Videre har det vært fokus på havnespy også i 2022. Med intensiv møtevirksomhet på tvers av flere kommuner, direktorat og embeter. Vi leverte en gjennomgang av våre tiltak med plan for framtidige prioriteringer av bekjempelse av tiltak mot karplanter på oppdrag fra Miljødirektoratet

Økt oppmerksomhet og samarbeid med kommuner om håndtering av fremmedartsproblematikk knyttet til byggetillatelse og reguleringsplaner. Arbeid med å få hensyn til fremmede arter inkludert i tillatelse (fysiske tiltak i vassdrag, vannressursloven, osv.) og uttaler (plansaker, nydyrkingssaker, landbruksvegsaker, etc.) fra embetet som inkluderer massehåndtering og fare for spredning av fremmede arter. Dette har langsiktig virkning inn mot entreprenørskapet. Videre fikk vi ikke tildelt midler til tiltak mot fremmede fiskearter i Rogaland i 2022. Med midler fra fiskefondet og tiltak mot fremmede arter i verneområder har likevel Sandes kommune og NJFF-Rogaland satt i gang utfisking av gjedde og fremmede fiskearter i Storånavassdraget, inkludert verneområdet i Stokkalandsvatnet i 2022. Dette er det eneste vassdraget på Jæren med utsatt og ettablert bestand av gjedde. Det er en klar risiko for videre spredning til nabovassdraget Figgjo som et nasjonalt laksevassdrag. Vi ønsker dialog med Miljødirektoratet angående fremtidige tiltak for å unngå videre spredning til nasjonalt laksevassdrag. Rapport med resultater av Miljø-DNA prøver, tatt i innsjøer rundt Storånavassdraget, indikerer at det hittil ikke har vært videre spredning av gjedde fra vassdraget. Utfisking av gjedde vil ikke fjerne gjeddebestanden, men kan intil videre dempe de negative virkningene for stedegne arter, samt redusere sannsynligheten for videre spredning. Det var ikke behov for tiltak mot pukellaks i 2022.

Vi har et bredt og godt samarbeid med andre: fylkeskommune, kommuner, naturvernorganisasjoner, frivillige og grunneiere for å hindre/ redusere faren for spredning av fremmede arter. Vi opplever varierende grad av forståelse av problematikken, og at i enkelte områder er det ulik vilje til å sette av ressurser til å nedkjempe forekomster. Det er ulik grad av kunnskap om problemet kommunene imellom.

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene er forbedret.

Økologisk tilstand for vannforekomstene i Rogaland ligger stort sett på samme nivå som tidligere år, men med en positiv trend for flere av vassdragene. Tilstandsovervåking foregår i hele fylket, og det er stort sett gode spleiselag i alle vannområdene. Resultatene fra den omfattende tilstandsovervåkingen,

er at vi på et overordnet nivå ser en svak forbedring på eutrofistatus i innsjøer og elver, spesielt på Jæren. Med unntak av helt sør i fylket, ser vi også en forbedring i forsuringstilstanden. Kalking av forsuringspåvirkte laksevassdrag bufører den negative påvirkningen fra forsuring, slik at dagens tilstand stort sett er god også i disse vassdragene. 10 laksevassdrag ble i 2022 kalket med doserer, og 44 innsjøer ble kalket med helikopter og båt. Innsjøkalkingen foregår i all hovedsak sør i fylket.

Vi har stort fokus på elvemusling, og kunnskapen om utbredelse av denne arten har økt betraktelig etter at vi tok i bruk miljø-DNA i arbeidet med å finne nye bestander. Elvemusling er en indikatorart i vannforvaltningsarbeidet. Flere bestander sliter, men det er også bestander som klarer seg bra.

For kysten er situasjonen ikke like positiv som for vassdragene, og vi ser at flere vannforekomster som før var klassifisert til klart god økologisk tilstand, nå beveger seg mot moderat. Det er i 2022 også observert flere forhøyede verdier av sink i kystvannforekomster, som høsten 2022 første til nedklassifisering til moderat økologisk tilstand for blant annet Boknafjorden.

All kjent overvåking legges inn i vannmiljø, og importeres så inn i Vann-Nett. Både vannmiljø og Vann-Nett anses derfor stort sett som oppdatert med tanke på datagrunnlaget og klassifisering. Etter omfattende oppdelinger av vannforekomster i 2021, er det fremdeles et etterslep mtp karakteriseringen i Vann-Nett. Etterslepet gjelder stort sett mindre påvirkede vannforekomster.

Vi har godt samarbeid med andre sektorer i fylket, vannområdene og fylkeskommunen som vannregionmyndighet spesielt med tanke på overvåking, men også som miljøfaglig rådgiver og støttespiller.

Vi deltar i arbeidsgruppene til alle fire vannområdene i fylket med representant fra landbruk og miljø. En av våre viktige oppgaver er å veilede kommunene i forvaltning av juridiske og økonomiske virkemidler på miljøområdet. I 2022 har landbruk hatt fire regionale samlinger med kommunene på temaet, og vi bruker hjemmesiden aktivt for å få ut informasjon. Eigersund kommune vurderte å utvide spredefristen for husdyrgjødsel, og hadde lokal forskrift på høring. Vi frarådte lokal forskrift i vår høringsuttalelse og mobiliserte fagmiljø til å gi høringssvar. Det ble flertall i Eigersund kommune for å ikke innføre forskriften. Dermed er det fortsatt ingen kommuner i Rogaland som har utsatt spredefrist for husdyrgjødsel. Det å unngå sen spredning av husdyrgjødsel i sesongen er et viktig tiltak for å hindre næringstap til vassdrag. Kommunene på Jæren og Nord-Jæren har lokal forskrift som innskrenker muligheten til å spre husdyrgjødsel etter 1. september. I 2022 har det ikke vært noen klagesaker på vedtak etter forskriften. Sola kommune står fortsatt utenfor virkeområdet. Det er uheldig fordi det er små geografiske avstander og husdyrgjødsel flyttes, gjennom spredearealavtaler, mellom kommunegrensene. Hele Jæren må ses som et felles bruksområde for husdyrgjødsel.

I forbindelse med rullering av regionalt miljøprogram har vi hatt et digitalt temamøte om forurensing fra jordbruket. Vi har også bistått på temamøter om biogassproduksjon og bruk av biorest på jordbruksareal. Det er behov for å klargjøre og gi veilede omkring regelverket for bruk av biorest på jordbruksarealer.

Vi har i flere år tatt initiativ til ulike prosjektsatsinger med formål om å redusere påvirkningen fra landbrukssektoren på vannforekomstene. Satsingen på Frivillige tiltak i landbruket pågår stadig både på Jæren og på Haugalandet gjennom prosjektsamarbeid og ansettelse av egne prosjektledere. På Jæren ser vi at en stor del av kapasiteten til de ansatte i Frivillige tiltak går til å oppdage og følge opp meldinger om punktutslipp i vassdrag. Vi erfarer at kommunene setter av for liten kapasitet til å følge opp slike meldinger, og vi stiller spørsmålsteget på om kommunens rutiner er tilstrekkelige.

Arbeidet med å redusere punktutslipp fra veksthus har pågått i flere år og fellesprosjektet vi hadde sammen med SF Telemark og Vestfold ble avsluttet i 2022. Siden 2018/2019 har andel areal med resirkulering av gjødselvann i veksthus har gått fra 40 % til 76 % i 2022. Selv om hovedprosjektet er avsluttet vil arbeidet med å følge opp gartnerne fortsette. Vi har også holdt frem med arbeidet for å hindre forurensing fra vaskevann fra landbruksbygg. NIBIO sine undersøkelser viser at vaskevann fra vask av fjørfehus kan utgjøre forurensing som kan sammenlignes med 4-5 husstander. Det har vært møte med fjørfenæringen om mulige løsninger for håndtering av vaskevannet, og for dem som ikke kan samle opp vannet i gjødselkum er det ønskelig å kunne rense det lokalt, t.d. med minirensanlegg. SF har behandlet og gitt tillatelse til et foretak til bruk av minirensanlegg, men vi ser behov for mer kunnskap på om minirensanlegg virkelig er egnet til å rense slike utslipp. Dette blir fulgt opp i 2023, og vi har lyst ut regionale KMP-midler med prioritering av slike undersøkelser.

NIVA vurderer at det er positiv trend for vassdragene på Jæren med omsyn til eutrofi. Vi ser fortsatt at vannforekomster på steder med relativt beskjedent jordbruk ligger inne med moderat økologisk tilstand. Slike steder er det behov for nærmere vurdering av årsak- verknad. Vi har i 2022 hatt særlig oppmerksomhet på Hålandsvatnet og har startet arbeidet med å vurdere bruk av juridiske virkemidler etter jordloven. Vi har sammen med Stavanger kommune, Randaberg kommune og de lokale bondelagene i hver kommune etablert et fellesprosjekt med prosjektleder i 75 % stilling fast ansatt på landbruksavdelingen. Det er etablert prosjektside på hjemmesiden til SF Rogaland der det er mulig å følge med på aktivitetene i prosjektet.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Jamfør Norsk rødliste 2021 er det registrert totalt 1010 arter i kategorien nær truet til kritisk truet. Enkelte arter som endret kategori i 2021, har fått økt oppmerksomhet. Vipa, kritisk truet, har sitt kjernområde på Jæren i Rogaland og det er svært viktig å sette inn målrettede tiltak for å bevare en bærekraftig bestand her. Dette vil forhøpentligvis kunne bidra med å sikre vipebestanden også i øvrige deler av Rogaland og ellers i landet. Vi har over flere år mottatt midler fra Miljødirektoratet til kartlegging av bestanden og tiltak i hekkeperioden, det fikk vi derimot ikke i 2021 eller 2022. Landbruksavdelingen vår har brukt RMP-midler til å igangsette en rekke tiltak (bl.a. «stripe for vipe» der det settes av areal i landbruksområder til vipe i hekkeseongen og «vipedisk» som en berytter for å beskytte reir under gjødselspredning). Dette er svært positivt, men vi ser at rammene for RMP gjør at en del mulige tiltak ikke faller inn under ordningen. Vi er bekymret for den stadig nedadgående bestandsutvikling til vipe og for å kunne følge opp arten tilstrekkelig, for eksempel med støtte til endra drift i hekkeperioden, kartlegging av hekkeområder og utarbeide handlingsplan med målrettede kunnskapsbaserte tiltak. Det er et klart behov for at arten prioriteres med midler også ut over RMP. Det er stort engasjement for Vipe i Rogaland, og flere

kommuner og fylkeskommunen har etterlyst arbeid med en handlingsplan for arten.

Hubro er også en art som får mye oppmerksomhet i Rogaland, og det er viktig med kartlegging for å få rett søkelys i plansaker og sette kunnskapsbaserte avbøtende tiltak.

Rogaland viderefører sitt arbeid med supplerende vern av 5 områder: Mosvatnet, Klostervågen, Vestkyst Karmøy, Avaldsnes og Årabrot. Dette er område som er unike i norsk sammenheng, med havstrender, sanddynemark, strandenger, klippekyst, for å nevne enkelte. Selv om arbeidet er pågående, så er effekten allerede åpenbar i og med at kommunene og innbyggerne i område har fått en økt bevissthet rundt tema vern.

Selv om det i 2022 ble satt brems på skogvernet så har flere store og små områder med rødlista og trua naturtyper vært i behandling for vern. Dette inkluderer alt fra boronemorale regnskoger, og edelløvsog, til lågurt kystfuruskog som er en svært sjelden naturtype i Rogaland. I 2022 fikk Rogaland to nye verneområder, med rik edellavskog, og et stort sammenhengende skogsområde som utvidelse av eksisterende mot grensen til Agder. Disse verneområdene tar også vare på flere truga arter gjennom både leveområde og bestand, samt at det gir stabile habitat også for vanlige arter. Dette vil skape lokalt robuste bestander av også vanlige arter.

I Rogaland har vi et særlig søkelys på truga naturtyper gjennom tilskuddsordningene. Her arbeid vi aktivt med å få fram de beste kystlyngheiene, slåttemarker, beitehager med hol eik og styvede asketre.

Sammen med Statsforvalteren i Vestland oppformerer vi bestander av truga epifytter av lav. Dette arbeidet har medført en styrke av flere lokaliteter av arter som er kritisk trua og sårbare. Dette arbeidet blir utvida for flere arter, ettersom kunnskapsgrunnlaget for transplanterings tiltak øker. Det er opparbeidet en lokal vitenskapelig ressursgruppe for transplantering av epifytter.

De klart viktigste habitatene for standmurerbie i Norge ligg langs jærstrendene. Ulike tiltak og kartlegging utarbeides for å redusere press, og øke habitatsgrunnlaget for disse artene. Arten krev noe åpen sandmark i sanddynevegetasjon. Dette forekommer ofte i samband med moderat slitasje og småskader i vegetasjonsdekket. I tillegg så er solitære bier i konkurranse med honningbier om mat, vi har derfor starta en dialog med mattilsynet, birøkterforeningene for å se om det er mulig å få på plass frivillige hensynsoner. I hensynssonene er det ønskelig at en ikke setter ut bikuber. Prosjektet er flerårig, og vi er fremdeles i dialogfase med birøkterforeningen.

I Rogaland er det gjennom et samarbeid med Stavanger botaniske hage opparbeida en hagedel der frø av truga arter inngår i en levende samling. Dette vil gi en informasjonseffekt om rødlista arter, og være en trygg kilde til planter for å supplere lokale populasjoner som er kritisk truga. I 2022 fikk vi sikra reproduserende materiale fra bestander med skjeggknoppurt (kritisk truet) der bestander blei desimert pga. kantslåt og sprøyting. Disse individene vil gi grunnlag til utplantning dersom morbestand ikkje klarer å hente seg inn igjen.

Våre restaureringsprosjekter i våtmark, strandeng og skog trenger videre oppfølging. Vi har allerede sett effekten av våtmarkrestaurering ved at området har blitt tatt i bruk av andefugl (Storamyr). Ved ettersyn av granhogst i edellauvskog, har det i andre året begynt å spire både hassel og eik. For strandenger har restaurering gjennom ulike kanaliseringstiltak vært en suksessfull måte å få vegetasjonsdekket til å reetablere seg i sanddynemark. Disse tiltaka må følgast opp over lengre tid for å konkludere suksessraten.

I elvesystemene er det gjort mye arbeid med habitatforbedrende tiltak, disse tiltakene er i stor grad mynta på andadrome laksefisk. Det har i så måte vært fokus på sjøørret, og mange tiltak særlig i mindre elver og bekker er av betydning for lokale fiskebestander.

Tiltak for elvemusling er i stor grad vært gjennomført i samband med egne kartleggingsprosjekt, og kartleggingsarbeid gjennom krav stilt til innholdet i KU. Det har gjennom sistnevnt blitt oppdaget flere bekker med bestander av elvemusling. Dette er viktige tiltak slik at eventuelle avbøtende tiltak blir gjort gjeldene.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur.

En økende interesse for seminaturlige naturtyper som kystlynghei og slåttemarker er vesentlig for å kunne ivareta slike utvalgte naturtyper. Vi bidrar til å forbedre tilstanden gjennom veiledning, tilskuddsordninger, skjøtselsgrupper, uttaler til landbruksaker og plan- og bygningsloven (pbl). Vi har også bidratt til å få seminaturlige naturtyper inkludert som en del av levende kulturmiljø i fylkeskommunen sin regionalplan for kulturmiljø. Dette vil gi en økt bevissthet om viktigheten av disse naturtypene som både natur- og kulturverdi.

Hule eiker har i større grad kommet på dagorden ettersom flere områder er blitt kartlagt med omsyn til Miljødirektoratet sin instruks. Vi er med på å viderefremme kunnskap om denne naturtypen til grunneiere og til arealforvaltningen. Vi ser at vårt bidrag medfører at hensyn til hul eik blir i større grad vektlagt i pbl-saker.

Sanddynemark blir ivaretatt gjennom jærstrendene landskapsvern-område (LVO), og kommunal areal forvaltning (her fremheves Karmøy kommune). Vestkyst Karmøy er et område i prosess for vern av den ytre kyststripen av Karmøy, med mosaikk av sanddynemark, kystklipper og beitemarker. Jærkysten LVO er et av de mest besøkte verneområdene i Norge, og sanddynemark er svært utsatt for slitasje. Vi driver utstrakt kanaliseringarbeid av ferdsel for å redusere fare for slitasje. I enkelte områder er resultatene godt synlige da vegetasjonen klarer å hente seg inn igjen over tid. Videre så arbeider vi aktivt med bekjempelse av fremmede arter langs strendene. Mellom annet er større bakdyneenger restaurert til naturlig vegetasjon etter årelang lukearbeid av lupin.

Strandmurerbie blir fulgt opp gjennom habitattiltak, og samarbeid med mattilsynet og birøkterlag.

Restbestander av skjeggknoppurt (kritisk trua) ble redda gjennom innsamling og frøspiring i samarbeid med Stavanger botaniske hage.

Aktiv kontakt med grunneiere har gitt beskyttelse til hekkende åkerrikse og oppvekstområder. Tilsvarende har landbruksiltak (rmp) vært med på å tilrettelegge for ivaretagelse av hekkende vipe. Vipe er en art som er i sterk tilbakegang, og flere kunnskapsbaserte tiltak er nødvendige.

Gjennom tilskuddsordningene og samarbeid med NIBIO (Særheim) er det produsert stedegen frøblanding, gunstig for ville pollinerende insekt. Flere kommuner har blitt aktive for å legge tilrette for ville bier med habitattiltak på sin eiendom. Det har blitt mer areal med blomsterenger som begunstiger et rikere insektsliv.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Rogaland tilhører rovviltregion 1. Hele denne regionen er prioritert for beitebruk. Kongeørn er den eneste arten av freda rovvilt med fast tilhold i fylket. Kongeørnbestanden er stabil. Tapene av freda rovvilt til kongeørn er også stabile. Det er likevel variasjoner mellom år, og i 2022 var det noe høyere tap av beitedyr til kongeørn enn foregående år. Totalt er det lave tap av beitedyr til freda rovvilt i Rogaland. Det ble dokumentert tap til kongeørn og gaupe. Det var ikke behov for akutte tiltak i beitesesongen eller skadefelling.

Det ble ikke felt rovvilt på lisensjakt eller kvotejakt i Rogaland i 2022. Bestandsregulering av jerv via lisensjakt er vanskelig i Rogaland grunnet av fjellområdene der jerv oppholder seg i Rogaland er relativt utilgjengelige fjellområder. Det interkommunale skadefellingslaget arbeider med et prosjekt for mer effektiv lisensfelling. De ser det som mest sannsynlig å klare å organisere lisensjakt knyttet til ulv.

Som nevnt er det kongeørn som har fast tilhold i Rogaland og som er den arten av freda rovvilt som vi har tap til årlig. Det er ikke tradisjon for skadefelling av kongeørn og vi jobber med å få utsatte dyreeiere til å søke FKT-midler til forebyggende tiltak.

På grunn av få søknader og at den som søkte midler ikke kunne dokumentere godt nok behov, ble det ikke tildelt FKT-midler i Rogaland i 2022. Vi ønsker å få flere til å søke og jobber aktivt med dette opp mot bondeorganisasjoner.

Statsforvalteren i Rogaland har en pågående og god dialog med bondelagsorganisasjonene, interkommunalt fellingslag og SNO. Dette er viktig for å nå ut til brukere med informasjon om hvordan man kan jobbe forebyggende for å unngå tap, og for hvordan en håndterer mulig tap av beitedyr til freda rovvilt. Vi arrangerer også et årlig dialogmøte der relevante aktører innen beitebruk og rovviltforvaltning inviteres.

3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

I Rogaland arbeides det for å ta vare på det representative utvalget natur, inklusiv både arter, naturtyper og deres økosystem. Verneområdeprosesser gikk videre med redusert styrke pga. sentrale føringer. Likevel fikk Rogaland to ny verneområder i ordningen frivillig skogvern, med nye 3,5 km² verna skog.

Det arbeides med verneprosesser for 5 område i ordningen bevaring av verdifull natur (supplerende vern). Dette har skapt lokalt engasjement for vern og bevaring av natur og landskapsverdier.

Disse prosessene har i stor grad blitt rettet mot å ta vare på representativ natur nasjonalt, mens regionalt fyller dette i stor grad også spesielle naturverdier. Innstramming i skogvern har medført at Rogaland har mistet områder som lokalt vil supplere representativitet, men som nasjonalt ikke var funne egnet.

Representativt naturverdier blir ivare tatt også utenfor direkte vernearbeid, og da gjennom skjøtselarbeid av semi-naturlige naturtyper, f.eks. kystlynghei, slåttemark, slåttemyrer, høstingsskoger, hagemark osv. Noe av dette arbeidet er i samband med eksisterende vern, men det er også mye naturverdier

som blir tatt vare på gjennom tilskuddsordningene og lokale initiativ og ildsjeler.

Økologiske funksjonsområder og restområder av naturtyper er svært vanlige å fange opp, og særlig i de områdene som er påvirket av intensivt jordbruk. Slike områder blir derimot stadig viktigere å ta vare på da de kan være de eneste områdene med habitat igjen. En kantsone med busker og trær mellom fulldyrka mark, eller en liten myr i jordbrukslandskapet er viktig å ta vare på for å hindre kritisk fragmentering av landskapet. Slike resthabitat kan være så sterkt påvirket at de får lav lokalitetskvalitet eller ikke blir registrert i det hele. En lav klassifisering av en lokalitet er ikke ens med lav økologisk funksjon i et spesifikt område. Det er særlige i områder med intensiv landbruksdrift at dette blir viktigere, da slike habitat ikke innehar tilstrekkelig verdi til å klassifisere som verneområdet og/eller er grunnnet stort utbyggingspress/bruk ikke lokal aksept for vern. Slike områder har vi ikke gode nok verktøy for å ivareta.

Arbeidet med vern av representativ natur er svært ressurskrevende, og omfatter alt fra prosesser med nytt vern, forvaltning av eksisterende vern, tiltak for å styrke vanlig natur utenfor verneområde. Statsforvalteren ser en positiv tendens men at prosessene med vern av natur i et vekstfylke er tidkrevende.

Myrer og andre våtmarker er restaurert (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Myrer og andre våtmarker er restaurert til en tilstand som gir gevinster for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

I Rogaland er det startet restaureringsarbeid for 2 større myrreal i regi av Time kommune og Stavanger kommune. Ferdigstilling og måloppnåelse for disse vil bli klar i 2023.

Det er gjennomført mindre vedlikeholdsarbeid for enkelte igangsatte myr- og våtmarksrestaureringsprosjekt. Vi ser at det er enkelte demninger og terskler som krever noe vedlikehold over tid. Enkelte av disse må følges opp også i 2023, derimellom Åna fengsel.

I tillegg så er det igangsatt prosjekteringsarbeid for kantsone ved Orreåna. Orreåna er knytt til et ramsar område i et intensivt jordbruksområde noe som gjør at det er sterke interesser her.

Effekten av disse tiltakene er ulik, der myrrestaureringsareala i Time og Stavanger har høyest verdi med omsyn til klimatilpassing, så er tiltak ved Orreåna svært viktig for å bevare vannstanden i utløpet av Orrevatnet og som tiltak for natur i Ramsar-området, særlig fuglerikt område.

Vi vil oppdatere Fieldmaps for alle våre prosjekt i 2023.

Restaurering av trua naturtypene; sanddynemark og kalkmark (fra kapittel 3.1.4.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Restaurering har bedret tilstanden i de truede naturtypene sanddynemark, særlig etablert sanddynemark og åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone

Restaurering av sanddynemark foregår både gjennom indirekte virkemidler som ferdselsstyring og mer aktive prosesser som fjerning av fremmede arter, og vedlikehold av sandfangere. Jærstrendene er et svært omfattende areal og en stor del av ressursene til restaurering foregår gjennom aktiviteter som styrer ferdsel unna mest sårbare områder. Kanalisering lar vegetasjon i sanddynemark få tid nok til å kunne reetablere seg naturlig. Det er videreført en nedkjemping av fremmede arter, spesielt er det snakk om lupin og rynkerose. For lupin har vi klart gode resultat lokalt. Restaurering av bakdyneeng fra skogplantning vil bli evaluert i 2023.

3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Gjennom arbeidet med utslippstillatelser, tilsyn og oppfølging av prioriterte skipsverft fører vårt arbeid oss i riktig retning, sett i et flerårsperspektiv.

I 2022 er det oppdaget at noe fyllitt i regionen har syredannende potensiale, og vi har jobbet med hvordan større anleggsprosjekter skal sikre at forurensning som oppstår i den forbindelse ikke skader helse og miljø. Dette arbeidet vil prege oss i 2023 da flere store anleggsprosjekter gjennomføres i områder med fyllitt. Vi mangler kunnskapsgrunnlag for å vite hvor stort problem dette er for vannmiljøet.

Vi har hatt et fokus på oppdatering av 10-år gamle tillatelser, særlig på akvakulturanlegg, der vi har oppdatert utslippstillatelser til ni lokaliteter til dagens overvåkings krav. Effekten er at vi lettere vil oppdage og kunne motvirke at utslippene skader miljøet. I tillegg har vi oppdatert 4 andre, gamle tillatelser til landbasert industri. Vi har likevel et stort antall som må revideres, og de fleste blir oppdatert når virksomheten selv søker om endringer. Det er vanskelig å prioritere oppdateringer på eget initiativ med tanke på søknadsmengde for øvrig.

Tilsynsarbeidet har avdekket manglende kunnskap om utslipp og etterlevelse av vilkår om overvåking og prøvetaking. Ved å øke kompetansen hos virksomhetene, er vi nærmere målet.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Forurensningskilder som skaper eutrofiering, er godt regulert.

Miljø

Vi har økt fokus på eutrofierende forhold hos oppdrettsselskap og har i 2022 varslet revisjon eller tilbaketrekking av en tillatelse der vannforekomsten er overbelastet. Oppdatering av akvakulturtillatelser har medført at flere får overvåkingskrav som vil avdekke eutrofierende forhold.

Vi har anmodet alle kommuner med utslipp til kap. 14 anlegg om å søke om tillatelse til utslipp fra kommunalt ledningsnett m.m. Vi har i 2022 mottatt 9 søknader som er til behandling. Under tilsynsaksjonen gjennomførte vi tre tilsyn med kommunen som myndighet for private avløpsanlegg (kap. 12), der 2 av disse fikk avvik på manglende rutiner for tilsyn (systematiske tilsyn og ved ulovlige forhold). Fristen for tilbakemelding var i januar 2023. Stavanger og Randaberg kommuner har konkrete planer for sanering av avløp med utslipp til Hålandsvatnet, mtp. dårlig økologisk tilstand.

Næringsmiddel industrien er stort sett koblet til avløpsnettet.

Landbruk

Hoveddelen av fosfortilførselen til jordbruksareal i Rogaland skjer ved bruk av husdyrgjødsel (95%). Det er, som lenge kjent, behov for å oppdatere dagens gjødselvareregelverk. Vi har bistått øvrige fagmiljø i Rogaland i arbeidet med å utarbeide en rapport som omhandler oppdatert faggrunnlag for Rogaland, rapporten er sendt LMD. Vi ser på forskrift om organisk gjødsel som landbruksforvaltningen sitt viktigste verktøy for å unngå eutrofiering av vassdrag i Rogaland. Slik vi forstår delegeringen i jordloven til å fastsette lokal forskrift om regionale miljøkrav omfatter den ikke myndighet til å stille krav til gjødsling utover det som ligger i forskrift om organisk gjødsel. Kommunene har derimot myndighet til å stille større krav til spredeareal. Men, som det står i tiltaksprogrammet for regional plan for vannforvaltning, mener vi det er behov for at dette gjøres på nasjonalt nivå. Strengere krav til spredeareal vil påvirke lønnsomheten og konkurranseevnen til jordbruksforetak, og endringer bør gjøres på overordnet nivå for å sikre likebehandling. Det er grasproduksjon på hoveddelen av jordbruksarealene i Rogaland, og dagens praksis er jordarbeiding på våren. Overvåkingen av Jærevassdragene viser at det er tegn til bedring i flere vassdrag. Vi ser derfor ikke behov for å fastsette lokal forskrift som regulerer jordarbeiding og krav om grasdekke på jordbruksareal på Jæren og på Haugalandet der det er overvekt av grasproduksjon. I nedslagsfeltet til Hålandsvatnet er det derimot erosjonsutfordringer, og her er vi i prosess med å vurdere lokal forskrift.

Vi ser positiv utvikling i antall søknader om tilskudd til nedlegging og nedfelling av husdyrgjødsel i RMP. Fra 2019 har antall dekar spredd med nedlegging/nedfelling økt med 30 %, og utgjør i dag over 130 000 dekar. Vi gjorde miljøtilskuddet gjeldende i hele Rogaland i 2021. I ny RMP for 2023-2026 foreslår vi å sette maksbegrensning på 6 tonn husdyrgjødsel (inkludert vann) i en spredning. Vi har fått tilbakemelding fra Landbruksdirektoratet om at det er innenfor det regionale handlingsrommet i RMP å sette slik maksbegrensning. Maksbegrensningen er satt etter innspill fra kommuner som opplever at det kjøres ut store gjødselmengder per spredning, med dertil fare for avrenning.

Vannforvaltningsplaner - Tabell

Som grunnlag for tabellen, er det brukt tall for økologisk tilstand i vannregion Rogaland. Tallene er funnet i Vann-Nett Portal. Det er vannforekomster med god og svært god tilstand som er grunnlaget for antall vannforekomster vi antar vil nå miljømålene, mens de med moderat og dårligere økologisk tilstand er grunnlaget for det antallet som ikke vil nå miljømålene innen gitte frister.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	957	574	0	1

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene har oversikt over egne lokaliteter med grunnforurensning.

Grunnforurensning er tatt opp ved alle kommunebesøk. Ved kontakt med kommunen angående grunnforurensningssaker anbefaler vi at de opprette bruker på nye medarbeidere. Kommuner melder tilbake at det kan ta veldig lang tid å få nye brukere på plass.

Avvik: Vi kan ikke rapportere på prosentandel av kommuner. Vi har etterspurt en oversikt etter brukere hos kommunene fra Miljødirektoratet, men har ikke fått denne.

Forurensning fra nedlagte skytebaner (fra kapittel 3.1.4.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Forurensningen fra nedlagte sivile skytebaner skal ikke føre til skade på helse og miljø.

Gjennomgang av slutt rapporten er foretatt og tilbakemelding sendt til Miljødirektoratet 19.12.2022. Behov for bedre kunnskapsgrunnlag for flere skytebaner i Rogaland.

Opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft (fra kapittel 3.1.4.4.3.1 i TB)**Rapportere på**

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft.

Vi har i 2022 fortsatt med fokus på de mindre, prioriterte verftene. Flere saker er til klagebehandling hos Miljødirektoratet. Vi har også sjekket ut status hos flere virksomheter som har vært satt på vent. Rapportering i Grunnforurensningsdatabasen gjennomført iht. instruks.

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Statsforvalteren i Rogaland følger kommuneøkonomien tett, og vi jobber med å skape en god og tillitsfull dialog med kommunene slik at kommunene har en lav terskel for å be om veiledning.

Rogalandskommunene har god økonomistyring og ingen av kommunene i Rogaland er i ROBEK. Vi har heller ingen kommuner i Rogaland i dag som KS, utfra regnskapstallene for 2021, vurderer til å ha lite økonomisk handlingsrom. Det er likevel enkelte kommuner som opplever at de har større økonomiske utfordringer og da spesielt innen helse og omsorg. Det er krevende å vri ressurser fra for eksempel oppvekstområdet når barnetallet går ned, til helse og omsorg der behovene øker på grunn av den demografiske utviklingen.

Vi startet med å ha regionale digitale møter med de økonomiansvarlige i kommunene våren 2020. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra kommunene og har derfor fortsatt med digitale regionale møter med økonomiansvarlige både i 2021 og 2022. Vi har også gjennomført webinar om kommunale garantier.

På de regionale møtene tar vi opp ulike faglige problemstillinger som KOSTRA-rapportering, erfaringer fra vår gjennomgang av budsjett dokumenter og regnskap dokumenter, informerer om skjønnsmidler og ekstra midler i forbindelse med pandemien og flyktningssituasjonen. Vi tar imot og besvarer spørsmål om revidert nasjonalbudsjett, kommuneproposisjonen, forslag til statsbudsjett m.m.

Videre har vi lagt vekt på å publisere aktuelle saker om kommuneøkonomi og kommunene i Rogaland på våre nettsider. Flere av våre nyhetssaker er blitt plukket opp i lokal og regional presse og har fått omtale der.

I mai arrangerte vi Kommuneøkonomidagen i samarbeid med KS Rogaland. Dette er en årlig konferanse med hovedfokus på kommuneøkonomi. Ordførere, kommunedirektører og kommunalsjefer er målgruppe. På agendaen stod revidert nasjonalbudsjett, kommuneproposisjonen og integrering av flykninger mv.

I våre høringsuttalelser til kommuneplanene vektlegger vi hvor viktig det er med en direkte kopling mellom kommuneplanen og økonomiplanen. En slik kopling vil kunne sikre god oppfølging av målene som kommunen setter seg gjennom konkrete tiltak og tilhørende økonomiske prioriteringer. Økonomiplanen kan inngå eller utgjøre handlingsdelen i kommuneplanen etter plan- og bygningslovens § 11-1 fjerde ledd. I litt over halvparten av kommunene i Rogaland inngår nå økonomiplanen i handlingsdelen til kommuneplanen.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1 i TB)**Rapportere på**

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2022 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2021.

Rogaland hadde ingen kommuner i ROBEK i 2022.

Etter gjennomgang av budsjett, økonomiplan og regnskap, finner vi fremdeles mindre avvik fra forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner. Et av avvikene som går igjen hos mange kommuner er at § 5-5, 2. ledd ikke er stilt opp i henhold til forskrift. I tillegg mangler ofte kontrollutvalgets innstilling eller revisjonsberetningen i innsendingen til statsforvalteren.

Disse avvikene tok vi opp med kommunene senest på regionale møter med de økonomiansvarlige i oktober.

Antall kommuner i ROBEK (1)

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2022
Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2022 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2021	0	0	0

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Ved gjennomgang av budsjett/økonomiplan 2022 - 2025 er vi spesielt oppmerksomme på kommunenes bruk av KOSTRA-data som styringsinformasjon. Vi ser at totalt 17 av 23 kommuner bruker KOSTRA-data aktivt i styringen av kommunene. Gjennomgangen i 2021 av budsjett- og økonomiplan og årsmeldinger viste at 14 av 23 kommuner brukte KOSTRA-data aktivt som styringsinformasjon i disse dokumentene. Dette viser en økning i antall kommuner som aktivt bruker KOSTRA-data i styringsdokumentene sine. I tillegg ser vi ved gjennomgang av årsrapportene for 2021 at 15 kommuner også bruker KOSTRA-data i årsrapporteringen.

Bruk av KOSTRA-data i kommunal styring var tema ved våre regionvise møter med kommunene i Rogaland i vår og høst. Her ble følgende forhold tatt opp spesielt med alle kommunene i 2022 når det gjelder KOSTRA-rapporteringen:

Nytt skjema 4B om hjemmetjenesten og oppsplitting av funksjon 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende i 2024.

Forlengelse av overgangsordningen med innsending av konsoliderte årsregnskap (også for 2022),

Oppdatering/kvalitetssikring av data i Matrikkelen for at den skal kunne være kilde for det som i dag hentes inn vha. skjema 34A og 34B (for den rapporteringa vi snart skal i gang med, fortsatt skjema).

Kommunene forteller at de har nytte av å se på sammenlignbare kommune og at de i KOSTRA savner en egen kategori for Helsehus ved registrering av eiendomsforvaltning/teknisk.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet**JORDBRUK****AVVIKLING AV PELTSDYRPRODUKSJON**

Pelsdyrproduksjonen i Rogaland har fått sin ende og de fire siste produsentene avviklet produksjonen desember 2022. Rogaland hadde 33 prosent av pelsdyrforetakene i Norge. De aller fleste drev med mink og hele 60 prosent av landets minkproduksjon skjedde i vårt fylke. Tall fra 2018 viser at Rogaland stod for 44 prosent av verdiskapingen innen pelsdyrproduksjonen. Etter ny lov og forskrift om erstatning for avvikling av hold av pelsdyr tredje i kraft og flere foretak kom inn under ordningen, er 90 foretak i Rogaland involvert i søknad om erstatning.

I 2022 utbetalte vi kompensasjon til kun ett foretak, og den var på 4,2 mill. kr. Det er siden 2020 utbetalt totalt 215 444 928 kroner til 70 foretak etter § 5 og § 6 i den gamle forskriften. 5 foretak har fått avslag.

I løpet av 2022 har 18 foretak startet riving- og oppryddingsarbeidet helt eller delvis, og det er gitt rammebevilgning på 34 711 470 kroner til riving og opprydding. Siden oppstarten er det 25 foretak som har fått rammebevilgning på til sammen 52 291 470 kroner for riving og opprydding. 9 foretak er helt ferdig.

Vi erfarer at det er mer krevende å forvalte riving- og oppryddingssøknadene enn kompensasjon for avvikling. Vi har gjort grundige undersøkelser for å hente inn priser blant flere entreprenører. Mange erfarer at det går raskere å rive enn først antatt. Kontrollarbeidet ved utbetaling er også krevende og tar mye tid.

Landbruksdirektoratet har overprøvd to av våre saker om kompensasjon for riving der én ligger til klagebehandling i departementet, og det er varslet mulig overprøving i fem andre saker.

Vi har mål om å sikre flest mulig av oppretterne framtidig arbeid i og inntekt fra landbruket. 30 oppdrettere fra Rogaland har søkt og fått tildelt omstillingsmidler fra Innovasjon Norge. 13 av disse er ferdige med byggeprosessen, mens det er 17 foretak som avventer utbygging i påvente av erstatningsoppgjøret. Vi vil understreke behovet for mer omstillingsmidler til pelsdyroppdretterne for å sikre likebehandling, og for at de ordinære IBU-midlene ikke skal bli belastet da det er stort behov for investeringsmidler i landbruket til tradisjonelt landbruk.

DYREHELSE OG DYREVELFERD

Prosjektet «Arbeidet for god dyrevelferd og dyrehelse i Rogaland».

Statsforvalteren leder dette prosjektet som eies av Rogaland Landbruksselskap, hvor hele næringen er samlet om en felles innsats for å løfte dyrevelferd og dyrehelse i fylket. Prosjektet som startet opp i 2019 er nå inne i sin avsluttende fase. Det har i 2022 blitt gjennomført 6 samlinger i ulike rammer. I disse samlingene har det blitt holdt innlegg fra næringsaktører tilknyttet prosjektet, fagfolk og andre sentrale aktører i landbruket.

I mai 2022 ble det arrangerte to åpne stormøter med tittelen «Framtidens dyrehald». Her møtte totalt 140 bønder og andre aktører tilknyttet næringen. Under stormøtene holdt representanter fra Veterinærinstituttet, Norsvin og Animalia innlegg om aktuelle tema innenfor dyrevelferd og dyrehelse henholdsvis på storfe, svin og sau.

Bondevelferd. I forlengelse av prosjektet er det i 2022 igangsatt et nytt prosjekt med temaet bondevelferd. Initiativtakerne her er slakteriene Nortura,

Fatland og Prima. Prosjekt med tittelen «Kompetanseheving for bedre bondevelferd» er støttet av fylkeskommunen, og Statsforvalteren deltar aktivt. Målet med prosjektet er å øke kompetansen om psykisk helse i landbruket hos rådgiverne tilknyttet bonden, for å forebygge situasjoner med negativ innvirkning på dyrevelferd. Prosjektet har i 2022 gjennomført en heldagssamling og en spørreundersøkelse blant rådgivere.

Dyrehelsenett. Dette forprosjektet har utredet muligheten for etablering av et nasjonalt "Dyrehelsenett" om dyrehelse og dyrevelferd hos produksjonsdyr. Animalia, Statsforvalteren i Rogaland og Veterinærinstituttet var involvert i prosjektet og rapport blir levert januar 2023. Prosjektet fikk regionale midler i 2021.

Kadaverprosjekt. Bakteppet var landbruksbransjen i Rogaland sine erfaringer med håndtering av kadaver ved krise, som f.eks. fugleinfluensa, Newcastle-syke og brann i husdyrrom. Det er bred involvering av aktører som ønsker å forbedre metoder og rutiner, – Bondelaget (prosjekteier), slakteriene, meieriene, Animalia, Biosirk, Forus energigjenvinning, Mattilsynet, Hå kommune, Veterinærinstituttet, Rogaland veterinærforening og Statsforvalteren. Prosjektplanleggingen startet i 2022 og planen er å søke om regionale midler i 2023. Hensikten med prosjektet er å styrke regional beredskap, og å bidra til en mer effektiv og bærekraftig kadaverhåndtering ved ulike hendelser. Hovedmålet er å etablere tverrfaglig samarbeid for å utforske ulike løsninger for kadaverhåndtering og utarbeide beredskapsplan(er) for håndtering av kadaver ved krise for Rogaland.

STORFE

Bås- og løsdriftsfjøs. Hele 465 melkebruk i Rogaland har fortsatt bås-fjøs. Mest prekäert er det for de gårdene med mindre enn 30 melkekyr. Ifølge TINE sine tall har nær 90 prosent av melkebrukene i denne gruppen fortsatt bås-fjøs. TINE har 813 foretak registrert i Husdyrkontrollen og av disse har 50 prosent løsdrift, 49 prosent har bås og 1 prosent er ikke registrert. Det vil si 396 bås-fjøs, der 352 av disse er i gruppen «1 – 30 kyr». Q har 216 foretak og av disse har 68 prosent løsdrift og 32 prosent bås, det vil si 69 bruk med bås-fjøs.

TINE henter 29 prosent av melka (56 mill. liter) fra bås-fjøs. Dette er 13 prosentpoeng høyere sammenlignet med Q som henter 16 prosent av melka fra bås-fjøs.

I 2022 ble det gitt tilskudd til 37 løsdriftsprosjekt i melkeproduksjonen i 2022, med samlet bevilgning på om lag 50 millioner kroner. Dette gjelder både nye bygg og opprustning i forbindelse med generasjonsskifte. Det er fortsatt stort behov for investeringsmidler.

Salg av melkekvote. Over lang tid har det vært prioritert å opprettholde melkeproduksjonen i distriktene for å unngå for stor sentralisering. Totalproduksjonen av melk har holdt seg oppe, og flyttingen av produksjon fra distriktene til Jæren har bremsset opp. I Rogaland ble det solgt 633 386 liter melkekvote ku til staten, og 422 263 liter privat.

Forholdstallet for melk ble i 2022 satt til 0,99 dette tilsvarer en disponibel kvote på 281,6 mill. liter i Rogaland. I 2023 skal forholdstallet nedjusteres ytterligere til 0,95. Det vil si en reduksjon på 11,3 mill. liter melk i Rogaland.

Dyrevelferd storfe. Storfe var blant temaene under møtene «Fremtidens dyre hald» Fagansvarlig for dyrevelferd hos Veterinærinstituttet, Cecilie Marie Mejdell, hadde innlegg fra forskning på dyrevelferd storfe - hvor ku og kalv sammen i melkeproduksjon var et sentralt tema.

Agrovisjon 2022. I 2022 ble fagmessen for landbruk Agrovisjon avholdt i Stavanger. Statsforvalteren arrangerte her en «lade stasjon» hvor bønder kunne komme innom for faglig påfyll hver time for å høre andre bønder fortelle om sine erfaringer innenfor ulike tema. Et av temaene var løsdriftsfjøs til melkeproduksjon. Tre melkeprodusenter fortalte om sine erfaringer med henholdsvis nybygg, påbygg og bygg i tre. Vi hadde også invitert tre melkeprodusenter med erfaringer med ku og kalv sammen i løsdriftsfjøs gjennom kalvens melkeforingsperiode.

Bevaringsverdige storferaser. I november 2022 arrangerte Urfe AS i samarbeid med Tine SA tre fagmøter i ulike deler av fylke under tittelen «Norske landrasar, eit alternativ til ekstensiv mjølkeproduksjon», som en oppfølging av satsingen i 2018 – 2021.

Smittsomme sykdommer. I desember 2022 fikk en besetning i Rogaland påvist storfetuberkulose. Besetningen hadde da vært båndlagt fra november. Kontaktbesetninger ble kartlagt og fulgt opp av Mattilsynet. En kontaktbesetning i Vestland har fått påvist smitte. Vi er i tett dialog med næringen, Mattilsynet, Veterinærinstituttet og andre.

SVIN

Dyrevelferd svin. Gjennom prosjektet «Arbeidet for god dyrevelferd og dyrehelse i Rogaland», har vi ved flere anledninger løftet frem satsningen «Friskere gris med SPF i Rogaland og Vestland». Blant annet hadde både representant fra Norsvin og prosjektleder innlegg under stormøtene «Framtidens dyrehald».

SPF står for «Spesifikk Patogen Fri» og er en forkortelse på gris og svinebesetninger som er fri for spesifikke sykdommer. Dette er et viktig tiltak for å øke den generelle dyrevelferd og dyrehelsen i svinenæringen. I dag har Rogaland 65 svinebesetninger med status SPF, og hele 7 smågrisbesetninger og et nav med 9 tilknyttet satellittbesetninger er under planlegning for å sanere til SPF-gris. Dette vil kunne medføre ytterligere omlegging i 20 slaktegrisbesetninger.

Investeringer. Svinenæringen melder at de fortsatt lider under manglende nyinvesteringer og fornyinger av driftsapparatet. I 2022 ble det innvilget støtte til en svineprodusent for investeringer tilknyttet dyrevelferd i sammenheng med sanering til SPF- gris.

SAU

Dyrevelferd sau. I 2022 var Statsforvalteren privilegert med å kunne annonsere den første offentlige fremvisning av rammene for dyrevelferdsprogrammet på sau. Innlegget ble holdt av Siv Svendsen fra Animalia under stormøtene «Framtidens dyrehald».

Beitelag. Samling for beitelaga i fylke ble avholdt i januar 2023. Her var 21 beitelag fra fylket representert. På programmet hadde vi blant annet tema omkring beitedyktighet, dyrevelferdsmeldingen, elektroniske hjelpemidler, tilskuddsordninger, villrein og sinking i tomme områder.

FJØRFE

Verpehøns. Eggproduksjonen nådde nye høyder i 2021 med 18,3 millioner kg egg, en økning på 24 % sammenlignet med 2006. Rogaland har om lag 30 prosent av all eggproduksjon i Norge, med totalt 163 foretak som søker om produksjonstilskudd. Produksjonen er konsentrert på Jæren og Finnøy i Stavanger kommune. Det er to rugeri av verpehøns i Norge og begge ligger på Jæren. Nær 90 prosent av verpehønene er frittgående.

Høsten 2022 fikk én besetning i Sola kommune påvist fugleinfluensa og sanering ble gjennomført, og den alvorlige fjørfesjukdommen Newcastlejuka (Newcastle disease) ble påvist i en verpehøns-besetning i Klepp kommune, i tillegg til at en besetning med slaktekylling i Time ble avlivet etter mistanke om smitte.

Mange aktører var involvert i det omfattende arbeidet med å begrense smittespredningen. Flere foretak fikk begrensninger i forflytning av fôr og dyr. Ettersom det er lite smitte mellom fjørfebesetningene, er det et tegn på at produsentene tar smittevern på alvor og at de håndterer situasjonen med smitte på en god måte.

Statsforvalteren hadde en sentral rolle i arbeidet med å informere, skaffe til veie produsentoversikter og kartgrunnlag samt å koordinere den regionale innsatsen.

Statsforvalteren har vært i flere møter med næringa og slakteriene om smittehåndtering og overproduksjon.

Slaktekylling. Rogaland har også ca 30 prosent av slaktekyllingene i landet med 99 foretak.

POTET- OG GRØNNSAKSPRODUKSJON

Rogaland har ca 13 % av den norske produksjonen av poteter og grønnsaker på friland. 2022 ble sterkt preget av høye strømkostnader og kampen for å få strømstøtte for de som har potet- og grønnsakslager. Vi har vært involvert i møter med næringa for å få innsikt i problemstillingene.

Rapport «Er det mulig å øke produksjonen av potet og grønnsaker i Rogaland?» ble levert våren 2022. Resultatene tyder på at den sterke oppdelingen av verdikjeden for frukt og grønt, med mange aktører, for liten kommunikasjon og samhandling, gjør at de enkelte ledda i sterk grad har oppmerksomheten på det som er deres egne interesser og prioriteringer. De ulike aktørene handler i stor grad rasjonelt ut fra den situasjonen de er i, og ut fra de interessene de har. Det er vanskelig å mobilisere produsentene til økt produksjon i Rogaland, så lenge det er andre faktorer enn motivasjon i verdikjedens første ledd som involveres. Skal vi få til økt norsk matproduksjon, må faktisk hele verdikjeden involveres og nasjonal og regional politikk må være en del av tilretteleggingen som gjør det mulig å realisere alle gode forsett.

Det er regionale mål om å øke produksjon og forbruk av grønnsaker og potet, men i 2022 har vi hatt for lite mobilisering innen tradisjonell produksjon i form av kurs, seminarer, webinarer innen dette feltet. Årsaken er for lite ressurser. Innen småskala grønnsaksproduksjon har vi hatt flere aktiviteter. Vi har blant annet vært aktivt med i etableringen av en markedshage i Suldal i 2022.

VEKSTHUS

Statsforvalterne i Rogaland og Vestfold og Telemark, har sammen gjennomført prosjektet «Redusert avrenning av næringsstoff fra veksthus» i perioden 2019-2022. Kartleggingen fra 2018-2019 viste at det da var resirkuleringsanlegg på 38 % av veksthusarealet i Rogaland. I tillegg var det et par gartnerier som samla opp overskuddsgjødsel og brukte denne i frilandskulturer, og ett større gartneri hvor all avrenning gikk i offentlig avløp. Det vil si at avrenning fra rundt 60 % av arealet gikk ukontrollert ut. Gjennom en-til-en-oppfølgningen av gartnerne i Rogaland i 2021-2022, har vi samla inn oppdatert informasjon om totalareal og areal med tiltak mot avrenning høsten 2022. Resultatene viser at det nå er resirkuleringsanlegg eller andre tiltak på plass på 76 % av arealet. I tillegg er det flere gartnerier som er i god gang med å få på plass tiltak. De fleste har valgt å installere resirkuleringsanlegg, men noen få gartnerier har valgt andre tiltak mot avrenning.

KORN

Kornproduksjonen i fylket er nå tilbake på samme nivå som i 2006 etter å ha vært nede i en bølgedal. Det ble høstet 16,8 millioner kg korn i 2022, mens det i bunnåret 2015 bare ble høstet om lag 5,8 millioner kg. Store avlinger med grovfôr i 2019 og 2020 gjorde det vanskelig å få solgt rundballer med grovfôr, og det ble mer attraktivt med korn. Dette er gledelig da det øker selvforsyningen med korn til kraffôrproduksjonen. Rogaland burde hatt mer fokus på produksjon av egne råvarer for å ta ned importbehovet.

FRUKTPRODUKSJON

Rogaland har ca 5 % av fruktproduksjon i landet. De siste årene har det blitt satset på fruktproduksjon. Næringen var i ferd med å bli svært liten i fylket. Ny satsing fra myndighetene for å stimulere til nyetablering og introduksjon av nye dyrkingsmetoder har ført til en vesentlig økning i produksjonen de siste årene. I 2011 var produksjonen rundt 300 000 kg frukt, mens det i 2021 var i underkant av 1 200 000 kg. Dette gir firedobling av produksjonen på ti år. Dette er bare starten på veksten, da mange av feltene som er plantet de siste årene ikke har kommet opp i full produksjon ennå.

I 2022 var fruktavlingene gode, men kunne vært bedre. Pakkeriet til Ryfylkefrukt SA sorterte 537 tonn epler, 51 tonn pærer, 25 tonn moreller og 9 tonn plommer. Et par hundre tonn epler gikk til pressing både lokalt og ut av fylket. Ryfylkefrukt SA planla å øke lagerkapasiteten med ULO-lager (styrt atmosfære). Det blir ikke noe av ULO-lager, men de jobber med smart-freshteknologi (testlisens). Det er en del nyplantinger og utvidelse av produksjonen i tillegg til nye produsenter. Det meldes om stor optimisme. I en 5 års periode skal de nærme seg 800 – 1000 tonn epler og 90 tonn moreller. I 2023 skal de med støtte fra Innovasjon Norge investere i kjøler og ny sorteringslinje.

Vår distriktskonsulent i Ytre-Ryfylke som har arbeidet mye med fruktsatsingen sluttet i 2022. Våre aktiviteter i samarbeid med Rogaland frukt- og bærdrarlag har derfor blitt noe redusert.

BÆRPRODUKSJON

Vi har vært aktive i Suldal med å mobilisere der en produsent har fått etableringstilskudd. Vi har hatt et samarbeid med NLR om bær siden 2019. Basert på erfaringene fra 2021 var målet for 2022 å intensivere mobilisering og kunnskapsdeling i 2022. Responsen fra næringen var lunken, fordi konsekvensen med flere produsenter og større volum vil gi press på pris på produktene ut til forbruker. Vi vurderer å få dagligvarehandelen med på et utviklingsprosjekt slik at markedstilgangen blir større enn den er i dag. Vi har ikke hatt ressurser nok til å prioritere dette i 2022.

ØKOLOGISK LANDBRUK OG FORBRUK

Primærproduksjonen. Debio sin statistikk viser at tallet på 67 foretak som var godkjent eller under karens for økologisk primærproduksjon har holdt seg stabilt (67 ved utgangen av 2021), mot 69 i 2020. Det økologiske arealet ligger fremdeles på et lavt nivå, med under 1 % av landbruksarealet i Rogaland.

Primærproduksjonen i Rogaland er preget av flaskehalsen i mottaks- og salgsleddet. Det begrenser mulighetene for utviklingen av økologisk landbruk. Noen produksjoner er så små at det ikke blir søkt om produksjonstilskudd, det gjelder i stor grad markedshager. Andre driver etter økologisk regelverk, men søker ikke om økologisk godkjenning for å unngå ekstra kostnad og merarbeid. Det gjelder spesielt foretak som har direkte kontakt med kunden gjennom salg på Reko eller gardsutsalg, eller som driver andelslandbruk. Verken Debio sin oversikt over godkjente virksomheter eller statistikk fra produksjonstilskudd gir et fullstendig bilde. Vi savner nasjonale mål for økologisk areal og omsetning.

Marked. Vi har registrert at Landbruksdirektoratet ikke inkluderer statistikk for omsetning i dagligvarehandel lengre i sine rapporter. Det er savnet. Fylkesvise tall over omsetning, både for dagligvarehandel og andre salgskaner og over andel import, står høyt på ønskelisten.

Storhusholdning. Som i 2021 er det to foretak med Debio godkjenning for servering; en restaurant som har sølv-merket og ett bakeri med matservering. Et krav om bruk av økologisk mat i alle offentlige virksomheter hadde bidratt til økt omsetning og stabilisert markedet gjennom forutsigbar etterspørsel, noe som er avgjørende for primærproduksjonen og salgsleddet.

Grossist- og foredlingsleddet. Det er svært vanskelig å få leveringsavtaler for grønnsaker, og det blir ikke inngått leveringsavtaler med merpris for melk. Nye produsenter fra Rogaland som søker seg inn i Debio driver stort sett med sau, ammekyr eller småskala grønnsaker. I sum blir det levert mindre økologisk melk til Tine enn for noen år siden, og Statsforvalteren er bekymret for at tappelinjen for økologisk lettmeik på Sola blir lagt ned på sikt.

Verken Fiskå Mølle i Rogaland eller Felleskjøpet Rogaland og Agder tar imot (fôr-) korn til merpris, mens slakteriene Fatland og Natura betaler merpris for økologisk kjøtt.

Tiltak innen økologisk landbruk:

Vi opplever at det er lettere å rekruttere deltakere til arrangement med tema som jordhelse og regenerativt enn til økologisk landbruk. Her møter både økologiske og konvensjonelle produsenter, noe som er positivt for hele landbruksmiljøet og bidrar til at flere tenker alternative driftsmetoder.

Veksthus. NIBIO Sæheim er i starten av 2. året av et 3-årig prosjekt hvor problemstillinger rundt regelverksendring for forbud av produksjon i avgrenset medium i økologisk dyrking skal belyses nærmere. Statsforvalteren deltar i ressursgruppen for prosjektet, det første året har blitt gjennomført etter prosjektplanen.

Småskala grønnsaksproduksjon og urbant landbruk. Det finnes 7 aktive andelslandbruk i Rogaland. 5 er drevet av gårdbrukerne selv, en leier landbruksjord og ett initiativ leier kommunalt areal. Det kan være krevende å finne egnet areal i bykommuner der mye av arealet er regulert til parkområder. Dermed er det ikke mulig å sette opp gjerde eller skjul til redskaper.

Antall markedshager og småskala grønnsaksproduksjoner er økende, de færreste er økologisk sertifisert, men mange avstår fra bruk av kjemisk plantevern. Statsforvalteren har ikke en fullstendig oversikt, men ser at det har kommet flere til som selger gjennom Reko-ringen og gardsutsalg.

Økologisk Norge holdt landsmøtet i Rogaland. I tilknytning landsmøte besøkte unge økologiske bønder Kolbjørn Anda på Randaberg. Anda produserer økologisk melk og leverer store deler til Stavanger Ysteri.

Oppstart av skolehagenettverk

Vi ser en økende interesse for skolehager, eller det å bli andelshaver på andelslandbruk. Statsforvalteren har opprettet et uformelt nettverk for informasjonsdeling. Under Statsforvalteren i Rogaland sin bærekraftsuke ble det vist et videoklipp om skoleelever som henter grønnsaker på en andelsgård til bruk i mat- og helsetimen.

REGENERATIVT LANDBRUK

Vi ser en økt interesse i regenerativt landbruk, spesielt i beitemetoder som bidrar til økt mangfold av jordorganismer og karbonbinding. Hos noen er drivkraften et ønske om å redusere ytre innsatsfaktorer som kunstgjødsel.

Fagdager om regenerativt landbruk og bygging av fruktbar jord

To tilsvarende fagdager, én i Vindafjord og én i Klepp kommune med bra oppslutning med totalt over 70 deltakere. Dette var et samarbeid med Økologisk Rogaland og NLR Rogaland, med støtte fra Rogaland fylkeskommune.

Oppstart av kurs i Holistic Management (regenerativt landbruk)

Første av 3 kurs med totalt 9 dager og 18 påmeldte ble holdt høst 2022, de to påfølgende kurs vil bli avholdt i 1. halvåret 2023. Statsforvalteren er medarrangør. Kurset har fått støtte fra Rogaland fylkeskommunen med flere.

Prosjekt regenerativt landbruk i Suldal. Fikk innvilget 100 000 fra fylkeskommunen. Oppstart var i februar 2022 der målet er å gi bonden verktøy for å drive bærekraftig basert på gården sine egne ressurser. Har gjennomført kurs med stor deltakelse fra bøndene. Steget videre er å teste ut kunnskapen i praksis på gårdene. Suldal kommune, NLR og Reve kompost er med i samarbeidet.

SKOGBRUK

For å øke verdiskapingen må graden av videreføring av egne skogressurser økes. Hovedtyngden av hogsten blir eksportert ut av fylke og der andre tar foredlingsgevinsten. Unntaket er på flisbasert biovarme, der har det vært stor interesse og pågang på grunn av høye strømpriser. Fra energileveranser på 45 GWH, nærmer vi oss nå 100 GWH tilsvarende et råstoffbehov på minst 50 000 m³. Vi vil og trekke fram at det har vært økende interesse på bruk av tre i landbruksbygg, og der vi har bedrifter/ sagbruk som kan levere funksjonelle og klimavennlige bygg til konkurransedyktige priser. Mårette utviklingsarbeid hos SF og prosjektsatsinger over tid både på bioenergi og landbruksbygg i tre har bidratt positivt til den fine utviklingen og økende interesse for grønn næringsutvikling.

Det er stor interesse etter fornybart skogsråstoff. Fiskå Mølle på Tau med konkrete planer om melasseproduksjon fra trevirke til bruk i kraftfor har ennå ikke tatt investeringsbeslutning. Men lykkes satsingen vil det være stort både i lands- og Rogalandsmålestokk. Batteriproduksjon basert på treflis, og trebasert granulert på kunstgressbaner er andre spennende initiativ.

Arbeidet vårt på infrastruktur mot tømmerkaier, skogsveitbygging og flaskehals på offentlig vei, håper vi skal kunne bidra til å realisere flere av disse initiativene på etablering av ny skogindustri og grønne arbeidsplasser. Det må arbeides videre med å sikre rasjonelle og effektive transportkjeder.

Grønn og bærekraftig omstilling forutsetter at vi har sikker og god tilgang til råstoff, og aller helst øke produksjonen av grønt og fornybart råstoff. I våre områder skjer dessverre en nedbygging av skogressursen ved at bare cirka 40 % av hogstarealet etter barskoghogst har blitt tilplanta de siste 20 årene. Med all planting inkludert klimaskog er foryngingsprosenten på litt over 50 %. Trenden ser heller ikke ut til å snu. Utviklingen forsterkes ved at skogen hogges før den er hogstmoden. Det er den beste skogen på de beste arealene som ryker først. For verdiskaping og framtidig råstofftilgang så haster det med å snu denne utviklingen. Dette har og er en prioritet oppgave, men har til nå ikke vært nok til å snu utviklingen fra nedbygging til oppbygging av fornybare skogressurser.

BRUK AV TRE I BYGG

Statsforvalteren og Tine startet et samarbeid i 2021 om utvikling av rimelige bygg i tre til melkeproduksjon. Tema i 2022 har vært økonomi og utvikling av planer, og vi kan se resultater av arbeidet.

På Lunde i Suldal er det nylig bygd ny ridehall med kortreist tømmer fra Vikedal. Byggemetoden som er brukt er sjelden, her finner vi over 50 takstoler med spenn på 25 meter. Det jobbes med å bruke byggemetoden i melke- og svineproduksjon.

Vi arrangerte en fagdag om landbruksbygg i tre for å sette mer fokus på mer bærekraftig bruk av materialer.

BIOKULL

På Fuglastein i Suldal produseres det biokull i to ovner. Ovnene er relativt små og velegnet til bruk på gårder for produksjon til eget bruk. For tiden blir det arbeidet med produksjon av kompost iblandet biokull til bruk i fruktproduksjonen.

BIOENERGI

Solenergi. Rogaland Naturvernforbund i lag med Statsforvalteren i Rogaland og andre samarbeidspartnere, har arrangert tre informasjonsmøter, både dag- og kveldsmøter. Møteserien har fått økonomisk støtte fra Klimanettverket på Jæren. 120 deltakere har vært med på møter i Hå, Stavanger og Gjesdal.

Skogbasert bioenergi. Vi har arrangerte to fagdager om skogbasert bioenergi til oppvarming i veksthus og landbruket ellers. Interessen var stor, og nye anlegg er etablert.

NYE NÆRINGER

LOKALMATPRODUKSJON

Vårt engasjement innen lokalmat er betydelig redusert de siste årene og dette henger sammen med at oppdraget som matkontakt er tatt bort. For å opprettholde satsing innen lokalmat, er det viktig at det blir arbeidet kontinuerlig med mobilisering.

Innovasjon. Ystepikene ble vinner av Bedriftsutviklingsprisen for 2022 i Rogaland, og ble nr. 2 i nasjonal kåring. Dette er en ung bedrift med en sterk vilje til å utvikle seg, både med å lage nye meieriprodukter tilknyttet ysteriet samt ved å ta inn andre lokale produkter for salg. Dermed fremstår de som et utstillingsvindu for mange produsenter.

Det er nå 10 siderprodusenter i Rogaland som til sammen vil produsere 100 000 liter sider. Siderlauget ble etablert i 2021 og de har fått støtte fra fylkeskommunen til kompetanse- og kvalitets tiltak. Siderprodusenter fra Rogaland henter hjem priser for sine skatter.

Kvalitetsprodukt og Det Norske Måltid.

14 av 39 finalister er fra Rogaland i Det Norske Måltid 2022. Matregion Rogaland beviser igjen at her blir det produsert mat av skyhøy kvalitet. Finalen ble avholdt 2. februar 2023 i Stavanger, hvor 5 av dem vant sine respektive kategorier.

Markedstilgang lokalt. Det har vært en markant økning av gårdsutsalg de to siste årene og nå finner vi minst 60 i fylket vårt. Årsakene til denne oppblomstringen er relatert til økt fokus på kortreist mat og høykvalitetsprodukter, sunne råvarer og mer lokal handel som følge av pandemien.

Rogaland har nå 217 lokalmatprodusenter. Vi registrerer at flere produsenter og gårdsutsalg sliter økonomisk grunnet høye strøm- og råvarepriser, samt redusert etterspørsel etter lokalmatprodukter i markedet.

Gladmat er et viktig utstillingsvindu for matskatter fra fylket vårt. Hjelmeland Naturligvis stilte med egen stand og fikk vist fram 17 bedrifter og deres produkter. De ble vinnere av årets stand. I tillegg markerte Food Court og Matlauget seg med 12 bedrifter til sammen. Gladmat hadde også egen bryggerifestival og spiselige rundløyper, og fortsatte sitt engasjement for en mer bærekraftig matverden.

Reko-ringer: Det finnes 5 Reko-ringer i Rogaland fordelt på alle regioner: Reko-ringen Sandnes/Stavanger har per i dag over 42 900 medlemmer og er en av Norges største. Reko-ringen Haugalandet er det nest største i Rogaland med 20 300 medlemmer, i tillegg er det Reko Randaberg, Ryfylke Reko-ringen og Reko Dalane. I tillegg finnes egne Reko-ringer for salg av kjøtt. Mange er medlem i flere ringer. Produsentene er organisert i egne produsentringer, og mange leverer til flere Reko-ringer.

Omsetningen fra Reko-ringene har vi ikke innsikt i, men produsentene melder tilbake at kanalen er viktig for den totale inntekten. I tillegg ser produsentene positiv på den direkte kontakten til forbrukeren, den lave organisasjonsgraden og at deltakelse er fri for avgift.

Bondens marked Rogaland har blitt arrangert 17 ganger i 2022 ulike steder i fylket, en strategi som ser ut til å fungere bedre enn å ha marked et fast sted. Det har kommet til flere produsenter i senere tid og fylkeslaget teller nå 30 medlemmer.

Lokalmatutsalget LOMA på Sand i Suldal ble åpnet i desember 2020 der flere produsenter har gått sammen om felles ubetjent butikk. På grunn av sterk vekst i utgiftene med strøm og at hyttefolket forsvant som kunder, har dette ført til at LOMA har svært redusert drift med fare for at de må legge ned.

Lokal foredling og gårdsutsalg. Nytt gardsmatutsalg på Hebnes. Eget kjøtt, egg og lokale varer. Nytt gardsmatutsalg på Foreneset med varer av frukt, foredla varer av frukt, villsau, storfe og hjort. Et nytt gårdsmeieri er under etablering. I 2021 startet et første forsøk med vinproduksjon i Suldal. Vingarden på Hebnes ble åpnet i juni 2022 og dette ble første året med ferdig vin og arrangement på gården med vinsmaking. Vinen vil etter planen finnes på markedet fra og med 2023.

Inspirasjonstur – verdiskapning på gårdens ressurser. I mai arrangerte vi tur for bønder og landbruksforvaltning til gårdsysteri, kjøttforedling og reiselivsbedrift i eget fylke.

Kompetansenettverket for lokalmat Sør. Matsmiå ble ikke arrangert i 2022 på grunn av pandemien. Vår rolle er å drive med kunnskapsbygging, og å mobilisere til deltaking på kurs og seminar. I 2022 har nettverket kjørt flere kurs med god deltakelse fra Rogaland, f.eks. kurs i bakst, trygg mat, grunnmodul servering på gården, innføringskurs melkeforedling, innføringskurs sider og Sider produsenter + sidersteder = sant. Besøksordningen fungerer også bra, med god deltakelse fra Rogaland.

Webinar og kurs: Statsforvalteren inviterte i mars til et webinar om hva kompetansenettverket kan tilby produsenter, og i oktober holdt kompetansenettverket ystekurs i samarbeid med Stavanger Ysteri.

Ny matstrategi. Desember 22 vedtok Rogaland Fylkeskommune ny matstrategi, og det er forventninger om at økt samhandling og samarbeid innen mat- og reiseliv kan bidra til at Matregionen Rogaland vil forsterkes enda mer de neste år. SF Rogaland vil være en aktiv samarbeidspartner i dette arbeidet og bidra til å mobilisere og tilrettelegge for aktiviteter som kan styrke samarbeid og utvikling av mat- og reiselivsaktører.

REISELIV

Etter to år med pandemi har antallet utenlandske turister økt i 2022, men er fremdeles ikke på samme nivå som før pandemien. Ifølge statistisk sentralbyrå var rundt 50 % av de som overnattet i 2019 fra utlandet, mens det bare var rundt 15 % i 2021 og 25 % i 2022. Det er som oftest utenlandske turister som bestiller aktiviteter og opplevelser samt bidrar med å utvide sommersesongen, og det har vært enda et vanskelig år for mange opplevelsesbaserte reiselivsbedrifter.

Trenden for overnattingsplasser tett på naturen og med lavt miljøavtrykk fortsetter. Kleppa gård, nye eiere satser på epler og glamping i Hjelmeland. Fossane gard tilbyr tre autentiske gardshus i Hjelmeland kommune, og er en av 19 bedrifter i Norge som har fått sertifisering som øko-turisme bedrift. Trekronå i Hå kommune tilbyr overnatting i ikoniske hytter av tre i tett skog. I Erfjord i Suldal er tilsvarende hytter under oppføring.

Hanen Rogaland har styrket sin posisjon med positiv utvikling av medlemstall på 34 bedrifter per i dag, og et stort ønske om økt samarbeid mellom bedriftene. Hanen Rogaland har kjørt prosjekt med mål om å styrke samarbeidet av bedriftene.

Det er et tett samarbeid med Lysefjorden Utvikling og Reisemål Ryfylke/Region Stavanger når det gjelder næringsutvikling i og nær Lysefjorden og Preikestolen. Det er holdt flere reiselivssamlinger for reiselivsaktører i og rundt Lysefjorden, samt noen kurs, også fysiske for samme målgruppe. I flere av samlingene blir samarbeidet reiseliv og lokalmat frontet.

Magma Geopark med sin geografiske utstrekning fra Sør-Rogaland til vestlige Agder bruker aktivt GEOfood merke i sin markedsføring av regionen. GEOfood er et merke for lokal mat og serveringssteder i en UNESCO Global Geopark. 13 produsenter og 4 serveringssteder er per i dag knyttet til

GEOfood. Bærekraft, kulturarv og lokal mat står sterkt i hele GEOfood satsingen.

Opplev Jæren er en reiselivsaktør med utspring i et tidligere reiselivsprosjekt fra Jærkommunene Hå, Time og Klepp. Ett av satsingsområder er Agroturisme, og det jobbes med ulike vinklinger på området.

IGW- Grüne Woche. Rogaland var, som en del av Fjordregionen, utvalgt til å delta på den norske paviljongen på IGW januar 2021 og i 2022. Messene ble i sin form avlyst fra arrangørens side grunnet pandemien to år på rad, i 2022 på kort varsel slik at mye av forarbeidet var gjort. Januar 2023 skal messen bli gjennomført med deltakelse fra Fjordregionen.

INN PÅ TUNET

Det er i per i dag 21 landbruksforetak som har IPT godkjenning gjennom stiftelsen Norsk Mat. Til sammenligning var det 19 godkjente foretak i 2021. Tallet på godkjente gårder øker litt og er forholdsvis stabilt. Av disse er 8 med i samvirkeorganisasjonen Inn på tunet Norge SA som også har en ansatt person i Stavanger for å bistå sine medlemsgårder. Det er opp til hver enkelt godkjent IPT-gård om de ønsker å delta i et samvirke eller ei, men vi ser at tilbudet av kurs, seminarer og konferanser i regi av IPT Norge SA kommer alle godkjente gårder i hele landet til gode og således styrker IPT næringen i sin helhet. IPT SA bistår med å formidle aktuelle kurs og andre arrangementer som kan være aktuelle for de godkjente IPT gårdene, samt tilbyr rådgiving til landbruksforetak som ønsker å starte opp med IPT.

Vi registrerer at behov for IPT tjenester fremdeles er stort innen barnevern, skole, arbeidstrening, psykisk helse og rus og demensomsorg som et supplerende tilbud innen kommunale tjenester. Utfordringen er som alltid å få på plass langsiktige og forutsigbare avtaler med kommuner som gir lønnsomhet på gården. Det siste året har vi erfart økt etterspørsel og bruk av demensomsorg på gård, og dette er forventet å øke.

Vi erfarer gjennom året at flere IPT gårder får opprettholde sine IPT kontrakter, og noen får også inngå nye avtaler. Dessverre vil det også være noen som mister kontrakter med kort forvarsel, etter at de har hatt tilbud over lengre tid. Dette er fortvilende for næringsaktørene da det ofte tar lang tid å få nye avtaler.

Statsforvalteren i Rogaland og Agder og Inn på tunet Norge SA har i felleskap initiert et forprosjekt hvor det blant annet har blitt jobbet med kartlegging av flaskehalsene for IPT-næringen. Forprosjektet blir formelt avsluttet i begynnelsen av 2023 og prosjekteier (IPT Norge SA) vil søke om midler til et hovedprosjekt som skal pågå over 3 år, med formål om å skape økt verdiskaping og bruk av IPT tjenester. Statsforvalteren vil være representert i styringsgruppen.

Mobilisering og informasjonsformidling

Statsforvalteren driver mye med formidling av informasjon gjennom ulike kanaler i tillegg til aktiv bruk av egen nettside. Innen næringsutvikling benytter vi oss av skreddersydd nyhetsbrevutsending og deling av informasjon i flere både lukkede og åpne facebookgrupper.

Statsforvalteren har ved flere anledninger bidratt til Agri-grunder samlinger i regi av Stavanger kommune og næringshagen TEAL. I mars inviterte Statsforvalteren til webinar om hva tjenester innen etablererveiledning kan tilby. På tampen av 2022 har vi arrangert webinar om investeringsmidler i landbruket og prioriteringer for 2023, i samarbeid med Innovasjon Norge og fylkeskommunen.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer.

JORDBRUK

AVVIKLING AV PELTSDYRPRODUKSJON

Pelsdyrproduksjonen i Rogaland har fått sin ende og de fire siste produsentene avviklet produksjonen desember 2022. Rogaland hadde 33 prosent av pelsdyrforetakene i Norge. De aller fleste drev med mink og hele 60 prosent av landets minkproduksjon skjedde i vårt fylke. Tall fra 2018 viser at Rogaland stod for 44 prosent av verdiskapingen innen pelsdyrproduksjonen. Etter ny lov og forskrift om erstatning for avvikling av hold av pelsdyr tredje i kraft og flere foretak kom inn under ordningen, er 90 foretak i Rogaland involvert i søknad om erstatning.

I 2022 utbetalte vi kompensasjon til kun ett foretak, og den var på 4,2 mill. kr. Det er siden 2020 utbetalt totalt 215 444 928 kroner til 70 foretak etter § 5 og § 6 i den gamle forskriften. 5 foretak har fått avslag.

I løpet av 2022 har 18 foretak startet riving- og oppryddingsarbeidet helt eller delvis, og det er gitt rammebevilgning på 34 711 470 kroner til riving og opprydding. Siden oppstarten er det 25 foretak som har fått rammebevilgning på til sammen 52 291 470 kroner for riving og opprydding. 9 foretak er helt ferdig.

Vi erfarer at det er mer krevende å forvalte riving- og oppryddingssøknadene enn kompensasjon for avvikling. Vi har gjort grundige undersøkelser for å hente inn priser blant flere entreprenører. Mange erfarer at det går raskere å rive enn først antatt. Kontrollarbeidet ved utbetaling er også krevende og tar mye tid.

Landbruksdirektoratet har overprøvd to av våre saker om kompensasjon for riving der én ligger til klagebehandling i departementet, og det er varslet mulig

overprøving i fem andre saker.

Vi har mål om å sikre flest mulig av oppretterne framtidig arbeid i og inntekt fra landbruket. 30 oppdrettere fra Rogaland har søkt og fått tildelt omstillingsmidler fra Innovasjon Norge. 13 av disse er ferdige med byggeprosessen, mens det er 17 foretak som avventer utbygging i påvente av erstatningsoppkjøret. Vi vil understreke behovet for mer omstillingsmidler til pelsdyroppdretterne for å sikre likebehandling, og for at de ordinære IBU-midlene ikke skal bli belastet da det er stort behov for investeringsmidler i landbruket til tradisjonelt landbruk.

DYREHELSE OG DYREVELFERD

Prosjektet «Arbeidet for god dyrevelferd og dyrehelse i Rogaland».

Statsforvalteren leder dette prosjektet som eies av Rogaland Landbruksksselskap, hvor hele næringen er samlet om en felles innsats for å løfte dyrevelferd og dyrehelse i fylket. Prosjektet som startet opp i 2019 er nå inne i sin avsluttende fase. Det har i 2022 blitt gjennomført 6 samlinger i ulike rammer. I disse samlingene har det blitt holdt innlegg fra næringsaktører tilknyttet prosjektet, fagfolk og andre sentrale aktører i landbruket.

I mai 2022 ble det arrangerte to åpne stormøter med tittelen «Framtidas dyrehald». Her møtte totalt 140 bønder og andre aktører tilknyttet næringen. Under stormøtene holdt representanter fra Veterinærinstituttet, Norsvin og Animalia innlegg om aktuelle tema innenfor dyrevelferd og dyrehelse henholdsvis på storfe, svin og sau.

Bondevelferd. I forlengelse av prosjektet er det i 2022 igangsatt et nytt prosjekt med temaet bondevelferd. Initiativtakerne her er slakteriene Nortura, Fatland og Prima. Prosjekt med tittelen «Kompetanseheving for bedre bondevelferd» er støttet av fylkeskommunen, og Statsforvalteren deltar aktivt. Målet med prosjektet er å øke kompetansen om psykisk helse i landbruket hos rådgiverne tilknyttet bonden, for å forebygge situasjoner med negativ innvirkning på dyrevelferd. Prosjektet har i 2022 gjennomført en heldagssamling og en spørreundersøkelse blant rådgivere.

Dyrehelsenett. Dette forprosjektet har utredet muligheten for etablering av et nasjonalt "Dyrehelsenett" om dyrehelse og dyrevelferd hos produksjonsdyr. Animalia, Statsforvalteren i Rogaland og Veterinærinstituttet var involvert i prosjektet og rapport blir levert januar 2023. Prosjektet fikk regionale midler i 2021.

Kadaverprosjekt. Bakteppet var landbruksbransjen i Rogaland sine erfaringer med håndtering av kadaver ved krise, som f.eks. fugleinfluenza, Newcastle-syke og brann i husdyrrom. Det er bred involvering av aktører som ønsker å forbedre metoder og rutiner, – Bondelaget (prosjekteier), slakteriene, meieriene, Animalia, Biosirk, Forus energigjenvinning, Mattilsynet, Hå kommune, Veterinærinstituttet, Rogaland veterinærforening og Statsforvalteren. Prosjektplanleggingen startet i 2022 og planen er å søke om regionale midler i 2023. Hensikten med prosjektet er å styrke regional beredskap, og å bidra til en mer effektiv og bærekraftig kadaverhåndtering ved ulike hendelser. Hovedmålet er å etablere tverrfaglig samarbeid for å utforske ulike løsninger for kadaverhåndtering og utarbeide beredskapsplan(er) for håndtering av kadaver ved krise for Rogaland.

STORFE

Bås- og løsdriiftsfjøs. Hele 465 melkebruk i Rogaland har fortsatt bås-fjøs. Mest prekäert er det for de gårdene med mindre enn 30 melkekyr. Ifølge TINE sine tall har nær 90 prosent av melkebrukene i denne gruppen fortsatt bås-fjøs. TINE har 813 foretak registrert i Husdyrkontrollen og av disse har 50 prosent løsdriift, 49 prosent har bås og 1 prosent er ikke registrert. Det vil si 396 bås-fjøs, der 352 av disse er i gruppen «1 – 30 kyr». Q har 216 foretak og av disse har 68 prosent løsdriift og 32 prosent bås, det vil si 69 bruk med bås-fjøs.

TINE henter 29 prosent av melka (56 mill. liter) fra bås-fjøs. Dette er 13 prosentpoeng høyere sammenlignet med Q som henter 16 prosent av melka fra bås-fjøs.

I 2022 ble det gitt tilskudd til 37 løsdriiftsprosjekt i melkeproduksjonen i 2022, med samlet bevilgning på om lag 50 millioner kroner. Dette gjelder både nye bygg og opprustning i forbindelse med generasjonsskifte. Det er fortsatt stort behov for investeringsmidler.

Salg av melkekvote. Over lang tid har det vært prioritert å opprettholde melkeproduksjonen i distriktene for å unngå for stor sentralisering. Totalproduksjonen av melk har holdt seg oppe, og flyttingen av produksjon fra distriktene til Jæren har bremsset opp. I Rogaland ble det solgt 633 386 liter melkekvote ku til staten, og 422 263 liter privat.

Forholdstallet for melk ble i 2022 satt til 0,99 dette tilsvarer en disponibel kvote på 281,6 mill. liter i Rogaland. I 2023 skal forholdstallet nedjusterings ytterligere til 0.95. Det vil si en reduksjon på 11,3 mill. liter melk i Rogaland.

Dyrevelferd storfe. Storfe var blant temaene under møtene «Fremtidens dyre hald» Fagansvarlig for dyrevelferd hos Veterinærinstituttet, Cecilie Marie Mejdell, hadde innlegg fra forskning på dyrevelferd storfe - hvor ku og kalv sammen i melkeproduksjon var et sentralt tema.

Agrovisjon 2022. I 2022 ble fagmessen for landbruk Agrovisjon avholdt i Stavanger. Statsforvalteren arrangerte her en «lade stasjon» hvor bønder kunne komme innom for faglig påfyll hver time for å høre andre bønder fortelle om sine erfaringer innenfor ulike tema. Et av temaene var løsdriiftsfjøs til melkeproduksjon. Tre melkeprodusenter fortalte om sine erfaringer med henholdsvis nybygg, påbygg og bygg i tre. Vi hadde også invitert tre melkeprodusenter med erfaringer med ku og kalv sammen i løsdriiftsfjøs gjennom kalvens melkeforingsperiode.

Bevaringsverdige storferaser. I november 2022 arrangerte Urfe AS i samarbeid med Tine SA tre fagmøter i ulike deler av fylke under tittelen «Norske landrasar, eit alternativ til ekstensiv mjølkeproduksjon», som en oppfølging av satsingen i 2018 – 2021.

Smittsomme sykdommer. I desember 2022 fikk en besetning i Rogaland påvist storfetuberkulose. Besetningen hadde da vært båndlagt fra november. Kontaktbesetninger ble kartlagt og fulgt opp av Mattilsynet. En kontaktbesetning i Vestland har fått påvist smitte. Vi er i tett dialog med næringen, Mattilsynet, Veterinærinstituttet og andre.

SVIN

Dyrevelferd svin. Gjennom prosjektet «Arbeidet for god dyrevelferd og dyrehelse i Rogaland», har vi ved flere anledninger løftet frem satsningen «Friskere gris med SPF i Rogaland og Vestland». Blant annet hadde både representant fra Norsvin og prosjektleder innlegg under stormøtene «Framtidens dyrehald».

SPF står for «Spesifikk Patogen Fri» og er en forkortelse på gris og svinebesetninger som er fri for spesifikke sykdommer. Dette er et viktig tiltak for å øke den generelle dyrevelferd og dyrehelsen i svineæringen. I dag har Rogaland 65 svinebesetninger med status SPF, og hele 7 smågrisbesetninger og et nav med 9 tilknyttet satellittbesetninger er under planlegging for å sanere til SPF-gris. Dette vil kunne medføre ytterligere omlegging i 20 slaktegrisbesetninger.

Investeringer. Svineæringen melder at de fortsatt lider under manglende nyinvesteringer og fornyinger av driftsapparatet. I 2022 ble det innvilget støtte til en svineprodusent for investeringer tilknyttet dyrevelferd i sammenheng med sanering til SPF- gris.

SAU

Dyrevelferd sau. I 2022 var Statsforvalteren privilegert med å kunne annonsere den første offentlige fremvisning av rammene for dyrevelferdsprogrammet på sau. Innlegget ble holdt av Siv Svendsen fra Animalia under stormøtene «Framtidens dyrehald».

Beitelag. Samling for beitelaga i fylke ble avholdt i januar 2023. Her var 21 beitelag fra fylket representert. På programmet hadde vi blant annet tema om krig beitedyktighet, dyrevelferdsmeldingen, elektroniske hjelpemidler, tilskuddsordninger, villrein og sanking i tomme områder.

FJØRFE

Verpehøns. Eggproduksjonen nådde nye høyder i 2021 med 18,3 millioner kg egg, en økning på 24 % sammenlignet med 2006. Rogaland har om lag 30 prosent av all eggproduksjon i Norge, med totalt 163 foretak som søker om produksjonstilskudd. Produksjonen er konsentrert på Jæren og Finnøy i Stavanger kommune. Det er to rugeri av verpehøns i Norge og begge ligger på Jæren. Nær 90 prosent av verpehønene er frittgående.

Høsten 2022 fikk én besetning i Sola kommune påvist fugleinfluensa og sanering ble gjennomført, og den alvorlige fjørfesjukdommen Newcastlejuka (Newcastle disease) ble påvist i en verpehøns-besetning i Klepp kommune, i tillegg til at en besetning med slaktekylling i Time ble avlivet etter mistanke om smitte.

Mange aktører var involvert i det omfattende arbeidet med å begrense smittespredningen. Flere foretak fikk begrensninger i forflytning av fôr og dyr. Ettersom det er lite smitte mellom fjøfæbesetningene, er det et tegn på at produsentene tar smittevern på alvor og at de håndterer situasjonen med smitte på en god måte.

Statsforvalteren hadde en sentral rolle i arbeidet med å informere, skaffe til veie produsentoversikter og kartgrunnlag samt å koordinere den regionale innsatsen.

Statsforvalteren har vært i flere møter med næringa og slakteriene om smittehåndtering og overproduksjon.

Slaktekylling. Rogaland har også ca 30 prosent av slaktekyllingene i landet med 99 foretak.

POTET- OG GRØNNSAKSPRODUKSJON

Rogaland har ca 13 % av den norske produksjonen av poteter og grønnsaker på friland. 2022 ble sterkt preget av høye strømkostnader og kampen for å få strømstøtte for de som har potet- og grønnsakslager. Vi har vært involvert i møter med næringa for å få innsikt i problemstillingene.

Rapport «Er det mulig å øke produksjonen av potet og grønnsaker i Rogaland?» ble levert våren 2022. Resultatene tyder på at den sterke oppdelingen av verdikjeden for frukt og grønt, med mange aktører, for liten kommunikasjon og samhandling, gjør at de enkelte ledda i sterk grad har oppmerksomheten på det som er deres egne interesser og prioriteringer. De ulike aktørene handler i stor grad rasjonelt ut fra den situasjonen de er i, og ut fra de interessene de har. Det er vanskelig å mobilisere produsentene til økt produksjon i Rogaland, så lenge det er andre faktorer enn motivasjon i verdikjedens første ledd som involveres. Skal vi få til økt norsk matproduksjon, må faktisk hele verdikjeden involveres og nasjonal og regional politikk må være en del av tilretteleggingen som gjør det mulig å realisere alle gode forsett.

Det er regionale mål om å øke produksjon og forbruk av grønnsaker og potet, men i 2022 har vi hatt for lite mobilisering innen tradisjonell produksjon i form av kurs, seminarer, webinarer innen dette feltet. Årsaken er for lite ressurser. Innen småskala grønnsaksproduksjon har vi hatt flere aktiviteter. Vi har blant annet vært aktivt med i etableringen av en markedshage i Suldal i 2022.

VEKSTHUS

Statsforvalterne i Rogaland og Vestfold og Telemark, har sammen gjennomført prosjektet «Redusert avrenning av næringsstoff fra veksthus» i perioden 2019-2022. Kartleggingen fra 2018-2019 viste at det da var resirkuleringsanlegg på 38 % av veksthusarealet i Rogaland. I tillegg var det et par gartnerier som samla opp overskuddsgjødsel og brukte denne i frilandskulturer, og ett større gartneri hvor all avrenning gikk i offentlig avløp. Det vil si at avrenning fra rundt 60 % av arealet gikk ukontrollert ut. Gjennom en-til-en-oppfølgingen av gartnerne i Rogaland i 2021-2022, har vi samla inn oppdatert informasjon om totalareal og areal med tiltak mot avrenning høsten 2022. Resultatene viser at det nå er resirkuleringsanlegg eller andre tiltak på plass på 76 % av arealet. I tillegg er det flere gartnerier som er i god gang med å få på plass tiltak. De fleste har valgt å installere resirkuleringsanlegg, men noen få gartnerier har valgt andre tiltak mot avrenning.

KORN

Kornproduksjonen i fylket er nå tilbake på samme nivå som i 2006 etter å ha vært nede i en bølgedal. Det ble høstet 16,8 millioner kg korn i 2022, mens det i bunnåret 2015 bare ble høstet om lag 5,8 millioner kg. Store avlinger med grovfôr i 2019 og 2020 gjorde det vanskelig å få solgt rundballer med grovfôr, og det ble mer attraktivt med korn. Dette er gledelig da det øker selvforsyningen med korn til kraftfôrproduksjonen. Rogaland burde hatt mer fokus på produksjon av egne råvarer for å ta ned importbehovet.

FRUKTPRODUKSJON

Rogaland har ca 5 % av fruktproduksjon i landet. De siste årene har det blitt satset på fruktproduksjon. Næringen var i ferd med å bli svært liten i fylket. Ny satsing fra myndighetene for å stimulere til nyetablering og introduksjon av nye dyrkingsmetoder har ført til en vesentlig økning i produksjonen de siste årene. I 2011 var produksjonen rundt 300 000 kg frukt, mens det i 2021 var i underkant av 1 200 000 kg. Dette gir firedobling av produksjonen på ti år. Dette er bare starten på veksten, da mange av feltene som er plantet de siste årene ikke har kommet opp i full produksjon ennå.

I 2022 var fruktavlingene gode, men kunne vært bedre. Pakkeriet til Ryfylkefrukt SA sorterte 537 tonn epler, 51 tonn pærer, 25 tonn moreller og 9 tonn plommer. Et par hundre tonn epler gikk til pressing både lokalt og ut av fylket. Ryfylkefrukt SA planla å øke lagerkapasiteten med ULO-lager (styrt atmosfære). Det blir ikke noe av ULO-lager, men de jobber med smart-freshteknologi (testlisens). Det er en del nyplantinger og utvidelse av produksjonen i tillegg til nye produsenter. Det meldes om stor optimisme. I en 5 års periode skal de nærme seg 800 – 1000 tonn epler og 90 tonn moreller. I 2023 skal de med støtte fra Innovasjon Norge investere i kjøler og ny sorteringslinje.

Vår distriktskonsulent i Ytre-Ryfylke som har arbeidet mye med fruktsatsingen sluttet i 2022. Våre aktiviteter i samarbeid med Rogaland frukt- og bær dyrkarlag har derfor blitt noe redusert.

BÆRPRODUKSJON

Vi har vært aktive i Suldal med å mobilisere der en produsent har fått etableringstilskudd. Vi har hatt et samarbeid med NLR om bær siden 2019. Basert på erfaringene fra 2021 var målet for 2022 å intensivere mobilisering og kunnskapsdeling i 2022. Responsen fra næringen var lunken, fordi konsekvensen med flere produsenter og større volum vil gi press på pris på produktene ut til forbruker. Vi vurderer å få dagligvarehandelen med på et utviklingsprosjekt slik at markedstilgangen blir større enn den er i dag. Vi har ikke hatt ressurser nok til å prioritere dette i 2022.

ØKOLOGISK LANDBRUK OG FORBRUK

Primærproduksjonen. Debio sin statistikk viser at tallet på 67 foretak som var godkjent eller under karens for økologisk primærproduksjon har holdt seg stabilt (67 ved utgangen av 2021), mot 69 i 2020. Det økologiske arealet ligger fremdeles på et lavt nivå, med under 1 % av landbruksarealet i Rogaland.

Primærproduksjonen i Rogaland er preget av flaskehalsen i mottaks- og salgsleddet. Det begrenser mulighetene for utviklingen av økologisk landbruk. Noen produksjoner er så små at det ikke blir søkt om produksjonstilskudd, det gjelder i stor grad markedshager. Andre driver etter økologisk regelverk, men søker ikke om økologisk godkjenning for å unngå ekstra kostnad og merarbeid. Det gjelder spesielt foretak som har direkte kontakt med kunden gjennom salg på Reko eller gardsutsalg, eller som driver andelslandbruk. Verken Debio sin oversikt over godkjente virksomheter eller statistikk fra produksjonstilskudd gir et fullstendig bilde. Vi savner nasjonale mål for økologisk areal og omsetning.

Marked. Vi har registrert at Landbruksdirektoratet ikke inkluderer statistikk for omsetning i dagligvarehandel lengre i sine rapporter. Det er savnet. Fylkesvise tall over omsetning, både for dagligvarehandel og andre salgskaner og over andel import, står høyt på ønskelisten.

Storhusholdning. Som i 2021 er det to foretak med Debio godkjenning for servering; en restaurant som har sølv-merket og ett bakeri med matservering. Et krav om bruk av økologisk mat i alle offentlige virksomheter hadde bidratt til økt omsetning og stabilisert markedet gjennom forutsigbar etterspørsel, noe som er avgjørende for primærproduksjonen og salgsleddet.

Grossist- og foredlingsleddet. Det er svært vanskelig å få leveringsavtaler for grønnsaker, og det blir ikke inngått leveringsavtaler med merpris for melk. Nye produsenter fra Rogaland som søker seg inn i Debio driver stort sett med sau, ammekyr eller småskala grønnsaker. I sum blir det levert mindre økologisk melk til Tine enn for noen år siden, og Statsforvalteren er bekymret for at tappelinjen for økologisk lettmeik på Sola blir lagt ned på sikt.

Verken Fiskå Mølle i Rogaland eller Felleskjøpet Rogaland og Agder tar imot (fôr-) korn til merpris, mens slakteriene Fatland og Natura betaler merpris for økologisk kjøtt.

Tiltak innen økologisk landbruk:

Vi opplever at det er lettere å rekruttere deltakere til arrangement med tema som jordhelse og regenerativt enn til økologisk landbruk. Her møter både økologiske og konvensjonelle produsenter, noe som er positivt for hele landbruksmiljøet og bidrar til at flere tenker alternative driftsmetoder.

Veksthus. NIBIO Særheim er i starten av 2. året av et 3-årig prosjekt hvor problemstillinger rundt regelverksendring for forbud av produksjon i avgrenset medium i økologisk dyrking skal belyses nærmere. Statsforvalteren deltar i ressursgruppen for prosjektet, det første året har blitt gjennomført etter prosjektplanen.

Småskala grønsaksproduksjon og urbant landbruk. Det finnes 7 aktive andelslandbruk i Rogaland. 5 er drevet av gårdbrukerne selv, en leier landbruksjord og ett initiativ leier kommunalt areal. Det kan være krevende å finne egnet areal i bykommuner der mye av arealet er regulert til parkområder. Dermed er det ikke mulig å sette opp gjerde eller skjul til redskaper.

Antall markedshager og småskala grønsaksproduksjoner er økende, de færreste er økologisk sertifisert, men mange avstår fra bruk av kjemisk

plantevern. Statsforvalteren har ikke en fullstendig oversikt, men ser at det har kommet flere til som selger gjennom Reko-ringen og gardsutsalg.

Økologisk Norge holdt landsmøtet i Rogaland. I tilknytning landsmøte besøkte unge økologiske bønder Kolbjørn Anda på Randaberg. Anda produserer økologisk melk og leverer store deler til Stavanger Ysteri.

Oppstart av skolehagenettverk

Vi ser en økende interesse for skolehager, eller det å bli andelshaver på andelslandbruk. Statsforvalteren har opprettet et uformelt nettverk for informasjonsdeling. Under Statsforvalteren i Rogaland sin bærekraftsuke ble det vist et videoklipp om skoleelever som henter grønnsaker på en andelsgård til bruk i mat- og helsetimen.

REGENERATIVT LANDBRUK

Vi ser en økt interesse i regenerativt landbruk, spesielt i beitemetoder som bidrar til økt mangfold av jordorganismer og karbonbinding. Hos noen er drivkraften et ønske om å redusere ytre innsatsfaktorer som kunstgjødsel.

Fagdager om regenerativt landbruk og bygging av fruktbar jord

To tilsvarende fagdager, én i Vindafjord og én i Klepp kommune med bra oppslutning med totalt over 70 deltakere. Dette var et samarbeid med Økologisk Rogaland og NLR Rogaland, med støtte fra Rogaland fylkeskommune.

Oppstart av kurs i Holistic Management (regenerativt landbruk)

Første av 3 kurs med totalt 9 dager og 18 påmeldte ble holdt høst 2022, de to påfølgende kurs vil bli avholdt i 1. halvåret 2023. Statsforvalteren er medarrangør. Kurset har fått støtte fra Rogaland fylkeskommunen med flere.

Prosjekt regenerativt landbruk i Suldal. Fikk innvilget 100 000 fra fylkeskommunen. Oppstart var i februar 2022 der målet er å gi bonden verktøy for å drive bærekraftig basert på gården sine egne ressurser. Har gjennomført kurs med stor deltakelse fra bøndene. Steget videre er å teste ut kunnskapen i praksis på gårdene. Suldal kommune, NLR og Reve kompost er med i samarbeidet.

SKOGBRUK

Kystskogbruket er en viktig samarbeidsarena for å ta tak i felles utfordringer som er annerledes enn i de tradisjonelle skogstrøka. Vi har bidratt inn i arbeidet med å utarbeide ny Kystskogmelding. Kystskogmelding 2022 har vært til behandling i de 7 fylkeskommunene langs kysten med full tilslutning i alle fylkesting. Hovedbudskapet i meldinga har mål om økt verdiskaping – grønne arbeidsplasser og bidrag for å løse klimautfordringen. Det skal utarbeides et handlingsprogram for prioritering ulike tiltak og virkemidler. Innretning her blir sentralt for å realisere mål og ambisjoner i meldingen.

Det etablert et godt samarbeid mellom fylkeskommune, Skogselskapet, skognæringsforum andre relevante samarbeidsparter – Bondelaget og Bonde- og småbrukarlaget. Faste møtepunkt, kurs, samlinger og felles prosjekt er viktig for vedlikehold og videreutvikling av slike nettverk.

Tømmerkaier, skogsveitbygging og flaskehals på offentlig har hatt prioritet, selv om vakanser har redusert innsats noe. Tømmerkaiutbyggingen nærmer seg slutten. Det er et siste prosjekt på Haugalandet som det har blitt jobbet med i 2022. Vi håper på gjennomslag i søknadsrunden i april 2023. Med dette prosjektet i boks, så vil Rogaland ha et velfungerende og framtidsetta tømmerkainett på plass.

Det har blitt jobbet videre med flaskehals på kommune- og fylkesveiene for å sikre best mulig effekt av tømmerkaiene. Rapporten og flaskehalsundersøkelsen til Transportøkonomisk Institutt (TØI) har resultert i at vi har fått på plass et samarbeid med Rogaland fylkeskommune, AT-skog SA, der vi har et prosjekt som har jobbet konkret ut mot kommunene og veieier for å se på flaskehals og hvilke veistrekninger som er mulig å teknisk skrive opp for tømmertransport med fulle vogntog bruksklasse BK 10/50 19,5 meter. Dette allerede gitt positive resultater og vil bli slutført i 2023.

Rapporten til TØI gir et godt grunnlag for prioritering og eventuell oppgradering av de ulike strekningene. Neste steg vil være gjennom kystskogbruket for å prøve å få på plass ei støtteordning/gulrot for oppgradering av de viktigste flaskehalsene.

Utfordringene rundt hogst av ikke hogstmoden skog og økonomiske konsekvenser for skogeier har ikke blitt mindre. Gjennom Kystskogbruket og samarbeid med Skogkurs har vi nå på plass en digital kalkulator som relativt enkelt skal kunne brukes for å synliggjøre det økonomiske konsekvensen av å hogge skogen før normal hogstmodenhet. Arbeidet bygger på Resyme "Tap tidlig hogst" fra Skogkurs. Vi håper dette blir et nyttig verktøy for skogeier som beslutningsstøtte, men også for tømmerkjøpere/skogbruksledere og skogansvarlige i kommunene.

Informasjonsarbeid mot skogeiere og kommunen er et kontinuerlig og viktig arbeid. Vi har tidligere fått på plass en god struktur, der vi tematisk har samlet samler relevant fagstoff hjemmesiden. Vi er avhengig av lokale nettverk og initiativ for å nå ut med målretta informasjon i større grad. Her er det mye å gå på i svært mange av kommunene våre som har knappe ressurser til å ta dette videre. Dessverre har videreutvikling av informasjonsarbeidet på skog blitt nedprioritert på grunn av redusert bemanning/vakanser. Dette vil ha prioritet så fort vi er i normal drift igjen.

Kapasitet og kompetanse i kommune er under forsvarlig nivå i mange av våre kommuner. Der det finnes skogkompetanse ser vi at oppgaveløsning på andre områder går foran. Dette etter vårt syn den største utfordringa for god måloppnåelse. Vi kan ikke se at overføring av flere oppgaver har bidratt til vesentlig flere ressurser og mer robuste kommuner, med unntak av noen få kommuner som har fått inn personer med skogkompetanse. Med alle disse små stillingsbrøkene rundt omkring, blir også vårt arbeid ineffektivt fordi vi ofte må veilede kommunene i detalj på enkle basisoppgaver.

En del av de økonomiske ordningene på skogområde er såpass små at det ikke er hensiktsmessig å spre disse utover. Tilskudd til skogsveier er et godt eksempel. Her kan det gå flere år før det kommer inn saker i enkelt kommuner. Det resulterer i at kommunen ikke er i stand å følge opp i tråd med ansvaret de har fått. Manglende mengdetrening er også ei utfordring på andre ordninger.

Vårt arbeid og innsats om å få på plass samarbeid om å etablere felles skog- og viltforvaltning i Sør-Rogaland (16 kommuner) strandet på grunn manglende vilje, lokaliseringsdebatt og økonomi i kommunene. I kjølvannet av denne prosessen har det skjedd steg i riktig retning ved at det har kommet på plass et samarbeid mellom 4 kommuner helt sør – Dalane med samlokalisering av 2 årsverk på skog og vilt.

TREBRUK

Innsatsen for å øke trebruken har vært redusert i 2022 etter at tredriver-prosjektet blei avsluttet til sommeren. Arbeidet for å få på plass en ny regional tredriver har dratt ut i tid. Det er positive signaler fra trenæringen, fylkeskommunen og Innovasjon Norge for å få på plass en ny tredriver. Det blir en mellomløsning i 2023 og med håp om å få på plass en varig løsning i forbindelse med oppfølgingen av Kystskogmeldingen 2022 og nytt handlingsprogrammet som skal på plass i 2023. Fokus i ei ny satsing og tredriver vil bli inn mot lokal foredling og landbruksbygg i tre.

Statsforvalteren har vært aktivt med i prosessen for å få på plass et bedriftsnettverk som kan tilby komplette bygg i tre for melkeproduksjon på lik linje med Fjøsyster og andre tilsvarende bedrifter. Innovasjon Norge (IN) har gitt støtte til et slikt bedriftsnettverk, men det har vært utfordringer i samarbeidet/klyngen, blant annet rundt hvem som skal ta hovedansvaret med å dra prosessene. Vi håper å få framdrift her gjennom dialog med aktørene og i samarbeid med Rogaland fylkeskommune, IN, Rogaland treforum og Rogaland skognæringsforum.

Fokus på tre som konstruksjonsmateriale er økende fra mange hold - både kommuner, arkitektfirma og utbyggere. Det skjer mye spennende på trebygg som gjennom eksemplets makt bidrar til å åpne dører for andre. Stadig flere kommuner nevner å bygge offentlige bygg i tre som et mål i sine klima- og miljøplaner, eksempelvis Stavanger og Sola. Vi jobber aktivt med å fremme dette som tiltak i de kommunale planprosessene.

Det siste og nyeste konseptet er «Katedralen i Suldal». Det satt opp en stor ridehall med kortreist rundtømmer med minimalt med bearbeiding. Byggemetoden er ny og unik der vi finner over 50 takstoler med spenn på 25 meter. Det jobbes med å bruke byggemetoden i melke- og svineproduksjon.

Vi arrangerte en fagdag om landbruksbygg i tre med synfaring av gode eksempler på miljøvennlige og funksjonelle trebygg til både ammeku og melkeproduksjon på Jæren. Her er det stort potensiale for fornying og ombygging i forhold til løsdriftskravet i 2034. Konkurransen fra stål og betong er stor.

Statsforvalteren og Tine startet et samarbeid i 2021 om utvikling av rimelige bygg i tre til melkeproduksjon. Tema i 2022 har vært økonomi og utvikling av planer, og vi kan se resultater av arbeidet.

På Lunde i Suldal er det nylig bygd ny ridehall med kortreist tømmer fra Vikedal. Byggemetoden som er brukt er sjelden, her finner vi over 50 takstoler med spenn på 25 meter. Det jobbes med å bruke byggemetoden i melke- og svineproduksjon.

Vi arrangerte en fagdag om landbruksbygg i tre for å sette mer fokus på mer bærekraftig bruk av materialer.

JULETRE

I Rogaland er det for 2022 rapportert inn hogst og salg av 73 000 juletre til en bruttoverdi på 13,4 millioner kroner til VSOP. Rogaland har over flere år rapportert inn rundt 50 prosent av totalen for hele landet.

Det er utfordrende å anslå eksakt verdiskaping i juletrenæringa regionalt og nasjonalt da det avhenger av at produsentene rapporterer inn alt salg til VSOP slik de er pliktige til. Et bedre statistisk tallgrunnlag er viktig for forvaltningen, men ikke minst for næringen selv for bedre oversikt over produksjon og produsenter.

Vi har etablert et godt samarbeid med næringen og interesseorganisasjonene og det kontinuerlige arbeidet for å spre informasjon om rapporteringsplikten og de gode grunnene til å rapportere er videreført i 2022.

Vi har svært gode klimatiske forhold for juletreproduksjon. Bruksrasjonaliseringa, spesielt i distriktene gir tilgang til aktuelle og gode arealer til juletreproduksjon. Økonomien for profesjonelle juletre dyrkere er god. Vi ønsker en sterk juletreproduksjon i fylket og ser positivt på at både næringsaktører og interesseorganisasjonene engasjerer seg for å rekruttere nye juletreprodusenter.

BIOENERGI

Det er god driv i bioenergisatsingen. Med stort og smått er det om lag 70 biobrenselanlegg i drift i Rogaland i dag. Disse er fordelt på mindre anlegg på gardsnivå til større anlegg drevet av kommersielle aktører med flisbasert varmeleveranse til offentlige bygg, industri og næring.

Rogaland sitt største flisfyringsanlegg er under bygging ved Tine Meieri Jæren der 36 GWh naturgass vert erstatta med fornybar energi. Med Tine i drift nærmer vi oss 100 GWh fra flisbasert bioenergi. Dette tilsvarer et virkesbehov på rundt 50 000 m³. Til sammenligning er hogsten i 2022 på ca 130 000 m³ inkl vedforbruk.

Økte strømpriser gir utslag i stor interesse biovarme og mindre gardsvarmeanlegg. Vi har over flere år hatt en målretta prosjektsatsing inn mot landbruket inkl veksthusnæringa for å stimulere til økt bruk av bioenergi basert på lokalt skogsvirke. Prosjektet er samarbeid mellom Rogaland Bondelag, Norges Gartnerforbund, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, Skogselskapet i Rogaland og Statsforvalteren og går ut til høsten 2023.

Arbeidsformen er gjennomføring av fagdager, informasjon på produsentmøter og skogdager samt tilbud om gardsbesøk og utarbeiding av konkret løsning på garden. Dette som eit teknisk og økonomisk vurderingsgrunnlag for moglege investering og eventuelt søknad om investeringsstøtte til IN/Bionova. Vi ser fleire anlegg som er under bygging og stigande søknadsmengde til IN/Bionova for investeringsstøtte.

NYE NÆRINGER

LOKALMATPRODUKSJON

Vårt engasjement innen lokalmat er betydelig redusert de siste årene og dette henger sammen med at oppdraget som matkontakt er tatt bort. For å opprettholde satsing innen lokalmat, er det viktig at det blir arbeidet kontinuerlig med mobilisering.

Innovasjon. Ystepikene ble vinner av Bedriftsutviklingsprisen for 2022 i Rogaland, og ble nr. 2 i nasjonal kåring. Dette er en ung bedrift med en sterk vilje til å utvikle seg, både med å lage nye meieriprodukter tilknyttet ysteriet samt ved å ta inn andre lokale produkter for salg. Dermed fremstår de som et utstillingsvindu for mange produsenter.

Det er nå 10 siderprodusenter i Rogaland som til sammen vil produsere 100 000 liter sider. Siderlauget ble etablert i 2021 og de har fått støtte fra fylkeskommunen til kompetanse- og kvalitetstiltak. Siderprodusenter fra Rogaland henter hjem priser for sine skatter.

Kvalitetsprodukt og Det Norske Måltid.

14 av 39 finalister er fra Rogaland i Det Norske Måltid 2022. Matregion Rogaland beviser igjen at her blir det produsert mat av skyhøy kvalitet. Finalen ble avholdt 2. februar 2023 i Stavanger, hvor 5 av dem vant sine respektive kategorier.

Markedstilgang lokalt. Det har vært en markant økning av gårdsutsalg de to siste årene og nå finner vi minst 60 i fylket vårt. Årsakene til denne oppblomstringen er relatert til økt fokus på kortreist mat og høykvalitetsprodukter, sunne råvarer og mer lokal handel som følge av pandemien.

Rogaland har nå 217 lokalmatprodusenter. Vi registrerer at flere produsenter og gårdsutsalg sliter økonomisk grunnet høye strøm- og råvarepriser, samt redusert etterspørsel etter lokalmatprodukter i markedet.

Gladmat er et viktig utstillingsvindu for matskatter fra fylket vårt. Hjelmeland Naturligvis stilte med egen stand og fikk vist fram 17 bedrifter og deres produkter. De ble vinnere av årets stand. I tillegg markerte Food Court og Matlauget seg med 12 bedrifter til sammen. Gladmat hadde også egen bryggerifestival og spiselige rundløyper, og fortsatte sitt engasjement for en mer bærekraftig matverden.

Reko-ringer: Det finnes 5 Reko-ringer i Rogaland fordelt på alle regioner: Reko-ringen Sandnes/Stavanger har per i dag over 42 900 medlemmer og er en av Norges største. Reko-ringen Haugalandet er det nest største i Rogaland med 20 300 medlemmer, i tillegg er det Reko Randaberg, Ryfylke Reko-ringen og Reko Dalane. I tillegg finnes egne Reko-ringer for salg av kjøtt. Mange er medlem i flere ringer. Produsentene er organisert i egne produsentringer, og mange leverer til flere Reko-ringer.

Omsetningen fra Reko-ringene har vi ikke innsikt i, men produsentene melder tilbake at kanalen er viktig for den totale inntekten. I tillegg ser produsentene positivt på den direkte kontakten til forbrukeren, den lave organisasjonsgraden og at deltakelse er fri for avgift.

Bondens marked Rogaland har blitt arrangert 17 ganger i 2022 ulike steder i fylket, en strategi som ser ut til å fungere bedre enn å ha marked et fast sted. Det har kommet til flere produsenter i senere tid og fylkeslaget teller nå 30 medlemmer.

Lokalmatutsalg LOMA på Sand i Suldal ble åpnet i desember 2020 der flere produsenter har gått sammen om felles ubetjent butikk. På grunn av sterk vekst i utgiftene med strøm og at hyttefolkene forsvant som kunder, har dette ført til at LOMA har svært redusert drift med fare for at de må legge ned.

Lokal foredling og gårdsutsalg. Nytt gardsmatutsalg på Hebnes. Eget kjøtt, egg og lokale varer. Nytt gardsmatutsalg på Foreneset med varer av frukt, foredla varer av frukt, villsau, storfe og hjort. Et nytt gårdsmeieri er under etablering. I 2021 startet et første forsøk med vinproduksjon i Suldal. Vingarden på Hebnes ble åpnet i juni 2022 og dette ble første året med ferdig vin og arrangement på gården med vinsmaking. Vinen vil etter planen finnes på markedet fra og med 2023.

Inspirasjonstur – verdiskapning på gårdens ressurser. I mai arrangerte vi tur for bønder og landbruksforvaltning til gårdsysteri, kjøttforedling og reiselivsbedrift i eget fylke.

Kompetansenettverket for lokalmat Sør. Matsmiå ble ikke arrangert i 2022 på grunn av pandemien. Vår rolle er å drive med kunnskapsbygging, og å mobilisere til deltaking på kurs og seminar. I 2022 har nettverket kjørt flere kurs med god deltakelse fra Rogaland, f.eks. kurs i bakst, trygg mat, grunnmodul servering på gården, innføringskurs melkeforedling, innføringskurs sider og Sider produsenter + sidersteder = sant. Besøksordningen fungerer også bra, med god deltakelse fra Rogaland.

Webinar og kurs: Statsforvalteren inviterte i mars til et webinar om hva kompetansenettverket kan tilby produsenter, og i oktober holdt kompetansenettverket ystekurs i samarbeid med Stavanger Ysteri.

Ny matstrategi. Desember 22 vedtok Rogaland Fylkeskommune ny matstrategi, og det er forventninger om at økt samhandling og samarbeid innen mat- og reiseliv kan bidra til at Matregionen Rogaland vil forsterkes enda mer de neste år. SF Rogaland vil være en aktiv samarbeidspartner i dette arbeidet og bidra til å mobilisere og tilrettelegge for aktiviteter som kan styrke samarbeid og utvikling av mat- og reiselivsaktører.

REISELIV

Etter to år med pandemi har antallet utenlandske turister økt i 2022, men er fremdeles ikke på samme nivå som før pandemien. Ifølge statistisk sentralbyrå var rundt 50 % av de som overnattet i 2019 fra utlandet, mens det bare var rundt 15 % i 2021 og 25 % i 2022. Det er som oftest utenlandske turister som bestiller aktiviteter og opplevelser samt bidrar med å utvide sommersesongen, og det har vært enda et vanskelig år for mange opplevelsesbaserte reiselivsbedrifter.

Trenden for overnattingsplasser tett på naturen og med lavt miljøavtrykk fortsetter. Kleppa gård, nye eiere satser på epler og glamping i Hjelmeland. Fossane gard tilbyr tre autentiske gardshus i Hjelmeland kommune, og er en av 19 bedrifter i Norge som har fått sertifisering som øko-turisme bedrift. Trekronå i Hå kommune tilbyr overnatting i ikoniske hytter av tre i tett skog. I Erfjord i Suldal er tilsvarende hytter under oppføring.

Hanan Rogaland har styrket sin posisjon med positiv utvikling av medlemstall på 34 bedrifter per i dag, og et stort ønske om økt samarbeid mellom bedriftene. Hanan Rogaland har kjørt prosjekt med mål om å styrke samarbeidet av bedriftene.

Det er et tett samarbeid med Lysefjorden Utvikling og Reiseliv Ryfylke/Region Stavanger når det gjelder næringsutvikling i og nær Lysefjorden og Preikestolen. Det er holdt flere reiselivssamlinger for reiselivsaktører i og rundt Lysefjorden, samt noen kurs, også fysiske for samme målgruppe. I flere av samlingene blir samarbeidet reiseliv og lokalmat frontet.

Magma Geopark med sin geografiske utstrekning fra Sør-Rogaland til vestlige Agder bruker aktivt GEOfood merke i sin markedsføring av regionen. GEOfood er et merke for lokal mat og serveringssteder i en UNESCO Global Geopark. 13 produsenter og 4 serveringssteder er per i dag knyttet til GEOfood. Bærekraft, kulturarv og lokal mat står sterkt i hele GEOfood satsingen.

Opplev Jæren er en reiselivsaktør med utspring i et tidligere reiselivsprosjekt fra Jærkommunene Hå, Time og Klepp. Ett av satsingsområder er Agroturisme, og det jobbes med ulike vinklinger på området.

IGW- Grüne Woche. Rogaland var, som en del av Fjordregionen, utvalgt til å delta på den norske paviljongen på IGW januar 2021 og i 2022. Messene ble i sin form avlyst fra arrangørens side grunnet pandemien to år på rad, i 2022 på kort varsel slik at mye av forarbeidet var gjort. Januar 2023 skal messen bli gjennomført med deltakelse fra Fjordregionen.

INN PÅ TUNET

Det er i per i dag 21 landbruksforetak som har IPT godkjenning gjennom stiftelsen Norsk Mat. Til sammenligning var det 19 godkjente foretak i 2021. Tallet på godkjente gårder øker litt og er forholdsvis stabilt. Av disse er 8 med i samvirkeorganisasjonen Inn på tunet Norge SA som også har en ansatt person i Stavanger for å bistå sine medlemsgårder. Det er opp til hver enkelt godkjent IPT-gård om de ønsker å delta i et samvirke eller ei, men vi ser at tilbudet av kurs, seminarer og konferanser i regi av IPT Norge SA kommer alle godkjente gårder i hele landet til gode og således styrker IPT næringen i sin helhet. IPT SA bistår med å formidle aktuelle kurs og andre arrangementer som kan være aktuelle for de godkjente IPT gårdene, samt tilbyr rådgiving til landbruksforetak som ønsker å starte opp med IPT.

Vi registrerer at behov for IPT tjenester fremdeles er stort innen bamevern, skole, arbeidstrening, psykisk helse og rus og demensomsorg som et supplerende tilbud innen kommunale tjenester. Utfordringen er som alltid å få på plass langsiktige og forutsigbare avtaler med kommuner som gir lønnsomhet på gården. Det siste året har vi erfart økt etterspørsel og bruk av demensomsorg på gård, og dette er forventet å øke.

Vi erfarer gjennom året at flere IPT gårder får opprettholde sine IPT kontrakter, og noen får også inngå nye avtaler. Dessverre vil det også være noen som mister kontrakter med kort forvarsel, etter at de har hatt tilbud over lengre tid. Dette er fortvilende for næringsaktørene da det ofte tar lang tid å få nye avtaler.

Statsforvalteren i Rogaland og Agder og Inn på tunet Norge SA har i felleskap initiert et forprosjekt hvor det blant annet har blitt jobbet med kartlegging av flaskehalsene for IPT-næringen. Forprosjektet blir formelt avsluttet i begynnelsen av 2023 og prosjekteier (IPT Norge SA) vil søke om midler til et hovedprosjekt som skal pågå over 3 år, med formål om å skape økt verdiskaping og bruk av IPT tjenester. Statsforvalteren vil være representert i styringsgruppen.

Mobilisering og informasjonsformidling

Statsforvalteren driver mye med formidling av informasjon gjennom ulike kanaler i tillegg til aktiv bruk av egen nettside. Innen næringsutvikling benytter vi oss av skreddersydd nyhetsbrevutsending og deling av informasjon i flere både lukkede og åpne facebookgrupper.

Statsforvalteren har ved flere anledninger bidratt til Agri-grunder samlinger i regi av Stavanger kommune og næringsshagen TEAL. I mars inviterte Statsforvalteren til webinar om hva tjenester innen etablererveiledning kan tilby. På tampen av 2022 har vi arrangert webinar om investeringsmidler i landbruket og prioriteringer for 2023, i samarbeid med Innovasjon Norge og fylkeskommunen.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

Det er stort behov for arbeid med å øke foryngelsesgraden i Rogaland. I 2022 er det registrert 1700 dekar nyplanting i økonomisystem for skogordningene (ØKS). Dette er en økning på 30 % fra 2021 (1200 dekar). I gjennomsnitt er det nyplantet 1400 dekar årlig de 10 siste årene etter barskoghogst. Hogstarealet estimert årlig for barskog er på godt over 3000 dekar i gjennomsnitt for samme periode.

Tall fra resultatkartleggingen viser at over 50 prosent av feltene mangler aktive foryngingstiltak, eller de skal omdisponeres til andre formål. På kontrolltidspunktet 3 år etter hogst ser vi at andelen som ikke er godkjent omdisponert, spesielt til innmarksbeite er økende. Vi observerer at uten tett oppfølging fra kommunen vil en stor andel felt bli liggende uten hverken tilfredsstillende jord- eller skogbruksproduksjon.

Oppfølging av kommunene sitt kontrollarbeid med foryngelsesplikten er derfor en prioritert oppgave. Vi deltar årlig på feltkontroller sammen med

kommunene og var i 2022 på befaring med 6 av 10 kommuner trukket ut til resultatkartlegging. Formålet med å være med på befaring er å synliggjøre tydelig at dette må prioriteres, ha god dialog med kommunene, kunne veilede og rådgi om gode rutiner ved behov, og få førstehåndskunnskap om foryngelsesproblematikken. Kommuner med nye skogbruksansvarlige blir prioritert.

Vi ser at mange kommuner mangler gode og systematiske rutiner for oppfølging av foryngelsesplikten, og at dette arbeidet blir nedprioritert til fordel for andre oppgaver. Vi har utarbeidet en mal/rutinebeskrivelse/årshjul for kommunene til hjelp for systematisk og god oppfølging så tidlig som mulig etter hogst. Videreutvikling av malen tas videre i samarbeid med kommunen og på faste møtepunkt gjennom året.

Det er bra at det blir etterspurt rapportering på oppfølging av resultatkartlegging og foryngelseskontroll. Vår erfaring er at resultatkartlegginga har 100 prosent gjennomføringsgrad de siste årene, mens foryngelseskontrollen ikke blir fulgt opp i like stor grad. Selv med god kommunikasjon og påminning i løpet av året blir foryngelseskontrollen nedprioritert. En mulig årsak er at Statsforvalteren skal sluttgodkjenne alle feltene i resultatkartleggingen, men ikke i foryngelseskontrollen. I tillegg er opplegget for foryngelseskontrollen mer omfattende og mulig mer forvirrende for kommunene.

Med varierende kompetanse og kapasitet i kommunene, så er det grunn til å stille spørsmål til kvaliteten på det som kommer inn. Det er også enda en grunn til at vi aktivt engasjerer oss sammen med kommunen i den praktiske gjennomføringen av resultatkartleggingen.

Etter koronapandemien har vi nå fått etablert ei fast fysisk fagsamling skogkultur med kommunene og næringsaktørene. Denne blei gjennomført på våren før oppstart av plantesesongen og ruller rundt om i fylket. Hovedfokus er samarbeid og gode rutiner for oppfølging av planting etter hogst, ungsogpleie, arbeidskraft, koordinering m.m.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.6	Antall slutført pr. 30.11	Antall ikke påbegynt 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	19	0	19	0	9
Foryngelseskontroll	42	0	20	5	8

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2022	4	9
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Middels	Høy
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2023	Seminar for alle kommunene, eget opplæringsmøte for nytilsatte	5-8 ute på befaring med kommunen, dypdykk i foryngelsesstatistikken for enkelte kommuner med påfølgende oppfølgingsmøter, oppfølging av foryngelse på forvaltningskontroll i et par kommuner

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt og i samsvar med regelverket.

For tilskudd skogsveier, taubane o.a. har vi vært pådriver og sekretær i prosessen med å utarbeide felles retningslinjer for alle kommunene. Retningslinjene blei revidert i 2022 i samarbeid med kommunen og skognæringa. Dette sikrer mest mulig lik praktisering av tilskuddsordningen uavhengig av kommunegrenser.

Hovedplan for skogsveier har vi fått på plass i de fleste kommunene, med unntak av noen få som ikke har fullført prosessen. Vi har tilbudt hjelp i hovedplanarbeidet, og der vi har utarbeidet en felles mal som kommunene kan bruke. I tillegg har kommunene kunne hente hjelp fra skogsveiplanleggeren.

Hovedplan for skogsveier er styrende for mobiliseringsarbeidet og bruken av veiplanleggeren. Anlegg i tråd med hovedplan har også prioritet i forhold til tilskudd. Dette bidrar at det kommer inn gode søknader og sikrer god bruk av tildelte midler.

Gjennomslag for de beste fellesveiløsningene uavhengig av eiendomsgrenser er ressurskrevende. Mange kommuner står uten skog- og veikompetanse, og er en flaskehals for å ta tak i dette viktige arbeidet. Felles veiplanlegger i 50 % stilling kompenserer noe for redusert innsats i kommunene. Samarbeidet og prosjektorganiseringen av veiplanleggeren i kombinasjon med 50 prosent skogforvaltning i Hjelmeland kommune, er landet og videreført med 3 nye år fra og med 2023. Veiplanleggeren bidrar til å bygge veikompetanse i kommunene.

Vi ser fortsatt litt for mange eksempler på kortsiktig tankegang, der skogen er hogd vekk uten at nødvendig fellesvei er på plass først. Det er vanskelig å komme i etterkant når grunnlaget for vei er borte. Behovet for nøytral veiledning og informasjon ut til skogeierne er stort for å sikre gode og framtidsrettede veiløsninger. Utover generelt informasjonsarbeid rundt tema, har vi deltatt aktivt på veimøter og andre større prosjekt ved behov, sammen med kommunen og vegplanleggeren.

For skogkultur har vi nå etablert et fast fysisk møtepunkt – fagsamling før plantesesongen starter i samarbeid med kommunene og næringsaktørene. Fokus er oppfølging av foryngelsesplikten, stell av skogen, gode rutiner og samarbeid. Dette skal gå på rundgang i fylket og der vi var i Ryfylke – Hjelmeland sist. For 2023 er det planlagt samling i sør – Eigersund i slutten av mars og ei samling med tema resultatkartlegging og kalibrering tidlig høst. For skogsveier har vi planlagt gjennomføring av vedlikeholdskontroll og samling med tema resultatkontroll av landbruksveier.

Det er ikke gjennomført vedlikeholdskontroll på skogsveinettet i 2022 på grunn av manglende kapasitet og vakanser både hos SF og kommunene.

Det er store utfordringer med å få tak i skogkompetane. Vi lyser nå ut for 4. gang. Vi ser også at mange kommuner ikke får tak i relevant kompetanse og rekruttere i stedet folk uten skogkompetane. Vi er helt avhengig av relevant kompetanse for å løse oppdraget på skogområdet. Dette er noe vi vil ta opp gjennom kystskogbruket og velg skog nasjonalt.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	23	5	18
Skogkultur	23	3	20
Miljøtiltak	23	0	23

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	23	5	18
Skogkultur	23	3	20
Miljøtiltak	23	0	23

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Fagsamling, pådriver- og infoprojekt, veiledende kostnadsgrenser, mal NMSK strategi, relevant info samlet hjemmeside, aktiv deltakelse resultatkartlegging og fornyingskontroll, tildelingsbrev, løpende dialog gjennom året, teammøter, oppfølging/opplæring nye i ØKS
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Tildelingsbrev, felles retningslinjer tilskudd skogsveg og taubane o.a., Oppfølging flaskehalsundersøkelse TØI - møte med kommune/veieier, prosjekt flaskehals kommune- og fylkesveier, veiplanlegger prosjekt videreført 2025, veimøter, synfaringer, løpende dialog og oppfølging ØKS
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Gjennomgang av ordningen på teams. Ordning lite brukt.

Kortfattet oppsummering her. Mer utfyllende beskrevet i teksten i 3.1.6.1.2.2

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Det skjer fortsatt en kraftig nedbygging av skogressursene i Rogaland, der over halvparten av hogstarealet er uten aktive foryngingstiltak, eller blir omdisponert til andre formål, jf. resultatkartlegginga. Plantingen gikk opp med 30 prosent sammenlignet med 2020. Det er positivt, men etterslepet er stort etter rekordstor hogstaktivitet over mange år. Det er ofte de beste areala med den beste skogen som går ut. Det haster med tiltak for snu trenden i mer bærekraftig retning. Trenden over lang tid gir grunn til uro for framtidig tilgang på fornybart og klimavennlig råstoff.

Det er fortsatt ei stor utfordring at skogen hogges lenge før den er hogstmoden og når tilveksten er på topp, eller svært høy. Dette bidrar ikke til god utnyttning av skogressursen med tanke på klimaeffekt og verdiskaping. Hogsten har gått ned med 25 prosent sammenlignet med gjennomsnittet siste 10 år. Utviklingen er ventet etter mange år med overavvirking på gran og for tidlig hogst.

Vi har sammen med kommunene forsøkt å vri hogsten over på furu og lauv gjennom økonomiske virkemiddel som blant annet høyere tilskudd til planting etter lauv og furu, krav til alder på gran ved taubanedrift og driftstilskudd retta mot furu og lauv. Dette har nok bidratt litt, men på langt nær nok til å sikre mer bærekraftig hogst av skogen med størst økonomisk potensiale og verdi. Tømmerkjøperener er godt kjent med støtteordningene men prioritere hogst av gran som utgjør nærmere 85 prosent av hogsten.

Utfordringene med å drive et bærekraftig skogbruk er sammensatt. Kapasitet og kompetanse i kommunene er største flaskehals. Behov for nøytral veiledning er stort, spesielt i et fylke med lite tradisjoner for skogbruk og lav kompetanse hos mange skogeiere. Dette forsterkes nå av at det er svært vanskelig å rekruttere personer med skogkompetanse. Organiseringen av tømmerkjøp bidrar i for liten grad til langsiktig og bærekraftig høsting. Tømmerkjøperne har for stor egeninteresse av i å ta på seg hogstoppdrag. Denne rolleblanding får en del uheldige utslag i våre litt umodne områder for skogbruk. Vi registrerer litt for ofte blant annet på våre kontroller, at det ikke alltid blir gitt nøytrale og gode råd om hogst. Presset på tømmerkjøperne for å levere volum – fylle båtlaster og sikre entreprenørene drifter, fører dessverre til for mange kortsiktige løsninger som ikke bidrar til å utvikle skogbruket til det beste for verdiskaping og klima.

Bærekraftig høsting av skogressursene har vært prioritert og blir ikke mindre viktig framover. Det er større vilje og økt engasjement fra næringa for å få til avtaler om planting etter hogst og oppfølging av felt som treng ungsogopleie. Det arbeides med konkrete forslag på tiltak i samarbeid med kommunene og skognæringa for å få opp skogkulturaktiviteten. Det kan nevnes blant annet etablering av en skogpådriver og rutiner for informasjon og oppfølging fra kommunen rett etter hogst om ansvar, plikter og gode gulrøtter for å få sett areal i ny skogproduksjon, samt et informasjonsprosjekt i regi av Skogselskapet. Det etablert en fast og årlig fagsamling på skogkultur. Det er ofte for seint å komme med informasjon på 3 års kontrollen av hogstfelt. I tillegg kan det nevnes utveksling av skogeieroversikter for oppfølging av ungsogopleie og planting.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet er tilpasset til regionale miljøutfordringer

SMIL

SMIL er tilskuddet for aktive bønder med formål å støtte frivillige miljøtiltak på gårdsnivå. Rogaland hadde en hovedtildeling i januar, og foretok en ekstra tildeling i juni. SMIL-midlene ble fordelt til kommunene etter innmeldte budsjett, lokale miljøutfordringer, lokale SMIL-strategier, historisk bruk av SMIL-midler, grad av målretting og kommunene sin kapasitet til å behandle søknader.

Ubrukte midler ble omfordert til kommuner med ekstra behov i oktober og med en sluttsjutt i slutten av november. Dette for å bruke opp mest mulig av disponible SMIL-midler. Kommuner som meldte inn behov for midler til tiltak mot forurensing og biologisk mangfold ble prioritert i all tildeling av SMIL-midler gjennom 2022.

Utfordringene innenfor miljøområdet i 2022:

Intensivt husdyrhold med avrenning av næringsstoff fra landbruksjord som forurenser vassdrag har en stor miljøutfordring i deler av Rogaland i mange år. Areal med verdifullt biologisk mangfold blir redusert til fordel for mer produksjonsareal (nydyrking og beitegodkjenning).

Styringsgruppa for RMP/SMIL i Rogaland sine mål og anbefalinger for SMIL i 2022.

- Kommuner med sterk jordbrukspåvirkning på vassdrag bør bruke minst 35% av SMIL-midlene til forurensingstiltak. Aktuelle tiltak: hydrotekniske tiltak og etablering/vedlikehold av renseparker.
- Kommunene bør i gjennomsnitt bruke minst 30% av SMIL-midlene til tiltak for å ivareta biologisk mangfold i kulturlandskapet. Aktuelle tiltak i 2022 var blant annet skjøtsel av kystlynghei, slåtte-mark og høsteskog, - og etablereing av soner for pollinerende insekter.
- Kommunene ble anbefalt å nedprioritere SMIL til restaurering av bygninger og steingarder.

Oversikt over fordelingen av SMIL på å opprettholde kulturlandskap og redusert forurensing.

19,5% av SMIL-midlene i Rogaland gikk til forurensingstiltak i 2022. Kommuner med dårlig økologisk tilstand for vann bevilget isolert sett, til sammen 26% av sine SMIL-midler til forurensingstiltak i 2022. Målet på 35% til forurensingstiltak for hele fylket ble derfor ikke nådd. Kommunene Klepp, Stavanger, Hå og Time som alle har utfordringer på vannkvalitet, tildelte likevel minst 35% av sine midler til forurensingstiltak. Utenom kostnadskrevenne tiltak mot avrenning fra veksthus var vedlikehold av fang-dammer etter mål for 2022, - og erosjonssikring langs vassdrag de dominerende tiltakene i 2022. Færre enn forventa søkte på vedlikehold av reinseparker, - et spesielt prioritert satsingsområde i 2022.

Biologisk mangfold (24,2%) og kulturlandskap (8,6%). Skjøtsel av kystlynghei dominerer tildelingene på biologisk mangfold over hele fylket. Over hele fylket blir piggråd satt opp før 2010 fortsatt fjernet. Summen av tildelte SMIL-midler til fjerning av piggråd i 2021 og 2022 tilsvarer grovt sett 500 kilometer med piggrådgjerde.

Kulturminner (36,3% i 2022 mot 23,2% i 2021). Kommuner i hele fylket har tildelt SMIL til vedlikehold av bygninger mens vedlikehold av steingarder i stor grad er lokalisert på Haugalandet og Jæren. Tildelingene til kulturminner i 2022 overstiger samlet sett var for høyt i kommuner som har utfordringer på vannkvalitet og at biologisk mangfold burde vært prioritert høyere i hele fylket. Sandnes kommune har mye kystlynghei og utfordringer med vannkvalitet. Denne kommunen er lite målretta i sine SMIL-prioriteringer når hele 70% av kommunen sine SMIL-midler gikk til kulturminner, bare 7% til biologisk mangfold og kun 0,4% til forurensingstiltak.

Friluftsliv (6,5%). Gjerdeklyvere er viktig for å hindre at turgåere forserer gjerder på annet vis. Bortfall av den velorganiserte ordningen med gjerdeklyvere i 2019 med overgang til enkeltsøknader har drastisk redusert oppfølgingen med å bytte ut gamle gjerdeklyvere. Vedlikehold av turstier på innmark er også et viktig satsingsområde for RMP i Rogaland. Å få til en ordning med gjerdeklyvere er høyt prioritert i 2023.

Tiltak for å redusere forurensing til luft (4,8%). Dekke over utvendig gjødsellager har ikke fått fotfeste i Rogaland, enda. Med økt innsats for på reduserte utslipp til luft fra landbruket, implementering av klima-kalkulatoren på gårdsnivå og en samordning med Innovasjon Norge er nok viktige nøkkelfaktorer for å øke bøndene sin interesse for å søke SMIL til dekke over gjødsellager.

Drenering

Den største utfordringen innenfor jordhelse i Rogaland har i mange år vært jordpakking med tungt utstyr, mye og økt nedbør, - og milde vintre uten frost i jorda. Dette hindrer for god agromi med optimalt næringsopptak til kulturplantene.

Rogaland hadde 8,87 mill. i ubrukne dreneringstilskudd fra 2021. Da tildelte dreneringstilskudd over flere år har stabilisert seg årlig på 4 – 5 millioner søkte ikke Rogaland om friske midler i 2022.

170 av totalt 185 søknader ble innvilget av kommunene i 2022 med et samla tildelt dreneringstilskudd på totalt kr. 5,56 millioner. Kommunene avslø/avviste 6 søknader. 9 saker sto ubehandlet mot slutten av 2022. Tildelingene dekke et samlet areal på 2 090 dekar eid og 1 040 dekar leid jord, totalt 3 130 dekar.

Statsforvalteren i Rogaland så gjerne at flere søkte dreneringstilskudd da det er mye vassjuk jord på innmark i hele fylket. Satsene for dreneringstilskudd ble oppjustert for noen år tilbake. Prisstigningen de senere årene og spesielt i 2022 har nok ført til at bønder kvier seg for å investere i dreneringstiltak.

Satsene i tilskudd til drenering er låst i forskrift om drenering. Skal tilskudd til drenering stå mer i forhold til pris- og kostnadsutviklingen for dreneringstiltak kan en mer dynamisk løsning være å revidere satsene hvert 4. år og bruke rundskriv for å informere om reviderte satser. Leverandør av IT-tjenester bør kunne legge opp til at deres systemer får en fleksibilitet så satsene lett kan justeres uten for mye ekstra arbeid.

Tilskudd til tiltak i beiteområde

Det totale søknadsbeløpet til ordningen Tilskudd til tiltak i beiteområde er langt større enn midlene vi har til fordeling, dette samtidig med at kostnadene ved investeringer øker. Næringen er godt kjent med tilskuddspottens beskjedne størrelse, det gir oss grunnlag til å anslå at søknadsbeløpet ikke gir et fullstendig bilde av behovet.

Midlene i 2022 har blitt prioritert til; sanke – og skillegrinder, sperregjerder, ferist og elektroniske hjelpemidler. En moderat tilskuddspott resulterer i at kostnadskrevende prosjekter som sankehytter ikke blir prioritert.

Det er en sterk sammenheng i forholdet mellom rekruttering, antall slepte dyr og omfanget av arbeidet med organisering av tilsyn og sankning. Behovet for oppgradering, og omfattende vedlikehold på eksisterende hytter anslås å være akselererende og nødvendig for å sikre fremtidig rekruttering til beitelaga. For å starte dette arbeidet vil det kreve en vesentlig økning i tilskuddspotten.

OBB

I søknadsomgang 2021 var det registrert søknad fra 51 beitelag, i søknadsomgangen 2022 er tallet 50.

Det meldes om at sau i områder hvor det ikke foregår organisert beitebruk, og sau på vandring skaper mye merarbeid for enkelte beitelag. Beitelaga arbeider nå med å utarbeide en løsning for sankning i tomme områder. Det er ønskelig at en økning i satsen pr. slepte dyr prioriteres for å realisere en løsning.

RMP

Regionalt miljøprogram i Rogaland er innrettet mot hovedutfordringene i fylket. Kjennetegn på Rogaland er stort husdyrhold og grasproduksjon på jordbruksarealene, og her er hovedutfordringene for biologisk mangfold og vannmiljø i stor grad knyttet til gjødsling. Derfor har vi prioritert store deler av RMP-potten til miljøvennlig gjødselspredning, og til å ta vare på ugjødslede beitelandskap. Kombinasjonen mellom SMIL-tilskudd til inngjerding av viktige naturtyper (som kystlynghei) og regionalt miljøtilskudd til skjøtsel har virket positivt for kystlynghei-arealene, og vi opplever det er økende interesse for skjøtsel inkludert brenning. Vi innførte tilskudd til pollinatorsoner når det ble mulig i RMP. Antall meter pollinatorsoner har dessverre ikke økt siste år selv om tilskuddstaket ble hevet fra 10 000 kr til 20 000 kr i 2022. Det kan ha sammenheng med at blomsterartene relativt lett blir utkonkurrert i næringsrik jord, og det er dyrt og kostnadskrevende å så hvert år. Vi tror det viktigste er å stimulere til å skjytte kantsoner som i utgangspunktet er rike på pollinatorarter.

Når det gjelder miljøvennlig gjødselspredning gir vi kun tilskudd til nedfelling og nedlegging med ekstratilskudd til bruk av slepeslanger. Miljøtilskudd til å kun spre før 10. august mener vi ikke er målrettet bruk av midler. I ytre strøk er det noe åpen-åkerproduksjoner, med dertil fare for erosjonsproblematikk. Vi har tatt i bruk ordninger i RMP som går på å holde grassoner mot vassdrag og grassoner i dråg og vannveier. Ordninger som går på redusert jordarbeiding er ikke tatt i bruk fordi vi har lite komareal, og fordi vårpløyning uansett er dominerende. I 2022 ble økonomisk ramme for RMP økt betraktelig i jordbruksoppgjøret, og gjorde det mulig å høyne tilskuddssatsene for vannmiljøtiltak, og å innføre differensierte tilskuddssatser mellom prioriterte områder og ikke prioriterte områder. Bøndene fikk informasjon om økte tilskuddssatser lenge etter våronna var unnagjort, og vi forventet derfor liten effekt av endringene i 2022.

Det er også i Rogaland utfordringer med gjengroing av jordbruksareal. Areal med driftsvansker, og areal langt unna aktive driftssenter er mest utsatt. Tilskudd til skjøtsel av bratt areal utgjør en stor del av regionalt miljøtilskudd. Vi har prioritert å inkludere innmarksbeitene siden de utgjør en stor del av forgrunnlaget i Rogaland.

Tilskudd til skjøtsel av turstier er også en viktig del av RMP. Spesielt for Rogaland er at tilkomsten til utmark går ofte gjennom områder med innmarksbeiter. For å stimulere til god tilrettelegging og styrt ferdsel har vi i Rogaland i lang tid satset på turstier i jordbruksområder. Det er god sammenheng mellom bruk av SMIL-midler til gjerdeklyvere og RMP-midler til vedlikehold av turstier på/ved jordbruksareal. Vi opplever nå utfordringer med gjerdeklyverordningen fordi det legges opp til at hver enkelt bonde som skal ha en gjerdeklyver separat må søke SMIL-midler. Det mener både kommunene og bøndene er for byråkratisk og tungvint, og det resulterer i liten interesse for å sette ut nye gjerdeklyvere. Tidligere hadde vi fellesordning i fylket. I 2022 forsøkte vi å få til en ordning der produsentene av gjerdeklyvere (tilrettelegte bedrifter) søkte SMIL-midler direkte, men dette ble stoppet i fagsystemet AGROS på grunn av manglende landbrukstilknytning. En kommune kan heller ikke søke på midlene. Landbruksdirektoratet sin klare føring er at vi ikke kan dispensere fra forskriften. Gjerdeklyvere er viktige for å dempe konflikt mellom friluftslivsinteresser og landbruksinteresser, og vi ber om at det blir mulig å etablere gode fellesordninger innenfor SMIL-virkemidlene.

Vi har i nytt regionalt miljøprogram i Rogaland omtalt miljøutfordringene i jordbruket. Arealbruksendringer er samlet sett den største utfordringen for naturmangfold. I dette ligger både en intensivering og oppdyrking der det er aktiv drevne jordbruksareal og opphør av drift der interessen for jordbruksproduksjon er liten. Flere arter favoriserer driftsmetoder som ikke lenger er vanlig i jordbruket, og flere typer kulturlandskap er på rødlisten for naturtyper. F.eks seminaturalig eng, både som naturbeitemark og slåttemark, slåttemyr, kystlynghei og semi-naturalig strandeng. En hovedutfordring er å bevare de lite gjødselpåvirkede områdene i fortsatt drift. Forvaltningen må i sterkere grad føre tilsyn med forskrift om organisk gjødsel for å hindre uønsket oppgjødsling av utmark til innmarksbeite.

Virkemidler på miljøområdet (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Beskriv kort hvordan de ulike økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) er blitt innrettet og prioritert mot regionale og lokale behov.	Viser til det vi har skrevet under miljøordningene.
Vurder kort om prioriteringene har gitt ønsket effekt og resultat (bidratt til å ivareta kulturlandskapet og naturmangfoldet, og redusert forurensingen).	Viser til det vi har skrevet under dette punktet. Men oppsummert mener vi regionalt prioriterer miljøvirkemidlene på gode måter. Vi har en aktiv og omforent styringsgruppe, og ordningene får "respons" hos bøndene. Ønsket effekt og resultat er på sett bevegelige mål, men vi mener at vi er på "rett vei", illustrert med en redusert næringsavrenning til vassdragene våre.
Beskriv kort de største utfordringene i fylket på miljøområdet de kommende år.	allerede beskrevet under dette punktet.
Hva kan eventuelt kommunal og regional forvaltning gjøre annerledes for å bedre måloppnåelsen/miljøeffekten.	Fortsette og forsterke det arbeidet vi allerede gjør; mobilisere de ulike miljøordningene, arbeide for optimal bruk og lagring av husdyrgjødsel og biorest.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturminner og kulturmiljøer	Avrenning til vann	Utslipp til luft	Plantevern	Miljøavtale og klimarådgiving	Sum
38 %	20 %	3 %	5 %	25 %	0 %	1 %	92 %

8% av midlene har gått til friluftslivtiltak. Miljøavtale og utslipp til luft (nedlegging og nedfelling av husdyrgjødsel) er også også er tiltak for mindre næringsstap til vann men kan ikke telle dobbelt.

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Vi opplever at regionalt miljøtilskudd er godt kjent i næringen. Økt økonomisk handlingsrom i RMP gjorde det mulig å inkludere hele Rogaland i virkeområdet for tilskudd til nedlegging og nedfelling av husdyrgjødsel. Vi ser allerede effekt av utvidelsen, og forventer fremover vesentlig økt oppslutning. Særlig i lys av den kraftige prisøkningen på mineralgjødsel. Økt ramme gjør det også mulig å øke tilskuddssatsen for de ordningene vi opplever som mest sårbare, her særlig ugjødslede jordbruksareal som slåtteområde, hagemark og naturbeitemark. Forventing i næringen om økte krav til spredeareal for husdyrgjødsel legger press på å få godkjent flest mulig innmarksbeiter som spredeareal. Vi er nødt til å øke tilskuddssatsene kraftig for at det fortsatt skal være interessant for bøndene å holde disse arealene lite gjødselpåvirkede. For å få oppslutning omkring de «smale» miljøtiltakene må vi drive mobiliseringsarbeid. I forbindelse med at vi etablerte vipestriper og pollinatorsoner som tilskuddsordninger i RMP hadde vi samtidig informasjonsmøter, var på gårdsbesøk og hadde kontakt med enkeltbønder. I 2023 er vi nødt til å gjøre det samme for å få interesse for de nye tiltakene; tilskudd til brenning av kystlynghei og biokull. Vi har etablert prosjektsatsing for Hålandsvatnet, og forventer økt oppslutning omkring regionalt miljøtilskudd i nedslagsfeltet.

Vi har en liten pott med utviklingsmidler gjennom KMP. De er viktige for oss for å drive mobiliseringsarbeid og for å sette i gang prosjektsatser på sentrale miljøutfordringer i jordbruket. Optimal lagring, håndtering og bruk av husdyrgjødsel og silosaft er viktig for å redusere miljøbelastningen fra jordbruket i Rogaland. En viktig miljøstrategi er å få mest mulig presisjonsgjødsling med husdyrgjødsel. Da må både næringsinnholdet og effekten av husdyrgjødselen være kjent. Vi oppfordrer derfor til økonomisk støtte (i et pilotprosjekt) til bønder som bruker presisjonsmålingsutstyr som lokalt måler næringsinnholdet i husdyrgjødsel, såkalte «on site»-målinger. Her foregår det nå stor teknologiutvikling, og det offentlige kan være en pådriver for å få tatt det raskt i bruk.

Vi mener fortsatt det er for lite kunnskap om miljøeffekten av nedlegging og nedfelling av husdyrgjødsel på avrenning til vassdrag. Teknologien med nedlegging/slepelanger gjør det lettere å kjøre ut store mengder husdyrgjødsel på en gang, og fordi at utstyret er lettere kjøres det tidligere på våren. Vi har fått melding fra flere kommuner om vannforurensing etter spredning. Vi har derfor foreslått å sette maksbegrensning på 6 tonn husdyrgjødsel per spredning i ny RMP for tilskudd til nedlegging/nedfelling. NIBIO jobber med å få i stand og bruke lysimeterfeltet på Særheim (måle grøfteavrenning og overflateavrenning fra ruteforsøk), og vi har i møte med NIBIO signalisert at vi ønsker mer kunnskap om tap fra spredning av ulike mengde husdyrgjødsel.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	47	50	49	50	48

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak (RMP, SML, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Antall foretak som søker regionalt miljøtilskudd er relativt stabilt. Det har vært en svak økning fra 1684 søknader i 2017 til 1935 godkjente søknader i 2022. I takt med at det flere søker RMP øker antall dekar tilskudd til skjøtsel av bratt areal. Tilskudd til bratt areal er en generell tilskuddsordning, og de som først velger å søke RMP søker om tilskudd til bratt areal dersom det er mulig. Antall dekar kystlynghei skjøttet med regionalt miljøtilskudd har vært stabilt i de tre siste årene. Men dersom vi ser tilbake til 2017 har det vært en klar økning (166%). I øvrige tiltak for biologisk mangfold er det stabilt. Vipeordningen hadde i 2022 noen få flere søkere enn i 2021. Det er også stabilt antall søkere for tilskudd til bevaring av kulturminner og til vedlikehold av turstier. Den største endringen ser vi på tilskudd til nedlegging og nedfelling. Fra om lag 72 000 dekar i 2017 hadde vi 132 613 dekar i 2022, en økning på 183 %. Andel dekar med der det i tillegg blir brukt tilførselslanger er relativt stabilt (70%). Tilskudd til kantsone i eng er svakt økende. Tilskudd til grasdekte kantsoner ved åpen-åker areal er relativt stabilt. Det har vært et stabilt antall søknader og antall dyr slepp i ordningen OBB de siste 5 årene. Søknadsbeløpet er stigende. Vår vurdering er at omfanget av utførte tiltak i beiteområde vil øke i takt med midler til fordeling.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Vi har informasjon om RMP på vår hjemmeside, og i forkant av hver søknadsfrist sender vi e-post til alle søkere av produksjonstilskudd med påminnelse av søknadsfristen. Vi opplever at bondene i stor grad kjenner til regionalt miljøprogram som virkemiddel, men i varierende grad kjenner til detaljene i de ulike tilskuddsordningene. I samband med nulleringen av RMP har vi hatt fem digitale temamøter på hhv Gjødselessursene, jordhelse, friluftsliv, avrenning og biologisk mangfold med mellom 30 og 60 deltakere på hvert møte. Vi mobiliserer også frem nyhetssaker i media om ulike enkeltordninger, f.eks vipestripene. Statsforvalteren har informert om OBB ved bruk av nettartikler på egen nettside, og under samlinger både med kommunene og medlemmer i beitelag.
Hvilke tiltak vil statsforvalteren gjennomføre kommende år for å øke oppslutningen om miljøtiltak i jordbruket?	I 2023 skal vi mobilisere frem nyhetssaker om nye ordninger i RMP; tilskudd til brenning av kystlynghei og tilskudd til bruk av biokull. Vi skal som vanlig aktivt bruke egen nettside, og vi skal oppfordre kommunene til å informere gjennom sine kanaler. Som vanlig skal vi ha regionale samlinger for kommunene om RMP og SML. En av hovedoppgavene til fellessatsingen på «Frivillige tiltak i landbruk» er å informere og mobilisere frem miljøtiltak for å bedre vannmiljøet. Disse satsingene fortsetter i 2023, og vi sitter fortsatt i styringsgruppen og bruker KMP-midler til å støtte aktivitetene. Vi har i satt i gang prosjekt bedre vannkvalitet i Hålandsvatnet, og forventer økt oppslutning omkring avrenningstiltak i nedslagsfeltet. Vi øker også tilskuddssatsene for de mest sårbare ordningene under biologisk mangfold, som tilskudd til slåttemark og til naturbeitemark.

3.1.1.14 Andre oppdrag

Kompetansestrategien for barnevernet er fulgt opp med samlinger, oppfølgingsmøter, informasjon og dialogmøter. Vi har særlig benyttet barnevernledersamlingene til informasjon og erfaringsutveksling om satsingen og utviklingsprosjektene De siste tre årene har ledelse og styring vært tema i tillegg til faglig temaer.

Læringsnettverk

Alle kommuner deltar i nettverk, både egeninitierte og fosterhjem. Statsforvalteren i samarbeid med barnevernlederne har etablert et årsmøte som skal ivareta og implementere varige strukturer for læringsnettverk etter at prosjektperioden er over. Hvordan vi sammen kan utvikle barnevernet i Rogaland er i fokus. Vi har et godt samarbeid med Universitet i Stavanger og aktuelle kompetansesente.

I dialogmøtene har vi benyttet en "ny" modell ut fra risikovurdering og aktuelle tema i den enkelte kommune. Det har ført til at informasjon om barnevernsreformen har nådd alle kommuner og nivå og effekten er svært god.

Tjenestestøtteprogram, alle unntatt de 4 største kommunene har deltatt. Tjenester med tid og ressurser til å jobbe mellom samlingene har fått best utbytte. Programmet har utviklet seg til det bedre, og vi erfarer at kommunene tar elementer fra programmet i bruk til utvikling av flere arbeidsområder. Veiledningsteam :

Rogaland fikk veiledningsteam for første gang i 2022. Målet er å få til bedre intern samordning og samarbeid mellom kommuner i vertskommunesamarbeid hvor dette har vært et behov over tid. Vi har brukt kartlegging og samlinger for kommunene

Rekruttering av fosterhjem i familie og nettverk: Kommunene i Rogaland er gode på rekruttering i slekt og nettverk. Det er fokus på at dette er fosterhjem som i ennå større grad vil trenge oppfølging. Bufetat har vært en samarbeidspartner i dette oppdraget.

Arbeide med gjenforening etter omsorgsovertakelse: Vi foretok en kartlegging av dette barnevernlederne og det har også vært tema i dialogmøter.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Statsforvalterens mangeårige innsats knyttet til implementering av barnekonvensjonen, strategisk satsing på barn og unge, bærekraftsuka og etablering av velferdsarena der barn og unge har vært hovedagenda bidrar til å sette gode og helhetlige tjenester på dagsorden på alle nivå i kommune. Deltakelse i prosjekt knyttet til CRDP har også bidratt til et særlig fokus på tjenester til barn og unge med funksjonsnedsettelse. Statsforvalterens ungdomspanel er etablert, og blir en viktig arena for medvirkning.

Tilbakemelding fra kommune er at statsforvalteren i Rogaland er framoverlent og setter helhetlige tjenester til utsatte barn og unge høyt.

Sett i et flere års perspektiv er en nærmere målet om gode og helhetlige tjenester til barn og unge, men som vist i pkt 3.2.1.1.1.1 (TB) og pkt 3.2.1.1.2.1.1 er det fortsatt en vei å gå både når det gjelder samarbeid og samordning, kompetanse og etablering av felles kultur. Samordning av innsatser på overordnet nivå (direktorat/departement) vil bidra til større grad av helhetlig innsats og samordning på kommunalt nivå.

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Skal vi lykkes med samhandling og samarbeid både på system- og individnivå treng ledere og ansatte kompetanse om hverandres fagfelt, lovverk og

ansvarsområder. Dette er et langsiktig arbeid som krever både systematisk opplæring, samhandlingskompetanse, kultur for samarbeid samt strukturer og rutiner for samarbeid på tvers av tjenestene. Opplæring i Lov om endringer i velferdslovgivningen som trådte i kraft 1.8.2022, har vært høyt prioritert hos Statsforvalteren i Rogaland fordi samarbeid mellom velferdstjenestene tydeliggjøres. Det samme gjelder krav til kommunestyret om plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker (Lov om barnevern §15), der det overordnede ansvaret for det forebyggende arbeidet er tydelig plassert på kommunen og der det kreves tiltak både på universelt, selektivt og indikativ nivå.

Vår vurdering er at de fleste kommunene har stor oppmerksomhet på planlegging av helhetlige og gode tjenester til barn og unge og samordning av disse. Det er utarbeidet flere temaplaner med tiltak på tvers av fagområder. Samtidig ser vi i vår kartlegging at det kun er tre av kommunene som har kommunestyrevedtak på plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker. Ytterligere 6 av fylkets 23 kommuner er i gang med dette arbeidet, mens de resterende fortsatt er opptatt av organisering av arbeidet og hvordan man skal sikre bred nok involvering. Behov for veiledning vurderes som stort både når det gjelder arbeidet med selve planen og når det gjelder tiltak på de tre områdene for forebygging. Gjennom oppfølging av barnevernreform, får vi stadig meldinger fra kommunene om at de ikke har til fulle har forstått forventningene til reformen. Særlig når det gjelder tidlig innsats og ansvarsfordelingen mellom barnevernet og de øvrige tjenestene som er rettet mot barn og unge. Dette har vi også tematisert i dialogmøtene knyttet til barnevernreformen. Det har vært viktig at Helse-, sosial- og barnevernavdelingen og Utdanningsavdelingen har møtt kommunene bredt på oppvekstfeltet i disse møtene.

Statsforvalterne i Rogaland er pådriver for tverrsektorielt samarbeid og samordning av tjenester til utsatte barn og unge og deres familier gjennom strategisk satsing på barn og unge (2021-2026). Den årlige oppvekstkonferansen tematisere utfordringer og gir gode innspill til tiltak. Et av temaene i 2022 var tidligere nevnte lov om samarbeid mellom velferdstjenestene.

Mange kommuner i Rogaland bruker BTI (Bedre tværfaglig innsats) som modell for å oppdage tidlig, følge opp og fordele ansvar for barn og familier som er særlig sårbare. Stafettlogg brukes for å sikre overganger. Statsforvalteren samarbeider med KoRuS region vest om opplæring og implementering av BTI. Utfordringer er at BTI -arbeidet er organisert tværfaglig og forankret i kommunene ledelse. Flere kommuner er i en fase med omorganisering nettopp for å få gitt helhetlige og gode tjenester og sikre samordning.

Kommuner som har et vertskommunesamarbeid på barnevernområdet har uttrykt behov for at samarbeidet på dette området også får synergieffekt når det gjelder tidlig innsats. Kommunene er ulikt organisert i utgangspunktet. Gjennom skjønnsmidler har vertskommunesamarbeid fått midler til å utarbeide felles plan for arbeid med tidlig innsats og samordning.

Vi har i Rogaland også etablert en samarbeidsarena for velferdsområdene der politiet, Bufetat, KS, NAV, fylkeskommunen, Kriminalomsorgen og BUP-ene deltar. Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge i lys av oppvekstreformen og innsats for å forhindre utenforskap, har vært prioritert.

Statsforvalteren ser til at hensyn til barn og unge ivaretas i temaplaner, kommuneplaner og planstrategi.

Gjennom forsøket med overføring av ressurser fra Husbanken, tematiseres gode boforhold for barn, unge og familier. Dette tas inn som tema knyttet til både areal og samfunnsdel i kommuneplan, samhandling med Husbanken omkring bruk av startlån, og oppmerksomhet på bolig og oppfølging til familier med tiltak fra barnevernet samt ungdom fra institusjon/fosterhjem som skal bosettes i kommunen. I dialog med kommunene ser vi at det er nødvendig å rette oppmerksomhet mot viktigheten av en stabil bosituasjon og gode boforhold.

Statsforvalteren har samarbeid med aktuelle kompetansesentre (RKBU, RVTS, NAPHA, KoRuS) når det gjelder gode og helhetlig tjenester til barn og unge. Det er utarbeidet samarbeidsrutine og plan for arbeidet.

Statsforvalteren informerer og stimulerer gjennom tilskuddsmidler kommunene til å samarbeide med spesialisthelsetjenesten for å få på plass samhandlings- og samarbeidsmodeller for barn, unge og familier med behov for tjenester fra begge nivå.

Statsforvalterens samlede innsats når det gjelder gode og helhetlige tjenester til barn og unge vurderes å ha hatt effekt på hvordan kommunene arbeider videre med dette.

Samlet sett vurderer vi at kommunene har oppmerksomhet på utvikling av gode og helhetlige tjenester til barn og unge og samordning av disse, men at det gjenstår en del arbeid før dette er systematisert i stor nok grad. Vi vurderer at Statsforvalterens samlede innsats gjennom strategisk satsing og en rekke opplæringstiltak, bidrar til at utviklingen går i riktig retning.

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene (fra kapittel 3.2.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene

Inntrykket er at kommunene samlet sett har mye kunnskap om betydningen av samarbeid og samordning og virksomme tiltak, men at økt kompetanse innenfor de ulike satsingene likevel etterspørres i stor grad. Forventninger til kommunene som helhet knyttet til oppvekstreformen/barnevernreformen er et område der det fortsatt er stort behov for både informasjon og kompetanseheving. Det er behov for å tydeliggjøre rollen til barnehage, skole, helsestasjon mv. i reformen. Det samme gjelder lovendring knyttet til samarbeid og barnekoordinator samt plan for forebygging. Det er ett tett samarbeid med KS om dette. Kommunene etterspør også fra statens side en samordning av innsatsene rettet mot barn og unge: Oppvekstreform, laget rundt barnet, kompetanseløft innenfor både helse og utdanning, innsats på rus og psykisk helseområdet er noen eksempler. Når det gjelder læringsnettverk for kommunalt barnevern, har tilbud om kompetanseheving på prosjekt og prosessledelse vært viktig for kommunene. Her har det vært et godt samarbeid med RBK. Etablering av en felles veiledningspraksis til fosterhjem for kommunene i Rogaland er et spennende og utviklingsarbeid.

Statsforvalteren har i 2022 brukt mye tid på lederopplæring og lederutvikling når det gjelder lederne i barnevernet. Dette har vært etterspurt, og lederopplæring har vært den "røde tråden" i barnevernledersamlingene.

Vi ser et behov for at alle tjenester som arbeider med barn og unge har kunnskap om gode oppvekstmiljø inkludert gode boforhold. Dette har vi hatt en grundig gjennomgang av både i barneverntjenesten, overfor NAV, andre tjenester i kommunen og kommunens ledelse. Opplæring i mulighetene som ligger i bruk av startlån til barnefamilier er presentert i ulike sammenhenger, og i møte med barnevernlederne ble viktigheten av barnevernets deltakelse i fora for boligtildeling i kommunen løftet fram. Vi har et godt samarbeid med Husbanken når det gjelder bruk av startlån.

Vi har hatt en rekke opplæringstiltak overfor fagledere og og NAV -ledere når det gjelder barneperspektivet i NAV og viktigheten av at NAV samarbeider med andre instanser i kommunen. Det er en utfordring at NAV ofte blir utelatt i utviklingsarbeid på barn og ungefeltet, noe Statsforvalteren i sine møter med kommunene minner dem om.

Kommunene i Rogaland etterspør evidensbaserte metoder og tiltak overfor barn og unge på ulike nivå, og her har vi tett samarbeid med kompetansesentrene. For de unge som har størst utfordringer er kunnskap om, og mulighet for, å komme i gang med FACT ung og MST Can etterspurt.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Vi er inne i det andre året av "Husbank-forsøket". Nasjonal strategi for boligpolitikken. "Alle trenger et trygt hjem" er styrende for arbeidet og innsatsen er rettet mot alle kommunene i Rogaland. I møte med kommunene har vi tatt utgangspunkt i de boligsosiale suksessfaktorene Organisering og samordning, forankring og eierskap, overordnet strategi, kompetanse, økonomiske ressurser og brukervedvirkning samt FNs bærekraftsmål.

Vi har hatt møter med alle kommuner i Rogaland, en eller flere ganger, med et mål om at god informasjon og helhetlig råd og veiledning bidrar til et mer effektivt og målrettet arbeid i kommunene.

Vi har vært opptatt av å finne nye arbeidsmetoder innenfor det boligsosiale feltet, spesielt der bolig og tjenester ses i sammenheng. Vi kan framheve flere prosjekt der statsforvalteren og Husbanken har hatt et godt samarbeid om nye løsninger og arbeidsmetoder. Husbankens tilskudd til utleieboliger og tilskudd til kommunalt rusarbeid, har gjort det mulig å etablere nye boligløsninger til ROP-gruppen i en av fylkets største kommuner. Et langvarig samarbeid og forskningsprosjekt som involverer en annen av fylkets kommuner, Snøhetta, Husbanken og statsforvalter har bidratt til utvikling av boligløsninger for ROP - gruppen som vil være anvendbar i alle kommuner fordi materiell og utforming er tilpasset ulike type tomter. Også her kombinerte vi tilskudd til kommunalt rusarbeid og Husbanken tilskudd til utleieboliger.

I tråd med strategien har vi i vår råd og veiledning til kommunene vist til at startlån kan gi muligheten for at varige vanskeligstilte kan eie egen bolig. Vi ser at kommunen har økt sitt opptak av startlån og at en større andel har gått til barnefamilier (se. pkt 3.2.1.2.1.1).

Gjennom vår kontakt med kommunene der vi har deltatt med en faglig bredde, har vi opplevd at kommunen har kommet fram til bedre løsninger for personer med nedsatt funksjonsevne. Internt hos Statsforvalteren har vi på tvers av avdelingene samarbeidet om fagdager med tema knyttet til CRPD, barnevern og plan. På denne måten har vi nådd ut til flere og bredere grupper. Vi er representert i en arbeidsgruppe hos Rogaland Fylkeskommune for å utarbeide en veileder for planlegging, der boligsosiale hensyn i plan har vært vårt bidrag.

Statsforvalteren har etablert en tverrfaglig arbeidsgruppe bestående av alle relevante fagområder i embetet. Dette gjør at vi raskt fanger opp og blir koblet på andre relevante fagfelt, som bidrar til en mer helhetlig og

effektiv oppgaveløsning. På kommunemøtene har vi deltatt med fagkompetanse fra de fagfeltene som har vært aktuelle i de enkelte kommunene.

Etableringen av arbeidsgruppen har resultert i deltakelse på fagdag for barnevernledere med innlegg om bolig for å ivareta barn og barnefamilier i sårbare situasjoner. I etterkant ble temaet godt evaluert og bolig tas nå inn i læringsnettverkene kommunene har på barnevernsområdet.

Vi har hatt oppmerksomhet på bruk av startlån til familier med tiltak fra barnevernet, til ungdom som flytter ut av institusjon/fosterhjem og i arbeidet med å rekruttere fosterhjem i slekt og nettverk. Kommunene erfarer at de mister aktuelle fosterhjem fordi størrelsen på boligen er for liten. Startlån er da en mulighet.

Lovkrav om Plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker ble innført 1.1.2022. Målet med planen er å få til en helhetlig og samordnet innsats for overfor barn og unge der tiltak prioriteres både på generelt forebyggende nivå og i mer spesifikk innsats gjennom selektiv og indikativ forebygging.

Statsforvalteren har et veilednings- og oppfølgingsansvar overfor kommunenes arbeid med planen. I dette arbeidet er det også fokus på bolig og bomiljø som tema.

Statsforvalteren i Rogaland har nylig avsluttet prosjektet «Mer velferd med bolig for velferd?» (2018-2022). Prosjektet har vært et samarbeid mellom Statsforvalterne i Rogaland og Vestland, KS, brukerorganisasjoner, fem kommuner og regional stat. Målet har vært å se på endring i arbeidsprosesser og metoder når det gjelder innsats rettet mot barnefamilier og personer med rus og psykiske lidelser samt behov for kompetansehevede tiltak.

For Rogaland sin del har prosjektet ført til viktige endringer.

Her er noen eksempler

- Revitalisering av samarbeidsrutiner mellom Kriminalomsorg og kommuner for å sikre bolig og oppfølgingstjenester ved løslatelse fra fengsel.
- Kommuner og helseforetak har etablert

arenaer der man forsøker å finne løsninger i de mest kompliserte sakene.

- Politiet har etablert SLT+ i aktuelle kommuner i Rogaland og politiet har fått på plass en egen ROP- gruppe.

· Det er identifisert behov for helsekartlegging av personer som kommer til Norge ved gjenforening. I dag fanges ikke alvorlig helseproblematikk opp tidlig nok. Dette er meldt til IMDI og UDI

- Ny organisering på det boligsosiale feltet- «En dør inn»

- Opplæringspakke knyttet til taushetspliktbestemmelsen og samtykkekompetanse

· Ny arbeidsmetode knyttet til brukerinvolvering på individnivå og arbeid med Brukerstemmen i Vest - brukervedvirkning på systemnivå. Det er utarbeidet en egen rapport for prosjektet.

Statsforvalteren har et godt samarbeid med namsmannen og kommunene knyttet til målet om å hindre utkastelser. Det er sentralt at kommunene har

tilstrekkelig kapasitet til å gi økonomisk rådgivning. Det har vært arrangert både samlinger og nettverk på området. Politiet melder i samarbeidsfora om økning i selvmord der gjeldsproblematikk har vært sentralt. Kapasitet og tidlig innsats for å hindre utkastelser og ha tilbud om gjeldsrådgivning er derfor viktig i det selvmordsforebyggende arbeidet hos statsforvalteren.

Vi har prioritert barneperspektivet i NAV i samarbeid med NAV fylke, og det tydeliggjøres overfor NAV-kontorene at familiens bosted og betydning for barnas oppvekstvilkår må kartlegges. Det må etableres et samarbeid med andre aktører i kommunen der dette er aktuelt.

Det er lite doktorgradsarbeid på det boligsosiale feltet. Samarbeid mellom statsforvalteren og Universitetet i Stavanger har resultert i en phd på boligvelferd. Stillingen vil bli besatt fra våren 2023.

Med utgangspunkt i de samlede resultatene, er det Statsforvalteren sin vurdering at vi er nærmere delmålet om en mer helhetlig og effektiv måloppnåelse. Det jobbes mer og bredere tverrfaglig, og bolig er relevant på en mer helhetlig måte.

Det er alltid vanskelig å si helt entydig i hvor stor grad kommunenes endring mot å tenke mer helhetlig og tverrfaglig på det boligsosiale feltet er et resultat av Statsforvalteren sin innsats eller andre faktorer. Samtidig har vi klare tilbakemeldinger fra kommuner på at en målrettet og samordnet innsats fra aktørene fører til økt kompetanse, nye boligløsninger og bedre oppfølgingstjenester med høyere grad av medvirkning.

Vi vet er at flere kommuner har sett på organiseringen av det boligsosiale arbeidet i sin kommune, at flere kommuner har bedt om mer startlån i løpet av året, og at noen kommuner har funnet nye løsninger når det gjelder boliger for personer med nedsatt funksjonsevne. Dette har skjedd etter at Statsforvalteren har hatt møte med kommunene om dette. Tilbakemeldingene fra kommunene etter de tverrfaglige fagdage vi har arrangert, har vært at disse har vært nyttige for dem.

Alle trenger et trygt hjem (2021 - 2024) (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene.

Pkt ses i sammenheng med pkt 3.1.2.2

Statsforvalteren i Rogaland fikk fra 1.9.2021 overført medarbeidere fra Husbanken. Dette har bidratt til økt kompetanse og kapasitet i arbeidet med målgruppene. Vi har i 2022 gjennomført møter med alle kommuner der innsatsen rettet mot målgruppene i strategien står sentralt, i tillegg til hvordan det boligsosiale arbeidet er organisert, med utgangspunkt i de boligsosiale suksessfaktorene. Dette gir oss en systematikk og struktur som bidrar til at vi i større grad ser likheter og forskjeller mellom kommunene og får identifisert tema/områder der det er behov for kompetanseheving.

Avdelingene hos Statsforvalteren med aktuell kompetanse er involvert i planlegging og deltakelse i kommunemøtene. Dette gjelder planarbeid, kommuneøkonomi, bosetting og integrering, barn/unge/oppvekst og barnevern, CRPD prosjektet, sosiale tjenester, rus og psykisk helse. I etterkant av møtene er informasjon og kunnskap samlet og systematisert.

Utfordringsbildet i kommunene er ulikt når det gjelder de prioriterte målgruppene. Felles er en økning av bostedsløse og bruk av midlertidig bolig. Økningen viser mest igjen for ROP gruppen, men det er også en økning når det gjelder barnefamilier og bostedsløshet. Dette knytter seg først og fremst til situasjonen med økt mottak av flyktninger og presset det medfører på boligmarkedet. Utviklingen er bekymringsfull særlig i de største kommune, men og mellomstore kommuner rapportere om utfordring både knyttet til bosetting av flyktninger, men også målgruppene i strategien. Innstramning i Husbankens tilskuddsordninger (tilskudd til utleieboliger) forverrer situasjonen, særlig for ROP gruppen.

Statsforvalteren har gjennom deltakelse i et treårig prosjekt «Mer velferd med bolig for velferd» hatt mye oppmerksomhet på bolig til barnefamilier. Dette har gitt oss nyttig erfaring og ført til etablering av nye arbeidsmetoder som har vært nyttig i dialogen med alle kommuner i fylket. Konkret ser en også en økning i opptak og utbetaling av startlån for perioden 2021/2022, hvorav andelen som ble utbetalt til barnefamilier har økt fra 57,3% til 61,3%. Økning i bruk av startlån til barnefamilier er et mål i strategien.

Den positive utviklingen ser vi i sammenheng med vår rolle og har grunn til å tro at vår veiledning har bidratt til kommunens økte søkelys på dette.

Endringer i Husbankens tilskuddsordninger og forutsigbarhet for kommunen vil ha innflytelse på konkrete effekter av «Husbankforsøket» og den samlede innsatsen mot kommunene. Kommunenes økonomiske handlingsrom vil også endres i 2023, noe som vil kunne påvirke samarbeidet om de tre innsatsområdene i strategien når det gjelder nye boligprosjekter.

Når det gjelder tjenesteutvikling for de de prioriterte gruppen i strategien arbeides som vist godt og helhetlig.

Flere kommuner i Rogaland har vært pilotkommuner i implementering av FN's rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Vi har deltatt i Statsforvalterens interne arbeidsgruppe i dette arbeidet og det har vært en fin anledning til å fremme CRPD og se dette arbeidet i sammenheng med våre satsingsområder og målgrupper i dialogen med kommunene.

Statsforvalteren i Rogaland har i en årrekke gitt råd og veiledning og bidratt til erfaringsdeling innenfor gjeldende boligsosiale strategier. Forsøksperioden og tilføring av ressurser fra Husbanken har styrket den helhetlige råd og veiledning ut mot kommunene og økt den interne kompetansen og samordningen omkring det boligsosiale feltet.

Vi mener at dialogen med kommunene har ført til mer tverrfaglig arbeid omkring utarbeidelse av boligsosiale handlingsplaner og bruk av boligsosiale

virkemidler på en helhetlig måte.

Vi har fortsatt et utviklingspotensialet internt, i enda større grad å samordne og målrette innsatsen inn mot kommunenes behov på tvers av fagfelt, men vi er på god vei.

Vi har etablert faste samarbeidsmøter med Husbanken og opplever vi har et godt samarbeid både om enkeltsaker, felles fagdager og på overordnet nivå. I tillegg til at informasjon fra Husbanken brukes aktivt i møtene med kommunene.

Statsforvalteren har i forbindelse med husbankforsøket etablert en lokal referansegruppe, der ulike statlige aktører - deriblant Universitet i Stavanger, kommuner, regional stat, kompetansesenter og relevante bruker- og pårørendeorganisasjoner deltar. Disse har gitt gode innspill om hvordan vi kan ivareta et helhetlig og effektivt boligsosialt arbeid ut mot kommunene. Et tiltak i forlengelser av referansegruppen er etablering av Brukerstemmen i vest og arbeid med å etablere arenaer der brukerorganisasjoner på tvers av målgruppene i strategien får bygget opp tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Målet er å i større grad få til brukermedvirkning på systemnivå i alle kommuner. Mangel på brukermedvirkning på systemnivå både i tjenesteutvikling og utvikling av nye boliger er en felles utfordring for kommunene.

Strammere økonomiske rammer både hos Statsforvalter og kommunene utfordrer oss i å nå ut med gode metoder og arenaer for opplæring. For å sikre effektiv og god kompetanseheving omkring viktige tema som kommunen etterspør hadde nasjonale opplæringspakker vært kjærkomment. Nasjonale opplæringspakker / filmer som kan gjenbrukes ville vært nyttig både økonomisk og miljøvennlig og vil bidra en bred, effektiv og felles kompetanseheving. Den nye Loven om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet er et eksempel på tema som kan ivaretas gjennom en digital opplæringspakke.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Statsforvalteren i Rogaland har hatt jevnlig kontakt med statlig tilsynsmyndigheter og kontrollutvalgssekretariatene i fylket. Det årlige samordningsmøtet er gjennomført. Det har vært dialog og tilpasninger av tilsynsaktivitet. Tilsynskalenderen har blitt brukt i forbindelse med samordningen. Vi oversendte informasjonsbrev til kommunene og fylkeskommunen om statlige tilsyn før årsskiftet. Vi viste til nasjonal tilsynskalender og informerte om temaene for tilsyn fra de forskjellige statlige tilsynene. Ved kommunebesøkene vi har gjennomført i år har vi informert om tilsynskalenderen og vår samordning med kontrollutvalgenes kontroller.

Vi har utviklet eget elektronisk evalueringsskjema som sendes ut til kommunene etter de fleste av våre tilsyn, hvor ulike sider og kommunens erfaringer har blitt undersøkt nærmere.

Vi har gjennomført en tilsynskonferanse, der Kommunal- og distriktsdepartementet presenterte sin veileder om reglene i kommuneloven kapittel 25 om internkontroll. I konferansen var også noen kommuner bedt om å holde innlegg om sine erfaringer fra tilsyn.

Det er blitt gjennomført to tilsynslunsjer internt i embetet, hvor vi har informert internt om ulike former for tilsyn og kontrollvirksomhet, i tillegg til at vi har sett igjennom endringer i tilsynskalenderen.

Vi har et tilsynslag i embetet som gjennomfører månedlige møter hvor vi deler erfaringer fra tilsyn, evalueringer og i fellesskap arrangerer tilsynslunsjer og tilsynskonferanse. Tilsynslaget er leder av tilsynskoordinator og består av representanter fra samtlige fagavdelinger. Utdanningsavdelingen og Helse-, sosial- og barnevernsavdelingen er våre tyngste fagavdelinger og de har begge to representanter i tilsynslaget. Tilsynskoordinator har deltatt i det nasjonale tilsynsnettverket som også holder månedlige møter.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Statsforvalteren i Rogaland har etablert et eget tilsynslag, med representanter fra fagavdelingene. Det er en egen tilsynskoordinator som samordner arbeidet, internt og eksternt. Tilsyn er også på dagsorden i ledergruppen.

Planlagt tilsyn i embetet blir samordnet. Vi har over flere år hatt samordningsmøte med statlig tilsynsetater og kontrollutvalgssekretariatene. Effekten av dette synes å være god. Vi opplever ikke at kommunene har gitt uttrykk om for stor tilsynsbelastning.

Tilsynsbelastningen blir tilpasset kommunene, og det har ikke vært behov for større justeringer i 2022. Enkelte tilsyn kan nok oppleves som tidkrevende, men vi gir informasjon og har god dialog med kommunen både i forkant og etter tilsynene. Vår erfaring er at kommunen opplever tilsynene som nyttige og at de gir læring.

Vi opplever at vi har en god dialog med kommunen og andre tilsynsmyndigheter som gjør at terskelen er lav for å ta kontakt, dersom det skulle oppstå behov for å gjøre endringer.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Vi har over flere år hatt god dialog med øvrige statlige tilsynsmyndigheter og kontrollutvalgssekretariatslederne i Rogaland. Vi har årlige møter for samordning av tilsyn og vi tar hensyn til kontrollene kommunen selv planlegger. Fagavdelingen holder seg oppdatert på aktuelle forvaltningsrevisjonsrapporter og vi vurderer å utsetter egen tilsyn der det nylig er gjennomført forvaltningsrevisjoner, dersom forvaltningsrevisjonen sammenfaller med planlagt revisjonstema, og kommunen skal i gang med oppfølging av forvaltningsrevisjonen.

Etter at vi har hatt samordningsmøte med statlige tilsyn og kontrollutvalgssekretariatslederne oversender vi brev til kommunene og fylkeskommunen med informasjon om team for plaget tilsyn og lenke til Tilsynskalenderen. Vi ber om tilbakemelding på denne fra kommunen. Når det kommer til varsling av tilsyn og dialog med kommunen blir dette ivare tatt fra fagavdelingen og det er viktig for Statsforvalteren at vi ved våre tilsyn har tidlig og god dialog med kommune. Informasjonsmøter i forkant av åpningsmøtene blir gjennomført på flere av fagområdene våre. Vi inviterer også kommunen hvor vi har hatt tilsyn til å gi tilbakemelding ved å evaluere tilsynet. Kommuner hvor vi har ført tilsyn blir også invitert til å gi sin oss tilbakemelding når vi arrangerer Tilsynskonferanser. Ved Tilsynskonferansen bidrar også øvrige statlige tilsyn og kontrollutvalget med faglige innspill og vi er takknemlige for at KDD har deltatt og holdt gode faglige innlegg.

Grunnet god dialog med kontrollutvalgene i forkant av at vi utarbeider tilsynskalenderen blir det sjelden behov for ytterligere dialog. Når tilsynet varsles vil fagavdelingen alltid være i dialog med kommunen for å planlegge gjennomføringen av tilsynet og ved denne dialogen blir det tatt hensyn som ivaretar kommune.

Vi erfarer godt og konstruktivt samarbeid om tilsyn i Rogaland.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Helse,- sosial- og barnevernsområdet

I Statens helsetilsyns veiledere for planlagt og hendelsesbasert tilsyn står læring og forbedring av kommunenes tjenester sentralt, jf. Helsetilsynets policydokument.

Ved valg av behandlingsmåte og tema i tilsynssaker, vil tilsynets formål være førende for valg av metode i videre tilsynsmessig oppfølging. Vi følger også opp kommunene etter å ha konkludert med lovbrudd i tilsynssaker, inntil vi mener at kommunen har tatt de skritt som er nødvendige for å håndtere en lignende sak eller situasjon i fremtiden.

I systemrevisjoner, skal vi også fokusere på forbedring av pasientsikkerheten eller forbedring av tjenestetilbudet på andre fagfelt. Vi skal også følge opp kommunen så lenge det er behov for det etter at lovbrudd er påvist og systemrevisjonen er gjennomført. Behovet anses å være til stede inntil kommunen har endret og implementert ny praksis.

Vi har i flere fora kommunisert til kommunene våre forventninger til hvordan kommunene skal jobbe med forbedring etter tilsyn, og deres ansvar for internkontroll og kvalitetsarbeid.

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Statsforvalteren i Rogaland har en intern klimagruppe som arbeider med konkrete målsetninger for eksternt og internt klimaarbeid. Gruppen koordineres av klimarådgiver. Hensikten med gruppa er å bidra til økt fokus på klimaomstilling internt hos Statsforvalteren i Rogaland, men også å bidra til raskt og effektiv omstilling av Rogaland som region. Kommunene er derfor en av hovedmålgruppene.

Arealbruk er et av de mest virkningsfulle områdene vi kan arbeide med klima på. Dette er et relevant tema for plan, helse, landbruk, beredskap og natur. Vi benytter Statlige planretningslinjer, nasjonale føringer og vedtak, Klimaloven og veiledere til grunn for våre uttaler, spesielt i overordnet planverk.

Statsforvalteren i Rogaland bidrar også inn i planarbeidet med fylkeskommunen sin egen klimaomstillingsplan, Regionalplan for klimaomstilling.

Vi mener at utviklingen i stor grad går rett vei, og vi ser i dag en helt annen tilnærming til klimaarbeid i regionen. Likevel er det utfordringer, spesielt med at utviklingen ikke går raskt nok. Vi håper vårt bidrag vil øke tempoet i en helt nødvendig omstilling.

Vi håper og tror at vårt bidrag bidrar til økt fokus på klima i kommunenes planarbeid, og at vi har påvirket til at kommunene selv utarbeider egne klima- og miljøplaner. Vi mener også at vår innsats kan tilskrives økt klimafokus i kommunale vedtak, som for eksempel reguleringsplaner som har et større fokus på klima- og miljø, blant annet gjennom artikler på nettsidene og arrangementer som bærekraftsuka og webinarer i løpet av året.

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp

Statlige forventninger er kommunisert til kommunene gjennom uttaler til kommuneplaner, klima- og miljøplaner- og annet overordnet planverk, og i reguleringsplaner og områdeplaner der det er relevant. Vi opplyser også om føringer og forventninger i planoppstartsvarsler og i planprogram som ligger

på høring. Dette for å gi kommunene et bedre utgangspunkt for å innarbeide tematikken i sine planer, og for å ha klima- og miljø som tema i medvirkningsprosesser.

I Rogaland er det en utfordring at en del kommuner har svært utdaterte klima- og miljøplaner, eller ønsker at klima- og miljø som tema skal dekket av kommuneplanens samfunnsdel. Samtidig har vi mange spennende og gode prosjekter som nylig er satt i gang, blant annet en interkommunal klimaplan for 4 av regionens kommuner.

De fleste kommunene i Rogaland har i dag ikke tilfredsstillende målsetninger om reduksjon i klimagassutslipp som samsvarer med klimalovens målsetning innen 2030.

Kommunene som har konkrete planer med handlingsdeler erfarer vi at er flinke til å følge disse opp. Det er likevel en stor forskjell mellom store og små kommuner.

Kommunene har integrert klimatilpassing i planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene har integrert klimatilpassing i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing.

Kommunene er stort sett opptatt av klimatilpassing, særlig på høyere plannivå. Vi har veiledet i tråd med SPR-klima i alle våre uttalelser til kommuneplaner i 2022. Det gjelder spesielt forventet økning av nedbør og flom, og bruk av naturbaserte løsninger for klimatilpassing. Vi opplever at dette er tema de fleste kommunene er opptatt av i dag, men som de og ikke har nok ressurser og kompetanse på. I flere av våre uttalelser til kommuneplan har vi nevnt klimaprofilen, og den er innarbeidet i revisjonen av FylkesROS og er grunnlag for våre vurderinger.

Statsforvalteren deltar i et kartsamarbeid i fylket; Temakart-Rogaland, der vi har tilrettelagt kart som kommunene kan bruke i sitt planarbeid. Der har vi samla tilgjengelige kart om "karbonrike areal" og om "flom og fordroyning", som vi ber kommunene bruke i sin overordnede planlegging inntil bedre kart er tilgjengelig.

Både klimaprofilene, informasjon ifra NVE, og fylkeskommunen sitt kunnskapsgrunnlag ifm. regionalplan for klimatilpassing ligger til grunn for kommunene sitt arbeid med klimatilpassing. Vi opplever at klimaendringene kommunene er opptatt av er samanfallede med de i klimaprofilen. Vi ser fram til at de blir oppdatert i tråd med ny klimakunnskap, og gjerne mer lokalt enn på fylkesnivå.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Oppfølging etter evaluering av hendelser

Vi har gjennomført en omfattende egevaluering av koronapandemien med en rekke forslag til tiltak som blir behandlet av kriseledelsen/lederguppen.

Drivstofforsyning

Vi har hatt møte med kommunene, nødetatene og de som har ansvar for drift av vegene for å få innspill til samfunnskritiske brukere som har behov for drivstoff. Vi samlet samlet inn, samordnet og sendt NFD en oversikt over samfunnskritiske brukere som bør prioriteres mht. drivstofforsyning.

Rekvisisjon av kjøretøy

Statsforvalteren har en rolle i Forsvarets rekvisisjonssystem. Vi har kvalitetssikret Forsvarets forslag til rekvisisjoner for å sikre at det ikke er konflikt med andre samfunnskritiske virksomheter som har behov for kjøretøy.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen

Som følge av utviklingen i den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa har det i 2022 vært regelmessige møter mellom HV-08, Sør-Vest politidistrikt og Statsforvalteren for å etablere et felles situasjonsbilde og utvikle samarbeidet generelt. Vi har også deltatt i høygraderte VTC møter med DSB, FOH, de hemmelige tjenestene og andre direktorater fra HV-08 sin lokasjon i Vatneleiren.

Det har vært stor trafikk på Statsforvalterens sine graderte IKT-plattformer og økt aktivitet ifm. anmodning om sikkerhetsklarering og autorisering av klarerte kommunedirektører/rådmenn og medlemmer av fylkesberedskapsrådet.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Miljøvern

Måloppnåelsen innen forurensingstilsyn i 2022 vurderes som svært god med hensyn til både kvalitet og antall gjennomførte tilsyn. Miljøvernavdelingen har samlet sett god tilsynskompetanse, med fire personer som jobber i stor grad med tilsyn, i tillegg deltar saksbehandlerne for virksomhetene. Vi deltar i nasjonal tilsynsgruppe, og har god erfaring med å samordne oss med andre embeter.

Vår miljøjurist ivaretar juridisk kvalitetssikring hvor det er nødvendig.

Landbruk

Vi legger stor vekt på vår rolle som kompetansesenter, først og fremst for kommunene. Det skjer gjennom kurs, seminar, webinar, fagsamling og aktiv bruk av nettsidene til å legge ut aktuelle fagsaker. Vi prøver også å være tilgjengelige for kommunene for avklaring av faglige spørsmål. Vi mener vi gjør en god jobb med å holde kommunene faglig oppdatert på ulike ordninger.

Gjennom forvaltningskontrollene får vi gjort en grundig gjennomgang av kommunenes saksbehandling når det gjelder ulike tilskuddsordninger. Etter vår vurdering har kommunene på plass en form for internkontroll, dog av varierende kvalitet. Utfordringen i kommunene er å etterleve de interne rutineene. Det hjelper lite å ha et godt system og gode beskrivelser av rutineene dersom det ikke blir fulgt opp i det praktiske arbeidet med saksbehandlingen. Vi ser stadig forbedringspunkter i vår måte å gjennomføre forvaltningskontroller på. Vi prøver å ha fokus på at forvaltningskontrollen skal være en arena for læring, der målet er at kommunene etter kontrollen endrer praksis der vi påpeker feil.

Hovedutfordringen, slik vi ser det, er at kommunene har ulik praksis når det gjelder reaksjoner på feilopplysninger gitt i søknader, vurdering av vanlig jordbruksproduksjon og avkorting ved brudd på annet regelverk. Vi ser også at saksbehandlingen i disse sakene ofte er mangelfull.

Vår vurdering er at vi i stor grad når delmålene, men vi ser at det på noen områder fortsatt er en vei å gå. Ser vi utviklingen over år, så ser vi en klar forbedring, og det kan tilskrives SF sin innsats. Gjennom vår funksjon som kompetansesenter har vi hatt fokus på internkontroll og saksbehandlingsrutiner, og har hatt dette som gjennomgående tema på våre treffpunkt med kommunene. Men dette er kontinuerlig arbeid som vi stadig må ha fokus på.

Samlinger (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

Vi har gjennomført to tilsyn etter integreringsloven i løpet av 2022, i kommunene Karmøy og Klepp. Selv om revidert oppdragsbrev i juni redusert kravet til minimum ett tilsyn, var kommet såpass langt i det forberedende arbeidet med vårt andre tilsyn, at vi valgte å gjennomføre dette også.

Forberedende arbeid inkludert risikovurdering, prosess og resultat blir beskrevet nedenfor. Som et generelt risikomoment som gjelder alle kommuner, er at integreringsloven er ny og krever reell omlegging i introduksjonsordningen i den enkelte kommune. Det vil kunne være en risiko for at kommunene fastholder praksis som er etablert i løpet av tiden for introduksjonsloven.

Karmøy

Valg av denne kommunen skjedde på bakgrunn av politisk vedtak om omdisponering av ressurser fra opplæringssektor til helse- og velferdssektor ved Nav. Vedtaket medførte til dels store kutt i timetilbudet som gis til deltakere i voksenopplæringen, som i stor grad også er deltakere i et introduksjonsprogram. Denne omleggingen medførte oppslag i media, og også klagesaker til oss i 2020-2021.

Kommunen er relativt stor med mange flyktninger. Registrering i NIR, tall fra IMDi statistikk og informasjon fra datavarehuset, ga oss ytterligere kunnskapsgrunnlag.

Vi gjennomførte stedlig tilsyn med gjennomføring i vår. Kommunen fikk endelig rapport før sommerferien, med vedtak om 3 pålegg og 5 korreksjonspunkter. Utfordringen til kommunen har vært å kartlegge deltakerne i tilstrekkelig grad til å fastsette sluttmaal og norskmål i henhold til §§ 13 og 31 i integreringsloven. Sluttmaalene har heller ikke vært konkrete, og begrunnelsen for innholdet i vedtakene har ikke vært tilstrekkelige, jf. forvaltningslovens krav.

VI har lukket og kommunen har dokumentert nye rutiner som er i praktisk bruk.

Klepp

Vi har gjennom en god del år hatt svært få henvendelser fra kommunen, og ingen klagesaker. Vi har lagt til grunn at dette hovedsakelig skyldes at Klepp har inngått vertskommunesamarbeid med en nabokommune, både når det gjelder ansvaret rundt introduksjonsordningen, flyktningarbeidet og for voksenopplæringen. Kommunen har fortsatt ansvaret for bosatte deltakere, kan slike samarbeid på sikt medføre at bostedskommunen får mindre kompetanse og oversikt over tilbudet som faktisk gis.

Tilsynet ble til dels gjennomført skriftlig, men vi valgte å avholde ett intervju og stedlig tilbakemeldingsmøte hvor vi la frem foreløpig rapport. På dette møtet var det god deltakelse både fra Klepp og vertskommunen, og også denne kommunens tjenester ble satt indirekte satt under lupen.

Kommunen fikk 3 pålegg med totalt 8 korreksjonspunkter. Utfordringen til kommunen har til dels vært de samme som i Karmøy, men at det i enda større grad mangler tilstrekkelig kartlegging av deltakernes formelle og reelle kompetanse. Dette har medført uklare sluttmaal og norskmål, og et generelt innhold i integrerings-/norskplanen. De vedtatte programmene og planene er dermed heller ikke begrunnet i tilstrekkelig grad.

Endelig tilsynsrapport med sendt ut før jul, med lukningsfrist i slutten av mars 2023.

Begge rapportene er tidligere sendt i til IMDi som kopimottaker.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Statsforvalteren hadde et økt sakstilfang i 2022 (486) sammenlignet med 2021 (423). Dette er en prosentvis økning på i underkant av 15 %. Sakstilfanget fra våre kommuner har vært noe økende sammenlignet med i 2021, mens vi har hatt en stor økning settesaker (116 saker inn i 2022 sammenlignet med 69 saker i 2021). Vi hadde fristoverskridelse i 3 prosentpoeng mindre av sakene sammenlignet med 2021 (oppnådd andel 66 % i 2022 mot 63 % i 2021). Også i 2022 hadde Statsforvalteren utfordringer med bemanningssituasjonen, primært på grunn av opplæring av nyansatte medarbeider. Dette gjorde det vanskelig å holde fristene i alle saker. Vi har likevel oppnådd bedre resultat på dette punktet enn i 2021, noe som er en god utvikling.

Gjennomsnittlig behandlingstid på byggesaker har gått noe ned, samtidig som antall saker vi har ferdigbehandlet har økt betraktelig (453 saker i 2022 mot 401 i 2021 og 403 i 2020).

Se for øvrig rapportering under punkt 7.3.6.4.1.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-34 %	66 %	453	298

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Statsforvalteren har fått på plass gode rutiner for å fange opp saker der det er gitt utsatt iverksetting. Blant tiltakene vi har gjort er at saksbehandlere ukentlig går gjennom nye saker og undersøker blant annet om det er gitt utsatt iverksetting. Det er gitt føringer til kommunene i Rogaland om å opplyse at det er gitt utsatt iverksetting i oversendelses brevet. Dette tiltaket fungerer godt. Imidlertid er de fleste saker der det er gitt utsatt iverksetting, settesaker, og disse hadde vi en betydelig økning av i 2022. Fristoverskridelse skyldes i hovedsak økt saksmengde og etterslep fra 2021. Rutinene som er satt i verk i 2022 har resultater og forventes å ha god effekt for kravet om saksbehandlingstid i 2023.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-84 %	16 %	49	8

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi ferdigbehandlet en slik sak i 2022, og denne ble ikke behandlet innen fristen. Dette er et resultat av den tidligere omtalte restansenedbyggingen. Vi har gjort tiltak for 2023 ved å utvide gruppen som arbeider med ekspropriasjonssaker.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %	0 %	1	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Ingen saker i 2022.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %	0 %	0	0

Forurensningstilsyn: Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket

Vi har i 2022 gått 99 tilsyn (totalt 164 anlegg), med et lite avvik på gebyrinntekt. Effekten av vårt arbeid i 2022 er at vi har redusert faren for utslipp fra mange bedrifter, kommunale anlegg og store anleggsarbeider, samt økt overlevelse av krav i bl.a. internkontrollforskriften.

Vi har benyttet pålegg og tvangsmulkt der dette var relevant, men har ikke anmeldt virksomheter på bakgrunn av tilsyn i 2022.

Tilsynsgruppen bruker gjentatte tilsyn på samme bedrift når det er avdekket alvorlige avvik som ikke lukkes.

Det var noe redusert aktivitet i starten av 2022 grunnet pandemien, men vi har deltatt på samtlige tilsynsaksjoner med god effekt. Tilsyn med kunstgressbaner er gjennomført med 12 kommuner, samt fulgt opp med brevkontroll til ca. 50 idrettslag.

Det er sendt brev for å kartlegge virksomheter som driver med produksjon av metallkonstruksjoner og deler (22 virksomheter i Rogaland med næringskode 25.110) og metallbearbeidende virksomhet (46 virksomheter med næringskode 25.620). Dette gir økt kunnskap om ulike bedrifter og sannsynlighet for at risikobasert tilsyn treffer.

Vi har gjennomført lokale aksjoner på avfallsanlegg og på oljeutskillere. Effekten av den lokale aksjonen på oljeutskillere er økt bevissthet til utslippet som går via oljeutskillere, og bedret overlevelse av internkontrollforskriften.

Interne- og eksterne tips følges ofte opp med tilsyn.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Produksjonstilskudd

Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning er noe vi jobber kontinuerlig med gjennom egen saksbehandling og gjennom kompetanseheving i kommunene. Vi har flere erfarne medarbeidere på området med ulik fagkompetanse, og har i tillegg god tilgang på bistand fra jurist.

I 2022 har vi behandlet 22 søknader om dispensasjon fra forskriften. Vi ga dispensasjon i tre av sakene: En sak som gjaldt dispensasjon fra krav om beitetid på grunn av vedtak om sanering fra Mattilsynet, en sak som gjaldt etterregistrering av avløserutgifter på grunn av dødsfall, og en sak som gjaldt manglende ekstrautbetalingen til livkylling fordi foretaket ikke hadde ført opp dyra i kode 185. Vi har fått inn ytterligere to søknader om dispensasjon fra søknadsfristen fordi livkylling ikke var ført i kode 185 og foretaket dermed ikke fikk ekstrautbetalingen, men disse rakk vi ikke å behandle før årsskiftet. Seks av avslagene ble påklaget og sendt direktoratet. I fire av de oversendte klagen opprettholdt direktoratet vårt vedtak, de andre to sakene ligger fortsatt til behandling i direktoratet.

Vi har fått åtte klager på kommunens vedtak om utbetaling tilskudd i 2022. Vi opprettholdt kommunens vedtak i sju av sakene, men ga klager medhold i en sak som gjaldt ekstrautbetalingen og skyldtes teknisk feil i systemet.

Vi følger med på hva kommunen gjør i saker hvor forvaltningen har mottatt dokumenter om dårlig dyrevelferd fra Mattilsynet, eller saker hvor vi vet det har vært inngrep i kulturlandskapet eller hvor annet regelverk for jordbruksdrift er brutt. Ved utbetaling av tilskudd vurderer vi overprøving av saker hvor kommunen ikke har fulgt opp regelverksbrudd. I 2022 overprøvde vi kommunen i to saker og fattet nytt vedtak selv – en dyrevelferdssak og en sak med brudd på annet miljøregelverk hvor kommunen ikke hadde fattet vedtak om avslag/avkorting. En av sakene er påklaget og er sendt direktoratet for klagebehandling. I tillegg opphevet vi to vedtak og sendte saken tilbake til kommunen, blant annet fordi kommunen ikke hadde vurdert om drifta var vanlig jordbruksproduksjon selv om Mattilsynet hadde sendt over dokumentasjon på gjentatte brudd på dyrevelferdsregelverket.

Vi legger stor vekt på å være tilgjengelig for kommunen via telefon og e-post, og gi raske og gode svar. Kommunene bruker oss mye og dette er en oppgave som krever en del ressurser. Vi får stort sett gode tilbakemeldinger fra kommunene på at de får hjelp fra oss når de trenger det.

Gjennom forvaltningskontrollene og kontakt med kommunene ellers ser vi hva kommunen trenger mer kompetanse på. I 2022 hadde vi PT-relaterte tema på fagsamling med kommunal landbruksforvaltning i mai, egen tilskuddssamling for kommunene i september, og innlegg på dialogmøte med kommunal landbruksforvaltning i november. Tema har blant annet vært avkorting etter ny § 4 i PT-forskriften, vanlig jordbruksproduksjon og hvordan skrive gode vedtak. Vi bidro også på webinar om kontroll av spreieareal i april, med et innlegg om reaksjon i tilskuddet ved brudd på gjødselvereforskriften.

Vi mener utviklingen når det gjelder effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning i kommunene går i rett retning. Noe av forklaringen kan være vårt målrettede arbeid med kompetanseheving hos de ansatte i kommunene. Likevel ser vi at det er til dels store forskjeller mellom kommunene, og det blir gjort en del feil i tilskuddsforvaltningen i enkelte kommuner. Dette kan skyldes vanskelig ressursituasjon, kommuner med en eller få ansatte som jobber med landbruk, nye ansatte, og/eller mangelfull kompetanse i forvaltningsloven og i produksjonstilskuddsordningen. Vi ser også at enkelte kommuner kan være for opptatt av å være et «servicekontor» for søkere, og ikke følger opp avvik og regelverksbrudd i henhold til PT-forskriften. Vi har vært kjent med at i noen av kommunene våre er politisk utvalg involvert i saker som gjelder forhåndsgodkjenning av inngrep i kulturlandskapet, for å slippe reaksjon etter PT forskriften § 4. Dette mener vi er feil, og tok opp saken med kommunen på tilskuddsamlingen i september. Da kom det fram at en kommune i tillegg har utstrakt involvering av politisk utvalg i saksbehandlingen på tilskuddsområdet, blant annet i alle klager på avslag/avkorting i tilskuddet. Vi har fulgt dette opp med den aktuelle kommunen.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Statsforvalteren har en effektiv internkontroll som ivaretar kravet til informasjonssikkerhet i fagsystemene.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	7
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	60
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	2
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	13
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	58
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	450261

Det er 58 foretak som har fått informasjon om overproduksjon 2021. Disse er innenfor fleksibiliteten på 15%, og kan redusere i 2022. Vi avventer rapporten for 2022.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	3
Saker funnet i orden	3
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Merknad
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Går gjennom alle saker der det registrert næringsinntekt fra jordbruk eller skogbruk, jf. liste fra Ldir.
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Nei	
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Avluttet kontroll av to saker, der kontrollen ble startet i 2021. Utdfordrende å kontrollere hvem som er nærmeste veterinær.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Nei	Få søknader <5. Søkerne må rapportere om bruk av stimuleringsmidler hvert år. Det legges ved dokumentasjon. Kontroll av alle søknader, ikke risikobasert utplukk. Ingen utfordringer knyttet til kontroll og forvaltning
Tilskudd til regionale prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Ja	Nei	
Erstatning etter offentlige pålegg	Ja	Nei	Utbetaling av erstatning er basert på søkers dokumentasjon, faktura, leverandøroplysninger og Mattilsynet sitt vedtak. Alle søkere må dokumentere at utgiftene er direkte tap og kostnader knyttet til Mattilsynet sitt vedtak for å ha rett på erstatning. Alt blir kontrollert, ikke risikobasert utplukk. Ingen utfordringer knyttet til kontroll og forvaltning.
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Nei	
Kompensasjon ved avviking av hold av pelsdyr mv	Ja	Nei	SF pregodkjenner søknader om erstatning for avviking. Har egen kontroll-liste. Har kontrollert alle saker som er oversendt Ldir. SF er 1. instans for riving og oppryddingssaker.
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Ja	Revisor godkjenner regnskapet hvert år og gjennomfører en risikobasert kontroll. Det har fram til nå vært lite midler (ca 60 000 kr), der mesteparten har gått til revisjon av skogfundsregnskapet. Ellers gode rutiner og kontroll gjennom saksbehandlingsrutinene. Utover dette har vi ikke egne internkontrollrutiner.
NMSK, kommuneskog	Nei	Nei	Sporadisk og lite aktivitet, men behov å få på plass interkontrollrutiner her.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Alle datasett blir sendt inn til NIBIO for godkjenning før sluttutbetaling av tilskudd. Alle områdetakster kontrolleres i forhold til vilkår/leveranse for godkjent tilskudd både dokumentkontroll og feltkontroll. Enkelttakster kun dokumentkontroll. Mangler tydelige føringer for hva som skal kontrolleres fra Landbruksdirektoratet.
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger	Ikke aktuell	Nei	

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 % av kommunene.

Vi ivaretar kontroll med kommunene først og fremst gjennom forvaltningskontrollene. Ved forvaltningskontrollene har vi en systematisk gjennomgang av internkontrolldokumenter for de ordningene vi kontrollerer, og i tillegg går vi gjennom noen enkeltsaker for å se om saksbehandlingen er i tråd med internkontrollen. Ellers har de nye elektroniske saksbehandlingssystemene gjort det enklere å gjøre risikovurderinger og sjekke enkeltsaker der vi mener det er behov for det. Det gjøres bl.a. ved å kontrollere alle saker der kommunen har overstyrt stoppmeldinger av PT søknader. Vi følger også opp at kommunene gjennomfører kontroll av minst 10 % av PT søknadene hvert år.

Vi har tidligere hatt internkontroll som hovedtema på PT samling for kommunene, og har i 2022 på ulike kurs og samlinger for kommunene minnet om kravet om internkontroll. Vi regner derfor med at det er kjent for kommunene at dette skal være på plass.

Vi har fast rutine for å gå gjennom internkontrolldokumenter ved forvaltningskontroll av kommunene, og de kommunene der vi har hatt forvaltningskontroll i 2022 så har dette vært på plass. Etter vår vurdering har kommunene så langt vi kjenner til etablert en form for internkontroll for forvaltning av ordningene med produksjons- og avløsertilskudd. Det vi ser ved forvaltningskontrollene er at kvaliteten på internkontrollen varierer i stor grad mellom ulike kommuner. Der vi ser at internkontrolldokumentene har mangler, så påpeker vi det i sluttrapporten. Vi ser også at det er ulik praksis i kommunene når det gjelder det systematiske arbeidet med internkontroll, rutiner, kontroll og risikovurdering, men vi ser stadig forbedring sammenlignet med for noen år tilbake i tid.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Gjesdal	PT, sykdomsavløsning og skogordningene	PT og RMP ikke god nok rutine for å vurdere avkorting i saker der det er gitt feilopplysninger. PT Kontrollplanen ikke i tråd med rundskriv. Ikke god nok rutine for å hente ut rapporter om vanlig jordbruksproduksjon. RMP Plukker systematisk ut samme foretak til kontroll av PT og RMP selv om det er gjort egen risikovurdering av RMP.	Kontrollen ikke avsluttet, kommunen har ikke gitt tilbakemelding på funn ennå.
Sauda	Produksjonstilskudd, SMIL, drenering og avløsning ved sykdom	PT ikke gode nok rutiner for å avkorte saker der det er gitt feilopplysninger. For dårlig begrunnelse av avkortingsvedtak. Ikke god nok rutine for å hente ut rapporter om vanlig jordbruksproduksjon. RMP Kommunen har ikke gode nok rutiner for godkjenning av tursti. Feil i skriftlig rutine i omtalen av avkorting ved manglende/ mangelfull gjødslingsplan. Sykdomsavløsning ikke god nok rutine for å kreve dokumentasjon i søknader der dette mangler ved innsending. Skogordningene Mangler NMSK strategi per 15. juni 2022 Mangler skriftlige rutiner for behandling av tilskudd og skogfond, plan for kontroll i felt, oppfølging av hogstfelt og for oppfølging av plantefelt med ungsogpleie. SMIL Vilkårene kommer ikke tydelig fram, det bør være med kart over området der tiltak skal utføres, og SMIL-strategi må komme fram i saksvurderingen ved utmåling av tilskudd.	Kommunen har fulgt opp alle funn
Eigersund og Sokndal	PT, sykdomsavløsning og skogordningene	PT ikke gode nok rutiner når det gjelder behandling av søknader der søker har gitt opp feilopplysninger som kunne ført til merutbetaling. Bør supplere rutinebeskrivelsene/ Internkontrolldokument på flere punkter. Vurderinger bør i større grad komme fram i vedtaksbrevene.	Foreløpig rapport er sendt ut – kontrollen er ikke avsluttet
Randaberg	PT og RMP	Kontrollen er gjennomført, men sluttrapporten er ikke ferdig ennå.	

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	2	22 %	5	23

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Det sendes årlig ut en liste til avdelingsleder eller lignende med ansvar for landbruk i kommunene for å sjekke om tilgangene er i orden i forhold til de arbeidsoppgavene som den enkelte har. I tillegg gjennomføres det ajourhold av tilgangene kontinuerlig gjennom året. Ved nyansettelser vil det normalt sett også være en som slutter slik at

Kontroll tilgangen til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Når er kontroll av brukertilganger gjennomført?	November/desember
Hvordan er kontroll gjennomført?	Utsending av lister til hver kommune med oversikt over tilgangene som er gjeldende. Svar fra kommunene blir brukt til å korrigere eventuelle avvik.
Ble det funnet avvik ved kontrollen?	Ja, noen endringer i ansvarsområder og noen som nylig hadde sluttet uten å gi beskjed til Statsforvalteren.
Er årsak til avvik(ene) undersøkt og fulgt opp?	Ja

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene kontrollerer grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i behandlingen av produksjons- og avløsertilskudd.

I 2022 har vi hatt søkelys på grunnvilkåret om at drifta skal være vanlig jordbruksproduksjon for å ha rett på produksjons- og avløsertilskudd. Vi ser at kommunene i for liten grad følger dette opp. Særlig i saueproduksjonen antar vi at det er en del foretak som får tilskudd som ikke burde fått det.

Når det gjelder dyrevelferdssakene har vi i flere år brukt mye ressurser på å følge opp disse sakene – både ved å heve kompetansen i kommunene, aktivt følge opp sakene vi får fra Mattilsynet ovenfor kommunen, og som siste utveg overprøve saker vi mener kommunen ikke har fulgt opp riktig. Kommunene har blitt bedre til å ta fatt i disse vanskelige sakene. Vi ser likevel at enkelte kommuner fremdeles ikke avslår tilskudd i saker hvor vi mener tilskuddet skal avslås – se tabellen og kommentarene til tabellen under.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Vanlig jordbruksproduksjon har vært et tema på samtlige forvaltningskontroller i 2022. En av kommunene fikk avvik på at de ikke følger dette opp. Vi har også hatt et innlegg om vanlig jordbruksproduksjon, både i husdyrholdet og i planteproduksjonen, på samling med kommunen høsten 2022.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Vi er usikre på effekten av dette foreløpig, men kommer til å ha søkelyset på vanlig jordbruksproduksjon også i 2023, blant annet med et eget webinar for kommunene i mars/april.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Innledning

I Helse-, sosial- og barnevernsavdelingen får vi mange henvendelser fra befolkningen. De fleste henvendelsene skal besvares skriftlig. Antall henvendelser øker fra år til år. Den største økningen ser vi på helse- og omsorgsområdet. Avdelingen har også saksbehandlingsoppgaver knyttet til petroleumsområdet til havs.

Sosiale tjenester

Vi har i 2022 hatt tett kontakt med NAV-kontorene gjennom saksbehandling, tilsyn og møter.

Vi har behandlet 9 tilsynssaker. En sak ble avsluttet uten bemerkninger, i to saker ble råd og veiledning gitt og i seks saker påpekte vi ett eller flere lovbrudd.

Vi har i 2022 gjennomført to landsomfattende tilsyn med tema barns behov når familien søker økonomisk stønad. Vi konkluderte med lovbrudd i en av to kommuner.

Det er i behandlingen av mange klagesaker vi får størst innblikk i om kommunene sikrer forsvarlige tjenester. Vi har behandlet 201 saker og konkluderte med stadfestelse av kommunalt vedtak i 87 % av sakene. 11% ble opphevet og 2 % ble omgjort. Det at vi stadfester 87% av de overprøvede vedtakene tilsier at de fleste brukerne får forsvarlige tjenester fra sin kommune.

Avvik måloppnåelse tilsyn: Vi har oppnådd 39 av 85 poeng.

Barnevern

Tillit til barneverntjenesten er viktig. Når barneverntjenesten gjør feil, kan det få alvorlige konsekvenser for barn eller andre berørte. Vi har i 2022 hatt kontakt med kommunal barneverntjeneste, Bufetat region Vest og barneverninstitusjonene gjennom saksbehandling, tilsyn og møter.

Under pandemien hadde Bufetat region vest, Statsforvalteren i Vestland og Statsforvalteren i Rogaland hyppige digitale møter om situasjonen for barn i barnevernsinstitusjoner. Vi har fortsatt med kortvarige digitale møter ca. en gang pr. mnd. også i hele 2022. Vi tar opp ulike problemstillinger og informerer hverandre om forhold som har betydning for barna og ungdommene vi har ansvar for.

Tilsyn med barneverninstitusjoner

Vi har også i år prioritert å gjennomføre lovpålagte tilsyn med barnevernsinstitusjonene i fylket, til sammen 62 tilsyn. Tema for tilsyn er valgt på bakgrunn av jevnlig risikovurderinger i løpet av året. Vi har en tett oppfølging av institusjonene også mellom tilsyn ved behov.

Tilsyn med foreldre og barn senter

Vi gjennomførte ikke tilsyn med med foreldre og barn senter i 2022. Et tilsyn var planlagt, men ble avlyst våren 2022 av praktiske grunner. Vi er ikke bekymret for driften av de to sentrene vi har og når vi da ikke prioriterte å gjennomføre tilsyn i løpet av høsten 2022 v ble dette gjort ut fra en risikovurdering.

Tilsynssaker

Vi har i 2022 behandlet 96 tilsynssaker og 74 % av sakene er behandlet innen fem måneder. 80 av disse sakene gjelder kommunal barneverntjeneste, ni gjelder Bufetat region vest og syv saker gjelder forhold knyttet til barnevernsinstitusjoner. Vi har konkludert med ett eller flere lovbrudd i noen få saker. Statens helsetilsyn utga ny veiledning for behandling av tilsynssaker i løpet av 2022.

Vi ser at det er fordeler med å kunne løse saker med at barneverntjenesten vurderer eget arbeid i saken eller gjennom møte med klager. Både klagere og kommunene er i de fleste tilfeller fornøyd med at sakene løses på andre måter enn at Statsforvalteren vurderer og konkluderer i saken. Vi ser også at samarbeidet mellom kommune og privat part i mange tilfeller blir bedre i ettertid når sakene løses i kommunal barneverntjeneste.

Rettighetsklager

Vi realitetsbehandlet 32 saker som gjelder rettigheter i 2022. 26 av disse gjaldt tvang i institusjon. Vi har ikke avvik fra krav om saksbehandlingstid på henholdsvis fire uker når det gjelder klage på tvang i institusjon og tre måneder når det gjelder andre klagesaker. Vi ser at antall tvangsprotokoller tilsendt fra barnevernsinstitusjonene er redusert i 2022. Antall klage på tvang er stabilt, men lavt i forhold til årene før pandemien. Vi er av den oppfatning at evalueringen de ansatte i institusjonene gjør sammen med barna etter at tvang er brukt, fører til at færre barn klager. Dersom barna ikke klager fordi de mener at det ikke er hensiktsmessig å klage, er det alvorlig. Vi vil fortsette med å informere barn og ungdom om rett og mulighet til å klage.

Landsomfattende tilsyn

Statsforvalteren har gjennomført to landsomfattende tilsyn med barneverntjenester i 2022. Tema var oppfølging av barn i fosterhjem.

Helse- og omsorg

Tilsynssaker

Vi har i 2022 behandlet totalt 723 tilsynssaker i henhold til veiledning om behandling av tilsynssaker der fem behandlingsmåter er skissert. Vi har mottatt 60 saker i gjennomsnitt pr. mnd. i 2022. Gjeldende veileder trådte først i kraft fra og med 01.09.21, så vi har ikke et sammenligningsgrunnlag hva gjelder andel saker løst med de ulike behandlingsmåtene. Vi mener at antall klager som nå registreres i Nestor har økt, vi så en økning fra og med høsten

2021. Det kan ha flere årsaker. Ny saksbehandlingsveileder påvirker i noen grad hvilke saker som skal registreres. Pandemien kan ha påvirket terskelen for å klage. Det er også sannsynlig at de kapasitetsutfordringene som er i helsetjensten øker antall klager. Tydeligst ser vi dette når det gjelder fastlege tjenester, der vi mottar endel klager fra personer som ikke får eller ikke kan bytte fastlege, slike klager hadde vi ikke tidligere.

Rettighetsklager

Vi har behandlet 416 saker som gjelder rett til både kommunale helse- og omsorgstjenester og helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten.

131 av disse sakene gjelder rett til helse- og omsorgstjenester i kommunene. Når det gjelder vedtak oversendt fra kommunene, har vi stadfestet 63%. Vi har opphevet 26 % og har omgjort 11 % av vedtakene. Det er ofte en kartlegging av brukers behov og fungering som mangler i saker der vi opphever vedtakene. Vi mener at omgjøringsprosenten tilsier at kommunene gir forsvarlige tjenester i de fleste tilfellene, noe som skulle bidratt til at befolkningen har tillit til at de får forsvarlige tjenester.

Vi har bare behandlet 31 saker som gjelder helsetjenester i hjemmet eller plass i sykehjem eller annen institusjon. Få av de kommunale vedtakene blir opphevet eller omgjort.

De fleste sakene som gjelder rett til nødvendig helsehjelp, er oversendt fra spesialisthelsetjenesten og gjelder rett til behandling i psykiatrien. Antall saker har økt.

Vi har behandlet 88 % av rettighetssakene innen tre måneder. Vi har prioritert saksbehandling av disse sakene de siste årene. Har saksbehandlere som har fått god kompetanse på alle sakstypene, men noen saksbehandlere er mer spesialisert og arbeider stort sett bare med henholdsvis helse- eller omsorgssaker.

Samlet vurderer vi at befolkningen i hovedsak har tillit til tjenestene og får ivarett sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester. Helsetilsynets arbeid med policy, nye saksbehandlingsveiledere og veidning for oppfølging av tilsyn er egnet for å øke tilliten til tjenestene. Når det gjelder fastlegeordningen er vår vurdering at kapasitetsutfordringene der kan svekke befolkningens tillit til at de får nødvendige allmenlegetjenester.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

I 2022 fikk vi tilbudt 161 av 162 barn som var innskrevet på tilsynstidspunktet samtale. 70 av barna ønsket å snakke med de som utførte tilsynet.

Vi avtaler tilsynsbesøkene ved å sende en epost til ledelsen i institusjonen. Et brev til barna legges ved eposten. Barna blir i brevet informert om tilsynet, når vi kommer og om tema for tilsynet. Dette gjelder for de meldte tilsynene.

Helsetilsynet har utarbeidet en brosjyre som er delt ut til institusjonene og den deles ut til nye barn/ungdommer vi treffer på tilsynsbesøkene. Vi gir tilbud om samtaler til alle barn/ungdom ved å møte dem direkte hvis de er i institusjonen under tilsynsbesøket. Vi har i alle år lagt tilsynsbesøkene til ettermiddag eller kveld for å treffe barna og ungdommene. Fra og med 2018 har vi brukt to dager på hvert tilsyn. Først treffer vi barna/ungdommene en ettermiddag. Har samtale med disse og de voksne som er på jobb den dagen. Etter en dag eller to treffer vil leder/ledergruppen på institusjonen.

Vi har også i hele 2022 hatt stort fokus på å få gjennomført samtale med barna. I henhold til vår rutine i 2022 skal vi snakke både om tema og om hvordan ungdommen har det mer generelt. Det viktigste er alltid det ungdommen selv vil snakke om og er opptatt av.

I de tilfellene ungdommene ikke ønsker å snakke med Statsforvalteren, ber vi alltid de ansatte sjekke med ungdommen en ekstra gang før vi går om noen har endret mening og likevel ønsker å snakke med oss.

Dersom barn/ungdom ikke er til stede når vi kommer, har vi i løpet av 2022 bedt ledelsen ved institusjonen om å gi beskjed til de som er fraværende om at vi har vært der og at de kan ta kontakt om de ønsker det. Beboerne kan ta kontakt med oss via telefon, Teams eller epost.

Statsforvalteren i Rogaland gjennomfører individuelle samtaler.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- behandlingsmåte 1 og 2: 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- behandlingsmåte 3 og 4: 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- behandlingsmåte 5: 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Vi har behandlet 87 % av sakene både etter behandlingsmåte 1 og 2 innen fire uker. Når det gjelder behandlingsmåte 3 er 90 % avgjort innen tre måneder og 100 % av de få sakene vi har behandlet etter behandlingsmåte 4 er avgjort innen tre måneder. Målkravene er nådd med god margin når det gjelder disse fire behandlingsmåtene. Vi har ikke full måloppnåelse når det gjelder kategori 5 sakene. Her har vi behandlet 74% i stedet for 80 % av

sakene innen seks måneder. Vi har redusert antall saker, inkludert en del gamle saker, i løpet av året 2022.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	7 %	87 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	7 %	87 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	10 %	90 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	20 %	100 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	- 6 %	74 %

Vi har redusert antall kategori 5 saker i løpet av året 2021 til 2022. Har totalt sett god måloppnåelse når det gjelder tilsynssaken i 2022, men behandling av totalt 420 kategori 1 og 2 saker innen en måned har vært medvirkende årsak til at vi har behandlet 74 % i stedet for 80 % av sakene innen seks måneder. En del av kategorisakene er også svært omfattende. Vi hadde 54 saker som skulle behandles etter gammel veileder.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Statsforvalteren i Rogaland har behandlet 12 tilsynssaker og alle er behandlet innen fem måneder.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	50 %	100 %

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Vi har behandlet 93% av sosialklagesakene innen tre måneder. Har derfor full måloppnåelse. Når det gjelder klager på helse- og omsorgstjenester har vi behandlet 88 % innen tre måneder. Vi har ikke full måloppnåelse, men resultatet er forbedret gradvis de siste årene til tross for en økning i antall saker. Antall klagesaker har økt og vi behandlet 332 saker i 2021 og 416 i 2022.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	3 %	93 %
Helse/omsorg	90 %	- 2 %	88 %

Har behandlet 84 flere klagesaker på helse- og omsorgsområdet i 2022 enn i 2021. Til tross for økning i antall saker har vi i 2022 behandlet 88 % av sakene innen tre måneder mot 76 % av sakene i 2021.

Overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Vi har overprøvd 197 saker i 2022. Andel innen tre måneder er 2% høyere enn 2021. Startet året med etterslep fra året før, men fikk frem mot sommeren kontroll på saksbehandlingstiden. Det kom, som i 2021, inn svært mange saker i juni-juli, hele 58 saker, som er langt over gjennomsnittet. I løpet av

sensommeren og høsten fikk vi igjen kontroll. En del sykefravær mot slutten av året gjorde at måloppnåelsen ble lavere enn ønsket. Spesialisthelsetjenesten i Helse Fonna har samtidig hatt store kapasitetsproblemer på høsten, og i flere saker har vi måttet vente på sakkyndige uttalelser før vi kunne gjøre vår overprøving.

Vi opplever en gradvis økning i antall innkommende saker fra år til år, ny rekord i 2022 med 199 saker. Også ny rekord når det gjelder overprøvede saker i 2022, økning med 17 fra 2021. Vi etterspør fortsatt tilleggsinformasjon i en del saker, men må i mindre grad enn tidligere purre på ytterligere dokumentasjon.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	-21 %	69 %

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Det er kommet inn 9 søknader om dispensasjon i løpet av året. Av disse er 8 behandlet innen fristen, og den siste er avskrevet uten behandling etter samtale med den aktuelle kommunen.

Søknadene er tilleggssøknader, ofte knyttet til større endringer i personalgrupper pga. fravær og at personal slutter.

Vi opplever ingen utfordringer i forhold til omfang, men enkelte søknader er lite begrunnet / mangelfullt opplyst og krever at vi innhenter mer informasjon.

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

Har behandlet 26 klager på tvang i barnevernsinstitusjon. 24 av disse ble behandlet innen 1 måned.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	2 %	92 %

Resultatmål SFRO og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 245 poeng

Vi har arbeidet med ekstraordinære tilsynssaker og vi har hatt tilsynsoppfølging etter tilsyn fra tidligere år. I tillegg har vi gjennomført tre systemrevisjoner i 2022. I løpet av 2022 gjennomførte vi flere systemrevisjoner på avdelings fagfelt. Har fått økt tilsynskompetansen i avdelingen. Har hatt observatører med i de fleste tilsyn, alle nyansatte har deltatt på basiskurs og ansatte har deltatt på andre kurs i regi av i regi av Statens helsetilsyn. Vi er derfor bedre rustet til å føre flere tilsyn fremover.

Aktivetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
245	-190	55

Resultatmål SFRO (fra kapittel 3.3.1.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 60 poeng

Vi fikk gjennomført to egeninitierte tilsyn med rusbehandling i institusjon der også brukermedvirkning ble ivarettatt. Har i tillegg fått poeng for supplerende tilsynsaktiviteter knyttet til tilsyn med psykisk helsevern for barn og unge samt for arbeid med ekstraordinær tilsynssak. Når det gjelder redegjørelse om heving av tilsynskompetansen i avdelingen som igjen bidrar til at vi kan øke tilsynsaktiviteten fremover, viser vi til pkt. 3.1.3

Aktivetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
60	-11	49

Resultatmål SFRO og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.5.5 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 85 poeng

Vi gjennomførte ett egeninitiert tilsyn med tema økonomisk råd og veiledning. Vi fikk bare gjennomført 2 av 3 landsomfattende tilsyn fordi veilederen for tilsynet var sent ferdig og vi måtte prioritere mellom tre tilsyn eller å holde saksbehandlingstiden nede utover høsten.

Aktivetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
85	-46	39

3.1.3.4 Andre oppdrag

Statsforvalteren i Rogaland benyttet vår årlige tilsynskonferanse til å nå bredt ut med informasjon om kommunelovens krav til internkontroll og hvordan bestemmelsen er å forstå. Målgruppen for konferansen er blant annet kommunedirektører og øvrig administrasjon i kommunen. Ragnhild Spigseth fra KDD stilte på konferansen 22.09.2022 og foretok en grundig gjennomgang av internkontrollbestemmelsen. Deretter fulgte en sesjon med en mer praktisk vinkling hvor erfaringer ble delt fra både statlig og kommunal sektor innenfor temaet. Utover dette har vi veiledet kommuner på forespørsel. Statsforvalteren i Rogaland har internt i embetet en god dialog på tvers for å samle erfaringer og sørge for en mest mulig ensrettet praktisering av bestemmelsen.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Begjæring om vergemål/søknad om stadfestelse av ikrafttredelse av fremtidsfullmakt, kommer ofte på et tidspunkt der det allerede haster med oppnevningen/stadfestelsen da den vergetrengende/ fullmaktsgiver gjerne ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser og rettigheter. Det er i så måte nær sammenheng mellom saksbehandlingstid og den enkeltes rettsikkerhet. Vi kan vise til at Statsforvalteren i Rogaland oppfyller alle målkravene.

Statsforvalteren har som kjent også ansvaret for å stadfeste ikrafttredelsen av fremtidsfullmakter. Dette skal være en prioritert oppgave og det er viktig med rask behandling for at fullmaktsgivers interesser skal kunne ivaretas og ikke må vente for lenge på Statsforvalterens avgjørelse. Vi viser her til at vi har

utviklet en oppdatert og informativ nettside, samt har en saksbehandlingstid på kun noen dager og når målkravet i 100% av sakene.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Vi har behandlet 86% av sakene innen målkravet.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
86 %	80 %	6 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Vi behandlet 80% av klagesakene innen målkravet.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
80 %	80 %	0 %

Stadfestelse av fremtidsfullmakter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)**Rapportere på**

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager.

Vi behandlet 100% av sakene innen målkravet.

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	80 %	20 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Alle vergeregnskapene ble kontrollert innen fristen

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Vi har fokus på at vergehaver skal høres i alle avgjørelser og at verge og vergehaver skal ha en dialog om aktuelle disposisjoner. Verge kan ikke handle i strid med vergehavers uttrykte ønske, heller ikke der vergehaver mangler samtykkekompetanse. Vi kommuniserer viktigheten av vergehavers rett til selvbestemmelse tydelig til våre verger både ved tilsyn, rapportering og ved personlig oppmøte, samt i informasjonsskriv på nett og e-post. Vi er videre bevisste og opptatt av at mandat skal reflektere den vergetrengende sitt faktiske hjelpebehov og at behovet må klargjøres ved blant annet samtale med den vergetrengende, nærstående og evt. hjelpeapparat.

Opplæring av verger (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Nye verger har gjennomført e-læringskurs.

Vergene skal være bevisst på at vergerollen både innebærer å gi beslutningsstøtte til vergehaver samt å representere personen utad. Når vi engasjerer nye faste verger, har vi en samtale på 1 –1,5 time (møte) der vi gjennomgår ulike typer vergeoppdrag og hva disse kan innebære. Tema for samtalen er vergens rolle og oppgaver, vergehavers selvbestemmelsesrett, «duling», regnskapsplikt, godtgjøring, taushetsplikt, samarbeidet med Statsforvalter med mer. I disse opplæringsamtalene informerer vi om hva et vergeoppdrag går ut på, samt om vilkårene for at en person kan få oppnevnt verge og selve saksgangen fra vi mottar begjæring til evt. fratakelse av vergeoppdrag. Det vises til eksempler på ulike saker der man kan bli spurt om å være verge og informerer særskilt om vilkåret som gjelder samtykke og at et vergemål i utgangspunktet er basert på frivillighet og samarbeid. Vi opplyser om at sakene er svært differensiert slik at man må kunne stå i krevende saker, være ryddig og strukturert, men samtidig mild når det trengs. Det blir fokusert på samtalemetodikk og at man hele tiden må anerkjenne vergehavers behov for å kunne skape et godt samarbeidsklima. Vi informerer om godtgjøring og godtgjøringssatser og redegjør for det årlige vergeregnskapet og hva som kreves i den forbindelse. Ellers har vi utarbeidet liten kortfattet brosjyre som en huskeliste og gode tips til nye verger. Vanligvis har vi tre-fire samlinger per år for de faste vergene. Her tar vi opp ulike tema som vergene gjerne har meldt inn eller som vi erfarer at vi ofte får spørsmål om. Samlingene gir også mulighet for erfaringsutveksling. Vi har opplæring i samtalemetodikken «Med den andre FOR ØYE» og informer alle nye verger om at de må ta e-læringskurs.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Etter vår vurdering har barnehagemyndighet, barnehageeier og skoleeier i hovedsak god forståelse for regelverket. Vi opplever også vilje til å etterleve regelverket.

Vi er i tvil om i hvor stor grad alle kommuner har forstått og etterlever regelverket om å skille rollene som eier og myndighet på barnehageområdet. Dette

vil vi følge opp i vårt videre arbeid.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

Statsforvalteren i Rogaland har systemer for å øke og oppdatere sektorkunnskapen vår. Statistiske kilder bearbeides og tilgjengeliggjøres for avdelingen. Ved publisering diskuteres resultatene med avdelingsledelsen og andre relevante medarbeidere. Det tas stilling til om, og i tilfelle hvordan, disse skal følges opp, eller om det utelukkende skal inngå i kunnskapsgrunnlaget vårt.

Når en klagesak er ferdigbehandlet, foretar saksbehandler en risikovurdering om hvorvidt det er avdekket så store eller alvorlige brudd at det bør følges opp ytterligere. Vi har også systemer for å fange opp bekymringer knyttet til henvendelser, medieoppslag eller andre informasjonskilder. Disse registreres, og det vurderes om hendelsen bør følges opp straks, eller inngå i kunnskapsgrunnlaget.

Statsforvalteren i Rogaland har fulgt opp antatte regelverksbruk gjennom tilsyn, etterspørring av mer informasjon, veiledning, og forslag/oppfordringer om å delta i ulike kompetansesatsinger. I 2022 har vi en kommune som har takket nei til å delta i oppfølgingsordninga. I denne kommunen valgte vi da å ha tilsyn med skolebasert vurdering.

Vi har rutiner for å velge tilsynskommuner- og tema, som involverer og drar nytte av alle medarbeidernes sektorkunnskap. På høstens første avdelingsmøte vurderer og diskuterer hele avdelingen alternative tilsynsystema og status i kommunene. Deretter gir de ulike faggruppene innspill på sine områder. Dette sees i sammenheng med de statistiske kildene, registrerte hendelser, og det settes opp utkast til tilsynskommuner og -tema. Dette kvalitetssjekkes av avdelingen, før det samordnes internt i embetet, og eksternt med andre statlige tilsynsmyndigheter og kontrollutvalgssekretariatene.

Vår vurdering er at vi har god sektorkunnskap, at vi har god oversikt over risiko avdekket i statistiske og kvalitative kilder. Vi opplever også at virkemidlene våre er treffsikre, vi bruker kunnskapsgrunnlaget aktivt, og ser kildene i sammenheng. Vi har på denne måten god oversikt over grunnskoleområdet, og noe mindre innenfor videregående opplæring og barnehageområdet.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Når statsforvalteren vurderer at det er risiko på skolemiljøområdet, skal tilsynsopplegget for FNT 2022 benyttes

SFRO vurderer at det er stor risiko for lovbrudd på skolemiljøområdet. Dette viser informasjon gjennom håndhevingsordningen, Elevundersøkelsen og uttrekksfilene i oppfølgingsordninga og læringsmiljøprosjektet. Vi bruker tilsynsopplegget for FNT 2022 og det er gjennomført 3 slike tilsyn i 2022.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsynsrapport	Komm S:2000 20000 I
Barnehage	Karmøy		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Kommunen som barnehagemyndighet	Skriftlig	1	Endelig rapport	1	21.10.2022	S
Opplæring	Suldal	Sand skule og Vinjar skule	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	38	Endelig rapport	17	23.06.2022	L
Opplæring	Haugesund	Lillesund skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	15	Endelig rapport	5	24.11.2022	S
Opplæring	Haugesund		Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	15	Endelig rapport	4	24.11.2022	S
Opplæring	Hå	Nærbø ungdomsskule	Nasjonalt initiert	Skolebasert vurdering		Tilsynsbesøk	6	Varslet	4	06.01.2023	M
Opplæring	Hå	Varhaug ungdomsskule	Nasjonalt initiert	Skolebasert vurdering		Tilsynsbesøk	6	Varslet	5	06.01.2023	M
Opplæring	Sokndal	Sokndal skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Fritak nasjonale prøver	Skriftlig	15	Endelig rapport	8	20.05.2022	L
Opplæring	Hå		Nasjonalt initiert	Grunnskole voksne		Skriftlig	4	Endelig rapport	0	10.06.2022	M
Opplæring	Klepp		Nasjonalt initiert	Grunnskole voksne		Skriftlig	4	Endelig rapport	1	10.06.2022	M
Opplæring	Time		Nasjonalt initiert	Grunnskole voksne		Skriftlig	4	Endelig rapport	0	10.06.2022	M
Opplæring	Gjesdal		Nasjonalt initiert	Grunnskole voksne		Skriftlig	4	Endelig rapport	4	10.06.2022	M
Opplæring	Lund	Lund ungdomsskole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	2	24.10.2022	L

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Opplæring	Lund	Lund ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet i offentlig grunnskoleopplæring		Tar skolen initiativ til turer som krever egen- eller foreldrebetaling?	
Opplæring	Lund	Lund ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet i offentlig grunnskoleopplæring		Er turer som er en del av opplæringen gratis for elevene?	
Opplæring	Haugesund	Lillesund skole	Skolemiljø og internkontroll		Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?		
Opplæring	Haugesund	Lillesund skole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Haugesund	Lillesund skole	Skolemiljø og internkontroll		Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?		
Opplæring	Haugesund	Lillesund skole	Skolemiljø og internkontroll		Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?		
Opplæring	Haugesund	Lillesund skole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Haugesund	Solvang skole	Skolemiljø og internkontroll		Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?		
Opplæring	Haugesund	Solvang skole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Haugesund	Solvang skole	Skolemiljø og internkontroll		Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?		
Opplæring	Haugesund	Solvang skole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?		
Barnehage	Karmøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?		Tilsynets omfang ble redusert etter åpning p.g.a. endret risikovurdering.
Opplæring	Hå kommune	Nærbø ungdomsskole	Skolebasert vurdering			Vurderer skolen om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene?	
Opplæring	Hå kommune	Nærbø ungdomsskule	Skolebasert vurdering			Evaluerer skolen de iverksatte endringene og gjør de nødvendige tilpasningene?	
Opplæring	Hå kommune	Nærbø ungdomsskule	Skolebasert vurdering			Sørger skolen for en bred og representativ medvirkning i den skolebaserte vurderingen?	
Opplæring	Hå kommune	Nærbø ungdomsskule	Skolebasert vurdering			Involverer skolen elevene i den skolebaserte vurderingen?	
Opplæring	Hå kommune	Varhaug ungdomsskule	Skolebasert vurdering			Bruker skolen et bredt kunnskapsgrunnlag for å vurdere om elevene når målene i læreplanverket?	
Opplæring	Hå kommune	Varhaug ungdomsskule	Skolebasert vurdering			Evaluerer skolen de iverksatte endringene og gjør de nødvendige tilpasningene?	
Opplæring	Hå kommune	Varhaug ungdomsskule	Skolebasert vurdering			Sørger skolen for en bred og representativ medvirkning i den skolebaserte vurderingen?	
Opplæring	Hå kommune	Varhaug ungdomsskule	Skolebasert vurdering			Involverer skolen elevene i den skolebaserte vurderingen?	
Opplæring	Hå kommune	Varhaug ungdomsskule	Skolebasert vurdering			Gjennomfører skolen skolebasert vurdering jevnlig?	
Opplæring	Suldal	Sand skule	Skolemiljø og internkontroll		Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?		

Opplæring	Suldal	Sand skule	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Suldal	Sand skule	Skolemiljø og internkontroll		Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Suldal	Sand skule	Skolemiljø og internkontroll		Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?		
Opplæring	Suldal	Sand skule	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?		
Opplæring	Suldal	Sand skule	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Suldal	Sand skule	Skolemiljø og internkontroll		Setter skolen/skoleeier inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse?		
Opplæring	Suldal	Sand skule	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Suldal	Vinjar skule	Skolemiljø og internkontroll		Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?		
Opplæring	Suldal	Vinjar skule	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Suldal	Vinjar skule	Skolemiljø og internkontroll		Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Suldal	Vinjar skule	Skolemiljø og internkontroll		Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?		
Opplæring	Suldal	Vinjar skule	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?		
Barnehage	Suldal	Vinjar skule	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Suldal	Vinjar skule	Skolemiljø og internkontroll		Setter skolen/skoleeier inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse?		
Opplæring	Suldal	Vinjar skule	Skolemiljø og internkontroll		Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?		

Opplæring	Suldal	Vinjar skule	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Sokndal		Egeninitiert tilsyn	Tilsyn med gjennomføringen av nasjonale prøver		Inneholder enkeltvedtak informasjon om retten etter fm. § 18, jf. § 19 til å se sakens dokumenter?
Opplæring	Sokndal		Egeninitiert tilsyn	Tilsyn med gjennomføringen av nasjonale prøver		Fritar skolen bare elever som har vedtak om spesialundervisning eller særskilt språkopplæring
Opplæring	Sokndal		Egeninitiert tilsyn	Tilsyn med gjennomføringen av nasjonale prøver		Inneholder enkeltvedtaket om fritak rett hjemmel og en vurdering av de faktiske forhold?
Opplæring	Sokndal		Egeninitiert tilsyn	Tilsyn med gjennomføringen av nasjonale prøver		Framgår det klart av vedtaket hvilken prøve/hvilke prøver avgjørelsen om fritak gjelder?
Opplæring	Sokndal		Egeninitiert tilsyn	Tilsyn med gjennomføringen av nasjonale prøver		Er skolens avgjørelser om fritak gjort skriftlig?
Opplæring	Sokndal		Egeninitiert tilsyn	Tilsyn med gjennomføringen av nasjonale prøver		Inneholder forhåndsvarselet opplysninger om det rettslige og det faktiske grunnlaget for det varslede enkeltvedtaket?
Opplæring	Sokndal		Egeninitiert tilsyn	Får alle som vender seg til kommunen nødvendig informasjon og rettleiing om retten til spesialundervisning i grunnskoleopplæringa for voksne?		Fritar skolen bare elever der det er klart at prøvene ikke vil ha mye å si for opplæringen?
Opplæring	Sokndal		Egeninitiert tilsyn	Tilsyn med gjennomføringen av nasjonale prøver		Foretar skolen en vurdering av hvorvidt prøvene vil ha mye å si for opplæringen til eleven?
Opplæring	Gjesdal		Egeninitiert tilsyn	Rett til spesialundervisning for voksne på grunnskolens område		Sørger kommunen for at voksne med behov for spesialundervisning på grunnskolens område etter § 4A-2 annet ledd, jf. kap. 5, får tilbud om dette?
Opplæring	Klepp		Egeninitiert tilsyn	Rett til spesialundervisning for voksne på grunnskolens område		Fattar kommunen enkeltvedtaket om spesialundervisning etter § 4A-2 andre ledd i tråd med reglane i forvaltningslova, opplæringslova og forskrift til opplæringslova?
Opplæring	Gjesdal		Egeninitiert tilsyn	Rett til spesialundervisning for voksne på grunnskolens område		Får alle som henvender seg til kommunen nødvendig informasjon og veiledning om retten til spesialundervisning i grunnskoleopplæringen for voksne?
Opplæring	Gjesdal		Egeninitiert tilsyn	Rett til spesialundervisning for voksne på grunnskolens område		Får alle søkere som har rett til grunnskoleopplæring, kartlagt om de har behov for spesialundervisning etter § 4A-2 annet ledd? Er det system for å fange opp dette behovet også etter at opplæringen har kommet i gang, dersom den første kartleggingen ikke avdekker et behov?
Opplæring	Gjesdal		Egeninitiert tilsyn	Rett til spesialundervisning for voksne på grunnskolens område		Treffer kommunen enkeltvedtaket om spesialundervisning etter § 4A-2 annet ledd i tråd med reglene i forvaltningsloven, opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven?

Tilsyn er innrettet etter avdekket risiko (fra kapittel 3.3.3.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilsyn skal i økt grad innrettes med de temaer og i det omfang som er nødvendig basert på den risikoen som er avdekket

Vi er bevisste på å bruke risikovurderingene våre i valg av virkemiddel, også tilsyn. Vi gjennomfører derfor FNT 2022 så langt vi vurderer det forsvarlig og hensiktsmessig ut fra ressursituasjonen vår. Vi tar hensyn til avdelingens kompetanse og kapasitet sett opp mot antall saker og saksbehandlingstid i håndhevingsordningen, og vi vurderer virkemiddelbruken opp mot kommuners deltakelse i IBS, oppfølgingsordning og læringsmiljøprosjektet.

I 2022 gjennomførte vi i tillegg flere egeninitierte tilsyn, alle basert på risiko, og de fleste skriftlige.

Flere kommuner som samarbeider tett på opplæringsområdet, rapporterte i GSI om ingen voksne med spesialundervisning. Vi hadde derfor et skriftlig tilsyn med 4 kommuner.

Vi gjennomførte også et tilsyn med en kommune som hadde svært høy fritaksprosent på de Nasjonale prøvene.

Begge disse tilsynene var basert på stor risiko for lovbrudd, samtidig som gjennomføringen ble vurdert til å være lite arbeidskrevende for kommunene.

Vi har også gjennomført stedlig tilsyn med skolebasert vurdering. Målt i antall kontrollspørsmål er dette et lite tilsyn, men det er arbeidskrevende for både skolene og oss. Vi har likevel vurdert gevinsten til å være svært stor, og vi får gode tilbakemeldinger fra skolene som har deltatt. Skolebasert vurdering trekkes også frem som et suksesskriterium i sluttrapporten til ekspertutvalget for skolebidrag i "En skole for vår tid".

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

Statsforvalteren har i 2022 arbeidet innenfor en rekke områder som samlet sett har bidratt til å heve skoleeieres og skolelederes kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vi mener at vår innsats er kjennetegnet av at vi har brukt omfattende tid og ressurser, med egnede virkemidler, på dette området, slik det går fram nedenfor:

Inkluderende barnehage – og skolemiljø

Statsforvalteren har også i 2022 arbeidet målrettet og bevisst med satsingen «Inkluderende barnehage og skolemiljø». 7 kommuner har deltatt i pulje 5, og gjennom denne satsingen har vi hatt jevnlig Teams-møter med ressurspersoner og kommuner. Vi har spesifikt etterspurt hvordan kommunene jobber med å heve kompetansen hos skoleeier og skoleledere i våre møter med kommunene. På de regionale samlingene har regelverket vært sentralt og overbyggende for både faglige innlegg, gruppediskusjoner og erfaringsdeling. Vi har også kunnet spisse innholdet på de regionale samlingene inn mot utfordringer som meldes fra kommunene på dette området. Vi mener at det systematiske arbeidet gjennom IBS-satsingen, med faglig innhold fra forskningsfeltet, har gitt en grunnleggende forståelse for regelverket om hva som gir et trygt og godt skolemiljø, og det har vært et svært godt virkemiddel for Statsforvalteren i arbeidet med å gjøre innholdet i regelverket kjent og forstått. Både Statsforvalteren og kommunene har hatt et stort ønske om at satsingen ble videreført, og oppfordrer til en vurdering av dette.

Webinarer

Statsforvalteren gjennomførte i 2022 to webinarer knyttet til temaet «Trygt og godt skolemiljø». I det første webinarer i januar var målgruppen skoleledere og skoleeier i videregående opplæring. Webinarer hadde som tema aktivitetsplikten etter opplæringsloven kap. 9A, med vekt på følgende emner:

- systematisk arbeid med aktivitetsplikten
- nærmere om pliktene i loven etter § 9A-4, med særlig fokus på følge med plikten og undersøkelsesplikten
- særlig om § 9A-5 voksenkrenkelser
- nærmere om håndhevingsordningen § 9A-6: Hva skjer når en sak meldes til Statsforvalteren?

Deltakerne ga gode tilbakemeldinger i etterkant av webinarer. Det ble gitt uttrykk for at webinarer ga et godt grunnlag for det videre arbeidet ute i skolene. Webinarer ble også gjort tilgjengelig for alle deltakerne i etterkant, og Statsforvalteren oppfordrer til bruk i det videre arbeidet i personalet ved de ulike videregående skolene.

I oktober arrangerte vi et webinar om det systematisk forebyggende arbeidet for at alle barn og unge skal ha det trygt og godt i barnehagen, på skolen og i SFO. Målgruppen var skoleeiere, skoleledere, barnehageeiere, barnehageledere og SFO-ledere. Her hadde vi en gjennomgang av regelverket, faglige innlegg fra Læringsmiljøsentret, og praksisfortellinger fra barnehager og skoler. Opptaket ble sendt ut og gjort tilgjengelig i etterkant. Deltakerne ga uttrykk for at webinarer hadde bidratt til økt kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Erfaringene med webinarer med faglig innhold knyttet opp mot regelverket vurderer vi at ert et virkemiddel som bidrar til at alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse om hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Oppfølgingsordningen

Rogaland har tre kommuner med i oppfølgingsordningen. Lund kommune er i forfasen, mens Karmøy og Bokn er i gjennomføringsfasen.

Bokn kommune arbeider blant annet med skole- og læringsmiljø, der prosessveilederen er hentet fra Læringsmiljøsentret ved UiS. Statsforvalteren har vært aktivt til stede i faste møter med kommunen, både statusmøter, møte med prosjektgrupper og med formannskapet. Kommunen gir uttrykk for å ha en god dialog og et godt samarbeid med Statsforvalteren i ordningen.

I Karmøy kommune er det særlig en skole som har tiltak rettet mot skole- og læringsmiljø. Læringsmiljøsentret veileder, og Statsforvalteren har jevnlig treffpunkt med kommunen.

Læringsmiljøprosjektet

Vindafjord kommune var deltaker i pulje 5 som ble avsluttet våren 2022, mens Gjesdal kommune startet opp i pulje 6 høsten 2022. I tillegg til å delta på de nasjonale samlingene, har Statsforvalteren vært med i styringsgruppene for LMP i begge kommunene, der det har vært møter 2 ganger i halvåret. Statsforvalteren har også, på forespørsel fra veilederne, hatt innlegg om regelverket på fagdager i kommunene.

Tilsyn

Vi har i 2022 gjennomført felles nasjonalt tilsyn med temaet «Skolemiljø og internkontroll» i to kommuner. Vi ønsker at møtene vi har med kommunen, både ved oppstart og avslutning, skal være lærende. Vi vurderer også at tilsynsrapportene gir skoleeier og skoleledere økt kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vi legger vekt på på bred deltakelse fra de enkelte skolene som deltar i tilsynet, i tillegg til at skoleledere fra andre skoler i kommunen blir også til å delta.

Håndhevingsordningen

Vi er bevisste på å ha dialog med skolelederne i håndhevingsordningen og vi prioriterer å bruke tid på å veilede der vi vurderer at kompetansebehovet er

størst. Veiledningen er ofte knyttet til temaene relasjoner, fellesskap og miljø, samt samarbeid med hjemmet. Vi ser også at det kan være grunn til å prioritere tid til veiledning og dialog knyttet til hvordan stoppe krenkelseser.

Gjennom kartlegging og evaluering fra skolene, vet vi at vedtakene våre blir brukt aktivt både av skoler og kommuner til å lære utover den enkelte sak og skole. Kommunene sier at de lærer mye av vedtakene våre, at de er utfyllende og holder høy kvalitet. Vi ser også at skoleledere, som følge av at vi viser til blant annet ressursidene Udir.no, i større grad benytter seg av disse ressursene, og at arbeidet med et trygt og godt skolemiljø da får høyere kvalitet. Vi oppfordrer også skoleledere til å benytte seg av kompetansepakkene som er tilgjengelige via Udirs hjemmesider.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Kapittel VIII i barnehageloven om psykososialt barnehagemiljø er kjent og forstått av barnehageeier og de som arbeider i barnehager.

I 2022 har 7 kommuner deltatt i det samlingsbaserte tilbudet, Inkluderende barnehage og skolemiljø, pulje 5. Totalt har 10 kommuner deltatt i satsingen siden 2017. Denne innsatsen mener vi har hatt stor effekt for å heve kompetanse på trygt og godt barnehagemiljø, og gjøre kapittel VIII i barnehageloven kjent og forstått av barnehageeier og de som arbeider i barnehagene. Kvaliteten i satsingen og det systematiske arbeidet gjennom IBS-satsingen har gitt barnehageeier og barnehageansatte en grunnleggende forståelse for innholdet i regelverket. Dialogen og samarbeidet mellom Udir, Statsforvalter og kommunene har vært en suksessfaktor i dette arbeidet, og sikret progresjon, fremdrift og treffsikkerhet. Dette har vært et svært godt virkemiddel og både Statsforvalteren og kommunene har hatt et stort ønske om at satsingen ble videreført. Vi oppfordrer nasjonale myndigheter til å vurdere dette på nytt.

I vår oppfølging av IBS-kommunene har vi hatt jevnlig møter med ressurspersoner og oppfølgingsmøter med den enkelte kommune. Her har vi spesifikt etterspurt hvordan kommunene jobber med å implementere lovendringene, og med å heve kompetanse i sine barnehager. På de regionale samlinger har regelverket vært sentralt og overbyggende for både faglige innlegg, gruppediskusjoner og erfaringslæring. Vi har også kunnet spisse innholdet på våre regionale samlinger inn mot de områdene kommuner og barnehager har meldt størst behov for kompetanseheving. Temaene vi har jobbet med har vært implementering av utviklingsarbeid, systematisk arbeid for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø for alle, hvordan fremme inkluderende og trygge barnehage- og skolemiljø, aktivitetsplikten med vektlegging på følge med, undersøke og sette inn tiltak, og hvordan lykkes med å utvikle et inkluderende fellesskap blant barn og unge i barnehage og skole. Voksenrollen og relasjonskompetanse har vært et gjennomgående kompetansebehov i alle puljene og hatt stort fokus på våre samlinger.

For å motivere til bruk av kompetansepakkene og Udirs nettressurser om trygt og godt barnehage- og skolemiljø, har vi aktivt brukt disse på samlingene og i møtene med kommunene. En av kommunene delte både i kommunemøte og på samling, sine erfaringer med bruk av kompetansepakkene som en del av det barnehagebaserte utviklingsarbeidet. Den siste oversikten fra Udir viser at alle IBS-kommunene har tatt i bruk kompetansepakkene.

I læringsmiljøprosjektet pulje 5 i Vindafjord kommune deltok to barnehager. I tillegg til å delta på de nasjonale samlingene, har Statsforvalteren vært med i styringsgruppene for LMP i kommunen, der det har vært møter 2 ganger i halvåret. Statsforvalteren har også, på forespørsel fra veilederne, hatt innlegg om regelverket på fagdager i kommunene.

Vi har i møter med IBS-kommune veiledet på å koble arbeidet i den desentraliserte kompetanseutviklingen sammen med IBS-arbeidet. Det fremgår av behovsmeldinger i tilskuddsordningen i 2022 at flere av kommunene har valgt kompetansetiltak knyttet til trygt og godt barnehagemiljø. Dette bidrar igjen til spredning av kompetanse fra IBS-arbeidet til nettverk og andre barnehager. Vi erfarer at de kommunene som er i gang med satsinger innen temaet, prioriterer å videreføre dette med flere supplerende kompetansetiltak. Dette mener vi henger sammen med en økt forståelse for forpliktelsene som ligger på barnehageeier og barnehager, og for at kompetanse på dette området er helt avgjørende for å sikre barns rettigheter.

I oktober arrangerte vi et webinar om det systematisk forebyggende arbeidet for at alle barn og unge skal ha det trygt og godt i barnehagen, på skolen og i SFO. Målgruppen var skoleeiere, skoleledere, barnehageeiere, barnehageledere og SFO-ledere. Her hadde vi en gjennomgang av regelverket, faglige innlegg fra Læringsmiljøsentret og praksisfortellinger fra barnehager og skoler. Opptaket ble sendt ut og gjort tilgjengelig i etterkant. Deltakerne ga uttrykk for at webinarer hadde bidratt til økt kompetanse om hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø.

Vi lagde i tillegg i oktober en flere webinarer om kap. VIII i barnehageloven. Denne er delt i tre deler; barns rettigheter, nulltoleranse og forebyggende arbeid og aktivitetsplikten. I webinarene koblet vi innholdet til Udirs kompetansepakke og oppfordret og motiverte til videre bruk av disse. De ulike delene er relativt korte og lett anvendelige, og kan brukes alle tre, eller hver for seg på personalsamlinger, planleggingsdager, avdelingsmøter, foreldremøter eller individuelt. Vi håper at disse kan være et verktøy for eiere og ledere, og ansatte i arbeidet i med å gjøre innholdet i kap. VIII kjent. Webinarer ligger tilgjengelig på vår nettside, og er sendt direkte til alle barnehagene og barnehageeierne sammen med link til Udirs kompetansepakker. Webinarer ble lansert i embetets årlige bærekraftsuke, med koblinger til FNs bærekraftsmål.

Vi har gjort oss gode erfaringer med korte webinarer med faglig innhold knyttet opp mot regelverket, og vi vurderer å videreføre denne metodikken også i 2023.

På vår nettside har vi en egen temaside om trygt og godt barnehagemiljø. Her har vi tilpasset informasjon med ulike faner for barnehagemyndighet, barnehageeier/styrer/barnehagepersonalet og foreldre. Her ligger også webinarer og Udirs kompetansepakker. På denne måten blir informasjon om kap.VIII lett tilgjengelig og kan brukes som verktøy ute i sektor. Vi har brukt Instagram og Facebook for å promotere nettside og webinarer.

Vi vurderer at disse tiltakene samlet har bidratt til økt kompetanse på hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø. Kommunene og eiere har i ulik grad prioritert kompetansehevings tiltak på trygt og godt barnehagemiljø. Vår vurdering er derfor at kompetansen på området er ulik fra kommune til kommune, og fra barnehage til barnehage. Dette viser seg igjen også i henvendelser vi får fra foresatte i form av manglende oppfølging av enkeltsaker, både fra eiere og myndighet.

Det er likevel barnehagemyndighet som gjennom sine risikovurderinger har oversikt over kompetanse og regelverksetterlevelse hos den enkelte eier og barnehage. Vi valgte derfor i 2022 arrangere en regelverkssamling for barnehagemyndighet med fokus på myndighetsrollen med å påse barnehageeiers plikt til interkontroll spesifikt inn mot kap. VIII i barnehageloven.

Økt kunnskap hos barnehagemyndighet om ansvar for oversikt, risikovurdering, tilsyn og veiledning inn mot barnehageeiers internkontroll knyttet opp mot kap VIII, vil kunne bidra til å avdekke og følge opp eiere på området. Vi velger å følge dette videre opp i 2023 ved å prioritere tilsyn på barnehagemyndighetens ansvar og oppgave med å påse regelverksetterlevelse etter kap. VIII i barnehageloven. Et avgrenset og tydelig fokus på psykososialt barnehagemiljø i våre tilsyn med barnehagemyndighet, vil kunne bidra til å avdekke manglende kompetanse og regelverksforståelse hos myndighet. Vi tror også at et tydelig fokus fra vår side vil være et signal om at temaet skal prioriteres på alle nivå i sektoren. Dette mener vi også er i tråd med Udirs prioriteringer. I den forbindelse mener vi at kap. VIII i barnehageloven som tema i ReFlex, ville vært et godt hjelpemiddel både for Statsforvalter, barnehagemyndighet og barnehageeiere.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

I 2022 har vi hatt økt saksmengde og noe økt saksbehandlingstid sammenlignet med 2021. Vi vurderer at avdelingen setter av tilstrekkelig med ressurser til håndhevingsordningen, men at saksmengden og andre oppgaver varierer. Dette gjenspeiles i stor variasjon i saksbehandlingstid gjennom året. I arbeidet med

å sørge for rask behandling har vi en ordning for å omfordele saker internt når andre oppgaver må prioriteres av saksbehandler. Dette fører til raskere ferdigbehandling.

Vi legger i stor grad informasjonen vi får fra melder til grunn, og dette fører til at vi i økende grad begrenser vurderingen vår til pliktene "å undersøke" og "å sette inn tiltak" i de sakene skolene ikke oppfyller aktivitetsplikten. Vi har også videreutviklet informasjonen vi sender til rektor når vi innhenter dokumentasjonen i saken. Det fører etter vår vurdering til at vi får opplyst saken raskere og bedre, og bruker mindre tid på å innhente informasjon senere i saksbehandlingen. I tillegg har vi videreutviklet malen for vedtak, der vi i økt grad strukturerer innholdet i vurderingene våre. Saksbehandlingen er som følge av dette mindre ressurskrevende.

Vi møter og hører eleven i alle saker der vi vurderer at det er til elevens beste med en fysisk samtale. For å redusere tidsbruken, tilbyr vi at samtaler kan gjennomføres hos oss når det er hensiktsmessig. Samtalene gir noe lengre saksbehandlingstid, men vi mener at samtaler gir høyere kvalitet og likebehandling i saksbehandlingen, og ivaretar elevens rett til å bli hørt. Derfor mener vi at samtaler veier opp for tidsbruken.

Vi erfarer at mange skoler jobber aktivt med sakene i perioden de er til behandling hos oss. Mange elever opplever at saken deres blir tatt mer på alvor og at de får det bedre på skolen i denne perioden. Det sier oss at det ikke bare er tallet på dager fra melding til vedtak som er avgjørende for resultatet av vår saksbehandling.

Vi vurderer at vi har god måloppnåelse på området, men vil fortsette å jobbe for rask og effektiv saksbehandling av sakene i håndhevingsordningen.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Statsforvalterens mål er at vedtakene våre skal bidra til at skolene og skoleeiere får økt kompetanse til å løse sakene. Vi mener at vedtakene våre bidrar til bedre regelverksforståelse og faglig-pedagogisk kompetanse. Tilbakemeldinger fra sektor, meldere og mobbeombud understøtter dette. Vi har også utarbeidet et spørreskjema som sendes rektor etter at saken er avsluttet, hvor vi innhenter informasjon om hvordan vedtakene våre blir forstått og iverksatt.

Vi erfarer at flere skolemiljø saker er mer komplekse nå enn tidligere. Vi opplever også at flere saker blir trukket før vi fatter vedtak. Vi mener at dette kan være utrykk for at skolene i større grad har kompetanse til å forebygge de mer tradisjonelle problemstillingene, og at behovet for kompetanse nå er på andre områder. Vi erfarer bl.a. at flere saker enn før har sammenheng med spesialundervisning og inkluderende praksis.

Saksbehandlerne i håndhevingsordningen er organisert i en egen faggruppe som har månedlige fagmøter. I møtene tar vi blant annet opp prinsipielle problemstillinger, rundskriv, tolkninger og eventuelle høringer knyttet til kap. 9A. Vi holder oss faglig oppdatert ved å følge de nasjonale kompetanseordningene på området og andre faglige samlinger. Vi har etablert ordninger for å samarbeide på tvers av fagområder internt når vi møter komplekse problemstillinger knyttet til spesialundervisning og inkluderende praksis. Vi har også faglige samlinger internt for å sikre kvaliteten i regelverksforståelsen og den faglig-pedagogiske kompetansen. I 2022 har vi internt særlig arbeidet for å forbedre mal for vedtak og mal for redegjørelse

og innhenting av opplysninger fra skolene. Vi har i den sammenheng spesielt hatt fokus på å tydeliggjøre og forbedre barnets beste-vurderinger. Flere saksbehandlere har deltatt restanseprosjektet for SFOV, og har blant annet benyttet deres mal og vedtak fra Udirs klagebehandling som kunnskapsgrunnlag for egen revidering av maler og praksis. Utover dette har vi i 2022 særlig arbeidet med den nye saksbehandlerveilederen fra Udir. Blant annet har vi justert praksisen vår når vi vurderer sammenstilling og analyse av undersøkelser, jf. endringen i saksbehandlerveilederen på dette pkt. Vi har også arbeidet særskilt med undersøkelsesplikten på en intern samling.

Vi vurderer at vedtakene og saksbehandlingen vår etter § 9A-6 har høy kvalitet.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

Vi arbeider systematisk og målrettet for å skrive vedtak i klart språk som er tilpasset mottaker. Alle vedtak blir godkjent av ledelsen i avdelingen, og vi har lav terskel for å returnere vedtak med uklart språk, eventuelt endre dem før utsending.

Alle medarbeidere er pålagt å delta på kurs i klart språk som ligger i felles kurs- og kompetanseplattform for statlige virksomheter. Dette er også en del av opplæringen for nyansatte.

Alle faggrupper har jevnlig oppe malene våre for klager og i håndhevingsordningen. Da sørger vi for at alle har et aktivt forhold til dem og at de stadig forbedres.

Siste år har vi særlig arbeidet med å gjøre bedre vurderinger av barnets beste, spesielt i håndhevingsordningen. Her er vi ikke i mål og vil derfor fortsette med dette arbeidet.

Vi har også bedt skolene om tilbakemeldinger på vedtakene våre i håndhevingsordningen. Selv om disse vedtakene er til melder, er det skolene som blir pålagt å gjøre noe. Skolene rapporterer at vedtakene er klare og tydelige, og de bruker dem aktivt til kompetanseheving både på egen skole og i kommunen for øvrig.

Vi vurderer at tiltakene og det jevne fokuset vi har på klart språk fungerer tilfredsstillende og at vedtakene våre er brukerrettede.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Hovedkilden vår for å oppdage feil i vedtak fra skoleeier er saker vi får som klageinstans. Vi iverksetter ulike tiltak ut fra hva feilen består i. Noen ganger kontakter vi vedtaksmyndighet direkte via telefon eller brev, og ber dem om å endre praksis slik at fremtidige vedtak blir i tråd med regelverket. Dersom feilen skyldes for dårlig opplysning av saken, ber vi dem enten om å opplyse saken bedre, eller så opphever vi vedtaket og sender det tilbake for ny behandling i kommunen.

Dersom vi ser vedvarende feil fra enkeltkommuner, kontakter vi kommunen med veiledning.

Vi vurderer at våre tiltak er adekvate for statusen i Rogaland og derfor har den nødvendige effekt.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi har svært få vedtak fra barnehagemyndighet til behandling hos oss. Vi har derfor også lite grunnlag for å vurdere og sette inn tiltak rettet mot disse.

I den grad vi ser feil, kontakter vi myndigheten og ber dem rette dem og bedre egne rutiner.

Vi vurderer at tilstanden i fylket er relativt god og at de tiltakene vi iverksetter fungerer.

Særskilt oppmerksomhet på barn og elever med behov for spesialped. tilrettelegging (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Barn og elever, som ikke har fått det tilbudet de har behov under pandemien, er fulgt opp.

Vi arrangerte i 2022 to regelverksamlinger på det spesialpedagogiske området for ledere og rådgiver i PPT samt barnehage- og skolemyndighet. På den første regelverksamlingen hadde vi særskilt fokus på barn og elever som ikke har fått det tilbudet de har behov under pandemien. Vi la frem tallene som

kommunene selv hadde rapportert inn som brudd på gjennomføring av enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning. Vi synliggjorde både redusert omfang og redusert kvalitet i spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, gjennom pandemien. I vår kommunikasjon med kommunene, både i klagesaker og ved generell veiledning, har vi understreket kommunene og PPTs plikt til å følge opp disse barna og elevene videre i 2022.

En utfordring vi har sett gjennom hele 2022 er etterslep etter pandemien når det gjelder PPT sitt arbeid med utarbeiding av sakkyndig vurdering. Gjennom klagesaker og gjennom foresattes kontakt med oss, ser vi at tiden fra henvisning til ferdigstilt sakkyndig vurdering har økt. Dette gjør at flere barn sannsynligvis får et forsinket eller mindre presist tilbud enn de har rett på.

SFRO valgte på bakgrunn av en risikovurdering å undersøke nærmere hvordan fire av kommunene, de som hadde rapportert inn flest brudd på gjennomføring av enkeltvedtak under pandemien, hadde fulgt opp disse barna og elevene. Kommunene redegjorde godt for egne tiltak for elever som ikke har fått det tilbud de har behov for under pandemien er fulgt opp.

Vi vurderer derfor at kommunene i hovedsak har fulgt opp at barna har fått det de tilbudet de har krav på.

Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Kommunen gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket.

I en samling for ledere av pedagogisk- psykologisk tjeneste våren 2022 presenterte vi innrapporterte tall fra kommunene som viste mangelfull gjennomføring av vedtak om spesialpedagogisk hjelp under pandemien. Vi viste til redusert omfang og redusert kvalitet på blant annet spesialpedagogisk hjelp i denne perioden, og veiledet om kommunenes og PP-tjenestes plikt til å følge opp disse barna videre.

På våre nettsider har vi informasjon rettet mot foreldre, der vi gjør oppmerksom på retten til å klage på gjennomføring av vedtak om spesialpedagogisk hjelp.

Vi har arrangert 2 regelverksamlinger for PPT ledere/ rådgivere og vedtaksmyndighet på det spesialpedagogiske området, en av dem med særskilt vekt på regelverket om spesialpedagogisk hjelp. I tillegg arrangerte vi en opplæringsdag for nytilsatte i PP-tjenesten. Dette anser vi som tiltak som kan bidra til å sikre at kommunene gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket. Faste møtepunkter med PP-tjenesten bidrar generelt til å sikre mer korrekt tilråding i de sakkyndige vurderingene og bidrar til å sikre at kommunene gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket.

I tillegg arrangerte vi Oppvekstkonferansen i november 2022, med fokus på de nye reglene om samarbeid og samordning, gjort gjeldende fra 01.08.2022. Dette ses også som tiltak som bidrar til å sikre at kommunene gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket.

Det har vært gode tilbakemeldinger fra sektor på de samlingene vi har arrangert, og det meldes tilbake om god læring, nyttig informasjon og godt samarbeid med Statsforvalteren.

Statsforvalteren mottar få klagesaker knyttet til spesialpedagogisk hjelp. Dette kan være uttrykk for at kommunene i all hovedsak gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket. Vi ser dette som en utfordring og ser nå behov for å skaffe oss bedre oversikt over forholdene i barnehagesektoren knyttet til gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere følger regelverket for fritak for fag

Ett av våre tiltak i 2022 var en artikkel på hjemmesiden om praktisering og forståelse av reglene om fritak for fag, etter kapittel 5 i opplæringsloven. Vi har hatt fokus på regelverket for fritak fra opplæringsplikten, og at avvik fra LK20 må være tilrådd i sakkyndig vurdering og fastsatt i enkeltvedtak om spesialundervisning.

Regelverket for fritak for fag ble gjennomgått særskilt på en regelverksamling på det spesialpedagogiske området våren 2022. På regelverksamlingen deltok ledere og rådgiver i PPT i tillegg til vedtaksmyndighet i kommunene.

I vår kommunikasjon med kommunene, både i klagesaker og ved generell veiledning, har vi tydelig konkretisert hvilket regelverk som gjelder for fritak for fag. Vi er tydelige i vår kommunikasjon ut mot skolene at opplæringen i grunnskolen og i videregående skole skal være i samsvar med læreplanen. Skoleeier må derfor ha rettslig grunnlag for å gi elever opplæring som avviker fra læreplanverket. Vi kommuniserer at utgangspunktet er at læreplanen også gjelder for elever med spesialundervisning. Vi gjør kjent at elever som får spesialundervisning skal ha det samme totale undervisningstimetallet som andre elever. I tilfeller der er behov for avvik fra læreplanen, disse tilrås av PPT før det kan fattes vedtak om avvik. Vi vektlegger at barnets beste må være et grunnleggende og tungtveiende hensyn ved et eventuelt fritak fra fag.

Vi har hatt fokus på dette området i 2022. Vi har erfart at PPT for videregående opplæring ønsker og har behov for mer veiledning, om hvordan de kan oppfylle regelverket for fritak for fag i sine sakkyndige vurderinger.

Dette vil vi følge opp i vårt videre arbeid.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Den ene av vårt to regelverksamlinger på det spesialpedagogiske området i 2022 for ledere og rådgivere i PPT samt vedtaksmyndighet, hadde særskilt fokus på om elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket.

Vi publiserte en nyhetsartikkel om dette våren 2022.

Gjennom henvendelser fra foresatte og elever, klagebehandling og kontakt med fylkeskommunen og PPT, ser vi med bekymring på om elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket. Vi har i 2022 etter henvendelse fra PPT for videregående opplæring, flere ganger veiledet dem. Denne kontakten har styrket vår bekymring.

Rogaland revisjon la 01.09.2022 frem rapporten "Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker". Rapporten bekrefter de utfordringene vi også ser, når det gjelder å sikre at elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket.

Med denne bakgrunnen har vi derfor kommet til at tilsyn med spesialundervisning i videregående opplæring er riktig virkemiddel. Tilsynet er varslet for 2023.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere, skoler og lærebedrifter følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20)

Behovsmeldingene, rapporteringene og dialogen vår med sektor viser at innføringen av LK20 er et prioritert område i tilskuddsordningen for desentralisert kompetanseheving. Partnerskapet med UH og samarbeid på tvers er en sentral del av skoleeierne i Rogaland sine strategier for å realisere intensjonene i det nye læreplanverket. Vi er også kjent med at det både i og utenfor kompetanseordningen er ansatt ressurspersoner for å hjelpe skolene med egne behov. Ressurspersonene gir også støtte til pedagogiske utviklingsprosesser knyttet direkte til innføringen av læreplanverket. Vår inntrykk er at det arbeides aktivt i de enkelte skolene og at skolene da bruker de ulike støtteressursene som er tilgjengelige på Udir.no.

Evalueringen av Fagfornyelsen viser at pandemien har påvirket innføringen og at skolene har utviklet seg i ulik takt. Det stemmer med vår kunnskap om utviklingen i Rogaland. Vi er blant annet kjent med at skoleeiere vurderer at de i varierende grad har jobbet systematisk med innføringen av LK20. I den forbindelse mener vi at vårt bidrag som sekretariat for tilskuddsordningen er viktig for å bidra til arbeidet skal være forankret i skolenes behov.

Vi har dette året spesielt undersøkt status i fylkeskommunen når det gjelder innføring av læreplaner i lærebedrifter. Først deltok vi i en samling der fylkeskommunen orienterte lærebedriften, og deretter etterspurte vi status i et eget brev til Rogaland fylkeskommune.

I klagebehandlingen på standpunktvederlegging ser vi at skolene arbeider for at vurderingen skal være i tråd med læreplan og vurderingsforskrift. Vi ser likevel svakheter i læreres vurdering av samlet kompetanse. Dette tror vi kan skyldes at skolene og lærerne har arbeidet for lite med læreplanforståelse, nytt kompetansebegrep og endret struktur i læreplanene.

Vi er kjent med at nettverk i Rogaland har arrangert fagsamlinger som støtte for skoleledere i arbeidet med vurderingspraksis etter LK20. Evalueringen viser at skoleledelsen er viktig for innføringen av fagfornyelsen. I 2022 har vi bidratt overfor skoleledere i form av å svare ut spørsmål og problemstillinger. Vi har også hatt innlegg på fagsamlinger som skoleeierne har arrangert. Vi får flest spørsmål om læreplan i sammenheng med sluttvurdering.

Evalueringen av Fagfornyelsen peker også på at skoleeiere er usikre på om kommunen er på rett vei og om intensjonene er forstått riktig. Vi legger til grunn at dette også stemmer for Rogaland. Det samme gjelder for at skolene fortsatt befinner seg i en «utforskningsfase» hvor bla. sentrale begreper ikke har «landet» i skolene. Funnene sier oss at vi er underveis, men at det fortsatt må være et prioritert område. I den forbindelse mener vi at det er riktig å gi Statsforvalterne et mer konkret oppdrag i å følge opp dette i 2023.

Etter vårt kjennskap har vi grunn til å tro at LK20 er tatt i bruk i grunnskole, videregående skoler og lærebedrifter i Rogaland i tråd med innføringsplanen.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Arbeidet dette året ble naturlig nok spesielt rettet mot bosetting av flyktinger fra Ukraina. Statsforvalteren i Rogaland tok raskt initiativ til faste møter på Teams med kommunene for å samordne informasjon og behov for hjelp, støtte og ressurser. Disse møtene ble organisert via beredskapsstaben. Både beredskap og avdelinger for helse-, sosial-, og barnevern, utdanning og samfunnsavdelingen har deltatt i tillegg til statsforvalteren. I tillegg til kommunen ble både Rogaland fylkeskommune, Imdi, UDI, politiet og helse Vest og helse Fonna invitert ut fra hvilke emner som var på dagsorden i møtene. Det var mange møter på våren og så avtok behovet utover året, men bosetting og tjenester for flyktingene er fremdeles tema på faste møter med kommunene.

Fylkesmannen bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Allerede før krigen i Ukraina hadde Statsforvalteren i Rogaland et organisert samarbeid med flykningeteamet i Rogaland Fylkeskommune. Vi viser til rapporteringen under 7.3.1.7.5 for innhold og vurderinger av dette samarbeidet.

3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk**3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov**

Vår vurdering er at barnehagene og skolene som hovedregel har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov. Statistikken for Rogaland viser at elevresultatene ligger på landssnitt, eller rett over for nasjonale prøver på alle trinn i alle fag. Vi finner det samme i Elevundersøkelsen, resultater på eller litt over for alle indikatorer både på 7. og 10. trinn. Når det gjelder mobbetallene er de lavere enn landsgjennomsnittet både på 7. og 10. trinn. Når det gjelder grunnskolepoeng er også disse på landsgjennomsnittet.

Kompetansebehov i lys av Kompetanseløftet (fra kapittel 3.4.1.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kommuner og fylkeskommuner vurderer sine kompetansebehov i lys av målsettingene i Kompetanseløftet

Som sekretariat for tilskuddsordningen har vi formidlet nasjonale intensjoner, rammer og føringer for ordningen generelt og Kompetanseløftet spesielt og sørget for at kriteriene for tildeling er kjent for aktørene i samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk.

Vi har jevnlig jevnlig informert om målsettingene for Kompetanseløftet i samarbeidsforum, og hatt særskilt fokus på at kommunene i kartleggings- og analysefase skal vurdere sine kompetansebehov i lys av disse. Det er primært gjennom behovsmeldingene og i arbeid med innstilling i samarbeidsforum vi har etterspurt og gjort en vurdering av om disse er i tråd med kriteriene. Målsettingene for kompetanseløftet er i stor grad synliggjort i behovsmeldinger i 2022. I noen tilfeller har vi bedt eiere gi mer utfyllende beskrivelser med utgangspunkt i kriteriene. Samtidig har det vært utfordrende for eiere å beskrive dette i Excelskjemaet som er malen for behovsmelding.

I samarbeidsforumets langsiktige plan er målsettingene og kriterier for Kompetanseløftet tydeliggjort. Planen har vi jobbet grundig med sammen med kompetansenettverk og samarbeidsforum. Planen blir videre brukt som verktøy for kommuner og fylkeskommuner når det lokale arbeidet skal konkretiseres og iverksettes. Vi opplever økt forståelse for at lokale tiltak skal forankres i tråd med den langsiktige planen og den retningen de selv har vært med på å definere. Dette omtaler vi nærmere under rapportering på Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB).

I fornyede behovsmeldinger fra kommuner og fylkeskommuner i 2022 ble det tydelig at flere av prosjektene har brukt lang tid på analysefasen. Spesielt gjelder dette prosjekt som involverer mange kommuner. I regional- og desentralisert ordning sendes behovsmeldinger i hovedsak fra de regionale kompetansenettverkene, og det jobbes med tiltak på tvers av kommuner. I Kompetanseløftet velger flere kommuner å melde behov alene. Det er nok krevende nok i seg selv å forankre og koordinere det tverrsektorielle i en analysefase i en kommune. Vi mener det blir et viktig fokus for Statsforvalteren i det videre arbeidet å sørge for at små kommuner som blir stående alene, blir koblet på andre prosjekt. Dette vil vi løfte inn som problemstilling til Samarbeidsforum. Spesielt gjelder dette kommuner med interkommunale tjenester der PPT er inne i prosjekt i bare en av sine kommuner.

Innholdet i Kompetanseløftet oppleves som omfattende for flere. Spesialpedagogikk og inkluderende praksis er et stort felt, og det har vært vanskelig for kommuner å finne klare kjernekomponenter. Vi tror det er viktig på dette tidspunkt å få delt noen erfaringer fra de prosjektene som har vært gjennom analysefase for å bidra til at kommunene vurderer sine kompetansebehov i tråd med målsettingene i kompetanseløftet. Eksempelvis er det i et av prosjektene i Rogaland brukt kompetansekartleggingsverktøyet KOSIP. Dette er utviklet i tråd med målsettingene i kompetanseløftet, og UiS som partner i dette prosjektet har deltatt i å utvikling av dette verktøyet. UiS har også bidratt inn i prosjekt med pedagogisk analyse som metode. Erfaringslæring blir et viktig fokus i vårt videre arbeidet med Kompetanseløftet.

På vårt webinar om tilskuddsordningen ble målsettingene for Kompetanseløftet løftet frem. På denne måten sikrer vi at vi når ut med informasjon ut til alle kommuner og aktører på ulike nivå. Webinaret ligger tilgjengelig på våre nettsider.

I våre kontaktmøter med PPT har vi informert om målsettingene i kompetanseløftet, og hvordan kommunene skal vurdere sin kompetansebehov i tråd med disse. Dette er beskrevet nærmere i neste punkt.

Tiltak i tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.4.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten er inkludert

Som beskrevet under forrige punkt har vi primært sørget for at Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv gjennom å formidle overordnede nasjonale intensjoner, rammer og føringer for ordningen, inkludert sørge for at kriteriene for tildeling er kjent for aktørene i samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk. Dette har blitt gjort gjennom samarbeidsforum, kontaktmøte med PP-lederne, tydeliggjøring i langsiktig plan og løftet på webinar om tilskuddsordningen.

Gjennom behovsmeldingene og i arbeid med innstilling i samarbeidsforum, har vi etterspurt og gjort en vurdering rundt involvering av PPT og laget rundt barnet og eleven. PPT er skrevet inn i alle prosjektene som målgruppe, men erfaringene fra 2021 var at prosjektene i ulik grad var forankret hos PPT og at PPT i ulik grad var inkludert.

I alle møtepunktene vi har hatt med PPT i 2022 har derfor Kompetanseløftet vært tema. PPTs rolle i Kompetanseløftet ble særlig vektlagt på vårt kontaktmøte med PP-lederne i januar 2022, og på regelverksamling for PPT våren 2022. I tillegg har vi informert om dette på vår fagdag for nytilsatte i PP-tjenesten. PP-tjenesten ble oppfordret til å inngå samarbeid i egen kommune omkring Kompetanseløftet. Det ble presisert overfor vedtaksmyndighet og PPT at deltakelse er et kriterium for tildeling av prosjektmidler. Vi har i tillegg henviset til de kompetanseverktøyene som ligger på Udir sine nettsider. På denne måten kan PPT ta en mer aktiv rolle hvis de opplever at de ikke er inkludert i det lokale arbeidet.

Gjennom vår kontakt med PPT erfarer vi fortsatt at de i varierende grad er involvert i Kompetanseløftet i sine kommuner, og vi vil fortsatt holde et fokus på dette. Det tverrsektorielle perspektivet og rollen til PPT blir viktig å løfte frem på de regionale erfaringskonferansene høsten-23.

Manglende involvering av PPT gjorde at vi ba samarbeidsforum vurdere å gi PPT plass i samarbeidsforum. Fra 2022 fikk leder for PP-nettverket observatørstatus i samarbeidsforum. Dette vil være en viktig stemme inn i vurdering av behovsmeldinger, og for å bidra til at informasjon formidles fra samarbeidsforum til PP-ledernetverket.

Vi viser også her til til rapportering under Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB) - Bidra til samarbeid og sammenheng på tvers av ulike tiltak i embetet. Her beskriver vi vårt arbeid rundt tverrsektorielle tiltak, og da spesielt med Kompetanseløftet som vår inngang.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

I Rogaland er det en kommune som har fått støtte og veiledning i forfasen i 2022. Statsforvalteren gjennomførte våren 2022 flere møter for å informere kommunen om grunnlaget for uttrekket og om rammeverket for ordningen. For å skape forståelse for hvilken kompetanse veiledere i oppfølgingsordningen må besitte inviterte vi dekan på UIS og senterlederne på Læringsmiljøsentret og Lesesenteret til informasjonsmøte. Veilederne rekrutterte vi fra Læringsmiljøsentret ved Universitetet i Stavanger. Veilederne har lang erfaring med veiledning av mindre kommuner fra læringsmiljøprosjektet.

I tillegg til Udir-samlinger for kommuner og for veiledere i forfasen, gjennomførte vi også flere møter med partene lokalt. Formålet var å skape forståelse for målet og arbeid i oppfølgingsordningens forfase. Statsforvalteren brukte relativt mye tid på dette, fordi vi har tidligere erfart hvor viktig det er å klargjøre rammeverket og de ulike partenes roller og ansvar. Likevel erfarte vi at både veiledere og nøkkelpersoner i kommunen brukte tid på å forstå og omsette rammeverket til eget arbeid. Det har etter vår vurdering vært utfordrende for veiledere med erfaring fra læringsmiljøprosjektet å forså at veiledningsoppdraget i forfasen er forskjellig fra tidligere oppdrag med mer kjente moduler og mer fastlagt framdriftsplan.

I juni 2022 deltok Utdanningsdirektøren og ansvarlig for oppfølgingsordningen på forankringsmøtet i kommunen. I tillegg til kommunalsjef møtte ordfører og utvalgsleder, kommunedirektør, hovedtillitsvalgt, personalsjef, rektorer, styrer og PP tjenesten. Vi presenterte kommunebildet med ulik statistikk og kjennskap til andre statlige hjelpetiltakene som er gjennomført i kommunen de siste årene. I tillegg skisserte vi innholdet og målsetting for arbeidet i oppfølgingsordningen, og hva innholdet i forfasen ville kreve av innsats i kommunen. Vi var tydelig på at utgangen av forfasen har tre muligheter, nettopp for å ansvarliggjøre kommunen. Det var viktig for oss å understreke at midler i gjennomføringsfasen er et resultat av grundig arbeid i forfasen. Vi orienterte også om muligheter for støtte og veiledning både i forfasen og gjennomføringsfasen. Til slutt fasiliterte vi et gruppearbeid for å identifisere både muligheter og utfordringer i kommunen ved oppstart i oppfølgingsordningen.

På Udir-samlingen 2. september deltok samme brede målgruppe og de arbeidet videre med styrker og utfordringer i kommunen. I etterkant av samlingen arrangerte Statsforvalteren en 2 dagers samling for de sentrale aktørene i forfasen. Dag 1 deltok veiledere, skoleeier og Statsforvalter og hadde følgende målsetting,

- Bli bedre kjent
- Hva kan oppfølgingsordningen bidra til i kommunen?
- Avklare roller og forventninger til partene i forfasen
- Bli enige om framdrift i forfasen

Dag 2 deltok i tillegg rektorer, inspektører, styrere og BTI koordinatør. Målet for dagen var å

- Bygge relasjoner og tillit mellom eksterne og interne deltakere
- Avklare forventninger
- Starte analysen for kommunen, ved å få innblikk både i tall og fortellinger

Hovedmålet for arbeidet høsten 2022 har vært å identifisere et bredt kunnskapsgrunnlag som grunnlag for utfordringsbildet i kommunen. Veilederne har startet arbeidet med å samle flere perspektiver og fortellinger til her og nå situasjonen i kommunen. Dette arbeidet skal bidra til å få et godt forankret og omforent utfordringsbilde i kommunen, blant annet ved å involvere elevene og foresatte i prosess. Prosessen med å analysere data og finne fram til fortellingene bak tallene, og på dette grunnlaget finne behov og velge tiltak tar tid og krever gode prosesser. I tillegg er det et stort arbeid for veilederne å orientere seg om konteksten i kommunen, blant annet å forstå de eksisterende samarbeidsstrukturene og organiseringen og deltakelsen i eksisterende kompetansetiltak, eksempelvis regional og desentralisert ordning. Dette arbeidet vektlegges, for på sikt å se valg av tiltak i oppfølgingsordningen i sammenheng med det arbeidet kommunen allerede er involvert i.

På samlingen til Udir i september ble det presentert et kommunalt arbeid i forfasen der kommunalsjef vektla å komme tidlig i gang med tiltak. Dette innlegget bidro til utfordringer i vårt arbeid. Også i Rogaland mente kommunalsjefen at de hadde et klart utfordringsbilde, og ville egentlig iverksette tiltak umiddelbart. Denne forståelse har både veilederne og Statsforvalteren måtte jobbe aktivt for å snu. Kommunen de siste 10 årene fått relativt store midler til ulike støttetiltak, og ulike satsinger har etter vår vurdering ført til fragmentert og løst koblet utviklingsarbeid. Nye tiltak er iverksatt uten grundige evalueringer. Kommunen har etter vår vurdering utfordringer med kompetanse og kapasitet til å drive kvalitetsutvikling i barnehage og skole. Kommunene har altså utfordringer i sitt eierskap. Dette handler om hvordan de disponerer både tid og ressurser, og det mangler en god, langsiktig og systematisk plan for utviklingsarbeid. Statsforvalteren og veilederne har gjennom samlet innsats fått aksept om at analysene i forfasen er viktig for å utarbeide et grundig utfordringsbilde, som i neste omgang danner grunnlaget for valg av tiltak.

PP-tjenesten er en sentral aktør i oppfølgingsordningen og den aktuelle kommunen kjøper denne tjenesten fra en nabokommune. Det er vår vurdering at kommunen har utfordringer i kapasitet og kompetanse innen både allmennpedagogiske og spesialpedagogiske, derfor har det vært viktig at PPT leder involveres i oppfølgingsordningen. Dette er særlig viktig fordi kommunen må arbeide for å se satsinger og tiltak i sammenheng fordi i en liten kommune kan ikke utfordringer ikke løses innen skolen og barnehagen isolert, men må settes mer i sammenheng. Å arbeide tverrfaglig tverrsektorielt og interkommunalt er både en del av utfordringen, men også en del av løsningen for å øke kapasitet og kompetanse i kommunen. Vi har erfart at PPT ser behovet for og ønsker å delta i oppfølgingsordningen, samtidig mangler det noe på forpliktelse og reell deltakelse.

Om innsatsen til Statsforvalter og veileder har bidratt til å bygge systemer og kompetanse til å gjennomføre gode utviklingsprosesser er det etter vår vurdering for tidlig å si noe om. Selv om vi har vektlagt arbeidet med å avklare forventninger til samarbeidet, roller og samarbeidsform ser vi at arbeidet tar tid. Det tar tid å bli kjent, skape tillit og bygge relasjoner hvor partene kan utfordre og støtte kommunen på en måte som skaper utvikling. Arbeidet med å bygge systemer er påbegynt, men vil fortsette videre utover våren 2023. Manglende system og kompetanse er en del av utfordringsbildet, som det i neste omgang vil bli søkt midler til i gjennomføringsfasen. Når kommunen har vansker med å analysere egen situasjon, finne styrker og utfordringer, og sette inn de riktige virkemidlene for å forbedre kvaliteten er det et mål at dette blir utviklet og iverksatt i løpet av gjennomføringsfasen.

I arbeidet med å jobbe fram kommunen sitt utfordringsbilde har veilederne tatt i bruk pedagogisk analyse som verktøy. Det er vårt inntrykk at pedagogisk analyse bidrar til å arbeide detaljert med utfordringene som foreligger, og vi ser at arbeidet med analysen av her og nå situasjonen er grundig og prosessene involverer bredt. Vi ser for oss at utfordringsbildet må arbeides videre med utover våren 2023, og vi vil eventuelt tildele midler tenkt til gjennomføringsfasen for å sikre at dette arbeidet blir slutført på en god måte. Det er Statsforvalterens vurdering at vår rolle som pådriver og tilrettelegger i forfasen er sentral for å sikre kvalitet i viktige prosesser i forfasen. Ved å arbeide tett på både kommune og veiledere har vi bidratt til å veilede både kommunen og veiledere i det konkrete arbeidet. Å få forståelse for og aksept for at Statsforvalteren har en annen rolle enn i Læringsmiljøprosjektet har vært krevende, men vi mener at en aktiv SFrolle kan være avgjørende for å sikre at arbeidet har kvalitet og framdrift.

Målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

I Rogaland er to kommuner i gjennomføringsfasen. Det er Statsforvalterens vurdering at begge kommuner valgte tiltak og eksterne veiledere som på en god måte bidrar til et målrretta arbeid med de ulike utfordringene som ble identifisert i forfasen.

Kommune 1 har i perioden fått støtte og veiledning fra tre eksterne partnere i tillegg til veiledning fra Statsforvalteren. Universitetet i Stavanger ved Læringsmiljøsentret har bistått i arbeid med Trygt og godt skole- og barnehagemiljø. Høgskulen på Vestlandet i arbeidet med temaet kvalitet i lesing/lesning i alle fag. En tidligere skolesjef, og veileder i Udir sitt veilederkorps har bidratt i arbeidet med skoleeiers kvalitetsarbeid herunder utvikling av kvalitetsplaner og forsvarlig system. Statsforvalteren har gjennomført månedlige statusmøter med kommunalsjef i kommunen, og har i tillegg deltatt på ulike møter sammen med prosjektgruppene som er etablert for de konkrete tiltakene. Statsforvalteren har i løpet av 2022 også deltatt på et møte i formannskapet sammen med veileder fra Læringsmiljøsentret.

Skoleeier i kommune 2 har i gjennomføringsperioden hatt veiledning fra en ekstern veileder, med lang fartstid i arbeid med kvalitetsutvikling i kommuner og skoler, og flere perioder som veileder i Udirs veilederkorps. Noen skoler har fått bistand fra Universitetet i Stavanger ved Læringsmiljøsentret og Lesesenteret. I tillegg har eksterne konsulenter bidratt i direkte veiledning på andre skoler.

Statsforvalteren har deltatt på ulike møter og veiledningsøkter både digitalt og fysisk. Hovedmålet for skoleeier har i 2022 vært å arbeide fram system for kvalitetsarbeidet i kommunen herunder, Kvalitetsplan for utdanningsløpet, utviklingsplan for barnehage og skole, og skoleeiers årshjul for kvalitetsarbeid. Statsforvalteren har i løpet av året også deltatt på nettverkssamling for de seks skolene som arbeider med målrettede tiltak.

Å jobbe fram system og struktur for skoleeier er en del av målsettingen for gjennomføringsfasen i begge kommuner. Begge kommuner har tatt tak i prosesser med barnehage- og skolebasert vurdering og arbeider med å utvikle kommunale planer, og lage system for jevnlig arbeid med kvalitet i barnehage og skole. De to kommunene har i løpet av gjennomføringsperioden økt sitt samarbeid på ulike områder. Det er blant annet gjennomført flere felles fagdager. Statsforvalterne har bidratt faglig på felles fagdag for skolelederne i de to kommunene. Tema for Statsforvalterens innlegg var skolerung i forståelsen av regelverket opplæringslovens §13-3 e, *Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å arbeide med kvalitetsutvikling*. Ekstern veileder fra den ene kommunen deltok på denne samlingen, i tillegg til politisk skoleeier. Det er vår vurdering at samarbeidet mellom kommunene har blitt kvalitativt bedre, men at det fortsatt er potensiale for videreutvikling. Å samarbeide både på tvers av kommuner, sammen med både Statsforvalter og veiledere kan bidra til bedre helhet og sammenheng i kvalitetsarbeidet for begge kommuner.

Store deler av forfasen og gjennomføringsfasen i de to kommunene har vært preget av pandemi. Vi har i perioden lært at digitale møter er uvurderlige for å holde en tett og god dialog med kommunene, men samtidig er det vår vurdering at fysiske møtepunkter er viktige for å holde fokus på innsatsområdene, og for å sikre god framdrift i arbeidet. I de fysiske møtene har Statsforvalteren fått anledning til å orientere seg om veilederne sitt bidrag, og til både å understøtte, men også korrigerer veiledningen dersom det er behov for det. I tillegg blir Statsforvalteren kjent med de ulike nøkkelpersonene i arbeidet, som har bidratt til at Statsforvalteren har fått enda bedre kjennskap og forståelse for den konteksten utviklingsarbeidet gjennomføres i. Statsforvalteren i Rogaland prioriterer å delta på et utvalg fagdager, og vurderer at dette bidrar til relasjonsbygging som igjen er viktig for å sikre konstruktiv dialog og mulighet for veiledning i møtene med de ulike nøkkelpersonene i oppfølgingsordningen.

Det er vår vurdering at jevnlig treffpunkt ved stedlig oppmøte i kommunen bidrar til at Statsforvalteren på en bedre måte kan veilede kommunalsjef og prosjektgruppa i de månedlige teamsmøtene. På møtet i formannskapet i kommune 1 var det et mål å bidra til å sikre eierskap og forankring hos politisk skoleeier til tiltak og framdrift i utviklingsarbeidet. Særlig ved å koble analysen gjennomført i forfasen opp mot de iverksatte tiltakene. Det er Statsforvalterens vurdering at deltakelse fra både veileder og Statsforvalter i møtet i formannskapet har medvirket til at politisk skoleeier har tatt større ansvar for de lokale utfordringene.

Læringsmiljøseneteret har bidratt til fagdager, veiledning av prosjektgruppene, koordinatorene og ledergruppene i barnehage og skole. Et mål har vært å skape samarbeid sammenheng i utviklingsarbeidet på tvers av barnehage, SFO og skole. På felles fagdag i januar 2023 arbeidet de ansatte bl.a med felles verdigrunnlag. Arbeidet for å få bedre tillit, samarbeid og samhandling på tvers, har startet.

I kommune 2 har de eksterne veilederne laget samarbeidsavtaler og planer for arbeidet direkte med skolene, og det er skoleeier som har oppfølging med dette arbeidet. Statsforvalteren må derfor vurdere deres arbeid utfra hva skoleeier beskriver i sin årsrapportering til oss. Lesesenteret har særlig fokusert på arbeid med Språkløyper i tillegg til fagdager og flere skolebesøk. Målet for arbeidet er å etablere struktur og kompetanse på den første og andre leseopplæringen. Veiledningen fra Lesesenteret er særlig rettet inn mot arbeid i profesjonsfelleskapet. Det er Statsforvalterens vurdering at arbeidet må ses i sammenheng med positiv utvikling i skolens resultater i lesing og på utvalgte indikatorer i elevundersøkelsen. Se 7.3.8.7 for mer utdyping.

Læringsmiljøseneteret er engasjert for oppfølging av særlig en ungdomsskole og har bidratt med fagdager, veiledning av skolens utviklingsgruppe og skoleeier. Målet med arbeidet har vært å arbeide med profesjonsfelleskapet både faglig og kulturelt for å bidra til skolebasert vurdering og profesjonsutvikling. Arbeidet på skolen har vært krevende, og en analyse av skolens resultater på nøkkelindikatorer viser at elevresultatene på skolen fortsatt er lave.

Noen av ungdomsskolene har fått oppfølging av samme eksterne veileder, fordi utfordringsbildet var noenlunde likt. Særlig var motivasjon og støtte fra lærer identifisert som utfordrende. Disse skolene har utviklet seg i litt ulik retning med egne veiledningsøkter, fagdager og planer i profesjonsfelleskapet. Spennende er det likevel å se at disse skolene har positiv utvikling i elevenes svar i Elevundersøkelsen.

Statsforvalteren har også deltatt på *Dialogmøte om barnevern og samarbeid med andre tjenester* i de to kommunene, som Helse- sosial og barnevernsavdelingen hos SFRO gjennomfører på oppdrag fra BUFDIR. Tema i dialogmøtet var tidlig innsats, samarbeid og samordning og kompetanse. At vi internt i embetet arbeider tverrsektorielt er et uttalt mål, og særlig når det gjelder å bidra til god kompetanse om utsatte barn og unge. SFRO har særlig oppmerksomhet rettet mot å veilede hvordan arbeidet med kompetanseløftet i de to kommunene ses i sammenheng med arbeidet i oppfølgingsordningen og arbeidet med oppvekstreformene.

Kommunenes felles arbeid i kompetanseløftet ble av flere årsaker ikke gjennomført i henhold til planen. Målsettingen var å gjennomføre et grundig analysearbeid på barnehage- og skolenivå i løpet av høsten 2022, og så søke midler i ordningen tildeling i tilskuddsordningen våren 2023. Det er Statsforvalterens vurdering at ambisjonene var litt vel optimistiske, og at det derfor var riktig at arbeidet ikke ble igangsatt slik planen var. Felles forståelse om prosesser i kartlegging, vurdere og analysere kompetansebehov i sine virksomheter er særlig viktig i forbindelse med mål innen spesialpedagogikk og inkluderende praksis og laget rundt barna og elevene. Dette blir et viktig innsatsområde for veiledningen det siste halvåret og Statsforvalteren vil se til at de to veilederne som støtter skoleeier også har dette fokuset.

Begge kommunene gir i sin årsrapportering uttrykk for at støtten og veiledningen fra Statsforvalteren i oppfølgingsordningen er nyttig og faglig god, og at samarbeidet og dialogen er konstruktiv. Det er vår vurdering at rammeverket gir oss et tydelig ansvar om å være en samarbeidspartner for kommunene og veilede gjennom hele innsatsperioden. I arbeidet i begge kommunene har Statsforvalteren vært opptatt av å støtte kommunene i å se de ulike kompetanseordningene i sammenheng.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Statsforvalteren har tatt initiativ til og gjennomført flere evalueringer i 2022. Først og fremst har vi gjennomført en omfattende evaluering av hvordan vi selv håndterte korona-pandemien. Vi har også gjennomført en evaluering av samvirke mellom aktørene som var involvert i en stor brann i sorteringsanlegget til det interkommunale vann og renovasjonsvesenet IVAR på Forus i Sandnes kommune.

På oppfordring fra Statens Vegvesen, Lund kommune og Norges Lastebileier forbund evaluerte vi en dødsulykke på E39 etter kritikk mot politiet fordi vegen var stengt så lenge og omkjøringsmulighetene var veldig begrenset.

Vi har hatt møter med med Suldal kommune, Statens Vegvesen og Rogaland fylkeskommunen om den mest rasutsatte delen av RV-13 der det har vært flere ras som har skapt stor utrygghet. Spesielt i forhold til skoleskys.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Har avvik når det gjelder omfang av tilsyn med kommunale tjenester i NAV.

Fikk gjennomført tre systemrevisjoner totalt. Hadde planlagt å gjennomføre landsomfattende tilsyn våren 2022, men veileder for landsomfattende tilsyn var ikke klar før sommeren 2022. Vi prioriterte å nå målkrav for saksbehandling av klagesaker fremfor å gjennomføre mer enn de to tilsynene vi gjennomførte høsten 2022.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Barnevern

Ingen avvik.

Andre områder til Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Vi har avvik når det gjelder omfang av tilsyn med kommunal helse- og omsorgstjeneste. Vi har i 2022 prioritert tilsyn høyere enn vi har gjort de siste årene, og jobbet med kompetanseutvikling for å få bedre måloppnåelse. Våre ansatte er blitt bedre skolert i tilsynsmetodikk gjennom kurs og som observatører i tilsyn. Alle nyansatt har fått basisopplæring gjennom Statens helsetilsyn.

Saksbehandlingssituasjonen er forbedret vesentlig de siste årene. Vi hadde i hele 2021 prioritert klagesaker, tilsynssaker og saker om tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede. En del av saksbehandlingen ble gjort utenom normal arbeidstid og på dagnadskvelder. Vi begynte året 2022 med god kontroll på saksbehandlingssituasjonen og hadde og har en godt kvalifisert ansattgruppe som arbeider med disse sakstypene.

Vi hadde i slutten av 2022 fortsatt avvik når det gjelder kapittel 9 sakene, men vi fikk i samme år gjennomførte flere stedlige tilsyn enn tidligere. Bruk av ressurs fra fagområdet i landsomfattende tilsyn med barnebolig samt noe sykdom sent på høsten var medvirkende årsak til at vi fortsatt har avvik. Vi vil fremover fortsette med å prioritere behandling av både klage-, tilsyns- og kapittel. 9 saker fremover.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Det er ikke gjennomført et sivilt-militært kontaktmøte for regionen (Vestland, Rogaland og Agder) i 2022. Det var Agder sin tur til være vertskap og vi var avhengig av initiativ fra dem.

Vi har ikke utarbeidet underliggende planverk SBS i 2022. Dette er rimelig likt for alle Statsforvalterne. Statsforvalterne har derfor laget et mandat for et felles prosjekt om dette i 2023 på tvers av og med deltakelse fra alle embetene.

Vi har ikke laget en plan for vetslandsstøtte. Dette vil bli gjort ferdig til Øvelse Jøssing i mars 2023.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Avvik 1 (Tildelingsbrev 2021: 3.1.4.1.4)

Forskrifter fastsatt av statsforvalteren om munningsfredningsområder utenfor vassdrag for anadrom fisk skulle vært revidert i tråd med nye retningslinjer utarbeidet av Miljødirektoratet innen 31.12. 2021. Vi har ikke klart å gjennomføre revisjonen av forskriften i 2022 og har derfor et avvik. Arbeidet er i gang.

Avvik 2 (Tildelingsbrev 2021: 3.1.4.1.7)

Miljødirektoratet har bedt oss om å revidere fylkesvis kultiveringsplan for laks og innlandsfisk for å sikre en faglig forsvarlig kultiveringspraksis basert på oppdatert kunnskapsgrunnlag, i tråd med de nyeste retningslinjer utarbeidet av Miljødirektoratet. Dersom situasjonen i fylke tilsier at statsforvalteren anser det som unødvendig skal det leveres en skriftlig begrunnelse. Statsforvalteren i Rogaland har i all hovedsak avvirket kultivering i form av frivillig utsetting av anadrome laksefisk i vassdrag, med unntak av tre vassdrag hvor Miljødirektoratet fortsatt har pålegg til regulat om utsetting. Vår utfasing av utsettinger til fordel for habitattiltak og restaurering er i tråd med retningslinjer gitt i 2014 av Miljødirektoratet. Av den grunn har vi sett det som lite hensiktsmessig å lage en revidert plan for kultivering (utsetting) av anadrom fisk i Rogaland. Kultivering av innlandsfisk er imidlertid mer aktuelt, men dette forvaltes av fylkeskommunen. Vi har i dialog med Heidi Hansen i Fiskeseksjonen i Miljødirektoratet kommet frem til at SFRO heller samarbeider med Rogaland fylkeskommune om en enkel «strategi» for kultivering hvor vi blant annet digitaliserer de kultiveringssonene som fremgår av kultiveringsplanen for Rogaland fra 1994 og heller viser til prinsipper for kultivering av laks, men hvor kultivering av innlandsfisk kan omtales nærmere i den grad fylkeskommunen ser det som hensiktsmessig. Vi har i møtet med Rogaland fylkeskommune blitt enige om å samarbeide om en enkel plan/strategi for kultivering av innlandsfisk og laks. Dette arbeidet kunne ikke prioriteres i 2022 og vi avventer initiativ fra Rogaland fylkeskommune, som er myndighet for innlandsfisk, for videre fremdrift i arbeid.

Avvik 3 (Hovedinstruks 2021: 5.1.4.5, tildelingsbrev 2021: 3.1.4.3.5)

Tidsfrist for å levere tilråding for aktuelle områder for bevaring av verdifull natur var 01.09.2022. I e-post til Miljødirektoratet 08.06.2022 ba vi om og fikk utsatt frist til 01.09.2023 for 4 av områdene (Klostervågen, Vestkyst Karmøy, Avaldsnes og Årabrot). Mosvatnet skulle fremdeles vært sendt på tilråding innen 01.09.2022. Det klarte vi ikke da det har tatt lenger tid enn forespeilet å innhente kunnskapsgrunnlag, skrive faggrunnlag og å ha dialog med berørte parter. Vi er opptatt av å ha en god prosess rundt opprettelsen av nye verneområder for å gi et best mulig utgangspunkt for fastsettelse av verneforskrift og videre forvaltning av områdene. Tidsfristene som er satt for dette oppdraget opplever vi som for knappe.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet**Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å styrke forankringen av kvalifiseringsprogrammet på ledernivå i NAV- kontoret og i kommunen.
- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å øke kompetansen på kvalifiseringsprogrammet i NAV-kontorene, herunder hvordan det sikres kompetanse om at kvalifiseringsprogrammet er en lovbestemt rettighet for de brukerne som fyller vilkårene.
- Hvordan statsforvalteren har fulgt opp NAV-kontor med særskilte utfordringer i gjennomføringen av kvalifiseringsprogrammet.
- Hva som er de største utfordringene i kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet.

Antall deltakere i kvalifiseringsprogram er en indikator vi har lagt inn i kommunebildene. Dette er informasjon embetsledelsen har med seg i sine kommunebesøk.

Kvalifiseringsprogrammet er alltid et av områdene Statsforvalteren har fokus på i de felles samlingene vi har for Nav-lederne sammen med Nav Rogaland.

Rapporteringen fra Arbeids- og velferdsdirektoratet på kvalifiseringsprogrammet har vært utgangspunkt for oppfølging av to Nav-kontor.

Vi har hatt to nettverkssamlinger for veileder som jobber med kvalifiseringsprogrammet i Nav-kontoret, begge fysiske. Deltakerne har fått presentert kartleggingsverktøy, ulike innfallsvinkler for samhandling med brukere med forskjellige utfordringer og også fått presentert utkast til kompetansekassen som er under ferdigstilling i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Veilederne jobber mye i grupper på tvers av kontorene på disse samlingene, og erfaringsdeling er helt sentralt, i tillegg til kompetansebygging.

I vår halvårslige opplæring av nyansatte i Nav-kontorene, er kvalifiseringsprogrammet en av tjenestene som blir gjennomgått. Vi har her særskilt fokus på programmet som en rettighet, på identifisering av deltakere og muligheter i programmet.

Statsforvalteren har et utstrakt veiledningstilbud på telefon. Mange av henvendelsene fra Nav-kontorene dreier seg om kvalifiseringsprogrammet.

Hvilke utfordringer Nav-kontorene møter i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet varierer blant annet med kommune størrelse og geografi. Enkelte kommuner med få innbyggere og store avstander kan ha særskilte utfordringer med kollektivtilbudet, noe som begrenser deltakernes mulighet for å være med på ulike aktiviteter og tiltak. Små kommuner har ikke egne veiledere som jobber bare med kvalifiseringsprogrammet, men har dette som en del av en større portefølje. Det kan gjøre det vanskelig å både ha tilstrekkelig kompetanse på området og å prioritere deltakerne i tilstrekkelig grad.

Når Nav-kontorene melder om hvilke utfordringer de møter i sitt arbeid med kvalifiseringsprogrammet, ser vi at det er flere av de samme utfordringene som går igjen hvert år. I 2022 er det særlig disse utfordringene som er trukket fram:

- Mange deltakere har for dårlige språkferdigheter til å kunne nyttiggjøre seg tiltak i program
- For disse deltakerne - og andre deltakere med sammensatte problemer - er 2 år for kort varighet i program
- Det er for få tiltak. De statlige tiltakene er mer begrenset, og det er en utfordring at enkelte av disse ikke er tilgjengelig for deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Det er også mangel på kommunale tiltak og ulike lavterskeltiltak.
- Deltakerne i kvalifiseringsprogrammet er sperret i fagsystemet. Det gjør at deltakerne ikke er tilgjengelige i reserverte/direktemeldte stillinger i rekrutteringsbistand, og deltakerne kan dermed miste en viktig mulighet til å komme i arbeid
- Potensielle deltakere i kvalifiseringsprogrammet blir ikke identifisert tidlig nok

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive utøvelsen av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket; herunder hva slags aktivitet det stilles vilkår om, og vurdere hvorvidt aktivitetene er hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Aktivitetsplikt er et av temaene vi gjennomgår i den halvårslige opplæringen av nyansatte i Nav-kontorene. Temaet har ikke vært tatt opp på andre arenaer og har ikke vært etterspurt på samlingene vi har for de fagansvarlige på sosialtjenesteområdet. For å sikre ens forståelse og praksis, er dette et område vi vurderer å fokusere på i 2023.

Statsforvalteren har mottatt få henvendelser om aktivitetsplikt fra Nav-kontorene i 2022, og vi har heller ikke mottatt noen klagesaker på området.

Nav-kontorene melder om at det blir stilt vilkår om ulike aktiviteter, hvor de mest sentrale er:

- Kommunalt jobbverksted
- Regelmessige samtaler hos veileder
- Ulike gruppetiltak i regi av Nav - skrive CV, jobbsøking mv
- Arbeidstrening
- Attføringsbedrift
- Ulike lokale tilbud, i gruppe og individuelt. Her kan livsmestring, helseavklaring, motivasjons- og mestringsstrategier inngå som tema

Hvor hensiktsmessige de ulike aktivitetene er for den enkelte bruker, vil i stor grad være avhengig av i hvilken grad Nav-kontoret evner å tilpasse aktivitetene til den enkeltes behov og utfordringer.

Mange av disse brukerne mangler de kvalifikasjonene som er etterspurt i arbeidsmarkedet, og veien til arbeid kan derfor være lang. Vi ser at det i større grad enn tidligere er fokus på kvalifisering, noe som etter Statsforvalterens vurdering på sikt vil kunne bidra til en sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet. Det å stille vilkår om å ta utdanning/ulike typer opplæring krever stor grad av samarbeid mellom Nav og bruker, og at bruker er motivert.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for kompetansehevende tiltak innenfor økonomisk rådgivning som er gjennomført overfor kommunene og sitt øvrige arbeid med økonomisk rådgivning.

Behovet for oppmerksomhet på økonomisk rådgivning har vært særlig viktig i kjølvannet av pandemien, og i en tid med sterk prisvekst.

Vi gjennomførte også i 2022 et egeninitiert tilsyn med tjenesten økonomisk råd og veiledning ved et Nav-kontor. De fleste Nav-kontor i Rogaland har nå ansatte med spisskompetanse på arbeid med tyngre økonomiske rådgivningssaker/gjeldsrådgivning. Dette er et spesialistfelt i Nav og krever en særskilt kompetanse. Rogaland har hatt en økning i antall Nav ansatte som har gjennomført videreutdanning innen økonomisk rådgivning.

Statsforvalteren vurderer at det gjenstår en del arbeid for å komme i posisjon til å gi hjelp på et tidligere tidspunkt i gjeldssakene. Det er fremdeles et behov for å øke kompetansen på økonomisk rådgivning i Nav-kontorene og instanser som barneverntjeneste, rus og psykisk helsetjeneste, bo-oppfølgingstjeneste mv. Kompetansen bør ha et særlig fokus på informasjon om tjenesten og avdekking av økonomiske problemer. For å lykkes med tidlig identifikasjon krever dette samhandling på tvers av de instansene som er i kontakt med brukerne.

Statsforvalteren i Rogaland har i 2022 gjennomført to heldagssamlinger for ansatte i Nav-kontorene som arbeider med gjeldsrådgivning eller økonomisk rådgivning, og ansatte hos Namsfogden seksjon gjeld og tvang. Det er en godt etablert arbeidsgruppe bestående av økonomiske rådgivere fra ulike Nav-kontor, samt en ansatt fra Namsfogden som bidrar med innsikt når det gjelder behov for kompetanse i Nav-kontorene for å få best mulig utbytte av disse

samlingene.

På vårsamlingen var bolig temaet for en to-dagers samling med spesielt fokus på økonomisk rådgivning på dag en og sentrale bestemmelser i husleieloven og Husleietvistutvalgets rolle på dag to. Målet var å øke kompetansen for å unngå unødvendige utkastelser. Vi valgte å invitere bredt ansatte i kommunene og hos Namsfogden som arbeider med økonomisk rådgivning, og ansatte i kommunene som arbeider med ulike typer boligspørsmål. Statsforvalteren ser behovet for en tettere kobling mellom ansatte som har kunnskap om økonomisk rådgivning og ansatte som har kunnskap om, eksempelvis husbankens virkemidler for å utnytte mulighetsrommet for at flere skal kunne eie egen bolig.

Digitale basiskurs i økonomisk rådgivning ble arrangert i samarbeid med Statsforvalteren i Vestland og Namsfogden i Sør Vest politidistrikt. Det var over 200 deltakere på dette kurset. Statsforvalteren i Rogaland hadde et hovedansvar for gjennomføringen av basiskurset. Statsforvalteren i Vestland ble invitert som medarrangør da regionkontakten var i permisjon. Namsfogden er en viktig samarbeidspartner i denne sammenheng da de knytter opplæringen til konkrete saker, kobler det til aktuell problematikk som utkastelser fra bolig og viser betydningen av samhandling på tvers av instanser for å finne gode løsninger for den enkelte innbygger. Hvordan saker som omhandler barnefamilier vurderes er en av de prioriterte temaene. Det rapporteres om ulik praksis i barneverntjenestene i kommunene når det kommer til oppfølging av utkastelsessaker som omhandler barn. Når det gjelder basiskurset ser vi at vi fremdeles primært når Nav ansatte på dette nivået, og vil arbeide i året som kommer for å få enda flere av samarbeidspartnere til Nav inn på denne arenaen.

I kursopplæringen for alle nyansatte i Nav som Statsforvalteren i Rogaland gjennomfører to ganger i året er økonomisk rådgivning tatt inn som en av opplæringsbolkene.

Statsforvalteren har spredt informasjon om og oppfordret til deltakelse på grunnkurs, videregående kurs og ekspertkurs i økonomisk rådgivning i regi av regionkontakter og direktoratet. Vi er godt fornøyd med at digitale grunn, videregående og ekspertkurs er tilgjengelige for alle økonomiske rådgivere, og at en har utnyttet muligheten for å dele kunnskap på digitale plattformer.

Statsforvalteren har vært involvert i styringsgruppen til prosjektet *Oppfølging under gjeldsordning*. Erfaringen fra prosjektet er at brukere som er under gjeldsordning trenger støtte og oppfølging underveis i gjeldsordningen for å klare å gjennomføre denne. Statsforvalteren vurderer at det er ulik kapasitet når det gjelder muligheten for å følge opp personer som har behov for bistand til å forvalte/administrere sin økonomi i kortere eller lengre perioder under gjeldsordningsperioden. Vi ser at det kan gi et ulikt tilbud til innbyggere avhengig av hvilken kommune de bor i.

Vi har flere prosjekt som har blitt finansiert med tilskudd til utvikling av sosiale tjenester i Nav som handler om forebyggende økonomisk rådgivning og som det er gjennomført oppfølgingsmøter med.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal beskrive hvilke kompetansehevende tiltak de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret, og redegjøre for hvordan statsforvalteren har tilrettelagt for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV.

Utsatt ungdom - ungdom og utenforskap - er et tema som tas opp på ulike arenaer. Vi har fokus på dette både i opplæringen av nyansatte i Nav-kontorene og i samlinger for fagansvarlige for de sosiale tjenestene i Nav-kontorene.

Statsforvalteren har over flere år hatt halvårlige nettverkssamlinger om barneperspektivet i Nav. Temaene for disse samlingene omfatter både arbeidet med barn, ungdom og deres familier. I tillegg til å gi faglig påfyll, er nettverkssamlingene også en viktig arena for erfaringsutveksling.

Utsatt ungdom var hovedtema for Nav-ledersamlingen som vi arrangerte våren 2022 i samarbeid med Nav Rogaland.

I samarbeid med Nav Rogaland arrangerte vi høsten 2022 en egen fagsamling om arbeidet med ungdom i Nav. Målgruppen for samlingen var veiledere som jobber med ungdom i kvalifiseringsprogrammet og veiledere som jobber med unge voksne som er deltakere i kvalifiseringsprogrammet eller på arbeidsavklaring. Tema som ble tatt opp på samlingen var veilederrollen, velferdsordninger for unge - bruk av AAP og KVP blant unge - og "hjernen og avhengighet". Også denne samlingen la til rette for erfaringsutveksling gjennom arbeid i grupper.

Statsforvalteren har flere prosjekt som mottar tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene til ungdom. Disse prosjektene følges tett opp av Statsforvalteren. Et av prosjektene retter seg mot unge under 30 år som har omfattende rus og psykisk helseproblematikk. Avgjørende faktorer for suksess har vært holdningsarbeid, motivasjonsarbeid, høy grad av tilgjengelighet og små mestingsopplevelser på andre arenaer enn tradisjonelle arbeids- og aktivitetstiltak. Utfordringen er at det er krevende som veileder å være tett på brukere med omfattende problematikk over tid, og at det ikke er et velutviklet system for ivaretagelse av den enkelte veileder når det gjelder den psykiske belastningen et slikt oppfølgingsarbeid kan ha.

Et annet prosjekt har arbeidet med samhandlingen mellom Nav og den videregående skole. Prosjektet retter seg mot unge utenfor arbeid og skole. God kartlegging er sentralt for å lykkes. I dette prosjektet har de i tillegg benyttet refleksjonsverktøyet inflow24 som grunnlag for oppfølgingsamtalene. En lykkes med deltakerne i prosjektet for en klarer å lage gode individuelle planer for den enkelte og legger til rette for kombinasjonsløp. Det har videre vært sentralt med felles måltider, felles trening og tilrettelegging for en fritid med innhold. Parallelt har en arbeidet med angsttrening og mål om å øke den daglige fungeringen. Brukerne har skrevet egen logg om utviklingen og denne er brukt aktivt for å korrigere planen ved behov.

Arbeid med unge som i en tid med lav arbeidsledighet står utenfor skole og arbeid krever høy grad av samhandling mellom bruker, Nav, skole og helsetjeneste. Slik Statsforvalteren ser det har vi et utviklingspotensialet når det gjelder denne samhandlingen.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, og hvordan det jobbes med å sikre tilgang til sosiale tjenester for brukere som har vansker med å benytte digitale løsninger.

Digital tilgang til informasjon om de sosiale tjenestene og anledning til å søke digitalt har gjort de sosiale tjenestene mer tilgjengelig for de fleste brukerne. Flere av Nav-kontorene har også i 2022 bedt om at tjenesten "skriv til oss" gjeninnføres. Dette vil bidra til økt tilgjengelighet for de brukerne som er digitale og en større likeverdighet mellom brukere av statlige og kommunale tjenester i Nav-kontorene.

Helsetilsynets oppsummeringsrapport etter den landsomfattende undersøkelsen av tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene viser at det til dels er store utfordringer med tilgjengeligheten til disse tjenestene for brukere som ikke er digitale.

Nav-kontorene har iverksatt ulike tiltak for å sikre tilgang til de sosiale tjenestene til brukere som ikke har tilstrekkelig digital kompetanse:

- Økt tilgjengelighet på telefon. Flere brukere har fått direkte nummer til sin veileder. Det er opprettet vakttelefon, slik at kontaktsenterets telefonhenvendelser til Nav-kontoret i større grad blir besvart. Flere kontor har også direkte nummer til kontoret som brukere kan benytte i en nødsituasjon.
- Nav-kontorene driver utstrakt opplæring/veiledning av brukere for å bidra til økt digital kompetanse. Det er viktig at de brukerne som har mulighet for det, får økt sin kompetanse, slik at de også kan håndtere digitale utfordringer på andre samfunnsarenaer.
- De brukere som ikke kan søke digitalt, gis mulighet for å søke på papir. I flere av kontorene er søknadsskjema tilgjengelige utover kontorets åpningstid, og det er mulighet for å legge søknad i låst postkasse utenfor Nav-kontoret

Det er stor variasjon i åpningstidene ved Nav-kontorene i Rogaland. Statsforvalteren har ingen indikasjoner på at det er gjort vesentlige endringer på dette området etter Helsetilsynets rapport. Vi vil løfte dette temaet i møter med Nav-ledere og kommuner framover, for å sikre at det er gjort vurderinger av at åpningstidene er forsvarlige.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

SFRO har i løpet av 2022 mottatt og behandlet 5 klager etter introduksjons- eller integreringsloven om introduksjonsordningen. 1 av klagen er etter introduksjonsloven. 4 er på klager for deltakere som har vedtak etter integreringsloven:

Fordeling av av utfall, lovbestemmelser og hva de handlet om:

- Ikke medhold: Introduksjonsl § 5 Bosatt 2015, veldig lang programtid inkl 4 fødselsperm
- Ikke medhold: Integreringsl § 8 Var 17 år på tidspunkt for vedtak om opphold
- Ikke medhold: Integreringsl § 8 Var 17 år på tidspunkt for vedtak om opphold
- Ikke medhold: Integreringsl § 13 - ikke rett til forlenget periode, har nådd maksimal programtid
- Ikke medhold: Integreringsloven § 18 - saklig begrunnet midlertidig stans, vært avvisende til tilbudte tiltak

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)**Rapportere på**

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

SFRO har i løpet av 2022 mottatt og behandlet 4 klager etter introduksjons- eller integreringsloven om norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven). En av sakene er sendt tilbake til kommunen for ytterligere opplysning, før vår endelige behandling. 1 av klagen er etter introduksjonslov eller forskrift. 2 er på klager for deltakere som har vedtak etter integreringsloven.

Fordelingen utfall, lovbestemmelser og hva de handlet om:

1. Ikke medhold: Ønsket gratis norskopplæring etter introduksjonsloven § 17. Fristen for å få dette var utløpt.
2. Ikke medhold: Søknad om fritak fra avsluttende prøve i samfunnskunnskap på grunn av særlige helsemessige årsaker. Integreringsforskrift § 20.
3. Medhold: Søknad om fritak fra avsluttende prøve i norsk på grunn av særlige helsemessige årsaker. Integreringsforskrift § 20.
4. Sendt til kommunen for mer opplysning: Deltaker må betale for rettmessig norskopplæring.

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Det ble arrangert en statsborgerseremoni i 2022. Denne ble arrangert i juni. Det ble sendt ut 1183 invitasjoner. Vi mottok 413 påmeldinger. Det møtte 250 nye statsborgere på seremonien sammen med sine gjester.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

- Antall deltakere i opplæring i norsk og samfunnskunnskap første halvår var 2242 personer.
- Antall deltakere i opplæring i norsk og samfunnskunnskap andre halvår var 2904 personer.
- Antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap første halvår var 150,84.
- Antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap andre halvår var 177,30

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)**Rapportere på**

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Statsforvalteren skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

SFRO har siden regionsreformen inntrekket i 2020 hatt en godt samarbeid med Rogaland fylkeskommune (Rfk) og teamet som jobber med integrering og anbefaling om bosetting der. Vi har jevnlig møter gjennom året, hvor vi drøfter både innspill fra fylkeskommunen om deres inntrykk av kommunene, og vi deler funn fra tilsyn og annen offentlig informasjon som kan bidra i arbeidet med å gi gode anbefalinger til IMDi.

Rfk har årlige kommunemøter med hver enkelt av kommunene i fylket, og jevnlig møter med KS hvor de drøfter kommunenes kapasitet og ressurser til å ta imot flyktninger. Etter disse rundene har vi samtaler med fylkeskommunen, før de formidler anbefalinger til IMDi.

Vi opplever at Rfk gjør en grundig jobb med å skaffe og å utarbeide et solid kunnskapsgrunnlag om den enkelte kommune, og de søker aktivt samarbeid med SFRO. Utfordringen i Rogaland i år særlig som følge av flyktningemassen fra Ukraina, er å sørge for nok boliger og tilstrekkelig ressurser i tjenestetilbud til barn, flykningetjeneste og introduksjonstilbud. Dette er sannsynligvis relativt tilsvarende som ellers i landet. Likevel har anmodningstallene fra kommunene i fylket holdt seg rimelig stabilt for innværende år.

Vi samarbeider for øvrig også med Rfk om regelverkssamlinger og annen informasjon overfor kommunene der hvor vi har overlappende ansvar og oppgaver etter integreringsloven.

Vår vurdering er at samarbeidet mellom de ulike aktørene er bra.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Vi hadde i 2021 tilsynsmessig oppfølging med 11 kommuner. Tilsynet ble gjennomført som et egenreviseringstilsyn.

Vi sendte ut en questback til de aktuelle kommunene hvor de skulle gjøre en egenrevisering av ansvarsplassering og oppfølging av krisesenter tilbudet i kommunen.

Vi oppsummerte og avsluttet tilsynet våren 2022. Det ble gjennom kommunenes egenrevisering avdekket at ansvar, oppgaver og myndighet knyttet til oppfølging av krisesenter tilbudet i flere kommuner ikke var tydelig plassert i organisasjonen. Vi så at ikke alle kommunene hadde plassert ansvar for tjenesten i tjenesteområde i kommunen og at krisesenter tilbudet ikke blir fulgt opp på systemnivå.

Tilsynet ble fulgt opp fra og med høsten 2022 og vi gjennomførte en felles tilsynsaktivitet overfor alle samarbeidskommunene samt Haugesund kommune som er vertskommune.

Statsforvalteren hadde et teams-møter med ledelsen ved Krisesenter Vest IKS og et med Krisesenteret i Stavanger, hvor temaene i hovedsak var status for hvordan kommunene følger opp sine plikter etter krisesenterloven og om det var noen kommuner som skiller seg ut som svakere i denne sammenheng. På bakgrunn av informasjonen vi fikk i disse møtene besluttet vi å gjennomføre en systemrevisjon i Sola kommune. I september hadde vi et tilsynsmøte på Teams for alle kommunene i Rogaland, hvor Statsforvalteren hadde en gjennomgang av kommunenes plikter etter krisesenterloven. På møtet bidro også representant fra NKVTS med et innlegg om konsekvensene av vold i nære relasjoner, og representant fra RVTS hadde et innlegg om «Frihet fra vold» og TryggEst. De 21 samarbeidskommunene samt Haugesund kommune var omfattet av denne tilsynsaktiviteten. I desember gjennomførte vi i tillegg en systemrevisjon i Sola kommune med temaet reetableringsfasen, med særlig fokus på bolig. Som ledd i systemrevisjonen intervjuet vi også ledelsen ved Krisesenteret i Stavanger og brukere av krisesenteret. Det ble ikke avdekket lovbrudd.

Vi er ikke bekymret for kapasiteten og kvaliteten på krisesenter tilbudet i Rogaland

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	23
Antall krisesenter tilbud i fylket	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesenter tilbud lokalisert i sin kommune 2020	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesenter tilbud lokalisert i sin kommune) 2020	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesenter tilbud lokalisert i sin kommune 2021	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesenter tilbud lokalisert i sin kommune) 2021	10
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesenter tilbud lokalisert i sin kommune 2022	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesenter tilbud lokalisert i sin kommune) 2022	22

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova. Rapporteringen skal for hver sakstype omfatte antall fattede vedtak fordelt på henholdsvis innvilgelser, avslag og avvísninger. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes statsforvalteren rapportere på om sakene gjelder bokstav a), b) eller c). Når det gjelder separasjons- og skilsmisssøknader, skal statsforvalteren rapportere på andelen søknader som er mottatt digitalt.

Se tabell nedenfor

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvísninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	856	841	6	9	86 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	823	782	35	6	88 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	46	40	1	5	60 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilielemmer, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	8	4	4	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	67	63	3	1	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

I 2022 har vi fattet 3 vedtak. 1 vedtak gjelder samvær etter barneloven § 55, mens ett vedtak er fattet etter barnelovens § 44, om reiseutgifter. I tillegg har vi fattet et vedtak etter § 47 om rett til opplysninger om barnet. Vi har gitt utfyllende skriftlig veiledning i 6 saker.

Flere av sakene ligger i grenseland mellom vedtak og veiledning, for eksempel der partene ber om behandling av sak om samvær eller reisekostnader, på tross av Statsforvalterens begrensede kompetanse etter barneloven. I noen av disse er det fattet avvisningsvedtak, mens i andre er det gitt skriftlig veiledning.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	1
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	1

1 vedtak etter § 44, om reisekostnader

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område. Dette kan for eksempel være hvilke sakstyper som henvendelsene gjelder, hvilke problemstillinger og utfordringer som ofte tas opp og går igjen, samt utviklingstrekk. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter statsforvalteren og bakgrunnen for at det tas kontakt.

På barnelovsfeltet mottar Statsforvalteren flest henvendelser knyttet til samvær og reisekostnader. Andre spørsmål som går igjen er søknad om pass, og oppretting av bankkonto for barn, i tilfeller der det foreligger felles foreldreansvar, og den ene forelderen ikke vil medvirke. Videre mottar vi henvendelser om registrering og endring av foreldreansvar. Vi får også spørsmål knyttet til opplysningsrett etter barneloven § 47.

Sakene etter barneloven kommer via elektronisk skjema (sikker melding), e-post og ved telefonhenvendelser. Statsforvalteren redegjør for regelverket, og hvordan dette er å forstå. Veiledning gis både til private parter, advokater, barnevernstjeneste, helsestasjon og skole. Når det gjelder henvendelser fra barneverntjenesten gjelder det ofte forholdet mellom barnelova og barnevernloven, og barneverntjenestens rolle i foreldretvistsaker. Statsforvalteren mottar likevel flest henvendelser fra foreldre, da gjerne knyttet til samværskonflikter og uenighet om reiseutgifter.

Ofte preges henvendelsene av høyt konfliktnivå mellom partene. Det kan gjelde fastlåste samværs saker, der partene anmoder om hjelp til gjennomføring av samvær. Enkelte uttrykker frustrasjon når de blir klar over at Statsforvalteren kun har en veiledende rolle i disse sakene. I slike tilfeller informeres partene om familievernkontorenes tilbud om foreldresamarbeid, samt om muligheten for å bringe sak inn for domstolene. Vi har ellers en del veiledning knyttet til avtaler om tvangskraft etter barneloven § 55, og særlig hvilke bestemmelser som kan gis tvangskraft.

Statsforvalteren mottar mange forespørsler på ekteskapsfeltet. Også her kommer henvendelsene både ved telefon, e-post og sikker melding. Mange etterspør veiledning om selve søknadsprosessen. Det kan også være spørsmål knyttet til vilkårene for å få innvilget separasjon, for eksempel krav om mekling for barn under 16 år, eller spørsmål om tilknytning til riket, der en eller begge parter er utenlandske borgere. Når det gjelder søknad om skilsmisse er spørsmålet om atskillelse i separasjonstiden et gjennomgangstema. Vi mottar også en del henvendelser knyttet til godkjenning av utenlandske skilsmisser, herunder dokumentasjonskrav.

Vi finner ikke et eget avsnitt for rapportering av saker innenfor biologisk opphav. Rapporteringen blir derfor lagt inn her.

Vi behandlet i 2022, 27 saker innenfor adopsjonsloven § 39 første ledd. Vi merker en økning i saker hvor etterkommere av den adopterte i rett nedstigende linje ber om å få opplyst hvem de biologiske foreldrene var, når de døde og hvor de bodde da de døde.

I tillegg har vi fått flere innsyns krav fra adopterte som kommer fra utlandet og som ber om innsyn i egen adopsjonssak. Det er også kommet innsyns krav fra journalister/media som har satt et sterkt fokus på barn som er adoptert fra utlandet og da spesielt fra Korea. Det stilles spørsmålstegn rundt det som oppfattes som ansvarsfraskrivelse og mangel på engasjement rundt utenlands adopterte med fokus på "etteradopsjon".

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Det er ikke foretatt systembasert tilsyn i 2022.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2022	Antall gjennomførte tilsyn i 2021	Antall gjennomførte tilsyn i 2020
2	0	2	0

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Buudir vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i statsforvalterens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

Akuttberedskap

Alle barnevernstjenestene i fylket har organisert akuttberedskap utenfor ordinær arbeidstid. Enten i egen kommune eller sammen med andre kommuner i en interkommunal ordning. Det er vår vurdering at organiseringen av dette er forsvarlig.

Plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker

Statsforvalteren har sendt ut forespørsel til samtlige kommuner i fylket med spørsmål som omhandlet plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker. Vi har i tillegg fått tilgang til en undersøkelse foretatt av Rogaland Fylkeskommunes partnerskap for folkehelse. Fylkeskommunen har her lagt inn et spørsmål om de forebyggende planene. De to undersøkelsene viser ulike resultat. Fylkeskommunens undersøkelse viser at 50% av kommunene har utarbeidet planer. Statsforvalterens undersøkelse viser at kun tre kommuner har utarbeidet plan som vi og som er vedtatt av kommunestyret. Vi ser samtidig at de fleste kommunene har begynt arbeidet med planene. Videre ser vi stor variasjon på mange områder. Her kan nevnes utforming av plan og forebyggende plan sett i forhold til andre kommunale planer. Vi ser også ulikheter i barnevernets involvering i arbeid med planen, samt andre tjenesters involvering. NAV kontorene ser nærmest ut til å være fraværende i arbeidet.

Oppsummert kan en si at svarene i undersøkelsene vi har foretatt spiker. Dette kan være et uttrykk for at arbeidet med forebyggende plan er startet, men ikke er ferdig. Vi er bekymret for at enkelte kommuner kan komme feil ut i forhold til arbeidet og at dette på et senere tidspunkt kan være vanskelig å rette opp.

Vi mener derfor det er ønskelig at Buudir prioriterer arbeid med en veileder. I 2023 planlegger Statsforvalteren å ha fokus på Plan for forebygging og atferdsvansker i alle sammenhenger der vi møter kommunene. (Helse, barnevern og sosial) Vi vil samarbeide med KS og kompetansmiljøene om å lage en inspirasjonssamling med fokus på forbyggende plan, samt være tilgjengelige for råd og veiledning. Ved årets slutt vil sende ut ny spørreundersøkelse der vi sjekker status og ber om å få oversendt ferdige planer.

Kvalitet og risiko

Statsforvalteren vurderer at vi har et godt samarbeid med barnevernlederne i fylket. Barnevernlederne i Rogaland arbeider også godt og tett sammen. De har godt fungerende nettverk som også vi bidrar inn i. Dette vurderes som en styrke. Barnevernlederne har, med noen få unntak, gjennomført videreutdanning i barnevernledelse. Alle kommunene er involvert i læringsnettverk både på fosterhjemsområdet og på andre selvvalgte utviklingsområder. 13 av 17 barneverntjenester har gjennomført Tjenestetøttestøtprogrammet og to tjenester er igang med Veiledningsteam etter eget ønske. Statsforvalteren har tatt initiativ overfor kommunene for å etablere varige strukturer for kommunesamarbeid på barnevernområdet også etter 2024.

I forbindelse med læringsnettverket har barnevernlederne besluttet at det fra 2023 etableres et års møte og et arbeidsutvalg. Årsmøtet består av Statsforvalteren og barnevernlederne i Rogaland. Målet med årsmøtet er en felles forpliktelse til utviklingsarbeid i Rogaland, samt arbeid for likeverdige tjenester i fylket. Årsmøtet skal i tillegg fungere som et kollegafellesskap for barnevernlederne. Årsmøtet velger fire representanter til arbeidsutvalget. Vervet går på rundgang blant barnevernlederne. AU skal bidra til å sikre barnevernstjenestenes stemme inn i læringsnettverket samt planlegging av ulike samlinger. Arbeidsutvalget skal bidra til at de ulike samlingene blir faglig relevante og treffsikre. Det er vår vurdering at dette vil styrke vårt felles mål om god kvalitetsutvikling i barneverntjenestene.

Det er gjennomført dialogmøter i 3 kommuner i 2022. Vi har i møtene hatt et særlig fokus på tidlig og helhetlig innsats rettet mot barn og unge og kommunesamarbeid både omkring de nye oppgavene kommunene overtok fra 2022 og tidlig innsats. Statsforvalteren har samarbeidet på tvers av avdelinger internt med forberedelse av dialogmøtene, og utdanningsdirektør har deltatt i møtene. Kommunene har blitt bedt om å stille bredt, og har gjort dette med administrativ og politisk ledelse og representasjon fra hele oppvekstfeltet. Dialogmøtene har vært gode møter.

Statsforvalteren har mottatt informasjon om at alle barneverntjenestene legger frem en årlig tilstandsrapport i tråd med lovkrav og vi har mottatt kopi av disse. Det er vår vurdering at gjennomføringen av dialogmøter og plikten til å legge frem en tilstandsrapport fra barneverntjenesten, har styrket administrativ- og politisk ledelses involvering og innsikt i barneverntjenestene.

Kvartalsrapporteringer i 2022 viser at barneverntjenestene i Rogaland rapporterer få brudd på frister knyttet til gjennomgang av meldinger og gjennomføring av undersøkelser. Halvårsrapporteringen viser stabile tall på oppfyllelse av lovkrav når det gjelder oppfølging av hjelpetiltak og oppfølging av fosterbarn og tilsyn i fosterhjem. Vi har ikke hatt en særlig oppfølging av kommuner i Rogaland i 2022 på disse områdene.

Halvårsrapporteringen viser også at Rogaland ligger noe over landsgjennomsnittet både når det gjelder andel henleggelse av meldinger og andel henleggelse av undersøkelser. Nedgangen av barn i fosterhjem er betydelig fra 2. halvår 2021 til 1. halvår 2022.

En risiko vi må være oppmerksomme på, er at det i arbeidet med barnevernreform/ oppvekstreform har blitt et økt fokus i barneverntjenestene på det som kalles "kjernebarnevernet".

Dette er til en viss grad ønsket i reformen, i og med at det samlede kommunale tilbudet skal ivareta tidlig innsats, og ikke bare barnevernet. Det er likevel vår vurdering, på bakgrunn av informasjon fra fylket, at de andre støtte og hjelpetjenestene for barn og familier i kommunene ikke er alltid er rustet til å håndtere det som vurderes som mer alvorlige saker enn det de tidligere har håndtert. Kommunikasjonen om "kjernebarnevernet" vil også etter vår vurdering medføre en risiko for at andre kommunale tjenester som møter barn og familier som har det vanskelig, ikke melder bekymring til barneverntjenesten.

Vi mener videre at et slikt fokus i barneverntjenestene kan gi en risiko for at man skyver på lista for å åpne undersøkelser og at lista for å tilby tiltak, som barn kan ha rett på, blir høyere. Det er også ulikt hvordan kommunene har et system for at familier og barn, som da ikke vil få tilbud om tiltak fra barneverntjenesten, vil få tiltak fra andre og at overføringen til andre tjenester sikres.

Det er vår vurdering at dette må følges med på og følges opp også i 2023.

Det er videre formidlet en stor bekymring fra barneverntjenestene i Rogaland knyttet til manglende tilbud om fosterhjem fra Bufetat når de har behov for det. Det er tatt initiativ til et møte mellom Bufdir, Bufetat og kommunene om dette.

Det er en bekymring for at barn som har behov for tiltak fra det statlige barnevernet ikke får dette til rett tid.

Separasjon og skilsmisse (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Separasjon og skilsmisse

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte statsforvalterne. Statsforvalterne skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

Statsforvalteren i Rogaland er ikke en del av de sammenslåtte embetene, rapportering er ikke aktuelt.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Statsforvalteren mottok 120 søknader om askespredning. 85 søknader om askespredning ble godkjent. 20 søknader ble avslått. 15 søknader er ikke ferdigbehandlet, da det mangler nødvendige opplysninger eller dokumentasjon.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Vi har i 2022 behandlet 8 søknader om dispensasjon fra bestemmelsen om at utsalgssteder skal holde stengt på helligdager, jf. § 5, 7 ledd i lov om helligdager og helligdagsfred. 3 av søknadene ble innvilget, mens 5 ble avslått.

Vi har mottatt 2 søknader gjeldende forskrift om typisk turiststed etter § 5, 6 ledd.

1 søknad er avslått, mens 1 er under behandling pr. dags dato.

Implementering av barnevernsreformen (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalter skal rapportere på om det er kommuner i fylket som ikke ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret.

Vi kan ikke på bakgrunn av vår kontakt med kommunene si at det er kommuner i fylket som ikke ivaretar dette ansvaret. Samarbeidsbestemmelsene i de ulike velferdslovene har ikke "virket" så lenge.

Vi har gjennom tilsyn og møter fått informasjon om og sett at det i enkeltstående saker har tatt for lang tid å avklare hvem som skal koordinere arbeidet rundt barn/ ungdom som har behov for hjelp fra flere samtidige tjenester både kommunale og spesialist helse.

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig, jf. demenskartet.no

Hjelpetekst:

Statsforvalterens vurdering bør om mulig være kvantitativ. Beskrivelsen kan med fordel omfatte hvilke tiltak Statsforvalteren har satt i verk for å skaffe seg oversikt på området, samt hva som er gjort for å bistå kommuner som særlig har behov for oppfølging.

Demensplan 2025 har som mål å fange opp personer med demens og deres pårørende, sikre gode tjenester og medbestemmelse, samt øke kunnskap og forskning. Alt dette jobbes det med i Rogaland.

Aldring og helse sitt «Demenskart» som viser prognoser for hvor mange i hver kommune som har – og som vil utvikle demens i årene som kommer, er godt kjent i Rogaland. Vi har bidratt til å gjøre Demenskartet kjent i møter med kommunene. Vi oppfordrer til å bruke kartet i planlegging og dimensjonering av tjenestetilbudet. Dette har vi gjort både i møte med personell som jobber med målgruppen, og i møte med beslutningstakerne i kommunene.

Ifølge Nasjonalforeningen for folkehelse er det 15 kommuner i Rogaland som er med i et samarbeid om demensvennlig samfunn.

Kommunene tilbyr avlastning til pårørende tilbys på forskjellige måter. Eksempel fra en kommune er et åpent timebasert tilbud om dagaktivitet til yngre personer med demens eller annen kognitiv svikt. Med åpent timebasert tilbud, menes at det ikke kreves egensøknad. Avlastningstilbud er for pårørende som har tyngende omsorgsoppgaver. Tilbudet kan bestilles 1-3 timer. Gjestene blir registrert, det samme blir opplysninger om pårørende.

Et mål i Demensplan 2025 er at personer med demens og deres pårørende fanges opp til rett tid og sikres gode tjenester. Det oppleves som krevende å tilrettelegge for gode tjenester fra tidspunktet der mistanke om demenssykdom er kommet, og like til livets slutt eller innflytting i sykehjem. Det kan være vanskelig for personer med kognitiv svikt å bo hjemme. Det oppleves som mer krevende å tilrettelegge hjemme for personer med kognitiv svikt enn for personer med fysisk funksjonsnedsettelse. Mange med demenssykdom får tilbud om sykehjemsplass uten at det er prøvd ut omfattende tjenester i hjemmet. På sykehjem er det økende antall beboere med et fremmed språk, rapporteres det. Det oppleves som utfordrende å gi gode tjenester når det er språkbarrierer.

I kommunene er det opprettet hukommelsesteam som gjør utredninger. I 20 av kommunene Rogaland er det ansatt demenskoordinator. Kommuner som ikke har denne funksjonen, har allikevel ansatte som har oppgaver med å gi tjenester til personer med demens og som deltar i nettverk. Kommunene er opptatt av å få ut informasjon om sine tilbud. Det gis informasjon på kommunene sine nettsider, og det utarbeides informasjonsbrosjyrer.

Personer med kognitiv svikt opplever det særlig utfordrende å forholde seg til mange ansatte. Det oppleves også at informasjon glipper når det er en stor gruppe ansatte. Godt journalsystem er viktig. «Arbeidslag Demens» er blitt prøvd ut for å redusere antall ansatte som tjenestemottaker må forholde seg til.

Fagkunnskap er viktig. 16 kommuner har ansatte som er i gang med ABC opplæring. Samtlige kommuner har gjennomført opplæring, men ikke alle er aktive nå. På slutten av året er det i alt 462 i aktiv opplæring. Det er godt samarbeid mellom nord- og sørfylket. Det er flere aktører som driver opplæringen, og de samarbeider om å gi tilbud til deltakere.

Statsforvalteren har godt samarbeid med USHTene (Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester) og SESAM (Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling). Gjennom dette samarbeidet får vi god oversikt på aktivitet og opplæring. Sammen med disse aktørene gjennomfører vi ulike fagdager og konferanser. Oversikt når det gjelder dimensjonering og planarbeid får vi også gjennom dialogmøter med kommunene, ved uttalelse til planstrategier og i forbindelse med vårt samarbeid med Husbanken når det gjelder søknader om investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger.

USHTene og SESAM tilbyr deltakelse i fagnettverk.

USHT Rogaland driver «Gode demensforløp». Her er det 11 kommuner som deltar. Tidlig oppdagelse er viktig, og dette har det vært mye fokus på. Det meddeles at det er en utfordring at det ofte tar langt tid fra hukommelsesteam har gjort utredning, sendt informasjon til fastlegen, og så til diagnose er satt.

USHT Helse Fonna har et tilbud som kalles: «demens- hva nå?» Det handler om systematisk oppfølging av personer med demens og er organisert som et læringsnettverk. Det ble gjennomført 4 workshops med veiledning mellom samlingene. Videre arrangerer de kurs for pårørende. Det ble i 2022 gjennomført to kursrekker. Det var totalt 100 deltakere. Dette er et etterspurt tiltak som har venteliste. Pårørendekurs tilbys også i sørfylket. Her er det demensforening som arrangerer.

SESAM driver tre nettverk. I ett nettverk er deltakerne ansatte som jobber med yngre personer med demens, og de som jobber på dagsenter. Dagsenter er et tilbud som gir aktivitet, og avlastning for pårørende. Flere og flere kommuner ser at dagtilbud til personer med demens må organiseres annerledes enn tradisjonelle dagtilbud. Fleksible og lange åpningstider er nødvendig for at det skal være til reell avlastning for pårørende. Et annet nettverk er for kommuneansatte som jobber med utredning og oppfølging etter at demensdiagnose er satt, og et tredje er for de som har hatt VIPS (personsentret omsorg) opplæring. Det gis tilbud om oppfriskning etter opplæring.

Statsforvalteren er iblant medarrangør for samlinger, og bidrar med aktuell informasjon og opplæring.

Ved SESAM drives det med mye forskning. Det arrangerer årlig en festival over to dager der forskningsprosjekt blir presentert. Det er god oppslutning om festivalen og vi opplever at det er interesse i å følge med på forskning og nye behandlingstilbud.

Medbestemmelse er også et mål i Demensplan 2025. Brukerstemmen har stort fokus. Brukere blir involverte. Vi vil trekke frem et eksempel på tiltak, og det er SESAM som har etablert det som kalles WiseAge. Dette er en bevegelse som fremmer muligheten brukermedvirkning i forskning og kunnskapsutvikling skaper i et aldrende samfunn. Alle forskningsprosjekt har med en brukerrepresentant. Medlemmene i WiseAge består av eldre som har interesse for feltet. Statsforvalteren arrangerte en fagdag sammen med WiseAge i 2022. Her ble nasjonale satsinger presenter, og det var innslag om framtidfullmakt og velferdsteknologi.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, inklusive allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Kompetanse- og rekrutteringssituasjon er omtalt i punkt 3.1.1.1.6.1 i forbindelse med planlegging omkring dette, og i punkt 3.1.1.5 når det gjelder kapasitet og styrking i kommunal helse- og omsorgstjeneste. Kommunene beskriver i sine planer at de ser økende etterspørsel etter tjenester og færre til å utføre disse. Tall fra SSB viser øking i årsverk. Vi ser at kommunene øker kapasitet, selv om rekrutteringssituasjonene er krevende. Kommunene øker årsverk for å imøtekomme økt etterspørsel på tjenester, men har utfordringer med å tilsette i stillingene. Dette er velkjent utfordring i hele helse- og omsorgstjenesten. I sluttrapport om "Bemanningsutfordringene i helse- og omsorgssektoren- utfordring og løsningsdimensjoner" levert at KS og Spekter, er det dradd slutninger som vi kjenner oss igjen i, her i Rogaland. Vi ser at det står:

Vi går nå inn i en tid hvor behovet for helsetjenester vil akselerere og gi en dramatisk økning i det forventede behovet for årsverk. Frem mot 2060 er det ventet at behovet for årsverk i sektoren vil mer enn doubles, og legge beslag på mer enn 30 prosent av arbeidsstyrken. Det er bred enighet om at det verken vil være mulig eller bærekraftig å løse denne utfordringen gjennom økte ressurser og for mange flere ansatte. Det har derfor i lang tid vært pekt på behovet for omstilling i helse- og omsorgssektoren, som gir mer helsetjenester for lik ressursbruk.

Dette er utfordringer som har vært kjent i lang tid, noe som blant annet kommer til uttrykk i stortingsmeldingen «Kvalitet og pasientsikkerhet 2017»: «Det er bred enighet om at det verken er bærekraftig eller mulig å løse utfordringene gjennom økte ressurser og flere ansatte. Derfor må helse- og omsorgstjenesten allerede nå utvikle nye og bedre måter å arbeide og samhandle på for å sikre kvalitet og pasientsikkerhet.»

Det er mange kommuner som prøver ut nye måter å utføre tjenester på. Gjennom Leve hele livet satsingen er erfaringer delt, og kommunene har lært av hverandre for å prøve ut nye metoder for å kunne møte behov og etterspørsel på en god måte. Et sentralt tema i Leve hele livet satsingen er at ansatte får bruke sin kompetanse og ha et godt arbeidsmiljø. I dialog med kommunene har vi tatt opp dette team, og hatt dialog om rekrutteringsutfordring. Mange kommuner tilbyr ennå små stillinger til ansatte i helse- og omsorgstjenestene. Vi har oppfordret kommunene til å se på ulike turnusordninger. Prosjekt som handler om heltidskultur har fått støtte både når det gjelder rådgiving og fra tilskuddsordning.

Det har vært stor vilje til å prøve ut nye måter å organisere tjenester på. Det har vært stor søknad om økonomisk støtte til innovasjonsprosjekt. Det er noen prosjekt som blir gjennomført som pilot, og stoppet etter det. Andre prosjekt fører til at tiltak fortsetter og er blitt implementert i tjenesteområdet. Simulering er en metode som blir brukt i opplæring. HelseCampus er en regional forskningsbasert helseklynge som har som mål å bli landets fremste arena innenfor simulertbasert undervisning. Vi følger med på arbeidet deres.

Vi ser at hospitering mellom spesialt- og kommunehelsetjenesten gir både økt kompetanse og bidrar til at ansatte blir i stillingen sin.

Kommunene benytter seg av mulighetene for å søke tilskudd til å heve kompetansen hos sine ansatte. Delvis finansiert utdannelse blir sett på som et rekrutteringstiltak. Tilskudd oppleves som et godt middel både for å heve kompetansen og bedre rekrutteringen.

I Rogaland finnes den kommunen i landet med færrest innbyggere. Vi har små og store kommuner, og mange mellomstore. Vi har kommuner med høy sentralitet, og med lav. De aller fleste har utfordringer med å rekruttere kompetent personell. Kommunene har forskjellige behov for kompetanse ut fra størrelse og sentralitet. Kommuner som har stor avstand til sykehus uttrykker at de har økende behov for spesialkompetanse i egen kommune. Flere personer med store og sammensatte behov mottar tjenester i kommunene. Det er et godt rekrutteringstiltak å tilby elever og studenter praksisplass. Store og mellomstore kommuner med høy eller middels sentralitet er det som tilbyr og blir foretrukket som praksisplass. Det er utfordrende å rekruttere til å imøtekomme alle behov. En liten kommune med middels sentralitet har i flere år hatt ordningen med "first responder" der sykepleier rykker ut sammen med ambulans, til akutte situasjoner. Dette gir god tjeneste og attraktiv oppgave. Det er lettere å rekruttere til stillinger som oppleves å ha attraktive oppgaver og til arbeidsmiljø med god kompetanse, meddeler kommunene.

Det rapporteres fra kommunene at det er utfordrende å skaffe nok sykepleiere, helsesykepleiere, vernepleiere, psykologer, helsefagarbeidere, barnevernspedagoger, leger, og logoped.

Det er i Rogaland som resten av landet vanskelig å rekruttere fastlege. Ved årsskifte var over mer enn 20 hjemler uten fastlege. Dette gjenspeiles også i økende antall klager fra pasienter som ikke får fastlege. Vi har hatt tett dialog med kommunene om dette i flere fora, og med ulike målgrupper i kommunen. Vi har blant annet arrangert webinar med kommunene, Helsedirektoratet og ALIS-Vest om dette, samt samarbeidsmøte mellom fylkeslegen og kommuneoverlegen der HOD var representert med statssekretær Bjørkholm. Kommunene jobber aktivt og godt med problematikken, og har ulike tiltak for å bedre fastlegedekningen. Vi har hatt særskilt oppfølging av enkeltkommuner, blant annet en kommune som vurderte å søke om suspensjon av fastlegeordningen, men som gikk bort fra dette etter veiledning fra oss.

Når det gjelder svangerskapsomsorg, så ser vi at noen av de minste kommunene samarbeider for å kunne gi tjeneste. Vi ser at dimensjonering ut fra fødselstall i noen kommuner gjerne skulle vært høyere. Flere kommuner rapportere at de ønsker seg bedre rekruttering av helsesykepleiere til skolehelsetjeneste.

I møte med ledelsen for fylkestannhelsetjenesten kom det fram at det er vanskelig å rekruttere tannleger til den offentlige tannhelsetjenesten. Det offentlige er ikke konkurransedyktige når det gjelder lønn. Det er også utfordrende å få nok tannpleier. Det mangler utdanningstilbud på dette i Rogaland.

Vår vurdering er at det er krevende å rekruttere for kommunene å rekruttere kompetent personell til helse- og omsorgstjenestene. Befolkningsutvikling med flere eldre fører til økt behov for tjenester og færre til å utføre disse. Det viser seg også at kommunene har fått en økt andel yngre brukere med sammensatte behov.

I Rogaland finnes det utdanningstilbud innen helse- og sosialfag både på videregående-, bachelor- og masternivå. Både VID, HVL og UIS tilbyr deltidsstudier, distriktsvennlige- og desentralisert studier. UIS startet opp distriktsvennlig studie i sykepleie i Ryfylke kommunene høsten 2022. Det var stor søknad til studiet. Vi følger med på gjennomføring.

Mange utdanningsinstitusjoner tilbyr deltidsstudier med mulighet for å følge deler av studiene digital. Det er blitt mulig å delta på studier fra utdanningsinstitusjoner i andre deler av landet når studiet blir tilbudt som nettstudier. Flere studietilbud er på den måten blitt tilgjengelige.

Menn i helse er et tiltak som har vært populært her i Rogaland. Gjennom denne ordningen er det rekruttert til helse- og omsorgstjeneste. Det har vært stor søknad, og mange har greidd å gjennomføre. Det er vurdert til å være et vellykket tiltak.

For å heve kompetansen blant ansatte har kommunene gitt tilbud om kurs og opplæring i utvalgte etterspurte emner. Dette er et godt tilbud for å kunne beholde personell i jobben, en anerkjennelse og mulighet for å god i dybden på fag uten å sette av tid til et helt studie. Det er det ikke alle som har anledning til. Det er også rapportert at det er ansatt som ønsker å heve sin kompetanse, men som synes det blir for mye press når det skal avlegges eksamen.

USHTene tilbyr fagdager, seminar, deltakelse i fagnettverk og ulike læringsnettverk. Dette er gode tiltak for å øke kompetansen. ABC opplæring har vært populært og klinisk observasjonskompetanse har hatt fokus.

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsetninger i opptrappingsplanen, herunder antall/andel kommuner med planer for sin habilitering og rehabiliteringsvirksomhet, samt hvordan kommuner informerer om habilitering og rehabiliteringstilbud til innbyggerne.

Kommunene skal i henhold til forskrift om habilitering og rehabilitering, ha en generell oversikt over behov for habilitering og rehabilitering og planlegge virksomheten. For å få kjennskap til omfang av planer, ble det sendt ut en spørreundersøkelse til kommunene. De som svarte på undersøkelsen var alt fra kommunalsjefer, ledere for koordinerende enhet, rådgivere i stab, til utøvende sykepleiere og fysioterapeuter. Bare 12 av 23 kommuner svarte. Av disse var det bare halvparten som hadde utarbeidet en plan for habilitering og rehabilitering. De fleste hadde organisert koordinerende enhet i tråd med kapittel 12 i «veileder for rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator». Kommunene har samarbeidsavtaler med spesialist helsetjenestene der habilitering, og rehabilitering er beskrevet. Omtrent halvparten av de som svarte hadde egen organisatorisk koordinerende enhet.

Vi har hatt møter med koordinerende enhet ved begge helseforetakene i fylket i løpet av året. Dette for å få informasjon om aktivitet på området

habilitering og rehabilitering. I Helse Stavanger området deltar vi i arbeidsutvalg. Her har vi samarbeidet om å arrangert "Møteplassen". Dette arrangementet er et årlig møte for og med koordinerende enheter og samarbeidsparter. Sentralt tema på arrangementet i 2022 var nasjonal veileder om samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier. Barnekoordinator hadde særlig fokus. I forbindelse med dette møtet ble kommunene i dette området enige om at de vil etablere et fagnettverk for barnekoordinatorer. Vi vil følge med og delta i dette nettverket på etterspørsel.

Stavanger kommune har i flere år vært pådriver for et interkommunalt rehabiliteringstilbud, kalt IKART. Flere kommuner i sørfylket har inngått forpliktende samarbeid. Pasienter som har fått tilbud gjennom dette tiltaket har vært jevnt økende. Vi var medarrangør til fagdag for koordinatore og andre ansatte, som IKART inviterte til. Her ble tilbud presentert for ansatte i kommunene i sørfylket, og brukere deltok og delte sine historier og erfaringer.

Statsforvalteren i Rogaland har som oppdrag å gjøre

FN- konvensjonen CRPD kjent i Rogaland. Det er etablert en arbeidsgruppe som er sammensatt av ansatte fra flere avdelinger. Arbeidsgruppen ledes fra Samfunnsavdelingen. Vi har 6 pilotkommuner som er med i dette arbeidet. Statsforvalteren ser dette oppdraget i sammenheng med rehabilitering og habilitering. Vi håper at en bevisstgjøring omring CRPD konvensjonen vil bidra til økt oppmerksomhet omkring en stor brukergruppe.

Vi opplever lite klager som handler om habilitering- og rehabiliteringstilbud. Ut fra det kan vi få inntrykk av at kommunene i fylket ivaretar brukere som har behov for disse tjenestene. Vi er allikevel noe usikre på hvor god oversikt kommunen har når det gjelder behov, siden det i liten grad er utarbeidet planer på området.

Kommunene informerer om sine tjenester på sine nettsider. Dette gjelder habilitering og rehabilitering, hverdagsrehabilitering og mulighet for å søke om individuelle plan og informasjon om koordinerende enhet i kommunen. De aller fleste kommunene i Rogaland gir tilbud om hverdagsrehabilitering. På nettsidene er det utfyllende beskrivelse av tjenestetilbudet, hva det går ut på, hvem som kan søke og informasjon om hva hvordan det sette mål for opplegget og lenke til søknadsskjema.

Tilsyn og vergeregnskapskontroll (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på:

- Totalt antall kontrollerte vergeregnskap
- Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger
- Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag

Statsforvalteren skal gi en beskrivelse av hva tilsyn har avdekket og redegjøre for hovedårsakene til at verger fratras vergeoppdrag

Totalt antall kontrollerte vergeregnskap

435, herunder 291 godkjent, 102 godkjent med merknad, 28 ikke godkjent og 14 ikke regnskapsplikt.

Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger:

Totalt antall tilsyn = 42, hvorav 10 avsluttet uten tilsynssak, 4 avvik, 4 ingen funn, 14 mangler registrering og 10 observasjoner. Kontrollresultat etter tilsyn: 2 opplæring, 7 veiledning og bistand, 1 vurdering av oppnevning til nytt oppdrag. Flere verger er også politianmeldt.

Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag:

21 verger er fratatt sitt vergeoppdrag.

Hovedårsakene til at verger fratras vergeoppdrag:

- Ønske fra vergehaver
- Ønske fra vergehaver og pårørende/kommune/bolig/helsetjenester m.m.
- På grunn av manglende innsendt vergeregnskap
- Verge som også er nær familie har tatt penger fra vergehaver. Ble avdekket ifm. regnskapskontroll.
- Verge utdelte gaver uten å søke Statsforvalteren.
- På grunn av mottatt bekymringsmelding fra bofellesskap rettet mot fast verges utførelse av oppdraget
- På grunn av mottatt bekymringsmelding fra familiemedlemmer da alminnelig verge ikke var egnet til oppdraget pga. egen helseproblematikk
- Vergehaver ville bytte verge pga. dårlig relasjon til vergen.

Hva tilsyn har avdekket?

Generelt kan det sies at hendelsesbaserte tilsyn er tidkrevende, men at mange saker løser seg. En typisk bekymringsmelding vil kunne dreie seg om en konflikt mellom verge og enkelte av vergehavers pårørende. Vi har blant annet avdekket forsømmelse av oppgaver (eks. manglende betaling av

regninger), mangelfull ivaretagelse av vergehavers autonomi/vilje, sammenblanding av økonomi/økonomisk rot og underslag. I noen av tilfellene har det vært nok å veilede verge, i andre tilfeller har verge sagt fra seg oppdraget eller er blitt fratatt dette. Der verge har underslått er forholdet blitt anmeldt.

Det kan også opplyses om at vi det siste året har fått flere tilsynssaker om fremtidsfullmakter jf. vergemålsloven §§ 90, 91. Det er imidlertid sjelden at vi tilsidesetter fullmakten og ofte løser disse sakene seg ved at Statsforvalteren innbyr til dialog mellom partene.

Tilsyn av verger

Totalt antall kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger	Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag
435	42	21

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Økonomiske vilkår

Vi har i 2022 gitt økonomisk dispensasjon i 8 rettsrådsaker og 1 sakførsel-sak. Det ble gitt avslag på grunn av økonomiske overskridelser i 9 rettsrådsaker og 3 sakførsel-saker.

Vedtak

Kvaliteten på våre vedtak holder høy kvalitet og dette er også tilbakemeldingen fra Statens sivilrettsforvaltning(SRF). Det var relativt mange av våre vedtak som ble påklaget i 2022, men alle våre avslag ble stadfestet av SRF.

Saksbehandlingstiden har variert, men vi har ekspedert stykkprissakene fortløpende. Det har vært gjennomsnittlig behandlingstid på 6 - 14 uker på søknader. Den lange saksbehandlingstiden skyldes delvis at i enkelte saker har det tatt mye tid med gjentatte henvendelser, søknader og klager. I tillegg var det en stor utskifting i rettshjelplaget da erfame saksbehandlere sluttet og nye måtte opplæres. Målet er å behandle sakene innen 8 uker. Vi har gjennom året hatt ca. 200 - 300 restanser i fri rettshjelp til enhver tid.

Saksbehandlingen har blitt noe mer effektiv ved at innsending via rettsrad.no har blitt obligatorisk for advokater, men det kreves stadig noe veiledning av advokater i bruken av rettsrad.no.

Vi opplever å ha meget god kommunikasjon med advokatene i fylket som yter fri rettshjelp gjennom veiledning og avklaring på telefon. Vi gir også veiledning og råd til privatpersoner som henvender seg til oss på telefon eller epost om fri rettshjelp. Dette får vi også positive tilbakemeldinger på.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	871	850	21
Innvilgede søknader	806	798	8
Avslåtte søknader	65	52	13

Retts hjelp restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum
Restanser	278

Forventet forbruk (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Statsforvalteren skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Samlet har Statsforvalteren i Rogaland utbetalt kr 8 619 975,43 i 2022.

Det er ca. kr 800 000,- mindre enn vi betalte ut året før. Dette kan delvis forklares med en betydelig reduksjon av utlendingssaker, og delvis med at vi hadde et etterslep av restanser ved utgangen av året. Men dette forklarer ikke fullt ut hvorfor vi hadde en så betydelige reduksjon i utbetalinger til tross for for økte inntektsgrenser.

Vi forventer at det vil bli en økning i utbetalinger igjen i 2023 ettersom inntektsgrensene har blitt hevet igjen, samt formuesgrensen er hevet. Økningen kan være på ca. én million, men det er stor usikkerhet knyttet til dette.

Retts hjelp for bruk

Forbruk kap. 470.01	Forventet forbruk kap. 470.01 neste år
8 619 975	9 600 000

Samfunnsikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnsikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnsikkerhet i planprosessen er formidlet til kommunene?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene i arbeidet med samfunnsikkerhet etter plan- og bygningsloven?

I våre uttalelser til plan kommuniserer vi våre forventninger, som går på mange ulike tema. Vi forventer at kommunenes planlegging følger opp høyere plannivå i kommunen, og den helhetlige ROS analysen. Vi sjekker alltid om naturfare, med klimaendringer er vurdert. Havnivåøkning og bølger er aktuelle tema, det samme er overvann, flom og skred. I utbyggingsplaner ser vi om trafikksikkerhet og brann er vurdert der det er aktuelt. Vi veileder om at ROS-vurderinger også skal gjelde områder utenfor planområdet, som øket risiko for overvann som følge av utbygging.

På tilsyn med kommunal beredskapsplikt ser vi om det er en rød tråd fra helhetlig ROS-analyse og oppfølgingsplan/tiltaksplan og til planer etter plan og bygningsloven.

Vi gir innspill og veiledning til planforslag, deltar i møter og drøftinger om plan. Vi ser til at aktuell grunnlagsinformasjon blir brukt i kommunene, som relevante kart og veiledere. Når vi gir veiledning til kommuner som skal revidere helhetlig ROS-analyse gir vi råd om å utarbeide konkrete tiltak som er mulig å følge opp i planer eller plan- og bygningsloven.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status i fylket for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos de kommuner som har storulykkevirksomheter?
  - o Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivare tatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør Statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter?

Etter god dialog med kommunene som har storulykkevirksomheter opplever vi at de fleste har kontroll på dette. Unntaket er der det er tvil om kartgrunnlaget, der virksomheten faktisk ligger (på en kommunegrense, men ikke er nøyaktig stadfestet). Der sprengstofflager ligger avsides til har vi ikke nødvendigvis gi tt råd om hensynssoner. Her er det ei vurdering av at vi ikke vil overtale kommunen til å legge ut offentlig informasjon om hvor er lager med sprengstoff.

Vi ser og at det er risikokonturene til virksomheten som ligger til grunn for hensynssoner i plan, det er flere kommuner som ikke gjør egne vurderinger utover dette, i forhold til pbl.

Tiltakene vi gjør er informasjon, dialog og evt innsigelse til planer som ikke tar hensyn til disse virksomhetene i stor nok grad. Vi ber og DSB om informasjon og råd når det trengs. Vi ser til at helhetlig ROS-analyse har med informasjon om storulykkevirksomheter for de kommunene som har. Vi har oversikt over virksomhetene i vår egen kartportal (med innlogging), og håper vi kan fortsette med det nå når ikke DSB lenger vil sende ut lister over storulykkevirksomhetene men viser til innlogging i FAST registeret.

Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på**Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene**

Statsforvalteren skal redegjøre for status på virkemiddelbruken overfor kommunene:

1. Hvilket kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunens behov?
2. Når vurderes det at tilsyn er det mest effektive virkemidlet for oppfølging av kommunene på samfunnssikkerhetsområdet?
3. Er valg av kommuner for tilsyn gjort ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering, og ut fra hvilke kriterier?
4. Hvilke typer læringsaktiviteter har Statsforvalteren lagt til rette for i forbindelse med tilsynet?
5. Hvordan sikres involvering av kommuneledelsen i øvelser?

1. Valg av virkemiddel

Statsforvalteren har generelt et tett forhold til alle 23 kommunene i fylket. Dette gjelder både på overordnet nivå mellom embetsledelse og administrativ og politisk ledelse i kommunene og på på alle fagområder, inklusive samfunnssikkerhet og beredskap.

Nå vi skal velge til grunn virkemiddelbruk tilpasset kommunen har vi flere parameter vi bruker. Det kan være deres håndtering av faktiske hendelser, tidligere tilsyn, våre "kommunebilder", funn under øvelser, eller kommunens egenrapportering gjennom kommuneundersøkelsen til DSB. Siden februar 2020 og frem til nå har vi gjennom pandemihåndteringen og konsekvensene etter invasjonen av Ukraina vært spesielt tett på kommunene gjennom tilnærmet ukentlige møter med et bredt utvalg personer fra kommunene. Vi har aldri hatt bedre grunnlag for å vurdere valg av virkemiddel enn nå.

2. Når vurderes tilsyn å være et effektivt virkemiddel?

Når vi har mistanke om at det er brudd på lov og/eller forskrift. Når det er stor utskifting av nøkkelpersoner. Når det har vært hendelser som ikke er håndtert bra nok.

3. Utvelgelse av kommuner som skal ha tilsyn

Vi foretar årlig en risiko og vesentlighetsvurdering av hvem som skal ha tilsyn. Utvalgte kommuner blir samordnet med andre tilsyn som embetet skal ha, kommunes egenkontroll av kontrollutvalgene og andre statlige tilsyn. Da kan det skje at tilsyn med kommunal beredskapsplikt blir skjøvet på dersom tilsynstrykket i den enkelte kommune blir for stort eller at de skal ha egenkontroll av beredskapsarbeidet. Normalt er det ingen konflikt. Kriteriene for våre valg av kommuner er når vi har mistanke om at lov eller forskrift kan være brutt. Når det er tvil om om tidligere avvik etter tilsyn er lukket på en tilfredsstillende måte eller dersom vi er veldig usikre på hvordan hvordan arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er og blir prioritert i en kommune.

4. Læringsaktiviteter ifm. tilsyn

Statsforvalteren har en generell veiledningsplikt. Det betyr at vi gir veiledning til til de som tar kontakt om ønsker råd om f.eks. beredskapsplan, helhetlig ROS analyse, gjennomføring av øvelser, krisehåndtering, bruk av CIM ol. Vi føler et spesielt ansvar for de kommunale beredskapskoordinatorene/sjefene og følger dem spesielt opp med opplæring når de er nye og vi har årlig en fysisk lunsj-lunsj samling med relevante tema. Når tilsynskommuner er berammet har vi et veiledningsmøte med alle kommunene tidlig på året der vi informerer om hjemmelsgrunnlaget, hva vi sjekker, hva som skal til for å ikke få avvik og at vi er tilgjengelige for veiledning både før og etter tilsynet. Vi har også brukt å invitere en kommune som nylig har hatt tilsyn for å viderefordre sine erfaringer. På åpnings- og sluttmøte oppfordrer vi til bred deltagelse fra kommunen (gjerne hele kriseledelsen) for å få innblikk i tilsynet og informasjon om status for kommunen med vår begrunnelse.

5. Deltakelse fra kommuneledelse i øvelser.

Alle øvelser som Statsforvalteren arrangerer for kommunene innbefatter kommunens kriseledelse inklusive administrativ og politisk ledelse. Det er en forutsetning når vi arrangerer.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)**Rapportere på****FylkesROS**

Statsforvalteren skal:

- Redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

Revisjon av FylkesROS pågår fremdeles, den skulle ha vært ferdig i 2022 men er forsinket pga. krisehåndtering (Både pandemi og konsekvensene etter invasjonen av Ukraina) Status er at de ulike kapitlene er gjennomgått internt, er i ferd med å bli kvalitetssikret eksternt, inklusive av medlemmer av fylkesberedskapsrådet. Planen er å være ferdig med med revidert FylkesROS innen utløpet av mars 2023.

Vi har hatt en oppfølgingsplan etter FylkesROS 2018 som fikk årlig oppdatering fram til 2020. Det var ikke mulig å gjennomføre en årlig oppdatering i pandemiårene. Det vil bli laget en revidert oppfølgingsplan ifm. med revidert FylkesROS 2023. Revidert FylkesROS som er planlagt ferdig i mars 2023 vil inneholde et gradert tillegg med scenarioet sikkerhetspolitisk krise/krig. På samme måte som FylkesROS generelt er dette et arbeid som ikke ble gjennomført i 2022.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstreiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten.

Vi er ikke blitt sammenslått, men kvaliteten på forurensingstilsynet er god. Vi har dialog med andre embeter for å få til likere praksis med den andre.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstreiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

I 2022 har Miljøvernavdelinga gjennomført flere veiledningstiltak ovenfor kommunene. Dette har effekter i kommunene, og i tillegg bidrar det til intern kompetanseutvikling hos Statsforvalteren.

Vi har mye løpende kontakt med kommunene i fylket. Mye av veiledningen vår foregår via vår tilbakemelding i plansaker og saksbehandling innen natur og forurensing. Dette gir anledning til å veilede innenfor de gjeldende retningslinjene, og bevisstgjøre kommunene på viktige temaer i enkeltsaker. Etter pandemien, med av økt digitalisering, har det blitt enklere å få til digitale møter med kommunene. Vi har flere møter, men mindre tid går med til reise, og i sum brukes dermed mindre ressurser. Når vi treffes digitalt opprettholder vi den kontakten som er viktig for å håndtere enkeltsaker og veilede, noe som igjen fører til færre konflikter.

Miljøvernavdelinga møter kommunene på en rekke arenaer; som regionalt planforum i regi av Rogaland fylkeskommune, vannområdegrupper, interkommunale avløpsgrupper og møter med kommuneledelsen. Vi har holdt presentasjoner og foredrag, gjennomført tilsyn og deltatt på befaringer hvor vi veileder i regelverk og nasjonale føringer. Å bruke tid på veiledning gir en effekt igjennom kompetanseheving og derigjennom større kvalitet i kommunens saksbehandling.

Vi har brukt nettsidene våre til å informere om aktuelle saker for kommunene. Mange i kommunene abonnerer på nyhetsvarsling fra våre nettsider og får dermed aktuell informasjon direkte fra oss via denne kanalen.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer.

Det har vært en god effekt av de midlene vi har fått og prosjektene som er satt i gang. Det ble gjort noen justeringer på midlene fra søknadene i behovsinnmeldingene: Sandnes kommune har gjort litt omfordeling av midler, etter godkjenning fra oss. Vi gjennomførte ikke tiltaket om å bekjempe Engelskkarse, og midlene ble fordelt på Boersvineblom, Eigersund - som er et tiltak vi har jobbet med over flere år, men hvor kommunen sendte søknad etter frist, og ble dermed ikke med i behovsinnmeldingen. Sola kommune fikk også en liten del av midlene for å utarbeide en risikoanalyse for å flytte masser fra en bekk som tidligere har hatt Kjempespringfrø.

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av overordnede kriterier	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum brukt
Stillehavsøsters, Karmøy, Haugavågen. Tiltaket er utført av Karmøy kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Stillehavsøsters	Bekjempelse	Påbegynt, ikke ferdigstilt, restmidler overført til 2023 for oppfølging av tiltak	10 000
Boersvineblom, Karmøy, Avalsnes. Tiltaket er utført av Karmøy kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Boersvineblom	Kartlegging	Påbegynt, sprøyting og fjerning en gang sent i sesongen, trenger oppfølging med flere runder med sprøyting og lusing i sesongen. Restmidler overført til 2023 for oppfølging av tiltak	7 000
Sitkagran, Feøy. Tiltaket er utført av Karmøy kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Sitkagran	Bekjempelse	Vellykket, sitkagran fjernet helt fra delområde på Feøy, behov for flere midler	100 000
Fremmede arter, Sør-Karmøy. Tiltaket er utført av Karmøy kommune	Tiltak som har fokus på tidlig innsats	Flere fremmede plantearter	Kartlegging	Vellykket, gjennomført som omsøkt, samordnet med Haugesund og Tysvær kommune	100 000
Havnespy, Stavanger. Tiltaket er utført av Stavanger kommune	Tiltak som har fokus på tidlig innsats	Japansk sjøpung	Kartlegging	Tiltak påbegynt - måloppnåelse vurderes i 2023.	200 000
Prydbringeblom, Stavanger. Tiltaket er utført av Stavanger kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Prydbringeblom	Bekjempelse	Tiltak påbegynt - måloppnåelse vurderes i 2023.	200 000
Engelskkarse, Øksnevadtjønn - 70 000 til Boersvineblom, Eigersund. Tiltaket er utført av Eigersund kommune	Tiltak som har fokus på tidlig innsats	Boersvineblom	Bekjempelse	Vellykket, nå er det kontroll over situasjonen, mangler kun ett delområde. Resterende midler går til bekjempelse av arten i 2023	55 702
Engelskkarse, Øksnevadtjønn - 10 000 til Kjempepringfrø, Hestabekken. Sola kommune er ansvarlig	Samkjørte tiltak	Kjempepringfrø	Annet	Sola kommune får utarbeidet en risikovurdering av tiltak som blir gjort i Hestabekken, som tidligere har hatt mye Kjempepringfrø, men som er tilnærmet tom.	10 000
Legepestrot, Sandnes. Tiltaket er utført av Sandnes kommune	Tiltak som har fokus på tidlig innsats	Legepestrot	Bekjempelse	Vellykket, gjennomført som omsøkt, antatt bekjempet på ett delområde, funnet noen nye områder ved kartlegging, kommunen har brukt 27 958 (mer midler enn de fikk tildelt)	27 959
Kjempepringfrø, Sandnes. Tiltaket er utført av Sandnes kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Kjempepringfrø	Bekjempelse	Vellykket, en ser at bekjempelse har effekt, forholdsvis liten innsats sammenliknet med vindst. Resterende midler er brukt bl.a. på gyvel	233 007
Kjempebjørnekjeks, Sandnes. Tiltaket er utført av Sandnes kommune	Tiltak som har fokus på tidlig innsats	Kjempebjørnekjeks	Bekjempelse	Vellykket, det vurderes at tiltakene, hvis det følges opp til frøbanken er tom, vil etablering forhindres. Resterende midler har gått til andre arter som har fått midler	14 513
Kanadagullris/Kjempegullris, Sandnes. Tiltaket er utført av Sandnes kommune	Tiltak som har fokus på tidlig innsats	Kanadagullris/Kjempegullris	Informasjonstiltak	Vellykket, det anses at en kan forhindre en større invasjon av denne arten, informasjon har spredt seg til andre kommuner. Kjent og bekjempet lokalitet er fulgt opp og fjernet. Resterende midler er omfordelt til andre arter som har fått midler.	6 450
Gyvel, Sandnes. Tiltaket er utført av Sandnes kommune	Tiltak som har fokus på tidlig innsats	Gyvel	Bekjempelse	Vellykket, vil kreve flere år, tiltak har også ført til oppmerksomhet rundt arten blant befolkningen.	343 906
Sitka, Sandnes. Tiltaket er utført av Sandnes kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Sitkagran	Bekjempelse	Vellykket, her er det fokus på å få kontroll på spredningen, her har kommunen brukt mye midler selv.	300 000
Mink, Sandnes. Tiltaket er utført av Sandnes kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Mink	Bekjempelse	Vellykket, utført som beskrevet i søknaden, fangst av unge mink tyder på yngling og dermed mer mink i området.	8 988
Kjempepringfrø, Jæren. Tiltaket er utført av Statsforvalteren i Rogaland.	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Kjempepringfrø	Bekjempelse	Vellykket, ser resultater etter bekjempelse, men ser at arten har lang vekstsesong, bekymret for frøsetning etter sommersesong	265 000
Fremmede arter, Haugesund. Tiltaket er utført av Haugesund kommune	Tiltak til bekjempelse av fremmede organismer i områder med trua naturtyper, naturtyper som er viktige for trua arter og nær verneområder.	Flere fremmede plantearter	Kartlegging	Vellykket, gjennomført som omsøkt, samordnet med Haugesund og Tysvær kommune	100 000
					1 982 525

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak for å ta vare på truede arter og naturtyper

Arbeidet med truga arter og truga naturtyper har i stor grad gått som planlagt med god effekt av tiltakene.

Avvik rapporteres for smalsal, jf. tidligere rapportering.

Skjeggknoppurt ble overført midler fra prosjektet skredmjelt etter samtaler med Miljødirektoratet. Skjeggknoppurtbestander ble i 2021 utsatt for stor skade ved uheldig kantslåt, dette medførte at vi ønsket å gjennomføre straktiltak for å sikre lokal kilde for disse bestandene. Frø ble hentet og sådd i rødlistebedet til Stavanger botaniske hage, nå er arten oppformert og frø kan bidra de lokale bestandene dersom disse ikke klarer å hente seg inn igjen.

Økende aktivitet i fylket med omsyn til seminaturlige naturtyper: kystlynghei og slåttemark. Arbeidet med disse naturtypene ser vi har smitteeffekter mellom granner, særlig rundt enkelte ildsjeler.

Hul eik tiltak rettet mot svært utsatte eiketre, der alternativene er hogst. En økt bevissthet rundt det å ta vare på dødved av eik.

Strandmurerbie, her ser vi positive effekter av tiltak som å lage sår i vegetasjonsdekket, overvåking viser at det er en mulig protokoll for enkeltområder. Vi har også startet prosjekt med frivillig omsynssone i samarbeid med mattilsynet og birøkerlaga. Hensikten er å beskytte sårbare området mot unødvendig konkurranse. Måloppnåelse blir evaluert i 2023. Dessverre er det rapportert om at arten muligens er utgått fra Jomfruland.

Åkerrikse og svarthalespove gjennomført med gode resultat, men det er også behov for midler til vipe.

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Effekt av gjennomført tiltak	Sum
Skjeggknoppurt	22SE0F48	Tilstandsstatus for kjente bestander og innsamling/spiring	Rogaland	Rogaland	Ex.situ sikringsinsamling av lokale truga bestander for reintroduksjon	57 000
Smalasal	22SE0F48	Kartlegging og identifisering/DNA	Rogaland og Nordland	Karmøy	Prosjekt ikke gjennomført	0
Purpurmarihand	22SE0F48	Skjøtsel og sikring	Kamrøy	Ferkingstad	Området sikret mot tilfeldige inngrep, blomstring observert i 2022	27 000
Strandmurerbie	22SE0F48	Samordning, skjøtsel, habitattiltak, overvåking,	Rogaland, Agder og Vestfold og Telemark	Jærstrendene, Lista og Jomfruland	Tilfredstillende ved Jærstrendene og List, arten ser ut til å være utgått fra Jomfruland	170 000
Åkerrikse	22SE0F48	Samordning, skjøtsel og overvåking	Rogaland, Oslo og Viken og Vestland	Tiltak i alle fylkene (nemnt over)	Økt kunnskap om utviklingen av bestanden, ivaretagelse av hekkende individ, og leveområde.	241 000
Svarthalespove	22SE0F48	Samordning og overvåking	Rogaland og Nordland	Rogaland og Nordland	Økt kunnskapsgrunnlag for vurderinger av bestandsutvikling, tiltaksprosjektering.	350 000
Kystlynghei	22SE0F48	Kartlegging, skjøtelsplan og direkte tiltak	Rogaland	Hatleskog	Kartlegging i forbindelse med ferdigstilling av skjøtelsplan, det er blitt økt interesse for tradisjonell utmarksbeite og brenning blant lokale grunneiere. Hatleskog har inngått driftsavtale med nabo om skjøtsel av større lyngheiareal.	150 000
Slåttemark/myr	22SE0F48	Skjøtelsplan og direkte tiltak	Rogaland	Steinberg og Hustveit	Styrket samarbeid om helhetlig forvaltning av kulturmiljøet på Hustveit, med slåttemark som sentralt element. Arbeid med skjøtelsplan er startet. Steinberg glemte å søke tilskudd og vi vurderer at hans område er av svært høy lokalitetskvalitet og han er veldig interessert i å drifte dette. Midlene har medført en kontinuerlig slåttemarksdrift på to teiger.	150 000
Skjøtelsgruppe kystlynghei	22SE0F48	Samordning	Rogaland	Rogaland	Tiltaket hensikt er ivareta interessen og kunnskapen om kystlyngheitradisjon gjennom flere lokale brennelag, men det er fremdeles et behov for en bredere samordning som også inkluderer beitelag, brannvesen og forskning.	40 000
Skjøtelsgruppe slåttemark/myr	22SE0F48	Samordning	Rogaland	Rogaland	Vi ser at samarbeidsgruppen for Hustveit vil være en kjerne i skjøtelsgruppen slåttemark/myr i Rogaland, men det er behov for utvidelse for å fange opp alle regioner i fylket.	40 000
Regional fagrådgivning og kvalitetssikring	22SE0F48	Fagrådgivning og kvalitetssikring	Rogaland	Rogaland	Mildene blei brukt til lokal fagrådgivning i kommunene mellom anna fra Norsk Landbruksrådgivning og Ecofact.	20 000
Hul eik	22SE0F48	Skjøtsel og sikring	Rogaland	Gauselstraen	Skjøtsel av hul eik i boligområde, treet blir bevart og dødved blir liggende i hagen,	50 000
						1 295 000

Fellingstillatelser på rovviltområdet (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Fellingstillatelser på rovviltområdet

I 2022 var det ingen søknader om fellingstillatelser i Rogaland. Statsforvalteren igangsatte heller ikke uttak på eget initiativ.

Rovvilt

	Antall skadefellings søknader	Antall avslag	Antall tillatelser	Andel innvilgende
Jerv	0	0	0	
Gaupe	0	0	0	
Bjørn	0	0	0	
Ulv	0	0	0	
Kongeørn	0	0	0	
Totalt	0	0	0	

Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder.

I Rogaland var mye av ressursene innstilt på å ferdigstille hogst i Stråtveit naturreservat. Området har vært gjennom en lengre prosjekteringsprosess pga

svært bratt og vanskelig tilgjengelig terreng, mengder av kulturminner, og hensyn til vilt. Arbeidet ble ferdigstilt i løpet av høsten 2022, med svært god måloppnåelse. På Stråtveit var det et konglomerat av bartreslag, og fremmede arter. I bestandene er det gran, sitkagran, edelgran, nord-amerikansk hemlock, lerk, i tillegg blei det observert apeskrek, skjermgran og sørbøk. I tillegg blei det gjennomført uttak av enkelte grantre (norsk gran) fra Drangsdalen naturreservat. Dette er felling av enkeltbestander uten uttak. For Årstad naturreservat (myr og sumpskogsmark) er det tatt ut sitkagran og platanlønn. I Hesten naturreservat var det behov for å kartlegge enkeltbestander for konkurranse. I samtidig ble det gjennomført et prosjekt for å ringbarke/felle enkeltstående trær som hadde spredt seg inn i skogen fra omkringliggende bestander. Det er hovedsakelig gran og lerk. I tillegg til dette uttaket ble det gjennomført etterskøtsel av tidligere hogst i Aksdal NR og Urådalen LVO. Målsetningen for begge disse områdene er lågurt-eikeskog. I Urådalen blei det plukket omtrent 400 ett og toåring av gran og lerk. I forbindelse med arbeidet ble det observert ny spiring av både eik og hassel, som er gode indikatorer for framtidig måloppnåelse. Lukkearbeidet er ikke inkludert i tabellen.

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

	Kysttynghei	Løvsog	Myr	Furuskog	Annet	Sum
Antall verneområder	0	2	1	1	0	4
Anslag volum hogd (m3)	0	2 000	6	5	0	2 011
Anslag areal hogd (dekar)	0	66	0	0	0	66
Anslag andel sitkagran (%)	0	15	50	50	0	115
Anslag andel norsk gran (%)	0	15	0	0	0	15
Anslag andel andre treslag (%)	0	70	50	50	0	170

Hogst i furuskog er søk, ringbark/felling prosjekt - om lag 40 daa blei søkt og større bestander blei markert som bakgrunn for konkurransegrunnlag.

Status for arbeidet med avfallsplan i havn (fra kapittel 7.3.5.7 i TB)

Rapportere på

Status for arbeidet med avfallsplan i havn

Vi purret på flere havn i 2021 som fikk godkjent avfallsplan i 2022, noe som medføre at flere havn har oppdaterte avfallsplaner. Det reelle tallet for havn som mangler godkjent avfallsplan er nok høyere, grunnet usikkerhet rundt antall havn. Erfaring fra tilsyn viser at avfallsplaner i liten grad etterleves.

Avfallsplaner i havner

Type havn	Totalt antall	Uten krav om avfallsplan	Med krav om avfallsplan	Har godkjent avfallsplan	Mangler godkjent avfallsplan
Nærings- og industrihavn	154	44	110	98	12
Fiskenhavn	1	0	1	1	0
Trafikkhavn	27	25	2	2	0
Småbåthavn	981	726	255	120	135
Sum	1 163	795	368	221	147

Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene (fra kapittel 7.3.5.8 i TB)

Rapportere på

Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene

Alle midlene mottatt under kapittel 1420.22 er brukt..

Vannforvaltning

År	Driftsmidlene vil brukes opp i løpet av året	Midlene er brukt til
2022	Ja	Nasjonal kalking av laksevassdrag, lokal innsjøkalking og oppdatering av Vann-Nett.

Status på bruk av tilskuddsmidler for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (fra kapittel 7.3.5.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på bruk av tilskuddsmidler i henhold til behovsinmelding gjennom ESS for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (kapittel/post 1410.21).

Årets midler til vannovervåking er brukt som vist i tabellen under. I tillegg er 386.000 kr brukt til drift hos Statsforvalteren.

Overvåking under vannforskriften

Delprogram/område/prosjekt	Antall stasjoner	Sum tilskudd (beløp)	Sum brukt (beløp)	Beskrivelse av gjennomført overvåking
Helviksvassdraget (Dalane)	6	85 000	85 000	Bunndyr, begroingsalger og N+P i elv
Egersund vågen (Dalane)	5	227 500	227 500	Risikovurdering av sediment i Egersund vågen
Kryptevik/Årstad naturreservat (Dalane)	4	63 000	63 000	Bunndyr, begroingsalger og N+P i elv
Fellesovervåking Jæren	6	300 000	300 000	Bidrag inn i felles overvåking av innsjøer på Jæren
Sjørretprosjektet Jæren	8	100 000	100 000	Habitatkartlegging med tiltaksforslag.
Kontinuerlig vannprøvetaking Figgjo og Hæelva	2	80 000	80 000	Kontinuerlig vannkjemisk overvåking, spleiselag m kommuner (50/50)
Biologisk overvåking av elver i Ryfylke	20	300 000	300 000	Bunndyr og begroingsalger i 18 elv i Ryfylke.
Sjørretprosjektet Ryfylke	8	100 000	100 000	Habitatkartlegging med tiltaksforslag.
Innsjøovervåking på Haugalandet	5	270 000	270 000	Plantep planktonundersøkelser + støtteparameter
Sjørretprosjektet Haugalandet	8	100 000	100 000	Habitatkartlegging med tiltaksforslag.
Vannplanteundersøkelser Grudavatnet (Jæren)	1	42 500	42 500	Vannplanteundersøkelse Grudavatnet 2021
Sikring av DNA elvemusling	0	30 000	30 000	Prøvetakingsutstyr for DNA prøver elvemusling
	73	1 698 000	1 698 000	

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd (fra kapittel 7.3.5.10 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd

Vi har ikke anmeldt noen sak etter forurensingsloven.

Ingen er anmeldt av Statsforvalteren etter naturloverket.

SNO melder mange lovbrudd i Rogaland.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

I 2022 ble 10 millioner kroner fordelt til fornyings- og innovasjonsprosjekter. Dette er samme beløp som ble fordelt året før.

For 2022 ble det lyst ut et overordnet prioriteringsområde ved fordeling av prosjektskjønn: bærekraftige velferdssamfunn. Alle prosjektene som ble tildelt midler relaterte seg til dette området. Prosjekter der flere kommuner samarbeidet ble spesielt prioritert.

25 søknader ble mottatt i 2022, hvorav 15 ble tildelt midler.

Det er mange spennende prosjekter på gang i kommunene. Blant annet har Suldal kommune blitt tildelt 900 000 kroner til prosjektet «Ryfylkemonellen - distriktsvenleg sjukepleieutdanning i Ryfylke,» som er i samarbeid med Universitetet i Stavanger og 3 andre kommuner. Målet var at de sammen skulle etablere et nytt desentralisert utdanningstilbud for en bachelorgrad i sykepleie. Det skulle tilrettelegges for felles samlinger i Ryfylke med fysisk og digital undervisning. De muntlige tilbakemeldingene fra prosjektet er svært positive, og fremdriften er god. I august var det oppstart for 30 studenter på det nye studiet.

I 2021 ble det tildelt 1 100 000 kroner til et prosjekt der målet var å prøve ut en ordning med "nettverkskontakter". Prosjektet var i regi av Eigersund kommune, og var et samarbeidsprosjekt med Sokndal og Lund. De tre kommunene i Dalane barnevern har en høy andel barn med tiltak utenfor hjemmet, og en relativt stor andel unge som mottar stønad til livsopphold. Kommunene arbeider for å nå målsettingene i barnevernsreformen. Målet med å prøve ut ordningen med nettverkskontakter var et tettere samarbeid mellom barnehager, skoler og forebyggende helse tjenester og barnevernet. I søknaden viste de til erfaringer fra Færder kommune med nettverkskontakter. Rapporteringen på prosjektet til kommunene i Dalane viser at samtlige kommuner, både ved administrasjon og ansatte, melder om stor nytte og læring av prosjektet så langt. En videreføring av dette prosjektet har fått midler for 2023.

Statsforvalteren deltar aktivt i utforming av innovasjonskonferansen i Rogaland sammen med noen andre kommuner, KS og Universitetet i Stavanger. Denne konferansen er en viktig arena for inspirasjon og deling av gode innovasjonserfaringer mellom kommuner og andre. Innovasjonskonferansen for 2022 ble avholdt som en hybrid konferanse for både fysisk og digital deltakelse. Konferansen bestod av foredrag i plenum, i tillegg til en time midt på dagen med «inspirasjonstorg».

På inspirasjonstorget stod representanter fra 7 av prosjektene som hadde fått midler fra Statsforvalteren og 2 prosjekter fra Universitetet i Stavanger. Prosjektene som stod på inspirasjonstorget var: Barnehagemyndighetsrollen i Jærkommunene, Et felles løft for fremtiden - heltid gir bærekraft, Hubben læringsfabrikk, Datahjelp for å mestre en digital hverdag, Samarbeidsprosjektet "Dette er viktig for meg!", Samskaping om nettverksarbeid - kartlegge,

mobilisere og styrke nettverk, og Ryfylkemodellen distriktsvennlig sykepleie-utdanning.

Her fikk deltakerne på konferansen mulighet til å lære mer om prosjektene som var i gang, og det var en mulighet for prosjektene å få innspill utenifra. Innovasjonskonferansen var en stor suksess i 2022 og skal arrangeres som en fysisk konferanse i 2023. Da vil det også være et inspirasjonstorg med nye prosjekter som har fått innovasjonsmidler fra Statsforvalteren.

Ordningen med prosjektskjønn blir også hvert år presentert på Statsforvalterens tilskuddskonferanse for kommunene. Her forteller vi om retningslinjer og kriterier, formål, frist for søknad m.m.

Som varslet i forrige årsrapport har vi gjort endringer i fristen for å søke om prosjektskjønn. I august ble 10 millioner kroner lyst ut til fornyings- og innovasjonsprosjekter for 2023. Fristen for kommunene var 1. november. Vi mottok 20 søknader, hvorav 15 prosjekter ble tildelt midler. Ved å ha fordelingen klar i desember kunne vi sikre oss at kommunene fikk midlene utbetalt sammen med terminutbetalingen i januar. Denne endringen har blitt positivt mottatt av kommunene som nå kan komme i gang med prosjektene tidligere på året.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Foruten de lovlighetskontrollsaker som fyller vilkårene for å kunne kreves kontrollert har økningen i antall anmodninger bare økt siden sist. I år 2022 mottok vi godt over 20 anmodninger. Det er en dobling fra år 2021. Anmodningene er meget ulike i karakter og krever i mange tilfeller grundig vurdering før vi kan konkludere om lovlighetskontroll skal åpnes eller ikke. I de behandlede anmodninger har vi ikke funnet grunnlag for å åpne lovlighetskontroll.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	7	3	10
På eget initiativ			0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Vi har generelt gitt veiledning på de spørsmål og saker som kommunene tar kontakt om. I året som har gått har vi brukt tid på å systematisere henvendelsene vi får, for å få en god oversikt over hvilke temaer som går igjen. På den måten er vi rustet for også å gi mer samlet veiledning om relevante temaer for kommunene for år 2023. Mye handler om habilitetsproblematikk, møteprinsippet, krav til saksforberedelse i politiske organer og ulike spørsmål knyttet til forståelsen av kommunelovens regler.

Vi ser fortsatt et stort behov for å veilede på regelverket om kommunale garantier etter Kommunalovens § 14-19 med tilhørende forskrift. På dette området er kvaliteten på de sakene som kommer til politisk behandling i kommunene fremdeles ofte mangelfullt utredet. Kommunene gjør for eksempel svært sjelden en vurdering av om garantien gis til næringsvirksomhet, dersom det er en søker uten gevinstformål. Det betyr at vi må etterspørre mye ekstra informasjon fra kommunen for å få et godt nok grunnlag til å behandle søknaden.

Dersom kommunene bruker det nasjonale skjemaet for innsending av søknader om kommunale garantier til Statsforvalterne, er søknadene fra kommunene av bedre kvalitet og nødvendig informasjon til saksbehandlingen hos oss blir vedlagt søknaden. Dette skjemaet fikk vi utviklet i fellesskap KDD, STAF og Statsforvalterne i 2021.

I 2022 har vi gjort følgende aktiviteter for å veilede kommunene om kommunale garantier:

- arrangerte et nasjonalt webinar om kommunale garantier i desember. Her ble også det nasjonale skjemaet for innsending av søknader til Statsforvalterne presentert.

- gitt veiledning direkte til de kommunene som vi har fått henvendelser og konkrete søknader fra. Kommuner tar kontakt med oss for veiledning også fra andre fylker.

Når det gjelder øvrige kommunalrettslige temaer har vi erfart at det er behov for veiledning om lovlighetskontroll, både vilkår for slik kontroll, hva som kan

kontrolleres mv. Vi mottar henvendelser om temaet både fra kommunepolitikere, administrasjonen, pressen og innbyggerne. Det er stor interesse rundt feltet og vi har hatt flere saker i år 2022 som har fått mye oppmerksomhet i media. For å øke kunnskapen bruker vi hjemmesiden aktivt og vi har for en rekke av de konkrete sakene vi har behandlet lagt ut informasjon om våre avgjørelser og direkte link til disse. Det er god veiledning og det avlastes oss for en del henvendelser, når vi kommuniserer godt via nettsiden.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Det er et utstrakt samarbeid mellom kommunene i fylket.

Mye av samarbeidet skjer gjennom regionale råd, læringsnettverk og andre fagnettverk.

Det er et omfattende interkommunalt samarbeid i form av IKS'er på områder som vann og avløp, renovasjon, brann og redning, idretts-anlegg (folkehaller) m.m. Mange kommuner eier også bedrifter sammen organisert som AS, som strøm og nettselskap, arbeidsmarkedsbedrifter m.fl.

Det er interkommunalt samarbeid i form av vertskommunesamarbeid på barnevernområdet i alle deler av fylket. Det er dialog med kommunene om behov for ytterligere interkommunalt samarbeid knyttet til barnevernreformen. Sola kommune og Randaberg kommune har fått innovasjonsmidler til et prosjekt "Nye samarbeidsmetoder", der de blant annet har kartlagt hvilke tjenester og forebyggende innsats som de to kommunene kan samarbeide om.

Stavanger kommune har i flere år vært pådriver for et interkommunalt rehabiliteringstilbud, kalt IKART. Flere kommuner i sørfylket har inngått forpliktende samarbeid.

Det er en økende bruk av interkommunale ambulerende tjenester innen helse- og omsorgssektoren.

Også på NAV - området er interkommunalt samarbeid stadig mer sentralt. Flere NAV – kontor i fylket ble slått sammen i 2021.

Innenfor oppvekst og opplæring finner vi ulike former for samarbeidsløsninger:

- Flere kommuner har vertskommunesamarbeid innenfor pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).
- Fire kommuner har etablert et forpliktende samarbeid om skoleutvikling med felles mål, utviklingsplaner og har ansatt en felles utviklingsleder (jærskulen).
- Mange kommuner har ikke eget voksenopplæringssenter og kjøper dette fra en nabokommune.

De siste årene har digitaliseringssamarbeidet DigiRogaland blitt etablert og alle kommunene deltok i dette prosjektet i 2022.

Samarbeid om beredskap under pandemien

Samarbeidet om beredskap ble tettere og mer omfattende gjennom pandemien. Det ble opprettet en rekke ulike former for samarbeid både når det gjaldt vaksinerings, testing, smittesporing og legevaktstjenester. I tillegg samarbeidet kommunene om lokale og regionale smittevernstiltak. Det var et nært samarbeid med kommuneoverlegene og politisk/administrativ ledelse på tvers av kommunene som var særlig viktig.

Samarbeid om bosetting av flyktninger

I løpet av 2022 erfarte kommunene at det ble mer krevende å bosette det antallet med flytninger som kom til kommunen, særlig når det gjaldt å finne egnede boliger. Kontakt ble etablert på tvers av flere kommuner i dette arbeidet, først og fremst for å få dele informasjon og nyttige erfaringer. Vi forventer mer samarbeid mellom kommunene på dette området i 2023.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Planer med felles brev

Vi har registrert 14 plansaker i 2022 der statlige etater har sendt innsigelser til Statsforvalteren for samordning. Vi har ikke oversikt over om det er sendt noen innsigelser direkte til kommunene, men vi har liten grunn til å tro det. Ordningen med at statlige innsigelser først skal sendes direkte til Statsforvalteren er etter hvert blitt godt kjent og etablert og slike "feilsendinger" direkte til kommunene ville vi sannsynligvis ha fanget opp som kopimottaker.

Tidlig og tett kontakt - lite motsetninger

I det statlige samordningsprosjektet vårt legger vi stor vekt på tidlig og god dialog mellom de ulike statsetatene i sakene slik at vi kan samarbeide og støtte hverandre i arbeidet. Vi har i særlig grad en slik tidlig dialog med NVE. Vi har et mål om å bygge dette nettverket aktivt med jevnlig samlinger mellom plansaksbehandlerne i statlige etater som er omfattet av ordningen for samordning av statlige innsigelser. I 2022 har vi dessverre ikke rukket å samle dette nettverket på samme måte som vi gjorde i 2020 og 2021 med teams-samlinger. Vi har likevel jevnlig kontakt med flere av de statlige etatene via regionalt planforum, og i dialog i forbindelse med saksbehandlingen.

Vi har ikke avskåret noen innsigelser i 2022. Avskjæring av innsigelser skjer bare helt unntaksvis og vi har kun avskåret en innsigelse i Rogaland gjennom hele perioden vi har hatt rollen som statlig samordner.

Innsigelser fra Statsforvalteren i 2022

Vi fremmet innsigelser til fem overordnede planer i 2022, til fire kommuneplaner og en kommunedelplan. Vi har videre fremmet innsigelser til 60 reguleringsplaner, hvorav flere reguleringsplaner er møtt med mer enn en innsigelse. En del innsigelser blir unngått gjennom gode regionale planer, gode kommuneplaner og tidlig dialog, inkludert i planforum. De innsigelsene som blir fremmet blir i all hovedsak løst gjennom drøftinger på lavest mulig nivå. Gjennomføring av slike drøftingsmøter, som gjerne blir holdt på administrativt nivå, er en fast og etablert ordning i Rogaland og mange innsigelser blir løst gjennom slik dialog uten at det blir nødvendig med meklings.

Vi ser at det har blitt fremmet relativt sett flere innsigelser fra Statsforvalteren i 2022 (og 2021) enn foregående år. Flest innsigelser til reguleringsplaner er fremmet med bakgrunn i konflikt med følgende hensyn (antall innsigelser i parentes): risiko og sårbarhet (23), samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (15), biologisk mangfold (14), barn og unger (14) og strandsone (10).

Årsaken til økning i antall innsigelser har vi ikke noe endelig svar på, men det er trolig en kombinasjon av både en bredere involvering og samordning og et økt fokus på enkelte tema internt i embetet, og muligens også endring i planleggingspraksis hos kommunene. Konflikt med samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging skyldes sannsynligvis både markedssituasjon og kommunenes planleggingspraksis, og kan ha sammenheng med ny Regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke som ble vedtatt høsten 2020, og at denne fortsatt ikke er godt nok innarbeidet i kommunenes egne overordnede planer. Det ses også til dels en økende vilje blant kommunene til å utfordre regionalplanens retningslinjer for utnyttelse og prinsipper for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Når det gjelder det store antallet innsigelser knyttet til konflikt med risiko og sårbarhet, er dette noe vi er klar over. Mange av innsigelsene er av prinsipiell karakter fordi formelle krav til ROS-analyse i plansaker ikke er oppfylt, eller avbøtende tiltak ikke er godt nok sikret i planer. De fleste, om ikke alle, av disse innsigelsene løses enkelt gjennom dialog med kommunene. For å redusere antall innsigelser på dette temaet har vi planer om et møte eller seminar for kommunene hvor vi vil gå gjennom aktuelle krav og veiledere på området.

Barn og unge er et av våre satsningsområder, og vi er opptatt av at kommunene gjennom sin planlegging sikrer store nok lekeareal med god kvalitet, og de fleste av disse innsigelsene gjelder mangler ved lekeareal som reguleres i detaljreguleringer for boligområder. Vi har også fremmet innsigelse til manglende uteoppholdsareal i tilknytning til ny skole i Stavanger kommune.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	14	0	0	68
Statsforvalteren	0	0	0	65
Avinor	3	0	0	3
Biskopene	0	0	0	0
Direktoratet for mineralforvaltning	1	0	0	1
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	0	0	0	0
Fiskeridirektoratet	2	0	0	2
Forsvarsbygg	0	0	0	0
BaneNor	1	0	0	1
Kystverket	2	0	0	2
Luffartstilsynet	0	0	0	0
Mattilsynet	0	0	0	0
NVE	8	0	0	8
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksantikvaren	0	0	0	0
Statens vegvesen	2	0	0	2
Statsbygg	0	0	0	0

Vi har registrert 14 plansaker i 2022 der statlige etater har sendt innsigelser til Statsforvalteren for samordning. Vi har ikke oversikt over om det er sendt noen innsigelser direkte til kommunene, men vi har liten grunn til å tro det. Det at statlige innsigelser først skal sendes direkte til Statsforvalteren er blitt godt kjent og etablert og slike "feilsendinger" direkte til kommunene ville vi ha fanget opp som kopimottaker. Vi har ikke avskåret noen innsigelser. Vi fremmet innsigelser til fem overordnede planer, til fire kommuneplaner og en kommunedelplan. Vi har videre fremmet innsigelser til 60 reguleringsplaner, hvorav flere reguleringsplaner er møtt med mer enn en innsigelse som er fremmet med bakgrunn i konflikt med følgende hensyn: risiko og sårbarhet (23), samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (15), biologisk mangfold (14), barn og unge (14) og strandsone (10).

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

I 2022 ferdigbehandlet Statsforvalteren 453 byggesaker, mot 400 ferdigbehandlede i 2021. 155 av disse sakene ble ikke behandlet innenfor fristen, mot 147 saker i 2020. Vi har fortsatt hatt fokus på effektiv saksfordeling for å sikre at de eldste sakene blir behandlet først, og har hatt en betydelig økning ferdigbehandlede saker i 2022 sammenlignet med 2021. Bemanningsutfordringer har gjort at vi bevisst har brukt overtidsmidler på restansenedbygging.

Den gjennomsnittlige behandlingstiden har gått noe ned, med 94 dager i 2022 mot 96 dager i 2021.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
453	178	155	58	0	3	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2022 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

I 2022 ferdigbehandlet Statsforvalteren 41 plansaker, en nedgang fra 70 ferdigbehandlede saker i 2021. Likevel har vi behandlet omtrent like mange saker som kom inn i perioden (42). 16 av disse sakene ble ikke behandlet innen fristen. Som det går frem under punkt 3.1.1.3.2.1 har Statsforvalteren fått en stabil gruppe med saksbehandlere i løpet av 2022. Situasjonen er likevel utfordrende når det gjelder klagebehandling av reguleringsplan, siden saksbehandlerne som begynte hos Statsforvalteren i 2022 foreløpig ikke har arbeidet med denne sakstypen. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har derfor økt, med 115 dager i 2022 mot 107 dager i 2021.

Vi har hatt fokus på effektiv saksfordeling for å sikre at de eldste sakene blir behandlet først, men har dessverre likevel hatt noe etterslep, som reflekteres i disse tallene. Bemanningsutfordringer har gjort at vi bevisst har brukt overtidsmidler på restansenedbygging.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	41
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	115
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	16
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	0

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall lærlinger i 2022. Det skal også fremgå innenfor hvilke fag.

Grunnet vakanser og svært lav bemanning i administrativ stab har det ikke vært kapasitet til å ta inn lærling i 2022. Vi har i 2022 gjort nødvendige forberedelse og avklaringer mot STAF, om samarbeidet rundt lærlingen, og vi har vært i kontakt med Rogaland fylkeskommune. Vi vil ta imot en lærling innen kontor- og administrasjonsfaget i 2023.

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Arbeidet med universell utforming ivaretas i hovedsak gjennom arbeidet med arealplaner.

Vi vektlegger også slike hensyn i rollen som pådriver for utvikling av et mer aldersvennlig samfunn, som del av forebyggende strategier for å takle økende andel eldre i befolkningen framover.

Fylkesmannen skal gi en omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)**Rapportere på**

Nye regler om aktivitets- og redegjøringsplikten på likestillingsområdet trådte i kraft 1.1.2020. I årsrapporten for 2021 skal det redegjøres for arbeidet for likestilling i tråd med il de nye kravene for redegjøringsplikten, jf. hovedinstruksen pkt. 4.2.3 og pkt. 5.1.1.2, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24 om offentlige myndigheters aktivitets- og redegjøringsplikt samt §§ 26 og 26 a om arbeidsgivers aktivitets- og redegjøringsplikt. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har utarbeidet veiledning og maler for det aktive likestillingsarbeidet og maler for redegjørelse.

Lenke: [Aktivitets- og redegjøringsplikten \(ARP\) \(bufdir.no\)](#)

På generelt grunnlag prøver vi å ta opp emnet om nye plikter i likestillings- og diskrimineringsloven der det er naturlig i dialoger vi har med kommunene. På kommunebesøkene har ARP (aktivitet og redegjøringsplikten) vært på agendaen i dialogen med kommunene. Vi har en nettside med informasjon om likestilling- og diskrimineringsloven og lenker til Bufdir.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på medianverdi og gjennomsnittstid på saksbehandlingen i håndhevings sakene per 31.12. Statsforvalteren skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid: 50 dager

Medianverdi: 48,5 dager

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynsystema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

a) Tilsynsystema

SFRO gjennomførte planlagte tilsyn innenfor temaene barnehagemyndighet, FNT skolemiljø og internkontroll, skolebasert vurdering, fritak nasjonale prøver og spesialundervisning for voksne

Vi har i flere år ført tilsyn med skolemiljø, og vi har avdekket flere lovbrudd. Gjennom håndhevingsordningen ser vi at kommuner og skoler håndterer regelverket ulikt, og ved å sikre at skolene har rett lovforståelse og praksis, bidrar tilsynene til at barn og unges rettssikkerhet ivaretas.

Analysekompetansen mellom kommuner og skoler er varierende. Når dette sammenholdes med svake resultater over tid, skaper det bekymring. Tilsynet på skolebasert vurdering og fritak fra nasjonale prøver bidrar til at skolene foretar et kunnskapsbasert valg av utviklingsområde, og at de har rutiner for analyse, valg, evaluering og involvering.

Deltakere i grunnskoleopplæring for voksne er en sårbar gruppe, og særlig gjelder det deltakere med rett til spesialundervisning. 4 mellomstore kommuner, som samarbeider tett, rapporterte om 0 deltakere med vedtak etter opplæringsloven §4a-2 i GSI. Vi undersøkte hvordan kommunene sikret at denne retten var ivaretatt.

b) Omfang

I 2022 gjennomførte SFRO 12 planlagte tilsyn og 1 hendelsesbasert. Totalt fikk 9 kommuner i Rogaland tilsyn etter barnehage- og opplæringsloven, og det ble utarbeidet 13 tilsynsrapporter. Antallet tilsynsrapporter er likt som for 2021, men flere kommuner fikk tilsyn i 2022, sammenliknet med 2021.

c) Skriftlig eller stedlig tilsyn

Det ble vurdert at tilsyn knyttet til gjennomføring av nasjonale prøver og kommunenes ivaretagelse av retten til spesialundervisning for voksne, var velegnet som dokumenttilsyn. Dette reduserer både vår og kommunens belastning.

Tilsynene som omhandler skolemiljø/interkontroll og skolebasert vurdering, ble vurdert til å egne seg best som stedlige tilsyn. Blant annet fordi vi ønsket å undersøke forankring i organisasjonen, ved å intervju skoleledelse, lærere og elever. Vi er også bevisste å arrangere lærende møter både i oppstart og avslutning av tilsynet, og slik bidra til læring og erfaringsdeling. Denne tilsynsformen er mer ressurskrevende for kommunene og Statsforvalter, men utbyttet for kommunen er bedre.

d) Tilsynsobjekt Karmøy kommune- barnehagemyndighet

Kommunen har over 30 barnehager, med en stor overvekt av private. De 5 siste årene har kommunen gjennomført 0 til 2 tilsyn per år. Det har tidligere vært konflikter mellom kommunen og private aktører, blant annet knyttet til tilskuddssats. Det har også vært uro knyttet til fordeling og organisering av spesialpedagogisk hjelp i kommunen. Vi var usikre på om kommunen hadde gode systemer og rutiner for å vurdere risiko og for myndighetsrollen.

Helt i starten av tilsynet kom det frem at risikovurderingen vår var feil, da kommunen hadde svært gode rutiner og systemer. Tilsynet ble derfor nedskalert. Dette viser også at vi mangler gode indikatorer på barnehageområdet.

Suldal kommune og Haugesund kommune- FNT skolemiljø og interkontroll

Kommunene har over flere år hatt høye mobbetall ved flere skoler, i tillegg til lav motivasjon og trivsel. Suldal er en liten kommune med en stor ungdomsskole. Ved denne har det over tid vært utfordringer, og kommunen har tilsynelatende ikke vært i stand til å ordne dette.

Haugesund er en stor kommune, som over tid har hatt læringsmiljøutfordringer ved flere skoler. Til å være en så stor kommune, skiller mobbetallene seg vesentlig negativt ut, sammenliknet med andre større kommuner

Hå kommune – skolebasert vurdering

Kommunen har tidligere deltatt i oppfølgingsordningen, og ble også identifisert i 2022. Denne gangen takket de nei til å delta. Kommunen har store læringsmiljøutfordringer ved flere skoler. Det er også flere skoler i kommunen som har en stor andel av elevene på det laveste mestringsnivået på de nasjonale prøvene, og som har hatt det over tid. Enkelte skoler har lavt skolebidrag, selv om kommunen på aggregert nivå har et ok skolebidrag.

Hå, Klepp, Time og Gjesdal – Spesialundervisning for voksne

De fire kommunen samarbeider tett på skole- og barnehageområdet, og har felles kvalitetsmelding. Ingen av kommunene rapporterte om voksne med vedtak om spesialundervisning etter oppl §4a-2.

Sokndal kommune – Fritak Nasjonale prøver

Kommunen har over flere år hatt en høy andel fritak fra de nasjonale prøvene. I tillegg har kommunen svake resultater på flere av de nasjonale prøvene. Kommunen har også en høy andel elever med vedtak om spesialundervisning. Vi ønsket å kontrollere kommunens rutiner for fritak fra de nasjonale prøvene.

Lund kommune - gratisprinsippet

Vi fikk melding fra foreldre som ga grunn til uro for om kommunen brøt gratisprinsippet ved arrangering av skoletur. Etter å ha hentet inn mer dokumentasjon valgt vi å åpne et skriftlig tilsyn. Dette er begrunnet i vår strategiske satsning på barn og unge og avdelingens måldokument om særlig fokus på å mål 1 (utrydde fattigdom) og mål 4 (god utdanning).

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Vår målsetting er å gjennomføre tilsyn der risiko avdekker at vi burde ført tilsyn. Vi jobber systematisk med vår risikovurdering. Når vi avdekker risiko forsøker vi i størst mulig grad å varsle tilsyn med området og kommunen året etter, i stedet for å gjennomføre ikke planlagte tilsyn med en gang. I alvorlige saker knyttet til tvang, mangelfull spesialundervisning eller utrygt skolemiljø, anbefaler vi å få saken som klage eller i håndhevingsordningen. Helt konkret har risiko avdekket dette året, ført til varsel om tilsyn knyttet til skolemiljø og interkontroll, spesialundervisning og tidlig innsats til neste år.

I tillegg har vi kommuner der tilsyn med stor sannsynlighet ville ha avdekket lovbrudd, men hvor vi mener at tilsyn har liten verdi fordi kommunen ikke vil

klare å nyttiggjøre seg det. Vi ønsker ikke å føre tilsyn kun for å avdekke lovbrudd, og vi ønsker å være sikre på at kommunen har kapasitet og evne til å nyttiggjøre seg prosessen. Eksempler på slike tilfeller kan være at kommunen jobber med retting av et annet tilsyn, er i en kompetanseordning som krever mye ressurser, eller av andre årsaker har kapasitetsutfordringer.

På barnehageområdet har vi dette året et par tilfeller der vi har kontaktet barnehagemyndighet og bedt dem om å følge opp saker.

I andre tilfeller har vi motivert kommunen til å søke om deltakelse i læringsmiljøprosjektet. De ulike virkemidlene vurderes fra kommune til kommune.

Vår erfaring er også at små kommuner i mange tilfeller er tjent med å fokusere på ett utviklingsområde om gangen.

Endring i praksis som ikke er i samsvar med regelverket (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

I de tilfeller der vi har bedt dem som henvender seg til oss om å enten bruke klageadgang eller håndhevingsordningen, blir sakene løst enten ved at kommunen endre praksis eller at den som har henvendt seg får saken prøvd av oss.

Ellers ser vi at det er i gjennom tilsyn vi best kan kvalitetssikre at praksis er endret.

Gjennom klagebehandling ser vi mangler, spesielt innenfor opplysning av saken og vurderinger av barnets beste. Dette har vi fulgt opp gjennom å be om mer opplysning, eller å avhjelpe manglene gjennom våre vedtak. Vi har registrert at oppdraget til neste år ber oss om å arbeide mer systematisk med dette området.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 53	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	1	0	1	0	0
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	2	2	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 35	3	2	0	0	1
Barnehageloven § 37	1	0	1	0	0
Barnehageloven § 38	0				
	7	4	2	0	1

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialundervisning, § 3-6	3	1	2	0	0
Standpunkt i fag	2	0	0	2	0
Skyss, § 3-7	1	0	1	0	0
Psykososialt skolemiljø, privatskolelova § 2-4, jf oppl § 9a-4 og § 9a-5	7	6	0	0	1
	13	7	3	2	1

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven [privatskoleloven/friskoleloven]	4	4	0	0	0
	4	4	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	67	0	26	40	1
Standpunkt i orden og oppførsel	1	0	1	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	0	0	0	0	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	0	0	0	0	0
Frømskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	3	0	3	0	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	3	0	3	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	17	7	4	5	1
Skyss, § 7-1	20	9	11	0	0
Skoleplassering, § 8-1	40	10	27	3	0
Sum	151	26	75	48	2

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	0	1	0	0
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	5	0	5	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	1	1	0	0	0
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven	7	6	1	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	395	48	347	0	0
	409	55	354	0	0

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordningen, jf. alle underpunkt i punkt 5 i de forskriftsfestede retningslinjene. I tillegg skal statsforvalteren vurdere hvordan samarbeidsforum har fungert og i hvilken grad kompetansetiltakene er forankret i en langsiktig felles plan i samarbeidsforum. Statsforvalteren skal gi sin vurdering av hva som karakteriserer barnehage- og skoleeiere som ikke deltar i ordningen.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for barnehage.

Formidle overordnede nasjonale intensjoner, rammer og føringer for ordningene, inkludert sørge for at kriteriene for tildeling er kjent for aktørene i samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk

Fra innføringen av ny tilskuddsordning har vi brukt mye tid på å skape felles forståelse for intensjoner, rammer og føringer for ordningen. Et viktig tiltak i å sørge for at kriteriene for tildeling er kjent for aktørene i samarbeidsforum og de regionale kompetansenettverkene, har vært å utarbeide langsiktig plan. Planen var på høring i nettverkene i 2021 og avdekket ulik forståelse. En arbeidsgruppe sammensatt av de ulike aktørene jobbet videre med høringsinnspillene før nytt utkast til plan ble presentert og endelig vedtatt av samarbeidsforum i januar 2022.

Som en videre oppfølging av høringsprosessen vedtok samarbeidsform å arrangere et arbeidsseminar for aktørene i ordningen i mars 2022. Målet med seminaret var å:

- arbeide for en felles forståelse av sentrale kriterier og prinsipp i ordningene
- drøfte roller og ansvarsdeling i tilskuddsordningen
- dele erfaringer fra barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling i partnerskap i lys av tilskuddsordningen

Arbeidsseminaret tok utgangspunkt i AFI-rapport Lokal kompetanseutvikling - Evaluering av implementeringen av ny tilskuddsordning i grunnsopplæringen. Forskningsleder deltok på seminaret.

Temaene lokal forankring, spenninger og UH rollen ble presentert med utgangspunkt i rapporten og høringsinnspill på langsiktig plan. Oppsummeringene fra gruppearbeid ble tatt med tilbake til samarbeidsforum. Sentrale problemstillinger ble deretter jobbet videre med i et arbeidsmøte for samarbeidsforum i september. Resultatet av disse prosessene ble blant annet endringer i årshjul for samarbeidsforum, og i prosessene rundt innstilling. I tillegg valgte samarbeidsforum å opprette et AU. Dette omtales nærmere under vurderingen av hvordan samarbeidsforum har fungert.

Langsiktig plan ble revidert i tråd med endringene samarbeidsforum vedtok. Videre har planen vært et godt arbeidsverktøy når kompetansenettverkene har revidert sine planer. For Statsforvalteren har det vært nyttig å ha planen å vise til ved uklarheter eller spørsmål, og som informasjon til eiere som ikke deltar i ordningen. Svar på spørsmål fra samarbeidsforum kan hentes fra deres egen plan, slik at de beveger seg i den retning de selv har definert.

Langsiktig plan, opprettelse av AU for samarbeidsforum, mener vi har bidratt til å løse noen av de spenningene som tidligere har vært.

I og med at vi har rettet oss primært inn mot samarbeidsforum og de regionale kompetansenettverkene, erfarte vi ordningen ikke var kjent for alle aktører i sektor. Informasjon ble ikke i stor nok grad formidlet videre til kommunale og private eiere, og til ansatte i UH som skulle jobbe i ordningen. Dette ble tydelig spesielt gjennom spørsmål som kom til Statsforvalteren fra ulike eiere. Vi valgte derfor i 2022 å arrangere et åpent digitalt informasjonsmøte om tilskuddsordningen. Innhold i møtet var nasjonale intensjoner, rammer og føringer for ordningene, inkludert kriteriene for tildeling. I tillegg informerte vi her om hvordan eiere kan melde behov i Rogaland. Opptak fra møtet ligger tilgjengelig på våre nettsider som informasjon til de ulike aktørene i ordningen. På denne måten nådde vi bredere ut enn til samarbeidsforum og de regionale nettverkene. Flere av deltakerne som fulgte webinar direkte var små private aktører. Vi har i tillegg laget nyhetssak på nettsiden med informasjon om ordningen, om søknadsfrist, og link til opptak av webinar. Samlet sett mener vi

disse tiltakene har bidratt til en bedre felles forståelse for overordnede nasjonale intensjoner, rammer og føringer for ordningene, og for kriteriene for tildeling. Vi mener likevel det er en vei å gå for å sikre at tiltak er i tråd med kriteriene. Spesielt gjelder dette tiltak på nettverksnivå som etter vår vurdering ikke alltid er godt nok lokalt forankret.

Legge til rette for lokalt samarbeid mellom barnehager og skoler og universiteter og høyskoler

Det er lang tradisjon i Rogaland for at kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap. Det er i stor grad de lokale kompetansenettverkene som gjør de strategiske vurderingene, og som sikrer at kompetansetiltakene gjennomføres i partnerskap. Dette er utviklet over tid og er beskrevet i lokale planer. UH er inne i styringsgrupper i nettverk, i enkeltkommuner og i nettverk mellom skoler og barnehager.

Statsforvalteren har stilt spørsmål ved om riggen med store nettverk kan føre til at kapasiteten til UH i for stor grad brukes på nettverks- og ledernivå, og for liten grad til barnehage- og skolebaserte tiltak. Samtidig er det partnerskapene selv som definerer behov og utformer tiltak og vurderer hvordan de best kan organisere det lokale samarbeidet. Vi har gjennom felles møteplasser og arenaer lagt til rette for dialog, samt vært en pådriver for å få på plass en langsiktig plan som kan brukes som verktøy i det lokale samarbeidet.

Som Statsforvalter har vi til en viss grad kunnet følge opp samarbeidet i partnerskapene gjennom deltakelse i styringsgrupper i de regionale nettverkene i regionene. Vi likevel valgt å trekke oss ut av disse styringsgruppene da vi ikke har noen formell rolle her. Vår rolle som forvalter av ordningen er primært å være sekretariat for samarbeidsforum, i tillegg til å håndtere generelle tolkningsspørsmål om regelverket. Det er den langsiktige planen som skal styre og forplikte partnerskap i nettverk og hos eiere. Behov for avklaringer rundt prosesser i Rogaland ønsker vi primært skal rettes inn til AU for samarbeidsforum, eventuelt via sin partsrepresentant i samarbeidsforum der alle nettverkene er representert.

I langsiktig plan har samarbeidsforum besluttet økonomisk fordelingsmodell som sikrer en 50/50 fordeling av midlene mellom barnehage-, skoleeiere og UH. Samarbeidsforum sikret ved tildelingen 2022 at alle tiltak i ordningen ble gjennomført i partnerskap ved å se til at dette var redegjort for i behovsmeldingen. Hvis fordeling av midlene ikke er i tråd med langsiktig plan, må dette begrunnes i behovsmelding fra partnerskapet.

Kapasitet i UH-sektoren er en utfordring. Spesielt gjelder dette å få ansatt personer med riktig kompetanse til rett tid. Et eksempel på dette i 2022 var knyttet til Kompetanseløftet der UH melder at de ikke får brukte tildelte midler på bakgrunn av at de ikke har ansatte som kan bidra i tiltak. Dette påvirker det lokale samarbeidet, og blir utfordrende når tilskuddsordningene tydelig krever partnerskap. Samarbeidsforum vil i fremtiden tildele midler for en 3-års periode. Dette gir større forutsigbarhet og mulighet for mer langsiktig planlegging.

Bidra til samarbeid og sammenheng på tvers av ulike kompetansetiltak i embetet

Med bakgrunn i endringene i velferdslovgivningen vurderte vi ved inngangen av 2022 at det var behov for ytterligere samhandling mellom Utdanningsavdelingen og Helse-, sosial- og barnevernsavdelingen. Spesielt sammenhenger mellom Kompetanseløftet og Oppvekstreformen. I vår strategiske satsing på barn og unge, var det i 2021 identifisert områder for fremtidig tverrfaglig samarbeid. Vi har gjensidig oppdatert hverandre og utvekslet kunnskap om de to avdelingenes kompetansetiltak rettet mot kommunene. Vi har identifisert kommuner hvor begge avdelinger var involvert i ulike støtteordninger og kompetansetiltak. Det var spesielt nyttig å se hva kommunene fikk i ulik økonomisk stønad. Dette ga oss et helhetlig bilde av kommunene som fører til at vi kan gi bedre, helhetlige råd og veiledning. Vi identifiserte bred felles målgruppe og likhetstrekk mellom de to ordningene. Forebyggende innsats, helhetlig støtte til barn unge og deres familier, inkludering og tilrettelegging for å motvirke utenforskap viste seg overordnet. Andre likheter fant vi i behovet for økt kompetanse nær barna og elevene, samt behov for kompetansekartlegging, tverrfaglig organisering av tjenester og at sektor arbeider helhetlig med oppvekst.

En samordnet Statsforvalter med kunnskap om kompetansetiltak på hele oppvekstområdet, vil bedre kunne motivere til samarbeid lokalt om utvikling, organisering og gjennomføring av ulike tverrsektorielle kompetansetiltak.

I artikkel på vår nettside som viste vi sammenhengene i kompetanseløftet og barnevernreformen. Tema for oppvekstkonferansen 2022 var bedre samhandling for utsatte barn og unge, med utgangspunkt i endringene i velferdslovgivningen. Endringene i velferdslovgivningen og tverrsektoriell veileder for de nye bestemmelsene, er synergier fra barnevernsreformen og kommunene vil kunne spille på strukturer fra kompetanseløftet i det helhetlige arbeidet. SFRO vurderer at ved bred målgruppe og samarbeid med sentrale aktører på velferdsarenaen rundt konferansen, vurderer vi positiv effekt av at SF bryter ned sektoriell tilnærming. Vi vurderer at arbeidet for internt samarbeid som vi har påbegynt må holde frem også i 2023- særlig ser vi på muligheten for samarbeid om kommunale planer for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker som krever en tverrfaglig tilnærming. Kompetanseløftet vil kunne være et godt bidrag inn i kommunenes planer.

Bidra til transparens gjennom oversikt over tiltak, planer og rapportering

På vår nettside publiseres alle saksdokument, presentasjoner og referat fra møter i samarbeidsforum. Her ligger også oversikt over medlemmer i samarbeidsforum, langsiktig plan for Rogaland, skjema for behovsmelding, skjema for rapportering og vedtak om tildeling av midler. Opptak fra webinarer med informasjon om tilskuddsordningen i Rogaland er også publisert og tilgjengelig her. Alle nyhetssaker om tilskuddsordning festes på denne siden. Vi mener at dette bidrar til god oversikt, transparens og tilgjengelighet for alle aktører.

SF som sekretariat for samarbeidsforum

Frem til september 2022 har Statsforvalteren som sekretariat for samarbeidsforum utarbeidet innkalling, saksliste og referat, i tillegg til å lede møtene. I september 2022 ble det som tidligere nevnt oppnevnt en leder og et AU for forumet som nå er gitt dette ansvaret. SF er sekretariat for AU, og har forberedende møter med AU i forkant av møtene i samarbeidsforum. Det er utarbeidet et mandat for AU, og skjema for innmelding av saker til AU til bruk for nettverk, kommuner, eiere og andre aktører. Innmeldte saker behandles av AU som vurderer videre oppfølging av sak. Mandatet er innarbeidet i den langsiktige planen for Rogaland.

Som sekretariat for samarbeidsforum har vi også ledet og administrert ulike arbeidsgrupper nedsatt av samarbeidsforum. I 2022 har dette vært

arbeidsgruppe for langsiktig plan, og arbeidsgrupper for arbeidsseminar og arbeidsmøter for samarbeidsforum.

Hvordan har samarbeidsforum fungert?

Arbeidet i tilskuddsordningen er i 2022 løst gjennom ett felles samarbeidsforum. Samarbeidsforum har i 2022 hatt syv møter og to arbeidsseminar.

Vi har i løpet av året fått økt felles forståelse for ordningen, og vi har minsket noen av spenningene mellom stat og kommune. I implementeringen av ordningen har det vært utfordrende å få samarbeidsforum til å ta eierskap til rollen sin, noe som ble tydelig i forbindelse med innstilling av bruk av midler. Samarbeidsforum ble opplevd mer som et informasjons- og kontrollorgan fra Statsforvalteren og fungerte derfor ikke etter intensjonen. Oppnevning av leder og et arbeidsutvalg (AU) var et tiltak som skulle forsøke å løse noe av dette. De første erfaringene med etablering av AU har vært positive og har etter vår vurdering ført til et større eierskap til ordningen. Dette skaper igjen legitimitet til sakene blant de andre aktørene i samarbeidsforum. Samtidig er rollen vår blitt tydeligere.

Vi har både i 2021 og i 2022 stilt spørsmål til samarbeidsforum og nettverka til om flere av tiltakene har vært i tråd med kriteriene. Dette har skapt spenninger i samarbeidet. I vår rapportering til Udir i 2021 viste vi blant annet til varierende grad av involverende lokale prosessene som grunnlag valg av tiltak. Udir anbefalte oss i tilbakemelding på årsrapportering at samarbeidsforum måtte sikres et tilstrekkelig grunnlag for å kunne vurdere om tiltak hadde nødvendig lokal forankring.

Som svar på dette har vi løftet lokal forankring som problemstilling til drøfting i arbeidsmøtene i samarbeidsforum. I løpet av året har vi hatt gjennomgang av rapporteringene i møtene og trukket frem spesielt tiltak som har vist god lokal forankring. Dette for å bidra til erfaringslæring, og for å få en felles forståelse for kriteriet. I tillegg har vi sammen med AU lagt til rette for et to dagers arbeidsmøte i samarbeidsforum i forbindelse med innstilling til 2023. Her vil behovsmeldinger legges frem av den enkelte tilskuddsmottaker, og vurderes av samarbeidsforum opp mot kriteriene før innstillingen lages. Statsforvalteren vil i den sammenheng utfordre samarbeidsforum spesielt på den lokale forankringen av tiltakene. På denne måten må samarbeidsforum selv være aktive i vurderinger av om behov som meldes er i tråd med kriteriene, og sikres et tilstrekkelig grunnlag til å lage endelig innstilling.

I Rogaland foregår de strategiske vurderingene i stor grad i kompetansenettverk. Samarbeidsforum oppleves derfor fortsatt av flere som overflødig, og som detaljstyrende. Det blir derfor viktig når det skal vedtas ny modell for etter- og videreutdanning jf. NOU 2022:13, at en avklarer samarbeidsforumenes og nettverkens rolle slik at en unngår parallelle prosesser og unødvendig tidsbruk.

Selv om vår vurdering er at tiltakene vi har gjort har ført til at samarbeidsforumet fungerer bedre, har vi en vei å gå for å få forumet til å bli et reelt og strategisk beslutningsorgan for aktørene i tråd med formålet.

Vi har ikke full oversikt over hvilke barnehage- og skoleeiere som ikke deltar i ordningen. Men det er både private barnehager og private skoler som ikke deltar. Det gjelder primært de store barnehagekjedene. Private grunnskoler har et eget nettverk bestående av de kristne og Montessoriskolene. Det betyr at Steinerskolene, profilskoler og den internasjonale skole ikke deltar. Vi har fått noen henvendelser fra private eiere som lurer på om de kan søke om midler. I og med at behovsmeldinger primært kommer fra regionale kompetansenettverk, har det vært uklart for disse hvordan de kan melde behov uten å koble seg på et nettverk. For å gjøre ordningen kjent og motivere til deltakelse, har vi som tidligere beskrevet arrangert webinar om tilskuddsordningen, publisert nyhetsartikler og gjort informasjon lett tilgjengelig på nettsiden.

Samlet sett vurderer vi at ordningen fungerer i Rogaland.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	62	64	126
Totalt	62	64	126

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0	0
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	0	0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	6 275 000	30
Totalt	6 275 000	30

1 student fikk tildelt kr 25 000 for høstsemester 2022. Total tildeling i regional ordning 2022: 21 101 000,-

Rapportering på tilskuddsmidler fra statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Kompetanseløftet	Videreutvikle laget rundt eleven på de videregående skolen i Rogaland	Universitetet i Stavanger	563 504	Rogaland fylkeskommune	1 690 512	0	0
Kompetanseløftet	Analyse, innsiktsgruppe, videreutvikle laget rundt barnet og eleven på kommunenivå og virksomhetsnivå, koordinering	Universitetet i Stavanger	1 972 264	Utdanningsregion Midt v/Stavanger kommune	1 972 264		0
Kompetanseløftet	Laget rundt barna og ungdomane våre – Robuste voksne i eit system som fremjar robuste barn og unge	HVL	0	Sauda og Suldal	1 613 581	0	0
Kompetanseløftet	koordinering, initiering, analyse - kartlegging av behov og nettverk PPT, med UiS som partner. Forprosjekt	Universitetet i Stavanger	507 154	Eigersund kommune	507 154		0

Kompetanseløftet	il koordinering, kartlegging og analyse i samarbeid med Etne kommune med HVL som partner. Forprosjekt	HVL	507 154	Vindafjord	507 154		0
Regional ordning	Lærende nettverk og ledersamlinger	Universitetet i Stavanger	1 000 000	Stavanger kommune	1 500 000	0	0
Regional ordning	Partnerbarnehager	Universitetet i Stavanger	1 952 960	Sola (170 000), Randaberg (170 000), Strand (90 000), Stavanger(450 000)	810 000	0	0
Regional ordning	Støtte til barnehagebasert kompetanseutvikling		0	Stavanger kommune	642 960		0
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning i steinerbarnehagen	Steinerhøyskolen	42 502	STIFTELSEN SORIA MORIA STEINERBARNEHAGE (14 166), Stiftelsen Steinerbarnehagen Bukkene Bruse (14 166), BIA STEINERBARNEHAGE AS (14 166)	42 498		0
Regional ordning	Felles aktiviteter – samskappingsforum, storsamling styrene	Universitetet i Stavanger	160 721	Time kommune	139 596		0
Regional ordning	Digital kompetanse	Universitetet i Stavanger	86 125	Time kommune	65 000		0
Regional ordning	Inkluderende og trygt læringsmiljø	Universitetet i Stavanger	121 125	Time kommune	100 000		0
Regional ordning	Utviklingsstøttende praksis på småbarnsavdeling	Universitetet i Stavanger	121 125	Time kommune	100 000		0
Regional ordning	Fagutvikler		0	Time kommune	338 000		0
Regional ordning	Trygt og godt barnehagemiljø, barn og psykisk helse	Universitetet i Stavanger	76 125	Sokndal kommune	55 000		0
Regional ordning	Kvalitet i hverdags situasjonene	Universitetet i Stavanger	286 125	Gjesdal kommune	265 000		0
Regional ordning	Autoritativ voksenstil	Universitetet i Stavanger	171 125	Klepp kommune	150 000		0
Regional ordning	Digital kompetanse	Universitetet i Stavanger	31 125	Klepp kommune	10 000		0
Regional ordning	Språk-mobilisering av kunnskap og kompetanseheving (ressursperson og språkkontakter i enhetene)	Universitetet i Stavanger	76 125	Klepp kommune	55 000		0
Regional ordning	Utviklingsstøttende praksis, inkluderende og trygt læringsmiljø	Universitetet i Stavanger	71 125	Klepp kommune	50 000		0
Regional ordning	Læringsmiljø og pedagogisk analyse	Universitetet i Stavanger	201 125	Eigersund kommune	180 000		0
Regional ordning	Utviklingsstøttende barnehage	Universitetet i Stavanger	76 125	Lund kommune	55 000		0
Regional ordning	Utviklingsstøttende barnehage	Universitetet i Stavanger	991 125	Sandnes kommune	970 000		0
Regional ordning	Trygt og godt barnehagemiljø/ledelse i alle ledd	Universitetet i Stavanger	221 125	Hå kommune	200 000		0
Regional ordning	Utviklingsstøttende barnehager	Universitetet i Stavanger	86 125	Hå kommune	65 000		0
Regional ordning	Barns psykososiale miljø, psykisk helse og relasjonskompetanse	Universitetet i Stavanger	76 125	Bjerkreim kommune	55 000		0
Regional ordning	Barnehagen som pedagogisk virksomhet -Ledelse og pedagogisk ledelse	Høgskulen på Vestlandet	1 564 944	Karmøy kommune	1 251 944		0
Regional ordning	Regional utviklingsveileder		0	Karmøy kommune	313 000		0
Desentralisert ordning	Kvalitet i lesing i alle fag	HVL	92 755	Bokn kommune	92 755		0
Desentralisert ordning	Motivasjon og lærelyst i fådelt skular	HVL	371 897	Suldal kommune	371 897		0
Desentralisert ordning	Lesing i eit inkluderande skulemiljø	HVL	359 676	Vindafjord kommune	359 676		0
Desentralisert ordning	Elevmedverknad	HVL	372 045	Sauda kommune	372 045		0
Desentralisert ordning	Lesing og skrivning som utgangspunkt for fagleg og sosial læring og utvikling	HVL	323 628	Tysvær kommune	323 628		0
Desentralisert ordning	Felles kompetanseutvikling: Skulebasert vurdering som grunnlag for skulebasert kompetanseutvikling		0	NordR v. Haugesund kommune	400 000		0
Desentralisert ordning	Felles tiltak for Elevengasjement og elevmedvirkning gjennom arbeid med LK20 og lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse.	UIS	300 000	Region Sør v. Sandnes kommune	300 000		0
Desentralisert ordning	Elevengasjement og elevmedvirkning gjennom arbeid med LK20 og lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse.	UIS	1 360 398	Sandnes kommune	1 360 398		0
Desentralisert ordning	Elevengasjement og elevmedvirkning gjennom arbeid med LK20 og lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse.	UIS	1 201 008	Jærskolen v. Gjesdal kommune	1 201 008		0
Desentralisert ordning	Elevengasjement og elevmedvirkning gjennom arbeid med LK20 og lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse.	UIS	430 740	Dalane v. Eigersund kommune	430 740		0
Desentralisert ordning	Læringsfremmende relasjonar, elevmedvirkning og vurdering, akademisk lesing og skrivning, flerkulturell skole.	UIS	2 576 653	Rogaland fylkeskommune	2 576 653		0
Desentralisert ordning	Fagfornyelse: Arbeid i lærende nettverk med systematisk utforskning av egen praksis knyttet til begynneropplæring, tekstarbeid i fag, tverrfaglige tema og undervisningsplanlegging.	UIS v. Lesesenteret	496 618	Tildelt 17 skoler Friskolenettverket	294 333		24 000
Desentralisert ordning	Voksenpedagogikk og veiledning knyttet til Steinerskolens læreplanverk og å utvikle gode relasjonar og et inkluderende læringsmiljø.	Steinerhøyskolen	40 000	Steinerskolen i Stavanger	40 000		0
Desentralisert ordning	Pulje 4	UIS	2 000 000	Region midt v. Stavanger kommune	1 064 873		0
Desentralisert ordning	Pulje 5	UIS	625 000	Region midt v. Stavanger kommune	200 000		0
Desentralisert ordning	Såkomfond for lærere	UIS	100 000	Region midt v. Stavanger kommune	400 000		0
Desentralisert ordning	LK 20 ressurspersoner	UIS	100 000	Region midt v. Stavanger kommune	400 000		0

Desentralisert ordning	Nettverk for ledere, tillitsvalgte, lærerspesialister, ppt og skoleeier og UiS	UIS	500 000	Region midt v. Stavanger kommune	600 000		0
Desentralisert ordning	Koordinator		0	Region midt v. Stavanger kommune	665 541	Koordinator	665 541

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.7 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Viser her til redegjørelsene under tidligere rapporteringspunkt. Det er statsforvalterens vurdering at tiltak iverksatt i oppfølgingsordningen for kommunene i Rogaland kan ha bidratt positivt til å bedre læringsmiljøet og læringsutbytte. Samtidig er det viktig å understreke at resultatene må vurderes i et lengre tidsspenn, og for noen av tiltakene har det vært utfordringer underveis slik at det ikke kan ventes å vises i resultater etter kort tid. Å arbeide i oppfølgingsordningen handler om å utvikle både gode systemer, men også sikre prosesser som bidrar til kvalitetsutvikling. Å arbeide målrettet for å endre praksis både på kommunenivå, men også på skole/barnehagenivå krever tid og systematisk innsats over tid.

Selv om kommunene fortsatt er i gjennomføringsfasen, og tiltak ikke har virket over tid ser vi med interesse at resultater for nasjonale prøver og svar i elevundersøkelsen har positiv utvikling i deler av datamaterialet.

I kommune 1, var utfordringsbildet i uttrekket særlig rettet mot lesing, støtte fra lærer og motivasjon. Selv om kommunen er liten med mange prikkede resultat ser vi positiv endring for flere indikatorer på elevundersøkelsen.

For kommune 2 ser vi at kommunen ligger omtrent 2 prosentpoeng lavere på mobbing sammenlignet med landsgjennomsnitt de siste to årene både for 10. trinn og 7. trinn. I kommunen sitt utfordringsbilde fant vi *Støtte fra lærer, Motivasjon og Grunnskolepoeng* som særlig utfordrende på ungdomstrinnet. For kommunen som helhet ligger alle indikatorer på 10. trinn på snitt eller over sammenlignet med Rogaland og nasjonalt, og støtte fra lærer viser signifikant positiv utvikling fra 3.8 – 4,1 de siste årene. Tre av fire u-skoler som har hatt tiltak i oppfølgingsordningen har hatt positiv utvikling i motivasjon og støtte fra lærer. Grunnskolepoengene har økt på nivå med resten av landet, og ligger fortsatt under nasjonalt snitt med 41,9 poeng, sammenlignet med 43,4.

Skolen som har arbeidet med lesing har 53 skalapoeng for lesing på 5. trinn og færre lesere på mestringsnivå 1 i 2022-23 enn de siste 6 siste årene.

Skolen som har arbeidet særlig med trygt og godt har prikket tall, men vi vurderer at prikkingen antyder lave mobbetall. Skolen har slitt med svært høye mobbetall tidligere. I tillegg har skolen positiv utvikling i indikatorer *Støtte fra lærer* fra 4.3 til 4.5, *Læringskultur* fra 3,5 til 3,9 og *Felles regler* signifikant positiv utvikling fra 4.1 – 4,5 i løpet av de tre siste årene.

Et hovedmål for begge kommuner har vært at arbeidet i oppfølgingsordningen skal gi økt kompetanse og kapasitet til å gjennomføre barnehage- og skolebaserte vurderingsprosesser i sitt kontinuerlige arbeid med kvalitet med å identifisere kompetansebehov. Vi vurderer at dette arbeidet er i ferd med å bli systematisert og gjennomført med god prosesskvalitet. Dette kan i det lange løp bidra til øket måloppnåelse og realisering av både sektormål, rammeplan, læreplan og lovkrav.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2022.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Landbruksforvaltningen i kommunene i Rogaland hadde 52,25 årsverk per 31.12.2022. Det er en reduksjon på 0,25 sammenlignet med året før.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2022.	23.0
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2022.	0.0
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.1.	2.1
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.2.	0.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	10.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1.	0.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Kommunene er i stor grad flinke til å ajourføre AR5 fortløpende og innen fristene. Utskiftninger av personell skaper behov for kursing av kommunene med jevne mellomrom for å sikre god kvalitet på arbeidet. Det er planlagt ajourholdskurs i 2023.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	0	0	23

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om antall saker på landbruks- og matdepartementets område der anmeldelse er vurdert, antall saker som er anmeldt og hvilket regelverk sakene gjelder.

Vi har ikke anmeldt eller vurdert anmeldelse i noen saker i 2022.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Vi har et godt samarbeid med Mattilsynet regionalt. Likevel er vår oppfatning at etterlevelsen av rutinene for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen kan bli bedre.

Mattilsynet glemmer å sende oss og kommunen kopi av saker som burde vært sendt over. Vi har rutinemessig et møte med Mattilsynet i desember hvert år for å sikre at vi og kommunene har fått nødvendig informasjon om aktuelle saker før vedtak om utbetaling av tilskudd på nyåret. Dette møtet gjør at vi likevel får med oss sakene Mattilsynet burde sendt oss gjennom året. Et problem er at så å si samtlige saker sendes over uten oversendelsesbrev. Da vet ikke vi hvilket av punktene i samarbeidsavtalen Mattilsynet sorterer sakene under, og hvorfor de er sendt forvaltningen. Dette tok vi opp med Mattilsynet på møtet i desember 2022, og vi har gjentatte ganger etter det purra på en oversikt over hvilke punkter Mattilsynet sorterer de ulike sakene fra 2022 under. Vi har enda ikke fått tilbakemelding, og vår inndeling av sakene i tabellen under er derfor våre antakelser, og ikke Mattilsynets vurdering.

I tillegg til møter Statsforvalteren har hatt med Mattilsynet i 2022, har Mattilsynet regionalt også hatt møter med noen av kommunene. Både Mattilsynet og kommunene gir uttrykk for at slike møter er svært nyttige. Et viktig tema på disse møtene med kommunene er utveksling av informasjon om foretak hvor forholdene ikke er så ille at de kommer inn under avtalen om oversending av saker (men sorterer under rutinene for oversending punkt 1). Det kan være viktig at kommunen kjenner til disse sakene, og i noen tilfeller kan kommunen iverksette ulike typer tiltak for å bedre situasjonen både for bonde og for dyr.

Vi sender også Mattilsynet regionalt rapporten over vanlig jordbruksproduksjon på sau, som Mattilsynet bruker til å velge ut foretak som de skal på tilsyn til. I 2023 planlegger vi et tettere samarbeid med Mattilsynet rundt vanlig jordbruksproduksjon.

Vi har fått oversendt flere saker fra Mattilsynet i 2022 enn vi har fått de siste årene. Dette skyldes nok først og fremst at Mattilsynet har økt tilsynsvirksomheten igjen i Rogaland - etter et par år med lite tilsyn og omorganisering. Likevel ser vi at ressursituasjonen i Mattilsynet fører til at de ikke kan prioritere tilsyn på noen foretak hvor vi mistenker at dyrevelferden er så dårlig at det ikke burde bli betalt ut tilskudd til husdyrholdet. Vi har noen få virksomheter hvor tilskuddet tidligere har blitt avkorta/avslått i flere år på grunn av alvorlige brudd på regelverket for dyrevelferd. Det er grunn til å tro at forholdene ikke er bedre nå, men Mattilsynet har ikke kunnet prioritere tilsyn i disse dyreholda.

Vi mener at det er svært viktig å følge opp dyrevelferdssakene i tilskuddssammenheng, og vurderer alltid å overprøve vedtak der kommunen ikke har fulgt opp saker de har fått fra Mattilsynet med en reaksjon i tilskuddet. I 2022 overprøvde vi kommunen i tre saker - to saker ble returnert til kommunen for ny vurdering, og i en sak fattet vi nytt vedtak.

Kommentarer til tabellen under:

Endelig vedtak er ikke fattet i noen av sakene når dette blir skrevet. Rapporteringen er basert på foreløpig godkjente saker i eStil PT.

Saker som gjelder avtalens punkt 3 a:

- To av de sju sakene gjelder foretak som ikke søker om tilskudd.
- Kommunen antas å være ferdig med å vurdere den ene saken som ikke er fulgt opp. Vi vil overprøve denne.

Saker som gjelder avtalens punkt 3 b:

- Kommunen er i gang med å vurdere saken. Vi vil vurdere overprøving.

Saker som gjelder avtalens punkt 3 c:

- To av disse sakene har Mattilsynet politianmeldt, og sakene er under etterforskning. Det er uklart hva som har skjedd og det har vært ønskelig fra politiet sin side at foretakene ikke gjøres kjent med mistanken og etterforskningen. Kommunen har blitt bedt om å vente med å følge opp disse sakene.
- Vi antar at kommunen er ferdig med å vurdere den siste av de tre sakene som ikke er fulgt opp. Vi vil se nærmere på saken og vurderingen, og evt. overprøve.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	7	4	0	1
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	1	0	0	1
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	4	0	1	3
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	0	0	0	0

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	2	2

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Viser til selve tabellen og "verdiskapings"-kapitlene.

Kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlede saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avvikling	89	1	4	84
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	27	2	16	9
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	0			

Kommentar: Pr 1.1.23 Kompensasjon etter avvikling: gjelder pregodkjenning av søknader. Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding: «Sum» er rammebevilgninger gitt i 2021 + 2022. «Ferdig behandlet» er saker som er avsluttet og ferdig utbetalt i løpet av 2021 og 2022. SUM 1142.77 er det Landbruksdirektoratet som har oversikt over.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Landbruk

Eiendomslovgivningen

Kommuneundersøkelsen vi gjennomførte i 2021 brukes fortsatt i våre kompetansetilbud til kommunene.

Husdyrkonsesjonsregelverket

Bemanningen styrket i 2022. Økt arbeidsmengde. Ikke rasjonaliseringsgevinster.

Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og avløsning til ferie og fritid, og regionale miljøtilskudd

Forvaltningskontrollene er viktige og gjennom pandemitiden fikk vi prøvd ut en mer digitalt kontrollform. Denne metoden har vi fortsatt med og vi ser at vi i dag at vi nå gjennomfører kontrollarbeidet mer rasjonalt. Internkontrollsystem både hos oss selv og i kommunene har de siste årene hatt stor oppmerksomhet. Kvaliteten på internkontrollsystemene i dag er gjennomgående god.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.11 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2022

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	0	0	0
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	6	0	6
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	2	0	2
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	2	0	2
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	1	0	1
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	1	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	6	0	0	6	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven §12	4	0	4	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	2	0	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	10	0	10	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	2	0	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	1	0	1
Andre byggeområde	1	0	1
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	0		
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	2	2	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	2	2	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	71	20	0	4	47

Vi har i 2022 bedt om å få tilsendt vedtak etter jord- og konsesjonslov i 5 kommuner. Disse var Stavanger, Suldal, Karmøy, Eigersund og Sandnes.

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0		
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	1	0	0	0	0	0	1		

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0	0	0	0	0	0	1	1	0

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	0	0	0	0

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	Ingen saker mottatt

Arbeidet for utsatte barn og unge (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for effekten av det tverrsektorielle samarbeidet for utsatte barn og unge, og hvordan embetet vurderer hovedutfordringene knyttet til samordning når kommunene ses under ett.

Statsforvalterne i Rogaland er pådriver for tverrsektorielt samarbeid og samordning av tjenester til utsatte barn og deres familier gjennom strategisk satsing på Barn og unge (2021-2026). Embetet har en tverrfaglig arbeidsgruppe med representanter fra alle fagavdelinger. Arbeidsgruppen koordineres av utdanningsavdeling. For å sørge for at den strategisk satsing er godt forankret i embetet, er satsingen på agendaen i alle avdelingens månedlige møter for informasjon, innspill og forankring. I tillegg er det tema på ledermøter en gang i måneden. Vi trekker også fram satsingen i møter med kommunene. Barn og unge er med dette en naturlig del av vårt arbeid mot kommunene og ble profilert særlig under "bærekraftsuka", et felles arrangement med eksternt og internt nedslagsfelt. Strategisk satsing som virkemiddel bidrar til å nå målet om mer samordnede tjenestetilbud til utsatt barn og unge og deres familier.

Det er laget et strategisk planverk for satsingen som er førende for arbeidet. Langsiktige målsettinger er knyttet opp til bestemmelser i barnekonvensjonen artikkel 2, 3, 6 og 12 og FNs bærekraftsmål 1, 3, 4 og 11. Planer revideres av arbeidsgruppen årlig opp mot hovedinstruks og tildelingsbrev. Det ble formulert interne og eksterne målsettinger for arbeidet og i 2022 har strategisk satsing barn og unge hatt følgende hovedaktiviteter:

- Oppvekstkonsferansen
- Bærekraftsuka 2022
- Etablering av Statsforvalterens ungdomspanel.

Strategisk satsing barn og unge hadde som mål å være pådriver internt og eksternt for tverrsektoriell samordning til det beste for barn og unge i Rogaland.

Oppvekstkonsferansen

Vår årlige oppvekstkonsferanse ble arrangert i bærekraftsuka med søkelys på bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene. Sentrale aktører på velferdsområdet samarbeidet om konsferansen: Statsforvalteren, Helse Fonna, Helse, Stavanger, NAV, KS, Politiet, Bufetat, Rogaland Fylkeskommune og kriminalomsorgen.

Tema for konsferansen var bedre samhandling for utsatte barn og unge, med utgangspunkt i endringene i velferdslovgivningen som stiller krav til ledere og beslutningstakerne i kommunene. Helsedirektoratet presenterte den tverrsektoriell veilederen på konsferansen. Øvrige bidrag i konsferansen var:

- Ungdomsrådet Helse Fonna om hvordan barn og unges behov bør ivaretas når flere hjelpeinstanser er involvert
- Ukom med vurdering av risikoområder knyttet til kommunal samordning av psykiske helsetjenester for barn og unge
- BTI som verktøy for tverrfaglig innsats
- Muligheter og utfordringer i kommunene i samtale med kommunalsjef og ordfører (adm. og pol. ledelse)
- Implementering av barnekoordinator, erfaringsdeling fra en kommune
- Barn og unges helsetjenester
- Ungdata- hva betyr resultater for implementering av nytt lovverk
- Paneldebatt - Velferdspanelet med tema: Endringene forplikter. Hva vil det si for den enkelte etat? (Deltakere var Statsforvalteren, Helse Fonna, Helse, Stavanger, NAV, KS, Politiet, Bufetat, Rogaland Fylkeskommune og kriminalomsorgen)

Barnehagebarn og skoleelever bidro gjennom filmsnutter om samarbeid.

Opptak av konsferansen er publisert på Youtube og benyttes av flere i sektor som del av internopplæring og er per januar 2023 vist ca. 150 ganger. Det var 100 deltakere i salen og ca. 500 som deltok digitalt. God kvalitet på medietjenester/strømming og opptak, gode korte faglige innlegg, samt at konsferansen ble profesjonelt ledet, gjør at opptaket er godt egnet for bruk i ettertid. Effekten av konsferanse som virkemiddel blir da at innholdet kan gjenbrukes. Vi har fått tilbakemeldinger på at innleggene om veilederen og barnekoordinator er nyttig i videre arbeid i sektor. I tillegg har vi fått tilbakemeldinger på at innlegget med brukererfaringer fra ungdom har en virkningsfull effekt på sektor. Alle som arbeider med og for barn og unge i privat og offentlig sektor, ungdomsråd, politisk, administrativ og kommunal/fylkeskommunal ledelse, var invitert. Den brede målgruppa og samarbeidet rundt konsferansen, vurderer vi som en positiv effekt og et bidrag til koordinert innsats i arbeidet med utsatte barn og unge og deres familier.

Bærekraftsuka 2022

Bærekraftsuka ble arrangert for 2. gang og er et felles arrangement hvor SFRO markere sine strategiske satsinger og alle fagavdelinger bidrar med aktiviteter på programmet. Vi er denne uken aktive i sosiale medier for å nå et yngre publikum. Arrangementet har en faglig og en sosial dimensjon internt og eksternt, overordnet mål er å sette ekstra søkelys på FNs bærekraftsmål. Bærekraftsuka fører til at SFRO blir mer samordnet og enes om ett felles arrangement. Uka sørger også for økt bevissthet om de strategiske satsingene, herunder barn og unge.

Flere av postene på programmet var knyttet opp mot barn og unge. I tillegg til oppvekstkonsferansen og lansering av Statsforvalterens ungdomspanel, bidro arbeidsgruppa for barn og unge til med filmserien om bærekraftige Rogaland. Denne hadde som mål å engasjere innbyggere i Rogaland til å vise hvordan lokal innsats legges inn for å nå FNs Bærekraftsmål. Satsingen mot barn og unge sto for 5 av 6 filmer hvor ideer til filmene har sitt utspring fra møter i arbeidsgruppa basert på ideer fra fagavdelingene. Det ble etablert samarbeid med barnehage, skole og ungdomsråd, og på denne måten samarbeidet SFRO direkte med barn og unge. Utfordringen til ungdomsrådene var en del av satsingens mål om å være pådrivere for reell ungdomsmedvirkning. Gjennom filmserien har vi fremmet den lokale innsatsen for å nå bærekraftsmålene og viktigheten av FNs barnekonvensjon i

barnehage og grunnskolen. En film fra barnehage ble Rogalands bidrag til den nasjonale markeringen av Barnekonvensjonens bursdag på Facebook 2. desember 2022. Filmene ble publisert på SFROs Facebookside og med dette nådde vi og gjorde oss kjent for de unge, noe som vurderes til å ha positiv effekt da vi på samme tid annonserte og etterspurte kandidater til Statsforvalterens ungdomspanel som skal etableres våren 2023.

SFROs aktivitet på Facebook og Instagram under Bærekraftsuka gjorde at vi fikk flere følgere, deriblant ungdomsråd i Rogaland. Vi når et yngre publikum gjennom økt aktivitet i sosiale medier og vi kan være pådriver for samordning og samarbeid også i disse kanalene. SFRO blir mer tilgjengelig for de unge og innbyr til samhandling på arenaer hvor ungdommen er. Arrangementene i Bærekraftsuka illustrerte også hvordan våre ulike satsinger tangerer hverandre på flere områder. Med Bærekraftsuka 2022 har vi klart å utrette mer enn hva den enkelte avdeling kan utrette alene og de strategiske satsingsområdene har vært tydelig fremtredende internt og eksternt og fremmet tverrfaglig samarbeid.

Statsforvalterens ungdomspanel

For 2022 hadde vi som mål at strategiske satsinger skulle gjøre et felles fremstøt mot de unges medvirkningsorganer i Rogaland. Dette målet utviklet seg til å bli etablering av Statsforvalterens ungdomspanel. Med ungdomspanelet vil SFRO at barn og unge får medvirke i saker som angår dem også i statsforvaltningen. Det er forespurt kandidater fra kommuner i Rogaland, Landsforeningen for barnevernsbarn, Rogaland Fylkeskommune og ungdomsrådene i Helse Fonna og Helse Stavanger. Panelet skal behandle saker på systemnivå og komme med innspill til saker SFRO arbeider med. I 2023, vil vi fortsette arbeidet mot kommunene og samarbeid med ungdomsrådene slik at barn og unge får reell medvirkning. Etablering av statsforvalterens ungdomspanel vil ha positiv forsterkning på barn og unges rett til medvirkning.

Barnekonvensjonen og øvrige tiltak i arbeidsgruppen

Implementering av barnekonvensjonen er en bærebjelke for tverrfaglig samarbeid til det beste for barn og unge både internt og eksternt. Dette sammen med bærekraftsmålene har vært sentralt i alle tiltak regi strategisk satsing barn og unge. SFRO viderefører strukturene for bruk av barnekonvensjonen i alt arbeid for barn og unge. Vi sørger for at malene for klagebehandling hvor det vises til barnekonvensjonen er oppdaterte. Vi hører barnet i mange saker og lar barnets beste være et grunnleggende hensyn i tilsyn, klagesaker og saker om skolemiljø. Intern lansering av ungdomspanelet i Bærekraftsuka med fokus på barn og unges rett til medvirkning har hatt en tett kobling til Barnekonvensjonen og var obligatorisk for alle ansatte. SFROs representant i den nasjonale gruppen for arbeid med Barnekonvensjonen i praksis har holdt arbeidsgruppen oppdatert på arbeidet nasjonalt.

Vi viser til rapportering på TB 3.2.1.1.5 og implementering av de voldsforebyggende verktøyene Snakke med barn/Jeg vet. Vi arrangerte to digitale kurs sammen med SFVL og RVTS vest om det digitale verktøyet "Snakke med barn". Dette fører til økt kompetanse hos fagpersoner som jobber med barn og unge i det daglige i mange tjenester. Kursene ble en arena hvor vi kunne adressere viktigheten av tverrfaglig samarbeid til fagpersoner i flere tjenester. Etter vår vurdering bidrar samarbeid mellom embeter og kompetansesenter til å forsterke den koordinerte innsatsen for utsatte barn og unge. Fra Rogaland deltok 14 kommuner med representanter fra skole, barnehage, barnevern, helsestasjon og asylmottak. RVTS inviterte også kommunene til kurs for "snakkefaddere". Dette er ressurspersoner som kan drive internopplæring av verktøyene i egen kommune. Fra Rogaland var det påmeldt snakkefaddere fra 12 kommuner med deltakere fra skole, barnehage, barnevern og helsestasjon. Kursene bidrar til at tjenestenivået i kommunene får gode redskap til å være bevisst om vold og overgrep, og kunne snakke med barn når mistanke oppstår. Vi mener at denne kompetansen vil kunne føre til tidligere identifisering og evne til håndtering av vold og overgrep mot barn og unge.

I forlengelsen av samarbeidet om de voldsforebyggende verktøyene, etablerer vi en oversikt over kontaktpersoner på vold og overgrep i kommunene. Dette vil gi Statsforvalteren oversikt over kommunenes arbeid med og behov for kompetanseheving på voldsfeltet. RVTS vil bidra med faglig kompetanseheving. Dette vil også bidra til en mer helhetlig tilnærming i det voldsforebyggende arbeidet.

Barn og unge samarbeidet med Sammen for bolig og CRPD prosjektet om digital fagdag: "På lik linje med andre - bolig for barn og unge med nedsatt funksjonsevne". Her fremmet vi FNs barnekonvensjon og konvensjon om rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse (CRPD). Fagdagen omhandlet spesielt artikkel 7 (CRPD) som gjelder barns rettigheter, og artikkel 19 (CRPD) som handler om selvbestemmelse blant annet i forbindelse med valg av bosted og boform. Fagdagen omhandlet retten til bolig for barn og unge med nedsatt funksjonsevne sett i lys av disse bestemmelsene. Overordnet tema var bosetting av unge med funksjonsnedsettelse og overgangen fra foreldres hjem til egen bolig. Fagdagen satte barnrettighetene inn i en større sammenheng og forsterket barnekonvensjonens posisjon i koordinert og tverrfaglig innsats for særlig sårbare barn og unge med funksjonsnedsettelse. Del av tematikken var brukermedvirkning i prosessene. Vi vurderer fagdagen til å være ett bidrag til ytterligere tverrfaglig samhandling.

Ellers har vi vært aktive med informasjon og veiledning i form av nettartikler, bruk av sosial medier og eksterne og interne presentasjoner av satsingen for medarbeidere hos SFRO og samarbeidspartnere. Vår temaside på nettsiden har i 2022, 14 artikler som tangerer barn og unge tverrfaglig. Vi har benyttet krysspublisering av artikler fra ulike avdelinger som omhandler utsatte barn og unge. Vi vil særlig trekke frem artikkel om barnevernsreformen og kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Denne ser de statlige satsingene i sammenheng. Vi vurderer at et aktivt nettsted med nyhetsvarsel til abonnenter er effektivt for å informere sektor. Det er ennå rom for flere nyhetsartikler og mer aktivitet i sosiale medier for ytterligere effekt.

SFRO vurderer at arbeidet i den strategiske satsingen barn og unge er det lagt til rette for videre godt arbeid med samordning av tjenester til utsatte barn og unge, implementering av barnekonvensjonen og tverrfaglig innsats både internt og eksternt.

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Rogaland har ikke prioriterte rovviltområder, og det er heller ingen bestandsmål for gaupe, jerv, bjørn eller ulv i regionen. Hele regionen er prioritert for beitebruk. Vi har tett dialog med aktuelle parter, inkludert bondeorganisasjoner og det interkommunale fellingslaget. Det gjør at vi sikrer raskt uttak av skadedyr, ved å støtte opp under fylkesomfattende skadefelling.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.2.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap, både på landbruks- og miljøområdet.

Hver av Rogaland sine tre UKL-områder (Rennesøy, Suldal og Utsira), - fikk tildelt kr. 600 000 av Rogaland sine tildelte UKL-midler på kr. 1,8 mill. i 2022. UKL-midlene ble i sin helhet disponert av kommunene i 2022. 53 av 64 søknader i UKL-områdene i Rogaland ble innvilget og 11 søknader avslått. På grunn av store forskjeller mellom UKL-områdene i Rogaland, omtales hvert område separat.

UKL-Rennesøy

Stavanger kommune har jobbet for å oppdatere forvaltningsplan for UKL-Rennesøy. Statsforvalteren oppdaterer nå informasjonen i Naturbase etter at UKL-Rennesøy ble NiN-kartlagt i perioden 2020-2022. Stavanger kommune har utsatt evalueringen av UKL-Rennesøy til det foreligger nok økonomiske midler til å få gjennomført et slikt arbeid.

48% (kr. 360 000) av UKL-midlene gikk til tiltak etter skjøtselsplaner. De fleste av tiltakene er skjøtsel og styrt beiting i kystlynghei og på innmark med høyt biologisk mangfold, - og kompensasjon for redusert avling på innmark som ikke skal gjødsles for å ivareta verdifullt biologisk mangfold. Rennesøy og Finnøy turlag arrangerte guida tur i UKL-områda på Rennesøydagen, og med mange deltagere. Ove Stumo stor for kurs i lyngheibrenning på Rennesøy i oktober 2022.

52% (kr. 380 000) av UKL-midlene ble brukt til enkelttiltak, til blant annet:

- innkjøp av utstyr til «Rennesøy lyngbrenner-reservelag»,
- brenning av kystlyngheia i Bø-Knott-området,
- restaurering av en gammel kai (kulturminne og tilrettelegging for friluftsliv) og
- oppdatering av skjøtselsplan på Sel-gården.

Deler av UKL-Rennesøy grenser til tettstedene Vikevåg og Østhusvik der presset for boligutbygging er spesielt høy. UKL-statusen på Rennesøy og ivaretagelse av verdiene er veldig viktig for at LNF-område ikke blir omdisponert til andre formål. Skjøtselen av de ulike naturtypene og kulturminner har blitt positivt oppfatta av samfunnet og lokalbefolkninga, og ligger bak for mye ferdsel langs turstiene i UKL-områdene. Statsforvalteren er positiv til at Stavanger kommune har satt av mere ressurser til arbeidet med UKL-Rennesøy.

UKL-Suldal

Skjøtsel, drift og tilrettelegging for beiting i særs bratt jordbruksareal, restaurering av gamle verneverdige bygninger og tilrettelegging for friluftsliv preger innsatsen i UKL-Suldal. Suldal kommune har i 2022 vært aktive på å samle inn, og digitalisere foto til den kommende refotograferingen i 2023.

Suldal kommune, Statsforvalteren og de fleste av UKL-grunneierne er positive til at ein grunneigar sør for Mogleiv får sin gard innlemma i UKL-Suldal. En grunneier med engasjement for bærekraftig landbruk og ivaretagelse av kulturlandskap er til fordel for UKL-Suldal.

Bruken av UKL-midlene i UKL-Suldal i 2022.

- 30% (kr 180 000) gikk til drift av innmarksareal i bratt terreng. Blant tildelte tiltak nevnes ugraskamp, kantslått, kjøp av den bevaringsverdige storferasen Vestlandsk fjordfe og utbedring av beitemark.
- 23% (kr 140 000,-) av UKL-midlene i Suldal ble brukt til å restaurere utvalgte bygninger med store kultur-historiske verdier.
- 21% (kr. 125 000) ble brukt til tilrettelegging for friluftsliv innenfor UKL-områdene gjennom hele 2022. Merking og vedlikehold av turstier fra Mogleiv til Klungtveit og Hamrabø, anlegg av en enkel bru over en bekk og oppkjøring av skiløyper på vinteren så seterområdene er blant tiltakene som er støttet med UKL-midler.
- 19% (kr 115 000) av UKL-midlene er brukt til skjøtsel av kulturlandskapet. Av tiltak nevnes fjerning av fremmede arter og aktiv beitedrift i utmarka for å åpne opp gjengrodd utmark i bratt terreng.
- 7% (kr. 40 000,-) av UKL-midlene ble brukt til satsing på fremtidig til næringsutvikling på Hamrabø.

UKL har bidratt til styrket drift på flere av UKL-gårdene samtidig som verdiene i kulturlandskapet blir ivaretatt. Statsforvalteren opplever at UKL også har en god politisk forankring i Suldal kommune da UKL-styreleder er ordføreren i kommunen.

Børkjenes Gard, eid av Marit og Jarle Tveit fikk i 2022 kvalitetsmerket Olavsrosa av Norsk Kulturarv. Dette er en nasjonal anerkjennelse for ivaretagelse av historisk bygningsmasse, formidling av kulturarv samtidig som bygningene inngår i satsingen på gårdsturisme på Børkjenes.

UKL-Utsira

UKL-Utsira åpnet på en vellykka måte i den 14.09.2022. Landbruksdirektoratet og Riksantikvaren var sammen med lokalbefolkning og inviterte fra Statsforvalteren og Rogaland Fylkeskommune med på åpningen. UKL er godt forankret i Utsira kommune, både administrativt og politisk. Ordfører i Utsira kommune er leder i styret for UKL-Utsira. Resten av UKL-styret er alle i kommunestyret i tillegg til noen fra administrasjon og representanter fra Statsforvalteren og Rogaland fylkeskommune.

Omtrent 50% (320 000,-) av UKL-midlene i 2022 ble prioritert brukt til å utarbeide en forvaltningsplan for UKL-Utsira. Utsira kommune ansatte en person som blant annet skal jobbe med UKL og forvaltningsplan. Arbeidet med en forvaltningsplan innebærer omfattende kommunal innsats med ønske om å involvere alle på Utsira.

De resterende UKL-midlene på 47% (281 000) er brukt for å legge forholda godt til rette for styrt beiting i utmarksområdene på Utsira (inngjerding og virtuelt gjerde-NoFence) og tilrettelegging for friluftsliv.

Statsforvalteren mener Utsira-kommune har tatt de rette valgene for at UKL-Utsira kan utvikle seg etter den UKL-visjonen.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vestnorsk fjordlandskap og Vegaøyen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse landbruksområdet	Beskrivelse miljøområdet
Bidrar tiltak støttet av tilskudsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Ja	Ja
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Rennesøy og Suldal: se beskrivelse ovenfor. Utsira er i startgropen.	Rennesøy og Suldal: se beskrivelse ovenfor. Utsira er i startgropen.
Er det positive trender i områdene?	Suldal og Utsira viser positive tendenser. Rennesøy er under press.	Rennesøy har utfordringer mens Suldal og Utsira har positiv utvikling
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Intensivering av landbruksdrift på Rennesøy er en utfordring. I Suldal og Utsira kunne det med fordel vært flere beitedyr.	UKL midlene bremser intensivering på Rennesøy og reduserer belastningen som turgåere påfører. For lite beitedyr og gjengroing kan være en utfordring på Utsira og Suldal
Blii ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	På Rennesøy holder aktiviteten på a ta seg opp etter covid-19. Suldal har god utvikling. Utsira er i startgropen.	
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Ja	Ja
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Rennesøy er under oppdatering ut fra erfaringene høstet fra 2009. Suldal fungerer bra. Utsira er under utarbeidelse.	Rennesøy er under oppdatering ut fra erfaringene høstet fra 2009. Suldal fungerer bra. Utsira er under utarbeidelse.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Ja	Ja

Styrke arbeid og helse som fagområde (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for kartleggingen av tjenestesamhandlingen som er etablert mellom NAV-kontor og kommunenes helse- og omsorgstjeneste
- Redegjøre for felles tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen om tjenestemottakere/pasienter som har behov for tjenester fra NAV og helsetjenesten

Statsforvalteren presenterte resultatene fra den landsdekkende kartleggingen som ble gjennomført på samling for nav-lederne. Vi vektla i presentasjonen å fokusere på forbedringsområder i kontakten mellom Nav og kommunehelsetjenesten for å bedre samhandlingen rundt den enkelte bruker/pasient.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Det er fortsatt økning hos flere departement for kapittel 0525 på grunn av tildelte nye stillinger.

Det er en del økning hos Klima- og miljødepartementet på grunn av nye stillinger, samt flyttet stillinger fra resultatområde 660 (mer i tråd med budsjettmodellen).

Integrering av innvandrere er flyttet fra resultatområde 370 til 770. Det er økte ressurser til resultatområde 420 og 450 hos Barne- og familiedepartementet.

Hos Helse- og omsorgsdepartementet er det økte ressurser til tilsyn og klagesaksbehandling resultatområde 820.

Hos Kommunal - og distriktsdepartementet ble det bla merkostnad i forbindelse med avstemming av pensjonskostnaden og husleiekostnader, samt at det er kostnadsført helårsvirkning av Husbankforsøket.

Av fagdepartementene er det ytterligere reduksjon hos Kunnskapsdepartementet på grunn av manglende eksamener og honorar/reiseutbetalinger.

Beredskapsstaben har grunnet økte oppgaver knyttet opp mor pandemioppfølging og deretter krigen i Ukraina hatt behov for både midlertidig stilling og overtidsbruk også i 2022.

Vi har hatt en betydelig økning i reise-/kurs-/arrangementskostnader i 2022 men var allikevel på et lavere nivå enn i 2019.

Vi har hatt en økt bruk av midlertidige stillinger i årene med økninger i budsjettene. Dette fordi både rekrutteringsprosessen og tiltredelsen i de nye stillingen tar sin tid.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2022	Fagdep. 2022	Kapittel 0525, 2021	Fagdep. 2021
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	2 278	1 704	1 611	1 997
Barn- og familiedepartementet	8 694	1 654	6 734	1 427
Helse- og omsorgsdepartementet	25 354	8 852	23 532	7 063
Justis- og beredskapsdepartementet	7 214	12 597	6 970	12 601
Klima- og miljødepartementet	17 852	5 996	13 239	6 733
Kommunal- og distriktsdepartementet	48 243	1 716	42 778	1 966
Kunnskapsdepartementet	13 112	10 748	12 948	11 857
Landbruks- og matdepartementet	19 278	0	18 181	0
Andre	30	232	28	222
Sum	142 055	43 499	126 021	43 866

Det er fortsatt økning hos flere departement for kapittel 0525 på grunn av tildelte nye stillinger. Det er en del økning hos Klima- og miljødep på grunn av nye stillinger, samt flyttet stillinger fra res.omr 660 (mer i tråd med budsjettmodellen). Integrering av innvandrere er flyttet fra res.omr 370 til 770. Det er økte ressurser til res.omr 420 og 450 hos Barn- og familiedep. Hos Helse- og omsorgsdep er det økte ressurser til tilsyn og klagesaksbeh res.omr 820. Hos Kommunal- og distriktsdep ble det bla merkostnad ifbm avstemning av pensjonskostnaden og husleiekostnader, samt at det er kostnadsført helårsvirkning av Husbankforsøket. Av fagdepartementene er det ytterligere reduksjon hos Kunnskapsdepartementet på grunn av manglende eksamener og honorar/reiseutbetalinger.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Budsjettfordelingsmodellen har bedret våre muligheter til måloppnåelse. Det er først i 2023 samtlige besatte stillinger tilfres. Økte stillingsressurser gjør det mulig for oss å utføre de oppgaver vi er satt til i dag på en bedre måte.

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2022, mener vi at embetet løste samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte.

Utfyllende kommentarer og avvik er beskrevet i det enkelte rapporteringspunkt.

For detaljert regnskapsresultat henvises det til kapittel VI i årsrapporten.

3.6 Andre forhold

Kongebesøk

Rogaland hadde to offisielle besøk fra Kongehuset i 2022:

- **29. august** deltok H.M. Kronprinsen under åpningen av ONS 2022. Statsforvalter Bent Høie og kommunikasjonssjef John Gunnar Skien representerte embetet under dette dagsbesøket.
- **17. september** var H.M. Kronprinsen gjest under Equinors jubileumsforestilling i Stavanger konserthus. Statsforvalter Bent Høie og kommunikasjonssjef John Gunnar Skien representerte embetet under dette besøket.

Medaljesaker

Tre innbyggere i Rogaland ble tildelt Kongens fortjenstmedalje i 2022. Tre medaljemottakere fra 2021/2022 fikk også invitasjon til mottakelse på Slottet.

Klager etter offentlegsløva

Rogaland har fått inn 43 nye klagesaker på innsyn i 2022, mot 39 i 2021. Det er truffet vedtak i 18 av disse:

6 opphevet 5 stadfestet

3 saker ble avsluttet grunnet manglende aktualitet

2 delvis omgjørelse/stadfestelse

1 delvis omgjørelse/stadfestelse/oppheving

1 avslag

Veteranarbeidet

Vi har også i 2022 hatt en del aktivitet forbundet med veteranarbeid og opplever positiv dialog med Forsvaret og økt fokus i kommunene i Rogaland, for plan for veteraner og opprettelse av veterankontakter.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Vi har etablerte styringsprinsipper og styringssystem, basert på mål-, resultat- og risikostyring. Vi har også Økonomiinstruksen som gjelder for alle som er involvert i økonomiforvaltningen i embete.

Overordnet styring skjer gjennom ledergruppa/embetsledelsen. Ledergruppen er embetets øverste strategiske, samordnende og besluttede organ og har faste ukentlige møter. Ledergruppen utgjør også Statsforvalterens beredskapsledelse. Ledermøte består av statsforvalter, assisterende statsforvalter, avdelingsdirektørene, kommunikasjonsjef og personalsjef. I gitte situasjoner tiltrer fylkesberedskapssjef møtet, jf. Statsforvalterens sin kriseplan.

For å sikre god involvering har vi også møter i utvida ledergruppe en gang i måneden. Formålet er å sikre god involvering og gjensidig orientering og for å drøfte og forankre aktuelle saker. Møte er sammensatt av ledermøte pluss assisterende direktører, personalsjef, økonomisjef og fylkesberedskapssjef.

Vi har også en nestledergruppe som møtes minst månedlig. Nestledermøte er også vårt sikkerhetsutvalg og vår arena for samordning av praksis innenfor HR og økonomi. Dei kan også få særlige oppdrag får ledergruppa og resultatet av slike oppdrag presenteres for utvida ledergruppe.

Informasjonssikkerhet har høy oppmerksomhet. Vi deltar og har for tiden også ledelsen av Fagutvalget for informasjonssikkerhet. Her deltar samtlige embeter, STAF, personvernombudet og representant for KDD.

Vi har etablert og flere overordnede styringssystem/dokument som blir revidert regelmessig. Avdelingsvis styring skjer gjennom virksomhetsplan, som forankrer oppdragene i FN's bærekraftsmål og som risiko vurderes. Avdelingen utarbeider også egne styrende dokumenter på grunnlag av våre overordnede dokumenter.

Embetsledelsen har med bakgrunn i overordnede styrende dokumenter oppfølgingsmøter med avdelingsledelsen i fagavdelingen og stabene hvert tertial der bl.a. måloppnåing og ressursbruk og risikostyring er faste tema. Det er også tertialvis felles gjennomgang i ledermøtene.

Ledergruppen har fastsatt følgende strategiske satsinger: Barn- og unge, Klima og Bærekraftige velferdssamfunn. I tillegg har vi kommunedialog og kommunebilde som internt satsingsområde. Disse strategiske satsingsområdene er forankret i FN's bærekraftsmål og i Barnekonvensjonen.

Det overordnede målet med å ha strategiske satsingsområder er at embetet sammen skal få til noe mer enn det hver avdeling kan klare alene. Samtidig innebærer satsingsområdene en klar felles prioritering av tema og oppgaver som skal ivaretas i embetet.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Vi har etablerte styringsprinsipper og styringssystem, basert på mål-, resultat- og risikostyring.

Avdelingsvis blir risiko vurdert og tilbakemelding gitt i internt budsjettmøte som gjennomføres etter at vi har fått foreløpige oppdragsdokumenter. Helhetlige vurderinger av risiko for måloppnåelsen blir vurdert på bakgrunn av tilbakemeldingen i budsjettmøtet og i de tertialvis møter med avdelingsledelsen i fagavdelingen og stabene. Avdelingsvis utarbeides det både Måldokumenter for året og Virksomhetsplaner som også blir risikovurdert og tiltak blir iverksatt for å redusere risikoen for avvik. Virksomhetsplanene blir revidert og måloppnåelse og risiko vurdert dynamisk gjennom året.

Embetsledelsen har med bakgrunn i våre styrende dokumenter. I disse møtene har vi måloppnåing, ressursbruk og risikostyring er faste tema. Regnskapstallene blir også gjennomgått tertialvis i ledermøtene.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Statsforvalteren i Rogaland bruker Risk Manager til dokumentstyring, avvikshåndtering og risikoanalyser. Dokumentmodulen rommer alle overordnede styringsdokument, som for eksempel delegeringsreglement, strategier, informasjonssikkerhet, HMS-håndbok og en rekke andre interne prosedyrer. Risikomodulen brukes til vurdering av blant annet informasjonssikkerhet og HMS.

Vi har også hatt oppmerksomhet på avvik på informasjonssikkerhet og HMS i 2022 og har fått en liten økning i mengden meldte avvik.

Vi har vært i dialog med STAF om avvikssystemet i Risk Manager og har forstått at de har begynt å undersøke muligheten for forenklet og forbedret system. Etter vår vurdering må det på plass i forbindelse med at vi har besluttet felles styringssystem for informasjons- sikkerhetsområdet mellom samtlige embeter og STAF. Personvernombudet må også inn i sløyfen for avvik som gjelder informasjonssikkerhet og personvern og det må være en enkel måte å få meldt videre til Datatilsynet.

Tilgangsstyring går gjennom SAMS og blir brukt, men vi opplever det som et tungt system som kunne vært forbedret.

Vi har Delegeringsreglement både overordnet, avdelingsvis og for stabene, som sikrer to signaturer og god kontroll med forvaltingsvedtakene og tilskuddsforvaltningen.

Vi er svært fornøyde med å ha fått vedtatt Kanalstrategi i embetsledelsen 17.12.2022 og vi har opprettet en Elements struktur for styrende dokumenter

både overordnede embetsovergrepene og for de avdelingsvis styrende dokumentene. Her vil styrende dokumenter bli lagt inn etter hvert som de blir revidert i 2023. Dette vil gi oss en svært mye bedre oversikt over gjeldende dokumenter enn det Risk Manager gir og vi følger da også arkivloven for disse dokumentene.

Vi vil i 2023 gjennomgå våre styrende dokumenter og utvikle dem med bakgrunn i erfaringer og læring vi har fått etter gjennomført lederutviklingsprogram med Vidsyn, Utsyn og Fremsyn. Vi har også delt noen av våre styrende dokumenter med SFTR og SFTV som vi har vært i gruppe med under Utsyn.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Vi har fått tilført ressurser over de siste tre årene grunnet budsjettfordelingsmodellen og det har styrket fagområdene og gitt øket muligheter for måloppnåelse. Vi har fortsatt utfordringer med full måloppnåelse på enkelte saksfelt særlig på helse-, sosial- og barnevernsområdet til tross for styrking av disse fagområdene.

Vi har hatt høyere turnover i 2022 enn tidligere med 8,6 prosent mot 5,6 prosent i 2021. Vi har en variert alderssammensetning og god kompetanse på samtlige fagområder.

Totalt sykefravær har økt fra 4,5 prosent til 4,8 prosent i 2022. Kvinner har et markant høyere sykefravær enn menn.

I løpet av høsten 2022 opplevd vi utfordringer med å rekruttere til både planstilling, juriststilling og vi har lyst ut etter skogfaglig kompetanse gjentatte ganger uken å lykkes med rekrutteringsprosessen.

Tidlig i høst bestemte embetsledelsen å foreta en lønnsøkning for alle medarbeiderne våre, utenom de ordinære lønnsforhandlingene, for å forsøke å beholde kompetansen vår og for å bedre rekrutteringsmuligheten.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Det har blitt anskaffet noen nye kontormøbler også i 2022. Ut over slikt inventar er det begrenset hvilke eiendeler av vesentlig verdi embetet besitter. Alt av teknisk utstyr eies og forvaltes av STAF. Vi mottok Streaming-kofferten fra STAF mot slutten av 2021 og i den forbindelse har vi laget oss et Mediatek til bruk ved streaming og produksjon av presentasjoner. Dette har vært nyttig. Vi håper STAF anskaffer en god møteromsløsning for oss i 2023.

Embetet leaser nå tre elektriske og en hybrid bil. Vi fikk den siste helelektriske bilen rett før årsskiftet. Disse blir flittig brukt til tilsynsbesøk og andre møter.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Statsforvalteren i Rogaland har ikke fått merknader fra Riksrevisjonen i 2022. Vi har likevel avdekket avvik internt og har meldt videre til Datatilsynet i de tilfellene det dreier seg om brudd på personopplysningssikkerheten.

Fagutvalget for informasjonssikkerhet har i samarbeid med STAF startet arbeidet med å utarbeide et felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet. Dette arbeidet er viktig for å sikre at alle embetene får like rammer å forholde seg til i informasjonssikkerhetsarbeidet. Alle embetene har tilsluttet seg dette ledelsessystemet.

Sikkerhetsutvalget vårt har hatt møter med ujevne mellomrom og har blant annet diskutert tilslutning til det nevnte felles ledelsessystemet for informasjonssikkerhet og de høringene som har blitt sendt ut i tilknytning til dette systemet.

Vi har utført en undersøkelse for å måle sikkerhetskulturen internt i embetet. Undersøkelsen ble laget av Oslo og Viken, men ble delt med alle embetene gjennom Fagutvalget for informasjonssikkerhet. Resultatene kan brukes til å skape et totalbilde av sikkerhetskulturen og kan også gjøres årlig for å gi en indikasjon på utviklingen av vår egen sikkerhetskultur.

STAF avdekket en rekke domener som eksisterte utenfor deres sikkerhets-regime og som utgjør en sikkerhetsrisiko. Ingen av disse domenene tilhørte oss, og de nettsidene som vi har ansvar for har alltid eksistert på, eller blitt flyttet til, STAF sin infrastruktur.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Medarbeiderundersøkelsen(MUST) ble gjennomført høsten 2022 med en svarprosent på 94 prosent. I det store og det hele er det gode resultater, men selvsagt ting å jobbe videre med.

Risikofaktorer: 51% opplever stor arbeidsmengde og høyt tidspress, 3% motstridende krav i jobben og 16% opplever usikkerhet om arbeidsinnhold og arbeidsvilkår fremover.

Beskyttende faktorer: 45% opplever høy grad av selvbestemmelse i jobben, 91% godt ledelsesklima og 98% opplever høy grad av psykologisk trygghet.

Utfallsmål: 81% høyt jobbegasjement og 88% høy tilhørighet til organisasjonen.

Trakassering: 2,5 prosent har rapportert å ha blitt mobbet og 0,6 prosent har rapportert å ha blitt utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet. Vi har ikke hatt varslingssaker som omhandler diskriminering eller mobbing.

Oppfølging: Resultatene fra MUST ble gjennomgått på et allmøte med en representant fra STAMI. Videre har det vært oppfølging i hver avdeling med å finne bevaringspunkter og forbedringspunkter med tilhørende tiltak. Rapportene fra avdelingene bli behandlet i AMU.

Statsforvalteren i Norland har på vegne av de fleste embetene avgitt en felles tilbakemelding til STAMI på mangler, gjennomføring og tolking av undersøkelsen.

Lokale lønnsforhandlinger 2022

Lokale lønnsforhandlinger ble gjennomført i en god og konstruktiv tone innen begge avtalene. Innenfor Akademiker og Unio avtalen ble 65 prosent av potten gitt som generelt tillegg. Dvs. at alle under denne avtalen fikk en lønnsøkning på 2 prosent og noen i tillegg individuelle tillegg.

Arbeidsgivers føring utover generelt tillegg var å "prioritere lønnsutvikling for medarbeidere som har gjort en særlig innsats".

Det ble brukt kr 400 000 av eget budsjett til de lokale forhandlingene, inkludert neste ledernivå.

Likestilling

Kvinneandelen forsetter å øke og er på 71,6 prosent. Kvinners andel av lønn er på 90,8 prosent. En av årsakene til dette kan være mange midlertidig ansatte (nyutdannede) 11 kvinner som trekker lønnsnivået ned.

Som følge av økte budsjetttrimmer og i påvente av rekruttering til faste stillinger, har det blitt brukt en større andel midlertidig ansatte (administrativ ansettelse).

SAMU (samarbeidsmøter med tillitsvalgte)

Normalt har vi 4 møter med SAMU årlig. Det ble avholdt langt flere møter i 2022 til informasjon og drøftinger. Mindre omorganisering i miljøvernavdelingen har bl.a. vært et tema og arbeid knyttet til økonomiske vilkår ved arbeid offshore.

Det ble i samarbeid med SAMU utarbeidet nye retningslinjer for hjemmearbeid.

HMS

Vernetjenesten har jevnlige møter.

Intern håndtering av koronapandemien er evaluert i et HMS-perspektiv. HMS og AKAN årsplan med planlagte aktiviteter er utført og behandlet i AMU. Har etablert gode rutiner for HMS opplæring til nyansatte.

HMS styringsdokumenter bl.a. vernearbeidet er revidert. I desember måned har vi hatt ekstra fokus på brannsikkerhet. I samarbeid med huseier er det et pågående arbeid med flere sikkerhetstiltak på Statens hus, bl.a. resepsjonsområdet.

I samarbeid med bedriftshelsetjenesten har vi gjennomført kurs innen ergonometri og førstehjelp.

Vi ble re sertifisert som Miljøfyrtårn virksomhet i oktober 2022.

Arrangementer for ansatte m.m.

Det ble avholdt en bærekrafts uke i oktober 2022 med bevisstgjøring av bærekrafts målene. Det var interne og eksterne foredrag og aktiviteter med fokus på klimaendringer, naturkrise, bærekraftige velferdssamfunn og barnekonvensjonen. Dette arbeidet er et ledd i de strategiske satsingene i embetet.

I desember hadde vi personalsamling for alle ansatte med psykologisk trygghet og profesjonell kommunikasjon som tema.

4.3 Andre forhold

Digitalisering og effektivisering

Møteromsutstyr

Siden oktober 2022 har embetene ikke hatt møteromsutstyr. Anskaffelsen ble jobbet med i STAF før jul, men er besluttet avvendt til statlig rammeavtale er på plass. Manglende møteromsutstyr medfører uansett heftelser for digitale møter.

DFØ HR-system og system for lokale lønnsforhandlinger

Vi har et sterkt ønske om å innføre DFØ sitt HR-system og system for lokale lønnsforhandlinger. Systemet vil på sikt kunne effektivisere denne type arbeid ved at rekruttering, lønn, kompetansekartlegging, onboarding og lønnsforhandlinger kan skje i et og samme system.

Det viser seg at dette systemet er svært kostnads- og arbeidskrevende. Slik situasjonen er nå er det ikke rom i vårt budsjett til å inngå avtale med DFØ.

Dette blir viktig å avklare sentralt. Enten må embetene gis overføringer tilsvarende kostnadene, eller så må DFØ gis midler til implementering og drift slik at statlige virksomheter fortløpende kan ta verktøyene i bruk uten økonomiske forpliktelser.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Rekruttere og beholde

Kompetente og engasjerte medarbeidere er det viktigste for vår evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt. Vi har et svært godt arbeidsmiljø nå, og medarbeidere som er både kompetente og faglig motivert. Utfordringen vil være å rekruttere og beholde dem i et stadig strammere arbeidsmarked. Spesielt i Rogaland. Vi vil og skal ikke være lønnsledende, men vi må ha ett konkurransedyktig lønnsnivå, som sammen med spennende faglige oppgaver og et godt arbeidsmiljø gjør oss attraktive. Internt kommer vi til å prioritere arbeidet med å jobbe strategisk med å rekruttere og beholde fremover. Men vi vil også være avhengig av de økonomiske rammene fremover og statens arbeidsgiverpolitikk.

Beredskapssituasjonen

Vi er i en ny beredskapssituasjon som trolig kommer til å vare fremover i tid. Pandemihåndteringen synliggjorde kommunene og statsforvalternes viktige rolle i en krise. Dette har blitt bekreftet og utvidet i forbindelse med flyktningssituasjonen og at den sikkerhetspolitiske situasjonen har endret seg. Dette er spesielt tydelig i Rogaland som følge av regionens betydning for energiforsyningen til Europa og vår strategiske geografiske plassering i Norden. Vi har erfart både under pandemien og nå i den nye beredskapssituasjonen at statsforvalterne forventes å ta en større rolle enn det som er beskrevet i oppdrag, lover og planer. Vi er enig i at det er riktig at Statsforvalterne får disse oppgavene, men vi er ikke satt opp til det med tanke på ressurser, utstyr og infrastruktur. Siden situasjonen varer over tid går dette ut over våre oppgaver til å planlegge, tilsyn og drive forebyggende arbeid på området. De få ansatte vi har til denne type oppgaver har også en for høy belastning over tid.

Digitalisering

Økt digitalisering i samfunnet treffer oss på flere områder. For det første er det forventet av publikum at vi også henger med i den digitale utviklingen og har tjenester som er tilgjengelige digitalt. Det gjelder spesielt på de publikumsrettede områdene våre. Et eksempel er robot som kan svare ut de vanligste spørsmålene innenfor vergemål 24/7. Økt digitalisering vil også endre kompetansebehovet vårt og vi har ansatte som må omstilles til nye oppgaver. Digitalisering representerer også en mulighet til å løse oppgavene mer effektivt. Siden våre digitale løsninger leveres av en felles tjeneste (STAFF) krever dette at vi på ledelsesnivå har tilstrekkelig kompetanse til å bestille, lede og ta ansvar for løsninger som vi ikke har egne ansatte med dybdekompetanse på. Dette representerer en utfordring for at vi klarer å lede dette området tilstrekkelig og ikke minst ivareta det lovpålagte ansvaret for sikkerheten i løsningene som ligger hos det enkelte embetet.

Energiproduksjon i landbruket

På grunn av energiprisene, oppmerksomhet rundt beredskap og behovet for ny fornybar energi er det mange ulike initiativ fra landbruket og næringslivet rundt om å få etablert energiproduksjon på gårdsbruk i Rogaland. Det spenner fra små vindmølleanlegg, ganske omfattende bakkestående solcelleparker, biogass og nye mer ukjente metoder, som for eksempel fanging av metan. I et overordnet perspektiv er dette positivt. Det kan styrke økonomien på den enkelte bruk, bidra til økt beredskap og øke energiproduksjonen. Utfordringen er at det både kan utfordre andre viktige hensyn som natur, friluftsliv, folkehelse, andre landbrukspolitiske målsetninger og være krevende å håndtere planmessig.

Rogaland har ett landbruk som er kjent for å gripe slike muligheter og vi er redd for at planmyndighetene lokalt og nasjonalt (NVE) ikke er tilstrekkelig forberedt på denne utviklingen. Vi har lokalt begynt prosesser med fylkeskommunen, kommuner og næringen for å se på muligheter for å håndtere dette mer systematisk. For Rogalands del henger dette også sammen med de utfordringene som ett nytt regelverk for gjødsel kan medføre. I den sammenhengen vil etableringen av biogassanlegg kunne være en del av løsninger for å fortsatt øke matproduksjonen, samtidig som en gjødselsressursen blir brukt på en slik måte at det ikke rammer miljøet. Statsforvalteren i Rogaland er derfor aktivt med i nettverk for å fremme etablering av biogassanlegg.

Arbeide med bærekraftsmålene vil i enda større grad prege vårt arbeid i årene som kommer. Tiden går fort frem til 2030. Statsforvalteren i Rogaland holder fast på klima, barn- og unge og bærekraftige velferdssamfunn som våre felles strategiske satsingsområder for embetet også i 2023.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Statsforvalternes evne til å løse samfunnsoppdraget på lengre sikt er avhengig av at vi beholder og videreutvikler den helhetlige rollen vi i dag har ovenfor kommunene, fylkeskommunen og andre regionale aktører. Vår evne til å løse oppgavene er avhengig av den tilliten vi har opparbeidet over tid gjennom å bli opplevd som en kompetent samarbeidspartner som forvalter statlig myndighet med lokal kompetanse. Splittes dette opp gjennom at oppdrag overføres til andre regionale aktører eller samles i nasjonale organer vil helheten svekkes.

Budsjettfordelingsmodellen har bedret våre muligheter til måloppnåelse. Det er først i 2023 samtlige besatte stillinger tiltes. Økte stillingsressurser gjør det mulig for oss å utføre de oppgaver vi er satt til i dag på en bedre måte. Vi opplever fortsatt at det er store utfordringer med å nå samtlige mål innen helse-, sosial- og barnevernsområdet med de midlene vi er tildelt.

5.3 Andre forhold

Fremtidsutsikter for Rogaland – spesielle utfordringer

Sammenhengende samferdsel og regionalplanlegging - bypakkene

Statsforvalteren mener at ordningen med bypakker har vært svært positivt for å få kraft bak en samordnet planlegging av areal og samferdsel i de to største byregionene våre. Vi opplever allikevel at samarbeidsmodellen er utfordrende. Prinsippet om enighet er krevende i byregioner som består av flere kommuner. Det kan hindre nødvendig fremdrift og prioritering av tiltak. Selv om det er behov for å vurdere modellen, så er det vår klare vurdering at det er viktig at Haugalandet kommer inn i en ny bypakkeordning. Statsforvalteren i Rogaland bruker mye tid og ressurser på arbeidet med å være en av de statlige representantene inn i dette arbeidet.

Energisituasjonen/det grønne skifte/naturmangfold.

Rogaland er det fylke i landet som er mest avhengig av utviklingen i olje og gassnæringen. Det betyr at fylke har et behov for å skape nye lønnsomme arbeidsplasser som er uavhengig av denne industrien og som er en del av det grønne skifte. Statsforvalteren vil berømme Rogaland Fylkeskommune sitt arbeid med den regionale planen for grønn industri som sikrer en regional tekning rundt hvilke arealer som skal brukes til kraft og arealkrevende industri fremover. Dette planarbeidet har avdekket en rekke utfordringer med det nasjonale rammeverket som kan hindre eller forsinke denne omstillingen. Ett eksempel er at det ikke er noe system for å prioritere mellom ulike formål for kraftkrevende virksomhet i en situasjon det fornybar energi er en knapphetsfaktor for etablering.

Rogaland er et fylke der sårbar natur er under ett voldsomt press fra flere kanter. Ett intensivt landbruk ønsker mer areal til nydyrking og utvikle eksisterende areal til å bli enda mer effektiv i drift. Veksten i fylke presser seg også mot sårbar natur og dette forsterkes av at landbruksjord har fått forsterket nasjonal beskyttelse. Vi er et fylke som fra før har tatt en stor andel av utbyggingen av vannkraft som har krevd store arealer, i den siste tiden er det gått med store arealer til vindkraftutbygginger og vi opplever også press på store arealer for å legge til rette for leverandørindustrien til havvind. Skal Statsforvalteren ivareta ansvaret for sårbar natur og det biologiske mangfoldet er vi avhengig av at de nasjonale føringene for ivaretagelse av landbruksjord og legge til rette for ny fornybar energi, balanseres mot tilsvarende sterke føringer for å ta vare på uberørt natur og det biologiske mangfoldet.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Rogaland.pdf](#)

7 Vedlegg

Se vedlagte tabeller. Vi har knyttet kommentarer til de tabellene der det er naturlig.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	- 805.0
Budsjettavvik (%)	- 0.6 %

Pensjonen ble svært vanskelig å stipulere i dette første året med ny hendelsesbasert beregningsmodell. Pr august måtte embetet inntektsføre 3 mill kr i forbindelse med avstemming. I tillegg hadde embetet en del ledige lønnsmidler og NAV-refusjoner. Det ble dermed tatt en risiko på forbruket i høst, der embetet valgte å øke lønnsnivået utover lønnsoppgjøret, for å beholde kompetanse og være attraktiv for nye søkere. Det viste seg at lønnsoppgjøret, samt ekstra lønnsøkning pr ansatt, påvirket pensjonskostnaden i sterkere grad enn forventet. Det nevnes også at totale kostnader til lokaler ble 1,2 mill kr over budsjett. Av 10 embeter ligger SFRO på delt tredje plass mtp å få et resultat nærmest mulig null. Avviksprosenten varierer fra 0,1% til 4,2%.

Husleie

Husleie (tusen kr)	19 856.0
Husleie (% av driftsutgifter)	14.0 %

Som i år 2021 har tallene fratrukk for fremleie. Kostnaden for år 2022 ble 1,9 mill kr høyere enn for år 2021. Det er spesielt økte strømkostnader som slår inn. Andelen ligger derimot på omtrent samme nivå. Av 10 embeter ligger vi på tredje plass mtp høyest andelsprosent. Den høyeste andelsprosenten er 15,9% og den laveste er 8,3%.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	105 114	64 890	40 224

ePhorte/Elements har økt noe ifht år 2021, med 2547 journalposter. Samlet for alle embeter har det vært en nedgang. For vergemål sin del har det skjedd et stort "byks" i år 2022, med 8835 ifht 2021 der 8446 gjelder utgående journalposter. Mulig forklaring til denne sterke økningen er veldig stor aktivitet og tilhørende korrespondanse ifbm vergefullmaktsprosjektet. Det forventes at tallet går ned igjen i år 2023.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
052501	142 060
052521	6 576
Post 01 (unntatt 052501)	33 320
Post 20-29 (unntatt 052521)	104 355
Post 30-39	4 881
Post 40-49	0
Post 60-69	84 948
Post 70-79	14 067
Post 80-89	4 263

052501 har økt med 16 mill kr. Dette skyldes i hovedsak nye tildelte midler til nye stillinger. Lønnskostnaden har økt med 10,3 mill kr som inkl både nye stillinger, helårsvirkning av nye stillinger i år 2021, lønnskomp. ekstra lønnsøkning og helårsv av husbankforsøket. Andre dr.kostnader økte med 5,7 mill kr, der "husleiekostnader" utgjør 1,9 mill kr mer enn forrige år. Det ble også økning på kurs/møter/konferanser og reiser ifht pandemiårene. Det er økning i aktiviteten på 052521 ifbm arrangement/konferanser. Det er økning på Post 01 (+2,6%), reduksjon på Post 20-29 (-26,3%), reduksjon på Post 30-39 (-3,7%), reduksjon på Post 60-69 (-45%), reduksjon på Post 70-79 (-11,8%) og reduksjon på Post 80-89 (-7,3%).

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 239.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.8 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	334.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.5 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 905.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.8 %
Antall legemeldte sykedager for menn	178.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.3 %
Avtalte arbeidsdager for menn	13 526.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 369.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.2 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	32 834.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	156.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.2 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	536.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.6 %

Sykefraværet i 2022 har økt til 4,8% fra 4,5% i 2021. Tallene er hentet fra "Innsikt HR og lønn". I rapport tatt ut direkte fra SAP er totalt fravær på 5,31%. Vi har ingen god forklaring på hvorfor tallene er ulike. Vi legger til grunn tallene fra Innsikt. Kvinner har et markant høyere sykefravær enn menn. Kvinner har et sykefravær på 5,8% og menn på 2,5%.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	139.0	71.6 %	55.0	28.4 %	670 186.0	737 798.0	90.8 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	4.0	50.0 %	4.0	50.0 %	1 073 380.0	1 134 846.0	94.6 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	5.0	55.6 %	4.0	44.4 %	852 491.0	885 131.0	96.3 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	64.0	66.0 %	33.0	34.0 %	705 666.0	730 142.0	96.6 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	52.0	80.0 %	13.0	20.0 %	623 476.0	607 619.0	102.6 %
Kategori 5: Kontorstillinger	14.0	93.3 %	1.0	6.7 %	501 179.0	505 269.0	99.2 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0		0.0		0.0	0.0	
Kategori 7: Lærlinger	0.0		0.0		0.0	0.0	

Tall hentet fra HR Lønn Innsikt. Rapport Likestillingsanalyse. Kategoriene er inndelt i forhold til organisering av stillinger i embetet. Kategori 1: Statsforvalter, ass. statsforvalter, avd. dir. og informasjonssjef. Kategori 2: Ass. dir., personalsjef, økonomisjef og avd. leder. Kategori 3: Ass. fylkeslege, fagdirektør, seniorrådgiver og senioringeniør. Kategori 4: Rådgiver. Kategori 5: Førstekonsulent og konsulent. Kvinneandelen fortsetter å øke og er på 71,6%. Kvinners andel av lønn er på 90,8%. En av årsakene til dette kan være mange midlertidig ansatte (11 kvinner) som trekker lønnsnivået ned.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Totalt antall årsverk	164.0
Totalt antall årsverk for kvinner	113.5
Totalt antall årsverk for menn	50.5
Totalt antall årsverk for faste stillinger	151.1
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	12.9
Sum andel administrasjon	4.3 %
Økonomi	3.0
Lønn	0.7
Personal	1.3
Resepsjon/sentralbord	0.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	2.0
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Tall hentet fra Innsikt. Antall årsverk har økt fra 160,5 i 2021 til 164 i 2022. Andel av administrasjon er redusert fra 5% i 2021 til 4,3% i 2022. Leder for personal og lønn er personalsjefen, mens leder for økonomi er økonomisjefen. Disse inngår i totalen. Andre adm. oppgaver er GIS koordinator, webadministrator, HMS-koordinator og koordinator for informasjonssikkerhetsarbeidet.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Turnover i prosent	8.8 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	193.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskudert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	17.0
Totalt antall ansatte som sluttet	14.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	4.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	10.0

I 2022 hadde vi 37 utlyste stillinger. Vi har normalt hatt god tilgang på godt kvalifiserte søkere til jurist stillinger, men i 2022 ble det mer krevende å rekruttere jurister. Færre søkere og nesten bare nyutdannede. Stillinger innen plan, skogbruk og jordbruk ble lyst ut flere ganger uten at vi lyktes med å rekruttere til disse stillingene. Stillingene står fortsatt ubesatt. De som sluttet av andre årsaker er ansatte som hovedsakelig var administrativt ansatt.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	139	55	194
Sum antall deltidsansatte	16	2	18
Sum antall midlertidige ansatte	11	5	16
Sum antall ansatte med personalansvar	9	7	16
Ufrivillig deltid			0

Tall hentet fra Innsikt HR og Lønn. Likestillingsanalyse. I forhold til 2021 ser det ut som vi har gått ned i antall ansatte. Det stemmer ikke. Vi har tvært i mot økt bemanningen de siste 3 årene. Det er en forskjell på om en henter tallene direkte fra SAP eller i HR Innsikt.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	142 055.0
Administrativ kostnadsdekning	8 179.0
Brutto driftsutgifter	150 234.0
Lønn 052501	116 862.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	77.8 %

Driftsutgifter har økt med hele 16 mill kr ifht år 2021. Av dette har embetet økt lønn med 10,3 mill kr. "Annet" har dermed økt med 5,7 mill kr. Embetet har vært inne i tredje og siste opptrappings år, og fått tildelt ytterligere nye midler til nye stillinger. Nye stillinger i år 2021 fikk helårsvirkning i år 2022. Embetet valgte også å gi ekstra lønnsøkning til alle ansatte. Husbankforsøket utgjør 3,7 mill kr. Totale kostnader til lokaler har økt sterkt dette året. Det har vært høy aktivitet på kurs/møter/konferanser og reiser, tilbake etter lav aktivitet på dette området i pandemiperioden. Lønnsandel av brutto driftsutgifter reduserte seg med 1,4% ifht år 2021.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Sum antall ansatte	194
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	20
Antall ansatte 30 - 39 år	45
Antall ansatte 40 - 49 år	38
Antall ansatte 50 - 59 år	68
Antall ansatte over 60 år	23
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	19
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	1 040
Antall kvinner i foreldrepermisjon	11
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	11
Dagsverk foreldrepermisjon menn	114
Antall menn i foreldrepermisjon	2

Tall hentet fra Innsikt HR og Lønn. Personalanalyse. I 2022 hadde vi en turnover på 8,8% (5,6% i 2021). I tillegg har 4 pensjonert seg. Andelen av ansatte over 60 år er redusert med 9, mens andelen ansatte 50 - 59 år har økt med 12. Ellers er aldersfordelingen relativt stabil. Kvinner tar fortsatt ut flest dagsverk foreldrepermisjon.